

Jaarstukken 2024

Colofon

Uitgever: gemeente Middelburg

Versie juni 2025

Redactie: gemeente Middelburg

Eindredactie: gemeente Middelburg

Fotografie: gemeente Middelburg & RK Fotografie

Vormgeving: gemeente Middelburg

Productie: gemeente Middelburg

Inhoudsopgave

4	Inleiding	166	JAARREKENING
6	JAARVERSLAG	167	Overzicht van lasten en baten
7	Programma's	169	Toelichting op lasten en baten
8	Bestuur en ondersteuning	175	Algemene dekkingsmiddelen
22	Veiligheid	177	Overzicht onvoorziene uitgaven
31	Verkeer, vervoer en waterstaat	178	Overzicht incidentele baten en lasten
41	Economie	183	Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
45	Onderwijs	185	Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)
51	Sport, cultuur en recreatie	187	Rechtmatigheidsverantwoording
59	Sociaal Domein	189	Balans
73	Volksgesondheid en milieu	191	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
87	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	196	Toelichting op de balans
96	Paragrafen	210	Overzicht kredieten
97	Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	211	Programma Economie
107	Lokale heffingen	214	Programma Sociaal Domein
114	Onderhoud kapitaalgoederen	217	Overzicht lasten en baten per taakveld
127	Financiering	224	SiSa tabel
130	Bedrijfsvoering	232	OVERIG
137	Wet open overheid	233	Bijlage Europese Projecten
139	Verbonden partijen		
152	Grondbeleid		

Inleiding

Afgelopen jaar is door de gemeentelijke organisatie stevig doorgewerkt aan de vier grote opgaven die de gemeenteraad in 2022, het begin van deze bestuursperiode, als opdracht aan het college heeft meegegeven. Het zijn de thema's bouwen en wonen, klimaat en energie, sociaal domein en participatie en bewonersinitiatieven.

Voor alle grote opgaven in de fysieke leefomgeving geldt dat in 2024 veel is gewijzigd door de Omgevingswet die per 1 januari van dat jaar van kracht werd. In Middelburg is dat moment in het bijzonder gemarkeerd doordat de gemeenteraad in februari van dat jaar de nieuwe Omgevingsvisie Middelburg 2050 heeft aangenomen. In de omgevingsvisie wordt, aan de hand van het begrip 'goede groei' aangegeven langs welke lijnen de gemeente Middelburg de komende jaren zich verder wil gaan ontwikkelen. Dat ontwikkelen doen we aan de hand van drie kernthema's: 'een compacte stad', 'een gezonde stad' en een 'circulaire en groene stad'.

Bij de uitvoering van de ambities uit de omgevingsvisie hoort een lijst met een omvangrijk aantal acties die het gemeentebestuur de komende jaren moet gaan uitvoeren. Niet alles kan natuurlijk tegelijkertijd. Daarom hoort bij de Omgevingsvisie Middelburg 2050 ook een uitvoeringsagenda. Daarin zijn de acties geordend in acties die deze bestuursperiode (tot 2026) moeten gebeuren, de acties voor de middellange termijn (tot 2030) en de acties voor de lange termijn (tot 2050). Vanzelfsprekend kosten die acties ook allemaal geld. Als onderdeel van de uitvoeringsagenda hoort dan ook het besluit van de gemeenteraad van september 2024 om een investeringsfonds in te stellen. Het gaat om een specifieke reserve op onze gemeentelijke begroting waaruit de komende jaren de grote projecten op het gebied van woningbouw, de aanleg van nieuwe parkeervoorzieningen, klimaatadaptatie etc. betaald kunnen worden.

De Omgevingsvisie wordt zowel themagericht als wijkgericht uitgewerkt. Dat laatste gebeurt in de vorm van concrete projecten. Zo is het afgelopen jaar de Routekaart voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Als het gaat om de gemeentelijke inzet op het gebied van duurzame energie, kan het instemmen van de Zeeuwse Regionale Energie Strategie 2.0 door het gemeentebestuur ook niet onvermeld blijven. Ook is gestart

met het nieuwe verkeer- en parkeerbeleid van de gemeente om de doelstellingen van een fietsvriendelijke stad en een autoluwe binnenstad mogelijk te maken. Als een van de concrete projecten in de wijken noemen we hier Hart van Dauwendaele, waarbij een locatie wordt gecreeerd voor kinderopvang, onderwijs, wonen en welzijn.

In 2024 is het participatietraject voor de nieuwe locatie van het AZC voortvarend van start gegaan. Ook heeft de gemeenteraad ingestemd met het organiseren van een burgerberaad oud- en nieuwwiering. Dat burgerberaad zal in 2025 worden georganiseerd.

Ook bij het sociaal domein hebben de ontwikkelingen niet stilgestaan en is men voortvarend aan de slag gegaan met het uitwerken en voortzetten van reeds ingezet beleid. De beleidsdoelen uit het Middelburgs Model voor zorg en ondersteuning zijn daarbij weer een belangrijk kader. Nieuw is de visie woon-zorg en welzijnsvisie die in 2024 werd vastgesteld. Hiermee geven we in samenhang richting aan de opgaven en ontwikkelingen op wonen, zorg en welzijn voor de periode tot 2024-2040. Daarnaast is in 2024 gestart met het uitvoering geven aan het beleidskader "Iedereen kan meedoen. Bestaanszekerheid, meedoen naar vermogen en inburgering". Hiermee willen we ons inspannen om de bestaanszekerheid van onze inwoners waar mogelijk te versterken. We willen dat onze inwoners zich kunnen ontplooiën en naar vermogen mee kunnen doen aan de samenleving. Tot slot, zien we dat de samenwerking tussen zorg en het onderwijs steeds beter verloopt. Dit mede door de in 2024 vastgestelde Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Tot slot moet nog worden vermeld dat in september het beleidsplan Toerisme door het gemeentebestuur is vastgesteld. Het aantal toeristische overnachtingen in Zeeland groeit nog steeds, ook in Middelburg. Toerisme is een belangrijke economische pijler, maar brengt - zeker in de steeds drukker wordende zomerperiode - ook overlast met zich mee. Het gemeentebestuur heeft in het beleidsplan een aantal keuzes gemaakt over waar nieuwe accommodaties kunnen worden gevestigd en hoe we met overnachtingen via Airbnb om willen gaan. Deze gemaakte keuzes worden verder uitgewerkt in bijvoorbeeld het nieuwe verkeer- en parkeerbeleid.

In 2024 vonden ook behoorlijk wat personele wisselingen plaats in het gemeentebestuur. Aan de start van het nieuwe jaar nam burgemeester Harald Bergman van ons afscheid en hebben wij Marcel Fränzel als waarnemend burgemeester in ons midden mogen verwelkomen. De bij zijn afscheid door hem benoemde 'verwonderpunten' zijn bij sommigen nog lang blijven hangen. Uiteraard zijn wij erg blij dat Yvonne van Mastrigt sinds eind augustus als kroonbenoemde burgemeester onze gemeente onder haar hoede heeft genomen. Later in 2024 hebben wij ook afscheid genomen van Paul Moens als raadslid. Hij was een van de langstzittende raadsleden en heeft ook het voorzitterschap van de vertrouwenscommissie vervuld die de nieuwe burgemeester heeft voorgedragen aan de raad. Tot slot hebben wij vanwege persoonlijke omstandigheden afscheid moeten nemen van Eduard Smit als wethouder. Hij is opgevolgd door Carla Doorn die het wethouderschap al eerder in onze gemeente heeft vervuld en zo een vliegende start kon maken.

Het college kijkt met een tevreden blik terug op 2024. Het is een jaar geweest waarin we belangrijke stappen hebben gezet om voortvarend te kunnen werken aan de grote opgaven waar de gemeente Middelburg voor staat en het college ligt daarmee op koers om de ambities voor 2022-2026 te realiseren. Het college kijkt dan ook met vertrouwen naar het komende jaar.

Het jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit:

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording gaat per programma in op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop geprobeerd is deze effecten te realiseren. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Aan de speerpunten zijn prestaties en activiteiten gekoppeld. Deze staan in de tabellen onder "Wat hebben we er voor gedaan?". Daarin geven we aan of de doelstellingen zijn 'gerealiseerd', 'deels gerealiseerd' of 'niet gerealiseerd'. Bij de twee vragen "Wat hebben we bereikt?" en "Wat hebben we ervoor gedaan?" geven we een

verklaring waarom het (nog) niet gehaald is. Bij "Wat heeft het gekost?" staat een gedetailleerde toelichting op de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie voor bedragen groter dan € 50.000.

Paragrafen

In het jaarverslag zijn de verplichte paragrafen opgenomen, die zijn voorgeschreven in het besluit begroting en verantwoording gemeentes en provincie (BBV). In de afzonderlijke paragrafen zijn de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit:

- Een overzicht van lasten en baten
- De balans met een toelichting

Overzicht van lasten en baten

In de staat van baten en lasten wordt op hoofdlijnen het resultaat van de jaarrekening toegelicht. In de programma's bij "Wat heeft het gekost?" staan per taakveld de lasten en baten opgenomen. En wordt een toelichting gegeven over de afwijkingen tussen de realisatie en begroting na wijziging. In een apart overzicht Kredieten zijn de (restant) kredieten per programma vermeld. Daarnaast zijn in een overzicht de incidentele baten en lasten, de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves inzichtelijk gemaakt.

In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd.

Balans

De uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente wordt inzichtelijk gemaakt in de balans en de toelichting er op.

SISA

In de SISA- bijlage (Single Information Single Audit) is verantwoording over de besteding van specifieke uitkeringen opgenomen.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
Rutger Schonis,
wethouder Financiën Gemeente Middelburg

JAARVERSLAG

Programma's

Bestuur en ondersteuning

Inleiding

De gemeente stelt de burger centraal. Dit doen we door steeds onze dienstverlening te controleren en te verbeteren. We betrekken inwoners bij plannen en besluiten en geven ruimte

voor initiatieven (participatie). Ook zoeken we samenwerking met andere overheden en partijen in de regio.

In het programma Bestuur en ondersteuning leest u over de overkoepelende taakvelden dienstverlenen, participeren, extern overleggen en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie. Het efficiënt, effectief en rechtmatig inzetten van die middelen heeft blijvend onze aandacht.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Communicatiebeleidsplan (2019)
- Visie op dienstverlening (2024)
- 'Participeren: Doen en leren!' (2017)
- Participatie- en inspraakverordening (2021)

- Notitie verbonden partijen (2016)
- Notitie wijkgericht werken "Samen zichtbaar en dichtbij" (2024)

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het vergroten van de betrokkenheid bij de gemeente en het vertrouwen in het bestuur.

Doelstellingen

1. Het verrijken van plannen door inwoners en andere betrokkenen in een vroeg stadium te informeren en te betrekken: burgerparticipatie.
2. Ruimte geven aan en stimuleren van initiatieven in de samenleving die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven: overheidsparticipatie.
3. Betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving, gemeentelijke besluitvorming en maatschappelijke opgaven.
4. Een sterke sociale basis en gemeenschapszin in buurten / wijken en dorpen.
5. Het verbeteren van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen, gemeten aan de tevredenheid van de gebruiker.
6. Het vergroten van het vertrouwen bij de burgers in de gemeente. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente efficiënt en effectief omgaat met de financiën en dat de middelen op een rechtmatige manier worden ingezet.
7. Samenwerken ten behoeve van lokale en regionale uitdagingen en bijdragen aan de Zeeuwse opgaven.

Wat hebben we bereikt?

Prestatie	Status
Trainingen democratisch vakmanschap (ambtenaren + bestuur)	Volgens plan
Doorontwikkeling doemee.middelburgers.nl	Volgens plan
Uitrol Mijnbuurtje	Volgens plan
Pilots wijkanalyse, wijkaanpak, wijkvisie	Volgens plan
Onderzoek dorps- en wijkdemocratie van de toekomst	Gedeeltelijk volgens plan
Loket maatschappelijke initiatieven	Gedeeltelijk volgens plan
Kansen en mogelijkheden voor participatiefonds	Gedeeltelijk volgens plan
Handreiking participatie voor initiatiefnemers	Gedeeltelijk volgens plan

Doelstelling 1: Het verrijken van plannen door inwoners en andere betrokkenen in een vroeg stadium te informeren en te betrekken: burgerparticipatie.

Informeren over plannen en het proces is de eerste stap van participeren. We betrekken onze inwoners bij plannen vanuit de gemeente op verschillende manieren. We zoeken daarbij naar een goede mix, zodat we mensen met verschillende betrokkenheidsvoorkeuren bereiken, zowel offline als online. Hiervoor zetten we onder andere ons online platform middelburgontmoet.nl is. Het is de digitale ontmoetingsplaats voor onze inwoners en de gemeentelijke organisatie. Op dit platform kunnen inwoners en andere belanghebbenden ook meedenken en doen. Participatietrajecten worden geëvalueerd, zodat we blijvend leren en doorontwikkelen.

Doelstelling 2: Ruimte geven aan en stimuleren van initiatieven in de samenleving die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven: overheidsparticipatie.

Deze doelstelling is onder meer vanwege bestaande planning en prioritering soms complex in de uitwerking. Bij wijkgericht werken

kwamen naast de reguliere aanvragen voor het wijktafelbudget niet of nauwelijks (grote) initiatieven binnen. In 2024 is gestart met de uitwerking van een procesvoorstel en een afwegingskader, waardoor het helder is hoe we omgaan met bewonersinitiatieven.

Doelstelling 3: Betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving, gemeentelijke besluitvorming en maatschappelijke opgaven.

Ook in 2024 zijn we weer zichtbaar en actief geweest in onze wijken en dorpen. Wat we zien is dat in de dorpen de dorpsverenigingen stevig verankerd zijn. Ook in Dauwendaele is een sterk wijkteam actief. Ook de uitdagingen blijven. Sommige wijkteams zijn kwetsbaar en zoeken naar hun rol of hebben moeite om nieuwe aanwas te vinden. We hebben de focus daarom ook verbreed. Iedere betrokken inwoner is belangrijk. En in veel wijken zijn diverse groepen inwoners actief die hun wijk mooier, socialer en leefbaarder willen maken. Dit zijn vaak ook de buurtjes of verenigingen die gericht zijn op het organiseren van activiteiten.

In 2024 zijn we van start gegaan met de integrale wijkaanpak in Nieuw- en Sint Joosland. Bij het opstellen hanteren we nieuwe vormen van participatie. Uitgangspunt daarbij is dat we zichtbaar en dichtbij zijn. Dit betekent dat alle inwoners de kans krijgen om mee te denken en te doen over de toekomst van hun directe leefomgeving.

Ook in 't Zand – Stroomenvijk – Rittenburg gaan we samen met Woongoed aan de slag. Een unieke samenwerking in Nederland tussen de gemeente en de woningbouwcorporatie.

Doelstelling 4: Een sterke sociale basis en gemeenschapszin in buurten / wijken en dorpen.

Deze doelstelling benaderen we op verschillende manieren. Ontmoeting staat hierbij centraal. Dit faciliteren we onder andere door het online community platform middelburgontmoet.nl. Ook fysieke wijkontmoetingen zijn belangrijk.

Naast de traditionele wijktafels, hebben we in veel wijken al andere vormen van wijkontmoetingen gehad. Klein, laagdrempelig, meebewegend op ontwikkelingen in de wijk zelf of in samenwerking met collega's van de vakafdelingen die 'op thema' de wijken in gaan. Dit bouwen we verder uit.

Welzijnsaccommodaties zijn van essentieel belang voor een sterke sociale basis in onze wijken en dorpen. Bij welzijnsaccommodaties staat 'ontmoeting' centraal. Een goed functionerend ontmoetingscentrum is gemeenschap-versterkend. Een plek met veel activiteiten waar inwoners en in de wijk werkende organisaties gebruik van maken. Door ontmoeting neemt de onderlinge betrokkenheid toe. Mensen vergroten hun persoonlijke netwerk waardoor zij dagelijkse problemen beter kunnen opvangen.

Dit vraagt dat we op een andere manier kijken naar de invulling en het beheer van onze accommodaties. Sinds 2023 zijn we voor twee van onze welzijnsaccommodaties al over gegaan van commercieel naar sociaal beheer. Dit zijn Het Palet en dorps huis Van Cittershoff. De maatschappelijke component staat hierbij bovenaan. Vrijwilligers en maatschappelijke organisaties die bij het centrum zijn betrokken, werken samen met een professioneel beheerder bij het uitvoeren van de beheertaken. De koffie en thee zijn goedkoop. Wijkcentra worden zo laagdrempeliger, ook voor de meer kwetsbare doelgroepen.

Het dorps huis in Sint Laurens wordt op dit moment volledig gedraaid op vrijwilligers die verbonden zijn aan de activiteiten in het dorps huis. De bewoners c.q. gebruikers voelen zich betrokken en regelen veel dingen zelf.

Doelstelling 5: Het verbeteren van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen, gemeten aan de tevredenheid van de gebruiker.

De gemeten tevredenheid aan de balies is onverminderd hoog en laat een lichte stijging zien ten opzichte van 2023. Om technische redenen zijn over 2024 geen tevredenheidsmetingen verricht met betrekking tot de telefonie en de website. Voor de website zijn wel kwaliteits- en toegankelijkheidsscores beschikbaar op basis van bezoekersstatistieken. Hieruit blijkt dat de website hoog scoort in vergelijking met andere overheidswebsites.

Doelstelling 6: Het vergroten van het vertrouwen van onze inwoners in de gemeente. Middelburgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente efficiënt en effectief omgaat met de financiën en dat de middelen op een rechtmatige manier worden ingezet.

Het financiële beeld was in 2024 nog steeds goed. Ten behoeve van inzicht in efficiënte en effectieve omgang met financiën zijn dit jaarverslag met programma's en verantwoording en deze jaarrekening opgesteld. De beoordeling van de rechtmatige inzet van de middelen is opgenomen in de jaarrekening bij de analyse begrotingsrechtmatigheid.

Doelstelling 7: Samenwerken ten behoeve van lokale en regionale uitdagingen en bijdragen aan de Zeeuwse opgaven.

Samen met de andere Zeeuwse overheden werken we samen aan het formuleren van regionale strategische doelen. We nemen actief deel aan het Overleg Zeeuwse Overheden en we zijn vertegenwoordigd in het VZG-bestuur. Op concrete dossiers is onder meer afgestemd met andere Zeeuwse overheden over het impactrapport kerncentrales, het programma Ruimte voor Defensie (in Zeeland) en de reactie op het proefbaanvak ERTMS. Daarnaast zijn we betrokken geweest bij het rapport en de kabinetsreactie 'Elke regio telt'. Hierbij is de aandacht uitgegaan naar de vertaling naar de Zeeuwse situatie. Verder is in 2024 afgestemd met andere gemeenten over samenwerkingsplannen van GGD, VRZ en RUD, is er gewerkt aan de herziening van de GR-en (in VZG-verband) en de implementatie van het Expat Center Zeeland boven de Westerschelde. Ook is

samengewerkt aan de uitvoering van de Regiovisie van de subregio Walcheren- Schouwen-Duiveland. Eind 2024 is het rapport internationaal Kenniscentrum Slavernijverleden (KCS) opgeleverd. De kwartiermaker die deze gemaakt heeft, deed dat in opdracht van de Provincie Zeeland en de Walcherse gemeenten.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Bestuurscultuur

Ook afgelopen jaar was er blijvende aandacht voor de bestuurscultuur in Middelburg. Wel heeft de wisseling van de burgemeester in 2024 geleid tot vragen over de vergaderwijze in Middelburg en meer in het bijzonder de rol van het college tijdens raads- en commissievergaderingen. In november is hierover een verdiepende commissie georganiseerd en in het vervolg daarop is een afvaardiging van de raad aan de slag gegaan met uitwerkingen van die bijeenkomst. Het gaat dan over de werkwijze met moties en amendementen, de rol van het college in vergaderingen, beeldvorming en oordeelsvorming. Deze onderwerpen liggen meer op het vlak van structuur, maar komen wel voort uit de cultuur die is ontstaan in de loop van de jaren.

Wijkgericht werken en participatie

We zijn doorgegaan op de ingeslagen weg. Ook in 2024 is een groep medewerkers getraind op het gebied van participatie. Bij nieuwe projecten en plannen wordt aan de voorkant goed nagedacht over de rol van de gemeenteraad en de kaders voor de participatie. In 2024 hadden we het intensieve participatietraject rondom de bouw van het azc, Hart van de Griffioen en het parkeerbeleid. College en de raad hebben steeds op voorhand vastgesteld met welke kaders de participatie werd vormgegeven.

In 2024 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om een eerste burgerberaad te gaan organiseren. In 2025 vindt het eerste burgerberaad in Middelburg plaats.

In 2024 zijn de participatietrajecten voor het inwonerberaad, de skatebaan en de Churchillaan geëvalueerd.

Wijkgericht werken

In 2024 hebben we een doorontwikkeling in gang gezet met het wijkgericht werken. De notitie wijkgericht werken "Samen zichtbaar en dichtbij" is vastgesteld door het college.

Daarbij zijn vijf speerpunten benoemd:

We werkten ook in 2024 nauw samen met onze wijkteams. Zij zijn onze oren en ogen in de wijken en dorpen en samen met hen geven we invulling aan ons wijkgericht werken. We maakten gebruik van wijktafels en langzaam werd weer gebruik gemaakt wijkbudgetten. De wijkmanagers hebben flink geïnvesteerd in de relatie met de wijkteams. In enkele dorpen en wijken hebben we een verdere doorontwikkeling gemaakt met de wijktafels (andere vormen). Deze tendens vraagt om een doorontwikkeling van wijkgericht werken in Middelburg: integraal samenwerken met het doel de kansen en opgaven in een gebied samen met organisaties en bewoners op te pakken. Investeren in een integrale wijkaanpak geeft bewoners meer kracht voor het omzien naar elkaar en met elkaar bouwen aan een plezierige woonomgeving. Daarnaast kunnen we burgerkracht benutten om onze grote maatschappelijke opgaven samen te realiseren.

Wijkgericht werken was de plek waar maatschappelijke initiatieven binnenkwamen. Wijkmanagers jaagden deze initiatieven intern aan en voerden in beginsel de regie op dit proces. We zetten in op meer communicatie over onze opgaven en communiceren actief over lopende projecten en successen.

Opstellen wijk- en dorpsvisies

In 2024 is een start gemaakt met de voorbereidingen voor Nieuw- en Sint Joosland en 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg. Dit

is een intensief participatief proces waarbij zo veel mogelijk inwoners en andere stakeholders betrekken. De gemeenteraad is meegenomen in het proces en heeft aan de voorkant kaders gesteld. We zien deze aanpak als opmaat naar de wijkdemocratie van de toekomst. Inwoners krijgen de kans om mee te denken en te doen over hun eigen leefomgeving.

Wijknetwerken

Onze dorpen en wijken zijn gebundeld in zes wijknetwerken. Elk netwerk bestaat uit een clustering van wijken of dorpskernen, te weten:

Noord	Binnenstad	Arnhemuiden	Zuid/Oost	Zuid	West
• Sint Laurens • Klarenbeek / Veersepoort, Nieuw Middelburg	• Binnenstad	• Arnhemuiden / Kleverskerke	• Dauwendaele • Mortiere • Nieuw en Sint Joosland	• Magistraatwijk • Reijershove • Erasmuswijk	• 't Zand / Stromenwijk / Rittenburg • Griffioen

Een wijknetwerk is een samenwerking tussen gemeente, partners en inwoners in de wijk. De wijknetwerken worden breed samengesteld met professionele partners zoals huisarts/POH, wijkverpleging, wijkpolitie, scholen, consultatiebureau, kinderopvang, woningcorporaties, geloofsgemeenschappen, welzijn en (school)maatschappelijk werk. Daarnaast zitten in het netwerk betrokken inwoners, wijkteams en partijen (bijv. een ondernemersvereniging) die de wijk goed kennen. De samenstelling van het wijknetwerk vraagt maatwerk. Deze is niet in iedere wijk hetzelfde. In een wijknetwerk is er mogelijkheid verdieping te hanteren op wijk- of dorpsniveau.

Leefbaar, veilig en met perspectief

Rode draad in die integrale wijkaanpak is vroegsignalering en preventie: de problemen vóór zijn. Wij zullen daarvoor enerzijds samen met inwoners investeren in de woonbaarheid, leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Bewoners kunnen elkaar anderzijds ook heel goed onderling steunen. Wij willen hen de mogelijkheid bieden om die steunstructuur te vormen en vast te houden. Voorzieningen waar men elkaar kan treffen en organisaties die adequate ondersteuning kunnen bieden zijn daarbij noodzakelijk. Het zijn plaatsen voor lief en leed en voor het bieden van perspectief. Voorbeelden van activiteiten ten behoeve van de leefbaarheid zijn Nederlandse les in de wijk, het voorkomen van schulden, de aanpak van schaarste en het stimuleren en faciliteren van nieuwe vormen van wonen en wooninitiatieven. Investeren in ontmoeten en samen doen geeft bewoners meer kracht voor het omzien naar elkaar en met elkaar bouwen aan een plezierige woonomgeving.

Het Middelburgs Model is een actuele beleidsvisie waarin staat beschreven hoe de gemeente passende zorg en ondersteuning voor haar inwoners wil waarborgen. Een belangrijk doel in het Middelburgs Model is het realiseren van een sterke sociale basis.

De sociale basis verwijst naar het geheel van toegankelijke, laagdrempelige voorzieningen, netwerken en initiatieven die bijdragen aan het welzijn en de zelfredzaamheid van inwoners. De sociale basis in een wijk vormt de eerste lijn van signalering, ondersteuning en zorg, gericht het versterken van de sociale samenhang. Veel van deze basisvoorzieningen worden met gemeentelijke subsidies ondersteund. In 2024 is ook een begin gemaakt met de introductie van het sociaal beheer in wijkcentra en dorpshuizen, om met name voor kwetsbare inwoners laagdrempeliger te worden en ontmoeting te versterken. Vizita heeft in opdracht van de gemeente een sociaal team ingericht waardoor informatie en ondersteuning beter toegankelijk wordt.

Kruisbestuiving leefbaarheid met woonbeleid en sociaal beleid

Leefbaarheid hangt onder andere samen met de woningvoorraad in een buurt of wijk. Door concentraties van kwetsbare inwoners staat de leefbaarheid onder druk. Waar mogelijk brengen we meer diversiteit aan in de woningvoorraad, bijvoorbeeld bij sloop/nieuwbouwprojecten. In de prestatieafspraken met de woningcorporaties wordt aandacht besteed aan de bijdrage die de woonruimteverdeling en het wijkbeheer kunnen leveren aan de leefbaarheid.

De inspanningen ten behoeve van de leefbaarheid in wijken zien we in het sociaal domein terug (zie programma Sociaal Domein). Binnen het sociaal beleid is een sociaal team ingericht, ter bevordering van de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning en met laagdrempelige informatie en advies voor inwoners. De inspanningen ten behoeve van leefbaarheid en woonbeleid, zie programma Huisvesting.

Middelburg Ontmoet

In het najaar van 2023 is het community platform Middelburg Ontmoet gelanceerd. Een digitale ontmoetingsplek vóór en dóór Middelburgers. Hier kunnen inwoners en organisaties informatie brengen en halen. In 2024 hebben we verder gewerkt aan de uitrol van Middelburg Ontmoet en hebben we nieuwe wijkverbinders in onze wijken en dorpen bereid gevonden om het platform van onderop mee helpen vormgeven en dragen.

Middelburg Ontmoet 'live'

In de doorontwikkeling van de wijktafels, voegen we een 'offline' component toe aan Middelburg Ontmoet. Onder de noemer Middelburg Ontmoet 'live' organiseren we en faciliteren we ontmoetingen in de wijken. We sluiten daarbij ook aan bij bestaande wijkactiviteiten en -ontmoetingen.

Naast de traditionele wijktafels, hebben we in veel wijken al andere vormen van wijkontmoetingen gehad. Klein, laagdrempelig, meebewegend op ontwikkelingen in de wijk zelf of in samenwerking met collega's van de vakafdelingen die 'op thema' de wijken in gaan. Dit bouwen we verder uit. In samenwerking met andere afdelingen zijn we bezig met een mobiel ontmoetingspunt. Een gezellige keet die we flexibel en gemakkelijk in kunnen zetten in wijken en buurten. Letterlijk: Samen zichtbaar en dichtbij!

Maatschappelijke initiatieven

De wijkmanagers weten wat er speelt in de wijken en verbinden kansrijke initiatieven aan de betreffende (beleids)medewerkers. Wijkgericht werken is ook de plek waar maatschappelijke initiatieven binnenkomen. Indien nodig jagen de wijkmanagers deze initiatieven intern aan en voeren zij in beginsel de regie op dit proces. We zetten in op meer communicatie over onze opgaven en communiceren actief over lopende projecten en successen. In 2024 is een start gemaakt met het maken van een procesvoorstel en mogelijk maatschappelijke initiatieven al dan niet gekoppeld aan onze wijkbudgetten.

Participatie - Gedeelde opgave

Participatie vindt plaats bij allerlei projecten, samenwerkingsvormen binnen wijken en dorpen en bij alle onderwerpen van de toekomstige Omgevingswet. Burgerparticipatie wordt in beginsel toegepast wanneer het te verwachten is dat belanghebbenden in hun belangen geraakt kunnen worden naar aanleiding van beleid, plannen, projecten of programma's. Dit is vastgelegd in onze participatie- en inspraakverordening.

Het grote belang van participatie wordt breed in de gemeenteraad gedeeld. Goede vormen van participatie zijn dan ook onderdeel van de gedeelde opgaven waarvoor college en raad zich zien gesteld. Steeds komt naar voren dat ten behoeve van verwachtingen de kaders van een nieuw traject van tevoren goed moeten worden vastgelegd.

Participeren: doen en leren!

Eén van de belangrijkste participatielessen van de afgelopen jaren is dat we vóór de start van een participatietraject duidelijkheid moeten hebben over de kaders waarbinnen we het samenspel spelen. Door aan de voorkant helderheid te scheppen, was onze inzet ook in 2024 verwachtingen bij onze inwoners en andere belanghebbenden goed te managen. Bij complexe projecten, waar tegengestelde belangen zijn, was het bevoegd gezag aan de voorkant duidelijk over de kaders van participatie ("Van het laatste naar het eerste woord!"). Bij grotere complexere projecten, zoals het azc, werkten we met een startgesprek met raadsleden en werden de leden van de klankbordgroep geraadpleegd over de concepten van de startnota. Met de startnota schiepen we voor de start van het participatieproces duidelijkheid over de kaders.

Dat participatie had plaats gevonden betekende niet dat niets meer kan noch dat er geen tegenstanders meer waren. Het motto is: Wie wil, kan meedenken. We hebben in 2024 verschillende participatiemethoden ingezet. Inbreng wogen we zorgvuldig af en gemaakte keuzes legden we goed uit. Vaak helpt dat om het uiteindelijke besluit toch te accepteren. Daarnaast stond als altijd de officiële inspraakprocedure open voor degenen die het daar niet mee eens waren.

STRATEGISCH PROJECT - Omgevingswet

De Omgevingswet is ingegaan op 1 januari 2024. Middelburg was op 1 januari 2024 klaar met de voorbereidingen. Zo was de nieuwe legesverordening vastgesteld en waren de softwareprogramma's geïmplementeerd.

De oorspronkelijke bestemmingsplannen zijn per 1 januari 2024 het omgevingsplan. Tot 2032 wordt gewerkt aan de omzetting van bestaande regelgeving in de taal en de geest van het Omgevingsplan. Het wordt een andere manier van werken. Zo krijgt de gemeenteraad adviesrecht bij bepaalde afwijkingen van het Omgevingsplan.

De overgang naar de Omgevingswet is een omvangrijke operatie en nieuw voor onze organisatie. Er waren geen noemenswaardige opstartproblemen in de beginfase. Op de afdeling V&H is hard gewerkt aan het voltooien van de inrichting van de applicatie die gebruikt wordt bij het uitvoeren van de VTH-processen. Dit werk wordt in 2025 vervolgd. Hiernaast zijn de voorbereidingen gestart om de eerste wijziging van het omgevingsplan in het voorjaar van 2025 vast te kunnen stellen.

Omgevingsvisie Middelburg 2050

De Omgevingsvisie Middelburg 2050 is in februari 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. De Omgevingsvisie Middelburg 2050 vervangt de huidige Kwaliteitsatlas Middelburg 2030 en vormt de maatlat waarlangs alle ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving in de gemeente Middelburg worden gelegd. Onderdeel van de Omgevingsvisie Middelburg 2050 is een uitvoeringsagenda. Hierin wordt opgenomen welke thema's en gebieden (dorpen en/of wijken) nader worden uitgewerkt en wanneer die uitwerking gaat plaatsvinden. Deze uitvoeringsagenda is in september 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.

Dienstverlening

In 2024 heeft de functie Adviseur Dienstverlening gestalte gekregen. Er is stevig ingezet op het vereenvoudigen van het taalniveau van brieven aan inwoners. Zo'n tweehonderd brieven zijn herschreven. Ook is gewerkt aan het voldoen aan de Wet open overheid en wordt er nog steeds gewerkt aan het voldoen aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Er is in 2024 gewerkt aan een dashboard met kerncijfers over de dienstverlening, zodat we in de loop van 2025 op basis van data kunnen gaan werken aan de doorontwikkeling.

Metten waardering dienstverlening

Balie

De meting over 2024 liet een positief beeld zien over de behandeling en afhandeling aan de balie. 94% van de bezoekers gaf ons een positieve score, 2,5% gaf een neutrale score en 3,3% gaf ons een negatieve score. De scores laten een lichte stijging zien ten opzichte van 2023 (met scores van respectievelijk 91%, 4% en 5%), terwijl de drukte aan de balies flink is toegenomen vanwege de reisdocumentenpiek.

Website

De website wordt doorlopend gemonitord met statistiekenprogramma SiteImprove. Het programma meet onder meer de kwaliteit van de inhoud en de digitale toegankelijkheid op een groot aantal aspecten. De website scoort een ruime voldoende: op kwaliteit van de inhoud 96,7 en op digitale toegankelijkheid 91,7 van 100 punten. De gemiddelde scores van Nederlandse overheidswebsites liggen op respectievelijk 83,4 en 89,1 van 100 punten.

De website heeft de B-status (voldoet gedeeltelijk) in het register van toegankelijkheidsverklaringen. Deze score is gebaseerd op een toegankelijkheidsonderzoek uit 2022 en heeft vooral te maken met de aanwezigheid van niet-toegankelijke PDF-documenten op de website. Er is in 2024 gewerkt aan het herschrijven van webteksten in toegankelijk taalgebruik. Ook was het terugbrengen van het aantal PDF-documenten en het toegankelijk maken van de resterende documenten onverminderd een aandachtspunt.

Daarnaast is er ingezet op het ondertitelen en van een transcript voorzien van video's en het toegankelijk maken van digitale kaarten.

Telefonie

In 2024 heeft geen meting van de telefonische klanttevredenheid plaatsgevonden vanwege aanhoudende technische problemen bij de migratie naar bellen met M365.

Samenwerken

De samenwerking met Zeeuwse gemeenten, Provincie Zeeland en Waterschap Scheldestromen heeft in 2024 weer verder vorm gekregen. Niet alleen door bepaalde taken, zoals personeelszaken belastingen en archeologie gezamenlijk uit te voeren maar ook door strategische dossiers samen op te pakken. Hiervoor worden onder meer de periodieke overleggen in OZO- en Z4-verband gebruikt. Samen met anderen vaardigen we ook bestuurders af in regionale en landelijke besturen. We keken daarnaast over de grens om te bezien op welke terreinen samenwerking met Vlaamse gemeenten mogelijkheden biedt. Dit mede in relatie tot verwerving van Europese subsidies (zie bijlage Europese projecten). Afgelopen jaar zijn er ook diverse besprekingen geweest met verbonde partijen (GR'en, stichtingen en verenigingen).

Regiovisie

In 2024 is in ambtelijke en bestuurlijke sessies gewerkt aan de uitvoering van de Regiovisie van de subregio Walcheren-Schouwen-Duiveland. Er zijn afspraken gemaakt om te kijken waar gemeenten op kwetsbare bedrijfsvoeringstaken elkaar kunnen versterken. De taken voor het uitvoeren van de actiepunten zijn verdeeld tussen de gemeenten. Bij Provincie Zeeland is een beroep gedaan op het budget voor een onderzoek naar de woonsituatie van internationale werknemers.

Samenwerking GGD, VRZ, RUD

Voor de samenwerkingsplannen van GGD, VRZ en RUD was 2024 een intensief jaar. In de algemeen besturen heeft besluitvorming plaatsgevonden over het vervolgtraject van gezamenlijke bedrijfsvoering – eerst een business case opstellen – en een nieuwe gezamenlijke locatie voor GGD en VRZ. De RUD werkt in eerste instantie verder aan de robuustheid van de eigen organisatie. In een later stadium kunnen zij nog bij de samenwerking aansluiten.

De agenda Samenwerking is door onvoldoende capaciteit uitgesteld, maar is inmiddels opgepakt.

Economische structuurversterking

De gemeente Middelburg heeft ook in 2024 samen met andere Zeeuwse gemeenten, Provincie Zeeland en het bedrijfsleven opgetrokken in het versterken van de regionale economie. Zo zijn de activiteiten van het Expat Center Zeeland verder uitgebreid onder meer met de komst van een IND-loket. Het Rijk heeft in het rapport "Elke Regio Telt" aangegeven extra aandacht aan de leefbaarheid en de economie in de regio's te willen geven. Hierbij wordt met name gekeken naar de regio Zeeuws-Vlaanderen. Voor Middelburg is vanuit dit rapport in 2024 onder meer aandacht uitgegaan naar het vestigen van rijksdiensten in onze gemeente. Zo is er gesproken over een rijksontmoetingscentrum Zeeland dat in het najaar van 2025 zijn deuren zou kunnen openen in het gebouw van Rijkswaterstaat Zee en Delta in Middelburg.

Voor Zeeland en zeker ook voor Middelburg is de versterking van de kenniseconomie een belangrijk aandachtspunt. In 2024 is het onderzoek vanuit het Joint Research Center Zeeland en het Delta Climate Center verder uitgebreid. Tegelijkertijd heeft de in 2025 in werking tredende Wet Internationalisering in Balans voor grote onrust gezorgd bij de UCR en de HZ gelet op de mogelijke consequenties hiervan voor deze kennisinstituten. De gemeente

heeft hierop actief geparticipeerd in de lobby om deze wet aan te passen (en gaat hiermee door).

OZO/VZG

Samen met de andere Zeeuwse overheden is gewerkt aan regionale strategische doelen. Er is actief deelgenomen aan het Overleg Zeeuwse Overheden. Wij zijn aanwezig geweest bij overleggen in OZO-verband en met ministeries van respectievelijk EZK en BZK over energie(infrastructuur). Op concrete dossiers is verder onder meer afgestemd met andere Zeeuwse overheden over het impactrapport kerncentrales, het programma Ruimte voor Defensie (in Zeeland), de reactie op het proefbaanvak ERTMS en over 'Elke regio telt' (rapport en kabinetsreactie), met name het

onderdeel herijking beleids- en investeringslogica van het Rijk en herverdeling van de rijksdiensten. Recent is ook in OZO-verband gesproken over de Zeeuwse Ruimtelijke Arrangementen en de visie Zeeland 2050.

Onze gemeente is vertegenwoordigd in het VZG-bestuur.

Z4

In het stedelijk samenwerkingsverband Z4 zijn de stedelijke opgaven (economie, cultuur, bereikbaarheid, educatie (zoals Campus Zeeland) en arbeidsmarkt) en de samenwerking hierin aan de orde gekomen.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren Bestuur en ondersteuning	2021	2022	2023	2024
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8,0	8,2	8,9	9,4
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,6	7,6	8,4	8,6
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	€ 737	€ 766	€ 879	€ 988
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	7,4%	7,7%	9,3%	11,2%
Overhead (% van de totale lasten)	6,4%	6,8%	7,6%	7,7%

Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Externe inhuur

De gemiddelde externe inhuur bij gemeenten met eenzelfde omvang als de gemeente Middelburg is 18,8% (2023) en voor alle gemeenten is de gemiddelde externe inhuur 18,1% (2023).

Overhead

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces vormen overhead. In de tabel hieronder is aangegeven hoe deze kosten zijn opgebouwd:

Subactiviteit (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 na wijziging			Rekening 2024		
	Totale lasten	Totale baten	saldo	Totale lasten	Totale baten	saldo
Leidinggevenden	1.568	0	1.568	1.761	-32	1.729
Financiën en AO/IC	2.206	-161	2.045	2.153	-162	1.991
P&O / HRM	2.312	-16	2.296	2.357	-29	2.328
Inkoop	176	0	176	199	-13	186
Interne en externe communicatie	844	0	844	738	0	738
Juridische zaken	582	0	582	566	0	566
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	1.184	0	1.184	1.232	0	1.232

Subactiviteit (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 na wijziging			Rekening 2024		
	Totale lasten	Totale baten	saldo	Totale lasten	Totale baten	saldo
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	4.599	-2	4.597	4.244	-6	4.238
Huisvesting en Facilitaire zaken	3.864	-100	3.764	3.710	-75	3.635
DIV	901	0	901	965	0	965
Managementondersteuning.	149	0	149	149	0	149
Totaal	18.385	-279	18.106	18.074	-317	17.757
dekking toerekening overhead GB, GBP en investeringen ¹	-850	0	-850	-774	0	-774
dekking overheadvergoeding samenwerkingsverbanden ²	0	-732	-732	0	-742	-742
Totaal	17.535	-1.011	16.524	17.300	-1.059	16.241

1 Overhead mag nog wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. In de praktijk zal dit gebeuren door op het taakveld 0.4 onder de lasten een negatief bedrag op te nemen en dit bedrag op het betreffende taakveld met de weer als last te verantwoorden. Hierdoor wordt de exploitatie niet onnodig opgevoerd.

2 Overheadvergoeding binnen de samenwerkingsverbanden waarbij Gemeente Middelburg als gastgemeente opereert worden als baten verantwoord binnen het taakveld overhead.

Wat heeft het gekost?

Bestuur en Ondersteuning	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.01.0 Bestuur	2.871	2.910	3.537	-628
0.02.0 Burgerzaken	2.474	2.765	2.871	-106
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	1.023	769	758	12
0.06.3 Parkeerbelasting	24	24	24	0
Totale Lasten	6.392	6.469	7.190	-722
Baten				
0.01.0 Bestuur	0	0	-0	0
0.02.0 Burgerzaken	-739	-1.171	-1.322	151
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	-410	-410	-385	-25
0.06.3 Parkeerbelasting	-6.869	-6.115	-6.480	365
Totale Baten	-8.017	-7.696	-8.187	491
Totaal Bestuur en Ondersteuning	-1.626	-1.227	-997	-230

Toelichting financiële afwijkingen (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger toelichten. De post “overig” gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Een positief getal in de kolom afwijking lasten betekent dat er minder lasten zijn dan begroot. Een negatief bedrag in de kolom lasten geeft aan dat de lasten hoger uitvallen dan begroot. Een positief getal in de kolom afwijking baten geeft aan dat er meer baten zijn dan begroot. Een negatief getal geeft aan dat er minder baten zijn dan begroot.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
0.01.0 Bestuur			
Voorziening wethouderspensioenen	-668	0	N
De voorziening wethouderspensioenen wordt op peil gehouden voor toekomstige verplichtingen door middel van een jaarlijkse dotatie. Op basis van actuariële berekeningen blijkt dat de stand van de voorziening naar boven moet worden bijgesteld. De begrote lasten 2024 voor dotatie zijn niet toereikend en daardoor is er sprake van een negatieve afwijking.			
Pilot burgerparticipatie	59	0	N
Het structurele budget pilot burgerparticipatie is in 2024 niet aangewend. De focus lag op de voorbereiding van het uit te voeren burgerberaad voor Oud- en Nieuwviering in 2025.			
0.02.0 Burgerzaken			
Basisregistratie personen en baten reisdocumenten en rijbewijzen	-74	140	N
Er zijn meer reisdocumenten afgegeven dan begroot. In de Najaarsbrief 2024 is reeds een voordeel van € 372.000,- gemeld. Echter is het voordeel nog groter. Reisdocumenten waren tot 2014 5 jaar geldig waarna dit is aangepast naar 10 jaar. Hierdoor waren er in de afgelopen jaren weinig aanvragen en is vanaf 2024 een toename in het aantal aanvragen. Hierdoor stijgen de baten reisdocumenten en tevens de samenhangende lasten. In de kadernota 2025-2028 zijn deze extra baten/lasten meegenomen.			
0.06.3 Parkeerbelasting			
Parkeerbelasting	0	365	N
Ten opzichte van de primitieve begroting 2024 is er sprake van een nadelige afwijking. De budgetten zijn bij de bestuursrapportage 2024 en de najaarsbrief 2024 neerwaarts bijgesteld, maar er is sprake van een hoge realisatie dan de inschatting bij de najaarsbrief. De voordelige budgetafwijking nu bestaat uit een gedeelte opbrengst buitenparkeren (171k) en een gedeelte parkeergarages (194k). Het parkeren laat zich moeilijk begroten, immers de mate van het gebruik hangt af van de consument.			
Overig	-39	-14	
Totaal Bestuur en Ondersteuning	-722	491	-231

Overhead	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.04.0 Overhead	18.011	17.531	17.298	233
Totale Lasten	18.011	17.531	17.298	233
Baten				
0.04.0 Overhead	-1.012	-1.012	-1.059	47
Totale Baten	-1.012	-1.012	-1.059	47
Totaal Overhead	17.000	16.520	16.239	280

Toelichting financiële afwijkingen (+ voordeel / - nadeel)

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
0.04.0 Overhead			
Subactiviteit Leidinggeven			
Er is sprake van hogere lasten doordat de dotaties aan de voorziening spaarverlof hoger zijn dan begroot. Deze voorziening is om het opnemen van spaarverlof in de toekomst te kunnen bekostigen. Daarnaast zijn er meer afdelingskosten geweest dan begroot.	-193		N
Subactiviteit Financiën en AO/IC			
De dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren is lager uitgevallen dan begroot (29k). Verder waren er softwarelasten begroot die nog niet zijn uitgegeven als gevolg van een verlate planning 29k).	58		
Subactiviteit PO&HRM			
Het opleidingsbudget is overschreden (182k) als gevolg van onvoorziene doorstroom en instroom van interne en nieuwe medewerkers waarvoor een (master)opleiding wenselijk is en door het overnemen van opleidingskosten van nieuwe medewerkers zijn onverwacht veel kosten gemaakt. Ook is besloten om de Middelburg Academie en de via de VZB (Vereniging Zeeuwse Gemeenten) aangeboden opleidingen vast op te nemen als kosten in het opleidingsbudget. Het budget garantiebanen participatiewet heeft een positieve budgetafwijking van 82k als gevolg van het niet halen van de planning om in 2024 te voldoen aan de participatiewet garantiebanen.	-100		N
Subactiviteit Interne en externe communicatie			
De voordelige budgetafwijking wordt veroorzaakt, omdat de gemeente een uitkering heeft ontvangen voor het uitvoeren van Klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Binnen deze regeling worden ook uren voor communicatie inzake klimaat- en energiebeleid gedekt. Dit zorgt voor een vrijval van het reguliere budget.	96		N
Subactiviteit Informatievoorziening en automatisering (ICT)			
Voor de ICT kent Middelburg een Samenwerkingsverband I&A (gemeente Vlissingen, Middelburg en Orionis) en een specifiek deel voor alleen Middelburg. Hier is een positieve budgetafwijking van 282k ontstaan, omdat de planning niet gerealiseerd kon worden als gevolg van onvervulde vacatures en het tijdelijk verminderd beschikbaar zijn van inhuur. Bij het budget digitale versnelling is ook sprake van een positieve budgetafwijking van 77k als gevolg van het niet tot uitvoering komen van de beoogde plannen in 2024.	359		N
Subactiviteit Huisvesting en Facilitaire Zaken			
Er zijn aanzienlijk minder repro-opdrachten gegeven dan begroot. Dit komt waarschijnlijk om dat de reproducties niet meer in het gebouw aanwezig zijn. Het budget kan daardoor structureel worden verlaagd. Ten tijde van de Najaarsbrief 2024 was onbekend hoeveel repro-opdrachten nog zouden worden afgegeven.	110		J
Subactiviteit overhead Grondbedrijf			
Kosten voor overhead worden binnen programma Bestuur 0.04.0 Overhead centraal geboekt. Overheadkosten mogen wel toegeschreven worden aan het grondbedrijf en investeringsprojecten. Hier zijn minder uren aan toegeschreven en hierdoor zijn tevens minder overheadlasten toegeschreven.	-76		N
Overig	-21	47	N
Totaal Overhead	233	47	280

Overige baten en lasten	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten	502	25.278	775	24.502
Baten	-225	-75	-758	683
Totaal Overige baten en lasten	277	25.203	17	25.185

Toelichting financiële afwijkingen (+ voordeel / - nadeel)

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
0.08.0 Overige baten en lasten			
Stelpost rapportages	24.009		N
Dit betreft het voordelige saldo van de bestuursrapportage 2024 ad € 16,4 miljoen (Superdividend ZEH voordeel 18,5 mln, algemene uitkering meicirculaire voordeel 2,2 mln en uitvoeringsorganisatie IJZ nadeel 1,5 mln) en het voordelige saldo van de najaarsbrief 2024 ad € 7,6 miljoen (WMO, huishoudelijke zorg en begeleiding voordeel 1,1 mln, algemene uitkering septembercirculaire voordeel 1,4 mln, rentebaten schatkistbankieren voordeel 1,7 mln en vrijvallende kapitaallasten voordeel 1,5 mln).			
Stelpost personeel	487		N
De overschotten op de personeelsbudgetten van 2023 zijn via saldobestemming toegevoegd aan het budget van 2024 om personele knelpunten te bekostigen. Deze middelen zijn grotendeels gebruikt om deze knelpunten aan te pakken. Echter, niet alle uitstaande inhuur- en vervangingsverzoeken konden op korte termijn worden ingevuld, zoals de coördinator Leerplicht. Daarnaast merken we steeds vaker dat een aantal reguliere vacatures niet zo snel ingevuld kunnen worden als gehoopt. Dit betreft onder andere meerdere vacatures voor beleidsmedewerkers Sociaal Domein en WMO. Ook de vervanging van een verkeersdeskundige bleek lastig, waardoor de mogelijkheid van toepassing van de dakpanconstructie niet kon worden benut. Daarnaast bleken een beleidsmedewerker leefomgeving en een handhaver monumenten ook moeilijk in te vullen vacatures.			
Overige opbrengsten startersleningen		684	N
De gemeente Middelburg biedt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) startersleningen aan voor inwoners van de gemeente. In de afgelopen jaren zijn de beschikbaar gestelde bedragen opgenomen op de balans onder financiële vaste activa. Echter de overige opbrengsten, waaronder rente, worden onder aftrek van de gemaakte kosten toegevoegd aan het fonds. Hierdoor is er jaarlijks sprake van een stijging van de waarde van het fonds. Afgelopen jaren zijn deze overige opbrengsten niet verwerkt en worden nu in één bedrag als incidenteel voordeel voorgaande jaren verwerkt in 2024.			
Overig	6	-1	
Totaal Overige baten en lasten	24.502	683	25.185

Vennootschapsbelasting	Begroting 2024	Begroting 2024 na wvz	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, en - nadeel)
Lasten	368	41	-342	383
Baten	0	0	0	0
Totaal vennootschapsbelasting	368	41	-342	383

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
0.09.0 Vennootschapsbelasting			
Te betalen vennootschapsbelasting			
De voorlopige aangifte vennootschapsbelasting 2023 is eind 2024 opgesteld en op basis van deze aangifte is sprake van belastbare winst. Over dit bedrag is belasting verschuldigd. Echter, door de verlieslatende resultaten van de afgelopen jaren binnen de verschillende vpb-activiteiten van de gemeente, is er een verliesverrekening ontstaan. Dit betekent dat de winsten die in 2023 zijn behaald, kunnen worden verrekend met eerdere verliezen. Dankzij deze verliescompensatie is de verwachte aanslag nu vrijwel nihil en kan een bedrag van € 383.000 als voordeel worden ingeboekt.	383		N
Overig	0	0	
Totaal Overige baten en lasten	383	0	383

Veiligheid

Inleiding

Veiligheid is één van de belangrijkste aandachtsvelden van de (lokale) overheid. We willen dat onze inwoners veilig zijn en zich veilig voelen in hun gemeente en daar prettig kunnen wonen. Maar ook bedrijven moeten kunnen ondernemen in een veilige gemeente en bezoekers en toeristen moeten op een veilige manier kunnen recreëren en ontspannen.

De gemeente heeft de regierol bij het ontwikkelen en uitvoeren van het veiligheidsbeleid. De gemeente Middelburg werkt samen met verschillende partners in het veiligheidsdomein zoals Politie, Brandweer/ Veiligheidsregio en Openbaar Ministerie. Maar ook partners in het maatschappelijk domein spelen een belangrijke rol. Denk dan aan de GGD, RUD, zorg- en welzijnsorganisaties, scholen en de woningbouwcorporaties. Maar het belangrijkste zijn de inwoners en ondernemers. Inwoners en ondernemers die zich medeverantwoordelijk voelen om een bijdrage te leveren aan een veilige gemeente. Kortom, leefbaarheid en veiligheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Integraal Veiligheidsbeleid Walcheren 2023-2026 , versie Middelburg
- Prostitutiebeleid (beleidsnota) (2000)
- Prostitutiebeleid (beleidsregels) (2000)
- Beleidslijn Bibob gemeente Middelburg 2023
- Regionaal Zeeuws Crisisplan (2022-2025)
- Victoriabeleid gemeente Middelburg (2000)
- Beleidsregel Victoriabeleid (2017)
- Beleidsregel Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Wet MBVEO) (2013)
- Beleidsregel Wet Aanpak Woonoverlast (2018)
- Beleidsregel Veiligheid bij evenementen (2017)
- Nota omgaan met conventionele explosieven (2011)
- Damocles - Bestuurlijke handhaving van artikel 13b Opiumwet (2024)
- Regionaal Beleidsplan Politie Zeeland West-Brabant 2023-2026

veiligheid in en rond het huis en in de buurt, anderzijds in het grotere verband van stad en regio. Er is uitvoering gegeven aan de activiteiten die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma 2024 van het IVB Walcheren 2023-2026.

Doelstellingen

1. De basis op orde voor wat betreft een datagedreven aanpak van ondermijning.
2. Versterken van de weerbaarheid en integriteit van de gemeente Middelburg waardoor wordt voorkomen dat de gemeente ondermijnende activiteiten faciliteert en waardoor barrières worden opgeworpen tegen ondermijnende criminaliteit.
3. Tegengaan van bezit en gebruik (steek)wapens door jongeren.
4. Bewustwording creëren en handvatten bieden in het tegengaan van digitale criminaliteit.
5. Beter voorbereid zijn op de risico's die samenhangen met de energietransitie.

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

De Middelburgers en de bezoekers van Middelburg moeten zich veilig voelen en moeten veilig zijn. Dan gaat het enerzijds om

Wat hebben we bereikt?

Prestatie	Status
Uitvoeringsprogramma van het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026	
Opstellen van een uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsbeleid 2023	Volgens plan
De aanpak van ondermijning	
Invulling geven aan een programmatische wijze van toezicht en handhaving	Gedeeltelijk volgens plan
Werken met een Lokaal Informatieoverleg op Ondermijning	Volgens plan
Implementatie van het Zeeuwse Bibobbeleid	Gedeeltelijk volgens plan
Bewustwordingstrainingen 'integriteit en weerbaarheid' voor medewerkers	Volgens plan
Het coördineren van ondermijningscasuïstiek of een bijdrage leveren aan casuïstiek	Volgens plan
Komen tot een Zeeuwse aanpak op ondermijning	Volgens plan
Uitdagingen op het snijvlak van zorg en veiligheid	
Komen tot een Zeeuwse agenda zorg en veiligheid	Volgens plan
Realiseren trainingen 'radicalisering' en netwerkvorming	Volgens plan

Prestatie	Status
Uitdagingen op het gebied van jeugd en veiligheid	
Uitvoering geven aan een bewustwordingscampagne 'tegengaan bezit en gebruik van steekwapens door jongeren'	Volgens plan
Diverse interventies op het gebied van bewustwording, preventie, vroegsignalering en repressie ten uitvoer brengen irt project steekwapens	Volgens plan
Implementatie van een lokaal Persoonsgerichte Aanpak voor jongeren	Volgens plan
Participeren in een monitoringstool om de voortgang van het project en de resultaten ervan te kunnen monitoren	Gedeeltelijk volgens plan
Digitale veiligheid en de aanpak van cybercriminaliteit	
Uitrollen jongerenplatform HackShield in de gemeente Middelburg	Volgens plan
Uitvoeren bewustwordingscampagnes gericht op kwetsbare groepen in de samenleving	Volgens plan
Initiatief tot en deelname aan een bovenlokale samenwerking om bij te dragen aan het tegengaan van cybercriminaliteit in Zeeland en West-Brabant	Volgens plan
Veiligheid in relatie tot de energietransitie	
Agendering van dit thema binnen de gemeentelijke organisatie	Volgens plan
De gemeente voorbereiden op een mogelijke crisis in relatie tot de risico's die samenhangen met de energietransitie	Niet volgens plan
De nieuwe risico's vanuit de energietransitie borgen in ruimtelijke plannen, Omgevingsvisie en Omgevingsplan, vergunningen, toezicht en toekomstig beleid	Niet volgens plan
Veiligheid op en rond evenementen	
Verbetering inhoud en proces rondom veiligheidsplannen bij evenementen	Volgens plan
Investeren in een voorbereiding op de jaarwisseling gericht op een duurzaam veilig en rustig verloop daarvan	Volgens plan

Doelstelling 1: De basis op orde voor wat betreft een datagedreven aanpak van ondermijning.

De ambities in het IVB 2023-2026 voor wat betreft de aanpak van ondermijning betreffen het komen tot een Zeeuwse aanpak en het uitvoeren van een professionaliseringsslag. In 2024 heeft een pilot gelopen met een Districtelijk Interventieteam voor Zeeland. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen voor een project voor het implementeren van een Gemeentelijk Signalen Overleg (GSO). Dit jaar hebben we uitvoering gegeven aan een publiekscampagne om meer signalen van ondermijning op te halen met name op bedrijventerreinen. We werken hierbij samen met Meld Misdaad Anoniem.

Doelstelling 2: Versterken van de weerbaarheid en integriteit van de gemeente Middelburg waardoor wordt voorkomen dat de gemeente ondermijnende activiteiten faciliteert en waardoor barrières worden opgeworpen tegen ondermijnende criminaliteit.

In 2024 heeft Middelburg geïnvesteerd in een bewustwordingstraject onder bestuur en medewerkers. Per afdeling zijn gesprekken gevoerd over integriteit en het signaleren van ondermijning. Ook het bestuur, zowel raad als college, heeft aandacht voor (bestuurlijke) integriteit en het voorkomen van ondermijning.

Doelstelling 3: Tegengaan van bezit en gebruik (steek)wapens door jongeren

Er is uitvoering gegeven aan de verschillende activiteiten uit het plan van aanpak 'tegengaan (steekwapen)geweld door jongeren'. Middelburg heeft een netwerk rondom dit thema ingericht, heeft

de campagne (YouChoose) uitgebreid om risicojongeren meer perspectief te geven en heeft een PGA expert geworven voor de inrichting en start van de persoonsgerichte aanpak. Sinds 1 juli is Middelburg ook deelnemer (voor een periode van drie jaar) aan het landelijke programma Preventie met Gezag. Middelburg ontvangt subsidie om te investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit. Het actieplan steekwapens wordt in het project 'preventie met gezag' geïntegreerd.

Doelstelling 4: Bewustwording creëren en handvaten bieden in het tegengaan van digitale criminaliteit

In 2024 heeft de waarnemend burgemeester een prijswinnaar in het zonnetje gezet bij de interventie HackShield. De politie organiseerde een livestream over criminele uitbuiting onder jongeren. In augustus vond een bijeenkomst plaats 'veilig online'. Deze is later herhaald in Arnhem. In Goes is de RISK factory gestart met een aantal scenario's waaronder ook tegengaan cybercriminaliteit. Alle Zeeuwse scholen kunnen hier aan meedoen. In april heeft Middelburg samen met Veere en Vlissingen een bijeenkomst voor ondernemers georganiseerd en vond er in november een escaperoom over digitale veiligheid plaats. Deze was speciaal voor ondernemers.

Doelstelling 5: Beter voorbereid zijn op de risico's die samenhangen met de energietransitie.

In 2024 zijn verschillende afdelingen binnen de gemeente aan de slag gegaan om aan de voorkant meer bewustzijn te creëren op de risico's die samenhangen met de energietransitie. Er wordt bijvoorbeeld gekeken of het mogelijk is een meldings- of vergunningsplicht op te nemen voor de plaatsing van (buurt)batterijen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1 & 2: Ondernijning

Bewustwordingsbijeenkomsten voor medewerkers

Om de meldingsbereidheid te vergroten heeft de gemeente bewustwordingsbijeenkomsten voor medewerkers georganiseerd. Dit heeft er mede toe bijgedragen dat in 2024 bij het meldpunt signalen ondernijning bijna veertig meldingen zijn binnengekomen. Het betrof diverse soorten meldingen, waaronder mogelijke hennepkwekerijen, drugshandel vanuit woningen, mogelijke mensenhandel (vaak arbeidsuitbuiting of seksuele uitbuiting) en vormen van milieucriminaliteit. Deze

meldingen zijn beoordeeld en waar nodig mono of integraal opgepakt door de betrokken partners.

Naar een datagedreven aanpak van ondernijning

Vanuit de versterking van de informatiepositie is in 2024 een procesbeschrijving opgesteld. Deze procesbeschrijving bevat onder andere een uiteenzetting van het Lokaal Informatieoverleg (LIO) en het privacy-protocol. Eind 2024 is besloten het LIO om bouwen naar een gemeentelijk signalenoverleg ondernijning (GSO). Tevens is eind 2024 gestart met het opstellen van een informatiebeeld van één van de bedrijventerreinen in Middelburg, namelijk Arnestein.

In 2024 zijn vijf integrale (bedrijven)controles en twee integrale verkeerscontroles georganiseerd. Hierbij zijn onder andere een groot MDMA-lab en een illegale tabaksdrogerij en -snijderij aangetroffen. Ook is vanuit Middelburg deelgenomen aan een Zeeuwse integrale ondernijningscasus. Daarnaast is deelgenomen aan een Zeeuws brede prostitutiecontrole waarbij een illegaal bordeel in een huurwoning in Middelburg is aangetroffen.

In 2024 zijn bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) drieëndertig meldingen voor de gemeente Middelburg binnengekomen. Dit varieerde van meldingen over (huiselijk) geweld, zwartwerken, uitkeringsfraude, onverklaard vermogen, bezit illegaal vuurwerk tot drugshandel. Alle meldingen zijn bekeken en indien noodzakelijk besproken met partners en waar mogelijk is er actie op ondernomen. In oktober 2024 is vanuit MMA een campagne gestart die is gericht op het genereren van meldingen over verdachte situaties op bedrijventerreinen. Middelburg doet hier aan mee en met berichten in de social media en billboards op straat is hier aandacht aan besteed. De campagne loopt door in 2025.

Eind 2024 is het geactualiseerd damoclesbeleid (mogelijkheid tot sluiten van panden na aantreffen drugs) door de burgemeester vastgesteld. Hiermee geeft Middelburg uitvoering aan een Zeeuws brede beleidslijn. Het damoclesbeleid kan de gemeente gebruiken om bestuurlijk op te kunnen treden. Dit jaar heeft bestuurlijk optreden meer aandacht gekregen in Middelburg. Mede dankzij de inzet van een concernjurist zijn meerdere bestuurlijke waarschuwingen, sluitingen van panden en lasten onder dwangsom opgelegd.

Zeeuwse norm weerbare overheid

De Zeeuwse norm is een praktisch instrument om in de volle breedte van het tegengaan van ondermijning en het vergroten van de weerbaarheid van gemeente Middelburg activiteiten te ontplooiën. Hierboven zijn verschillende zaken benoemd die daar een bijdrage aan leveren en onderdeel uitmaken van de Zeeuwse norm. Voorbeelden zijn bewustwording van zowel medewerkers als bestuurders, bestuurlijk instrumentarium, een goede informatiepositie en een gemeentelijk overleg om signalen te delen.

We zetten ons als overheden in Zeeland gezamenlijk in om georganiseerde criminaliteit tegen te gaan. In maart van ieder jaar rapporteert de stuurgroep van de Zeeuwse norm over de voortgang op verschillende onderdelen in het OZO.

Zorg en veiligheid

Radicalisering

In 2024 is, namens de Walcherse gemeenten, deelgenomen aan het overleg met betrekking tot radicalisering vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland. De aandacht voor het onderwerp radicalisering groeit. Door ontwikkelingen in de samenleving (zoals bijvoorbeeld polarisatie, dalend vertrouwen in de overheid en oorlog) hebben we ook in Zeeland met steeds meer vormen en casuïstiek op het gebied van radicalisering/extremisme te maken. Soms halen deze zaken ook het landelijke nieuws, zoals de bekladding van de synagoge in Middelburg, of de aanhouding van een vrouw uit de gemeente Sluis op verdenking van het leidinggeven aan de Volksraad, een radicale groep soevereinen die zich afkeert van de overheid en bereid is daarvoor geweld te gebruiken.

In 2024 hebben de Zeeuwse gemeenten een gezamenlijke nota voor het tegengaan van radicalisering en extremisme opgesteld. Hierin staat we in Zeeland op dit thema doen, met welke reden en met welk resultaat. Om vormen van radicalisering en extremisme in Zeeland tegen te gaan zijn interventies nodig. De versterkingsgelden vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid vormen een belangrijke bron om deze interventies uit te kunnen voeren. Maar gemeenten zullen ook zelf moeten investeren in de aanpak. Dat betreft vooral de inzet van menskracht om regie te kunnen voeren, initiatief te nemen en te coördineren. Door hier Zeeuws in samen te werken kunnen we deze inspanningsvraag delen. Daarnaast worden we ondersteund door landelijke organisatie zoals de Ministeries van Justitie en Veiligheid, Binnenlandse zaken en Sociale Zaken en

Werkgelegenheid, het NCTV, het Landelijk Steunpunt Extremisme en het Expertise Centrum Sociale Stabiliteit.

Domeinoverstijgende samenwerking tussen Zorg en Veiligheid

Om de domeinoverstijgende samenwerking tussen Zorg en Veiligheid verder vorm te geven is er in 2024 gewerkt aan een solide basis op zowel bestuurlijk als professioneel gebied. Er vindt nu structureel overleg plaats tussen de burgemeester en de wethouder zorg in aanwezigheid van een ambtelijke afvaardiging over vraagstukken op het snijvlak van zorg en veiligheid. Ambtelijk is er een structureel afdelingsoverstijgend overleg gestart op beleidsmatig en uitvoerend niveau. Hierdoor wordt de groeiende groep inwoners met een diversiteit aan problemen op het snijvlak van zorg en veiligheid beter in beeld gebracht en de juiste interventie voor de betreffende inwoners ingezet. Daarnaast zijn de verbindingen in de regionale samenwerking met andere Zeeuwse gemeenten en partners op het gebied van zorg, veiligheid en straf aangehaald in lijn met de adviezen uit het Zeeuwse project 'domeinoverstijgende samenwerking' dat in 2024 is opgeleverd.

Door de gemeente Middelburg wordt een bijdrage geleverd aan diverse pilots uit het project zoals het inrichten van een regionaal interventie team (RIT) als onderdeel van de aanpak 'personen met zorgwekkend in Zeeland'. En er is er een start gemaakt om de doorbraakmethodiek bij complexe casuïstiek te implementeren. Een projectleider is aangesteld met de opdracht een aantal zogenaamde 'Skaeve Huse' te realiseren op Walcheren. Met 'Skaeve Huse' wordt voorzien in passende woonruimte voor inwoners voor wie wonen in een reguliere woning en omgeving om verschillende redenen minder goed aansluit.

Doelstelling 3: Jeugd en veiligheid

Aanpak steekwapens en jeugdcriminaliteit

In 2024 is er verder uitvoering gegeven aan de aanpak 'steekwapens & jeugdcriminaliteit'. De ingezette lijn is verder verstevigd door de implementatie van de Persoonsgerichte aanpak, focus in de bewustwordingscampagne 'YouChoose' en de doorontwikkeling van twee netwerkbijeenkomsten voor professionals binnen jeugd en veiligheid.

Het fundament voor de Persoonsgerichte Aanpak is in 2024 gelegd en heeft eind 2024 een gezicht gekregen door het invullen van de functie van PGA-expert. In afwachting van een Zeeuwse

blauwdruk en werkend convenant door de Zeeuwse projectleider, is er vervolg gegeven aan het inrichten van een werkende aanpak in Middelburg en in de regio.

In de bewustwordingscampagne 'YouChoose' er is meer focus aangebracht om de doelgroep te bereiken. In de praktijk werd de kwetsbare en risicovolle jongeren beter bereikt door dichter tegen de kwetsbare en risicovolle jongeren aan te organiseren. Dit onder andere door de rol van ambassadeur in te zetten op een gerichte vraag vanuit een school, de jongeren te betrekken bij de aanpak in de rol van junior ambassadeur, de ambassadeur aan te laten sluiten bij de werkgroep en de jongerenwerker nauwer te verbinden met de jongeren op straat.

De campagne 'YouChoose' is in 2024 meer verbonden met andere interventies (bijvoorbeeld de aanpak tijdens de kermis) en daarnaast beter geborgd door in 2024 gepubliceerde wetenschappelijke onderzoeken.

In 2024 zijn er twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor de professionals in het netwerk van jeugd & veiligheid. Het netwerk is in 2024 verder uitgebouwd en liet een brede afspiegeling zien van partijen uit het zorg- en veiligheidsdomein. Jongeren kregen tijdens de netwerkbijeenkomsten een rol in het programma om ook hier de jongeren dichtbij te hebben.

Preventie met Gezag

Begin 2024 werd bekend dat de gemeente Middelburg door het Rijk was aangewezen als een van de gemeenten die in aanmerking kwamen om die incidenteel te worden ondersteund vanuit 'Preventie met Gezag' gelden. De aanvraag van Middelburg is geaccordeerd wat betekent dat Middelburg vanaf juli 2024 gestart is met 'Preventie met Gezag'. Doel hierbij is om zoveel mogelijk te voorkomen dat jongeren (verder) betrokken raken in de georganiseerde criminaliteit. Lopende interventies vanuit bijvoorbeeld de 'Aanpak Steekwapens & jeugdcriminaliteit' en 'Nieuw Perspectief' zijn ondergebracht in de aanpak 'Preventie met Gezag'. De gelegde basis in Middelburg wordt verder op orde gebracht, er wordt een beter beeld gevormd van de aard en omvang en worden werkende interventies verder ingezet. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van jeugdboa's, specialistisch jongerenwerk, een programma op en met scholen en een wijkgerichte aanpak.

Doelstelling 4: Aanpak cybercriminaliteit

Vergroten weerbaarheid in de samenleving

Middelburg heeft het initiatief genomen om te komen tot een samenwerking binnen de eenheid Zeeland West-Brabant op het gebied van cybercriminaliteit. Vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de regio subsidie ontvangen om deze samenwerking van de grond te krijgen. Om cybercriminaliteit tegen te gaan en om te voorkomen dat inwoners en ondernemers slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit, werken we samen met onze veiligheidspartners. Daarover zijn afspraken gemaakt in de (lokale) veiligheidsplannen.

Op 3 april vond in de politieacademie te Ossendrecht de bestuurlijke Cyber awareness training Zeeland-West-Brabant plaats. Gemeente Middelburg heeft deze bijeenkomst mede mogelijk gemaakt. De ruim honderd deelnemers, waaronder burgemeesters, officieren van justitie, politievertegenwoordigers, AOV'ers, CISO's en woordvoerders, doorliepen onder de deskundige begeleiding van dagvoorzitter Brenno de Winter een fictief scenario waarin zij in verschillende fasen werden geconfronteerd met (de gevolgen van) online opruiing, doxing, phishing, spoofing, desinformatie met behulp van deep fakes en afpersing in de vorm van ransomware.

Het doel van de training was het bestuurlijk bewustzijn op gebied van cybercriminaliteit te vergroten en handvatten te bieden om beter voorbereid te zijn op situaties wanneer gemeenten ermee worden geconfronteerd. Cybercriminaliteit en online aangejaagde ordeverstoringen zijn namelijk geen ICT-kwesties. Deze onderwerpen vragen betrokkenheid en daadkrachtig handelen van het lokale bestuur, in afstemming met OM en politie. En wanneer een cyberincident ontaardt in een crisis, heeft ook de Veiligheidsregio een rol in de gevolgbestrijding daarvan. De opbrengsten van de training zijn samen met een aantal verwijzingen naar handreikingen, later gebundeld in een kennisdocument en aangeboden aan de betrokken organisaties.

Doelstelling 5: Energietransitie

Er zijn in 2024 een aantal interne bijeenkomsten geweest met medewerkers van verschillende afdelingen en de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) om meer aandacht te vragen voor de veiligheid bij de energietransitie. Voor de relatie met het strategisch project Energietransitie, zie programma volksgezondheid. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er een Zeeuwse "werkgroep

batterijen" is opgericht, bestaande uit medewerkers ruimtelijke ordening van diverse gemeenten, vertegenwoordigers van Stedin, TenneT en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Deze werkgroep gaat zich bezig houden met het opstellen van regels/richtlijnen over hoe (buurt)batterijen op een veilige manier ruimtelijk kunnen worden ingepast. Daarnaast wordt er binnen de gemeente gekeken of het mogelijk is een meldings- of vergunningsplicht op te nemen voor de plaatsing van (buurt)batterijen. Sinds het van kracht worden van de Omgevingswet ondersteunt de VRZ bij vergunningen en omgevingsveiligheid via 'omgevingstafels'. Hierin heeft VRZ flinke stappen gezet. Ook wordt er regionaal en landelijk aandacht gevraagd voor de veiligheid van transport van ammoniak door of langs bewoond gebied.

Evenementen

Toezen op veiligheid van evenementen

In 2024 is wederom veel ambtelijke capaciteit gestoken in de voorbereiding op en uitvoering van veilige evenementen in onze gemeente. Samen met de adviserende veiligheidspartners is waar mogelijk een integraal OOV-advies opgesteld ten behoeve van evenementen waar een veiligheidsplan onderhevig aan is. Voor zover bekend zijn de investeringen van de afgelopen jaren inmiddels bij aan dragen aan een versnelde werkwijze voor zowel de gemeente als evenementenorganisatoren. Desondanks blijft regelmatig sprake van intensieve voorbereidingen op evenementen om alles in goede banen te leiden. Voorbeelden hiervan zijn de bijdrage aan het verloop van City of Dance 2024 dat letterlijk en figuurlijk in het water dreigde te gaan vallen en de voorbereiding op de evenementen rondom de jaarwisseling. De evenementen in 2024 zijn beheersbaar verlopen. Hierbij is geïnvesteerd in de relatie tussen evenementenorganisatoren met de gemeente Middelburg. OOV heeft input geleverd voor het nieuwe evenementenbeleid van de gemeente Middelburg.

Jaarwisseling

De voorbereiding op de jaarwisseling verliep het afgelopen jaar volgens plan. In aanloop naar de jaarwisseling was geen sprake van concrete dreigingssignalen op het gebied van verstoring van de openbare orde en veiligheid in Middelburg. Voor drie evenementen heeft de gemeente een evenementenvergunning afgegeven. Alle drie de evenementen zijn over het algemeen goed verlopen. De jaarwisseling werd ontsierd door een aantal incidenten, nl. de brand (in combinatie met stroomuitval) en een vuurwerkslachtoffer in Nieuw- en Sint Joosland en een

onwelwording in de feesttent in Arnemuiden. De evenementen zijn geëvalueerd. Er wordt gekeken of herhaling van genoemde incidenten volgend jaar voorkomen kan worden. Hometown op de Markt in Middelburg is zonder noemenswaardige incidenten verlopen.

Rampenbestrijding en brandweer

Veiligheidsregio Zeeland

In 2024 is naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen een start gemaakt met de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Zeeland. Verder is het dekkingsplan brandweer verder uitgerold, waarmee de kwetsbaarheden in de paraatheid en opkomsttijden beter in kaart zijn gebracht. Ook is begonnen met de voorbereidingen voor de vervanging van een groot deel van het brandweermaterieel vanaf 2026. Vanuit landelijke gelden is ook een start gemaakt met het versterken van de afdeling crisisbeheersing. Ook op het gebied van samenwerking VRZ, GGD en RUD is het nodige gebeurd. De RUD heeft besloten niet meer te participeren in de samenwerking voor wat betreft bedrijfsvoering en huisvesting. Voor wat betreft de samenwerking tussen VRZ en GGD is in 2024 gestart met het uitwerken van een businesscase om de bedrijfsvoering van GGD en VRZ samen te voegen en het uitwerken van een businesscase voor gezamenlijke huisvesting.

Rampenbestrijding en bevolkingszorg

In 2024 is weer invulling gegeven aan het piket openbare orde en veiligheid en rampenbestrijding en crisisbeheersing. Dit betekent dat de gemeente 24 uur per dag, 365 dagen per jaar, bereikbaar en inzetbaar is bij calamiteiten. Om over de juiste kennis te blijven beschikken hebben de vijf piketmedewerkers in 2024 deelgenomen aan diverse trainingen en oefeningen. Ditzelfde geldt voor de medewerkers van de gemeente die bij de verschillende teams binnen Bevolkingszorg een rol hebben.

Beleidsindicatoren

nbn= deze indicatoren zijn nog niet beschikbaar bij het CBS

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verwijzingen Halt (aantal per 1000 inwoners (jongeren van 12 tot 18 jaar))	Middelburg	19	20	16	16	17	17
	Nederland	13	11	8	8	9	9
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	3,9	2,6	2,7	2,4	2,5	2,2
	Nederland	2,3	2,0	1,8	2,3	2,5	2,2
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	5	5,2	4,5	5,4	5,1	5,4
	Nederland	4,8	4,6	4,3	4,6	4,3	4,3
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	1,6	1,4	0,6	0,7	0,8	1
	Nederland	2,3	1,8	1,3	1,4	1,3	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	6,7	6,9	7,7	8,1	6,8	6,7
	Nederland	5,9	6,2	6,1	6,0	5,8	5,7

Nederland= 50.00-100.000 inwoners

Wat heeft het gekost?

Veiligheid	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	4.266	4.266	4.315	-49
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	3.013	3.233	3.373	-140
Totale Lasten	7.279	7.499	7.688	-189
Baten				
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	-60	-290	-469	179
Totale Baten	-60	-290	-469	179
Totaal Veiligheid	7.219	7.209	7.220	-10

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel/- nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen tussen de begroting 2024

na wijzigingen en de realisatie 2024 van € 50.000 of hoger toelichten.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
1.02.0 Openbare orde en veiligheid			
Cybercrime, lokale weerbaarheid	-84	84	N

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
Voor het project cybercrime, lokale weerbaarheid zijn werkzaamheden uitgevoerd waarvoor een subsidie is ontvangen. Hiermee worden de kosten gedekt en verloopt het project budgetneutraal.			
Handhaving, openbare ruimte	50		N
Met de bestuursrapportage 2024 is budget toegekend voor de te verwachten kosten voor het toepassen van bestuursdwang als gevolg van een genomen handhavingsbesluit. Achteraf gezien blijkt dit budget niet meer nodig, omdat de kosten bij de overtreder in rekening zijn gebracht.			
Spuk ter voorkoming van jeugdcriminaliteit	-101	101	N
Voor het uitvoeren van de regeling ter voorkoming van jeugdcriminaliteit zijn kosten gemaakt waarvoor een specifieke uitkering van het Rijk is ontvangen. Hiermee worden de kosten gedekt en verloopt het project budgetneutraal.			
Overig	-54		J
Totaal	-189	179	-10

Verkeer, vervoer en waterstaat

realiseren van parkeervoorzieningen en het goed afwikkelen van verkeer- en vervoerstromen. Veiligheid en duurzaamheid staan hierbij voorop.

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het aanleggen en beheren van infrastructuur, het faciliteren van diverse vervoersvormen, het

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan Middelburg 2030 (GVVP 2030)
- Wegenbeheerplan 2024-2033

Overige vastgestelde nota's:

- Regionale Mobiliteitsstrategie

– Middelburgse Visie Milieu

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het borgen en daar waar mogelijk verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van Middelburg voor alle mensen. Inwoners en bezoekers van Middelburg moeten zich veilig en vlot kunnen verplaatsen door en rond de stad. Zonder al te

veel oponthoud en het veroorzaken van overlast en milieuhinder. Daarnaast moet er voldoende parkeergelegenheid zijn.

Doelstellingen

1. Het verduurzamen van mobiliteit
2. Het behoud van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer
3. Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom
4. Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg
5. Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers met behoud van een hoog bezettingspercentage van de parkeerconcentraties
6. Een autoluwe binnenstad
7. Een toegankelijke stad voor iedereen en wegenonderhoud

Wat hebben we bereikt?

Prestatie	Status
Het verduurzamen van mobiliteit	
Laadvisie opstellen en vaststellen	Niet volgens plan
Laadinfrastructuur voor elektrische auto's verbeteren	Volgens plan
Het behouden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer	
Onderzoek uitvoeren naar het verbeteren van de situatie rondom de Schroefbrug voor fietsers	Niet volgens plan
Uitvoeren verkeerstellingen langzaam verkeer op Stationsbrug en Schroefbrug	Volgens plan
De mogelijkheid voor fietsparkeren in het centrum verbeteren	Volgens plan
Fietsers en voetgangers in de binnenstad op '1'plaatsen. Zij krijgen voorrang bij verkeerslichten en rotondes	Volgens plan
Bij de aanleg van nieuwe wijken denken vanuit de voetganger en fietser, pas daarna vanuit de automobilist (STOMP- principe)	Volgens plan
Wij brengen de maximumsnelheid binnen woonwijken zoveel als mogelijk naar 30 km/uur. Belangrijke toegangswegen uitgezonderd.	Volgens plan
Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom	
Samen met verkeerswerkgroepen, politie, fietsersbond en andere relevante partijen continu blijven werken aan het verhogen van de verkeersveiligheid.	Volgens Plan
Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg	
Vorbereidingen treffen voor het nieuwe mobiliteitsnetwerk	Volgens plan
Werken aan een gezamenlijke visie wegbeheerders voor een toekomstbestendige ontsluiting van het gebied Veerse Meer Zuid	Volgens plan
Bepalen hoe om te gaan met de gebiedsontsluiting van Arnemuiden	Volgens plan
Onderzoeken hoe de buurtbus past binnen het nieuwe mobiliteitsnetwerk	Volgens plan
Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers	
Onderzoek uitvoeren naar parkeerdruk binnenstad	Volgens plan
Stimulering gebruik parkeergarages	Volgens plan
Onderzoeken realisatie hubs (parkeerterreinen) aan de randen voor gemotoriseerd verkeer	Volgens plan
Onderzoek om deel binnenstad exclusief voor binnenstadbewoners te reserveren	Volgens plan

Prestatie	Status
Een autoluwe binnenstad	
Beter benutten van de parkeerterreinen aan de randen van de stad	Volgens plan
Een toegankelijke stad voor iedereen	
Samen met vertegenwoordigers van organisaties verder invulling geven aan de wijze waarop de openbare ruimte toegankelijk gemaakt en gehouden kan worden	Volgens plan

Doelstelling 1: Het verduurzamen van mobiliteit

Het grootste deel van de afgelegde reiskilometers gebeurt met de auto. Hier is dan ook de meeste winst te behalen door:

- het voorkomen, verkorten of verminderen van autoverplaatsingen
- het veranderen van vervoerswijze: bij voorkeur te voet, per fiets en/of met het openbaar vervoer
- het verschonen van verplaatsingen: zorg dat verplaatsingen met schone auto's worden gemaakt. Bijvoorbeeld elektrische auto's.

Onze mobiliteit gaat de komende jaren fors veranderen. De groei van elektrische auto's en laadinfrastructuur zet door. Het delen van bezit wordt vanzelfsprekender en alles staat met elkaar in verbinding.

Doelstelling 2: Het behouden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer

Middelburg heeft een bovengemiddeld hoog fietsgebruik. Het verloop van het aandeel fietsverkeer wordt gemeten aan de hand van de kanaalpassages (Stationsbrug en Schrobrug).

Vanaf 2024 maken we gebruik van de fietsintensiteiten-data van VIA-software. De data van de fietsintensiteiten zijn afkomstig van Dat.mobility, onderdeel van Goudappel, die ook het verkeersmodel verkeersmodel voor Walcheren heeft ontwikkeld. Door middel van datafusie wordt jaarlijks de gemiddelde werkdagmobiliteit van de

fiets berekend en gekoppeld aan het Nationaal Wegen Bestand (NWB). Daarbij bestaat in VIA-software de mogelijkheid om de ongevalsdata te koppelen aan de fietsdata.

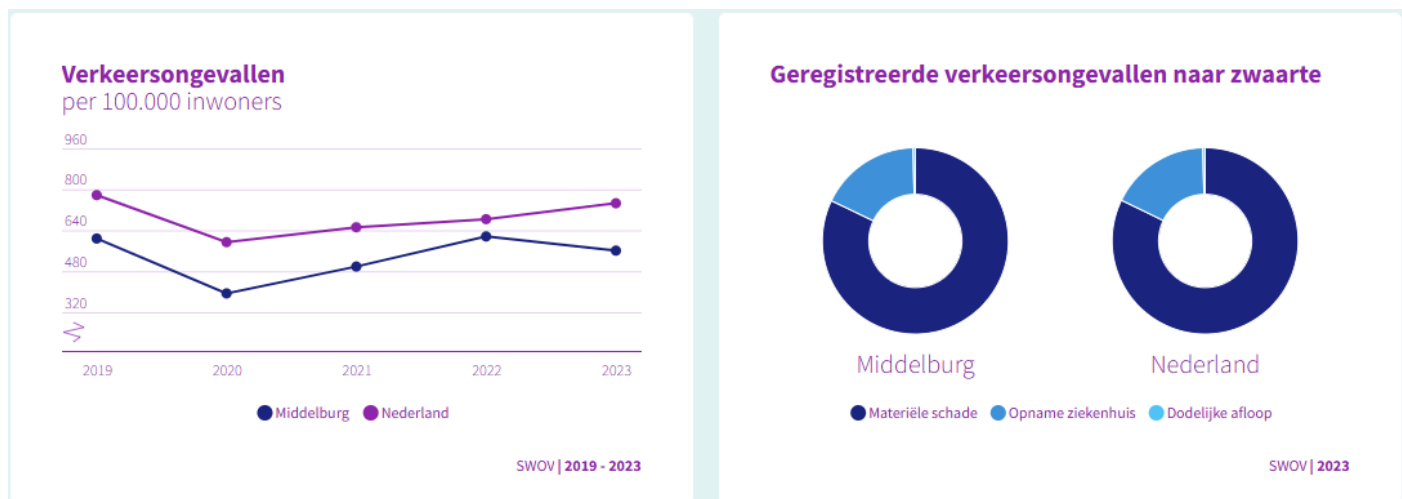
Jaarlijks in alle straten de fietsers tellen is onbegonnen werk. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van een verkeersmodel en de resultaten vergeleken met beschikbare telpunten. Het voordeel is dat een dekkende fietsintensiteiten kaart van alle woonstraten tot hoofd fietsroutes van Middelburg beschikbaar is.

Het verkeersmodel berekent de fietsintensiteit. Hierdoor kan het voor komen dat de intensiteit niet precies overeenkomt met de praktijk. Een vergelijking tussen de werkelijke tellingen van 2023 en de berekende modelintensiteit van het fietsverkeer op de kanaalbruggen laat in de modelberekening een verwaarloosbaar verschil zien van 0,4% zien ten opzichte van de werkelijk telling.

Het onderzoek naar het verbeteren van de situatie rond de Schrobrug is wegens capaciteitsgebrek nog niet opgepakt.

Doelstelling 3: Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom, het verbeteren van de bereikbaarheid in Middelburg en een autoluwe binnenstad.

Zie hieronder het verloop van de verkeersongevallen in Middelburg. De prestatie-indicator die hierbij gehanteerd wordt is het aantal ongevallen per 100.000 inwoners uit: "Waar staat je gemeente". De cijfers voor 2024 zijn nu nog niet officieel bekend.

Verkeersongevallen per 100.000 inwoners, Middelburg vergeleken met Nederland Bron: Waar staat je gemeente?

In de volgende tabel staat de werkelijke registratie van verkeersongevallen en de ernst van het ongeval weergegeven in het beheersgebied van de gemeente Middelburg.

Tijdperiode	Status	Verkeersongevallen	Gewonden	Mogelijke gewonden	Doden
2020	Afgesloten	164	44	9	0
2021	Afgesloten	211	50	17	1
2022	Afgesloten	275	56	24	1
2023	Afgesloten	238	60	7	1
2024	Voorlopig	263	56	6	0
Totaal		1.151	266	63	3

© 2025 VIA, Overzicht verkeersongevallen en -slachtoffers per tijdperiode

Opmerking: in de Corona-jaren 2020 & 2021 liggen de landelijke aantallen lager dan verwacht als gevolg van de maatregelen om de verspreiding te beperken.

Sinds 2022 was er weer meer mobiliteit en zien we een gelijkwaardig ongevallenbeeld met 2019. Het ongevallenbeeld in de jaren 2019, 2022, 2023 en 2024 blijft dan ook redelijk stabiel. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde blijft Middelburg wel beter scoren. De doelstelling is echter om de verkeersveiligheid te verhogen en dus minder verkeersongevallen terug te zien in de registratie. Uit de cijfers blijkt dat dit de laatste 5 jaren niet is gelukt.

Conform het GVVP 2030 wordt ingezet op het verder optimaliseren van het bestaande verkeer- en vervoerssysteem op verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. Dit zijn veelal de wat kleinere projecten. Uit de cijfers blijkt dat dit alleen onvoldoende is om de ongevallencijfers naar beneden te krijgen. Daarom is er in 2024 budget beschikbaar gesteld voor

het uitvoeren van 'quick wins' op het gebied van verkeersveiligheid. In 2025 wordt er een plan gemaakt om deze budgetten, met subsidie van het Rijk, zo effectief mogelijk in te zetten.

Doelstelling 4: Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg

Een bereikbare stad vraagt om een heldere wegencategorisering. De basis voor de wegencategorisering ligt in het GVVP 2023. Een heldere wegenstructuur die conform de richtlijnen is ingericht zorgt voor een optimale bereikbaarheid. Via het Verkeersmodel Walcheren toetsen we de intensiteiten ten opzichte van de capaciteit in het netwerk. Bereikbaarheid is niet alleen van belang voor de automobilist maar ook zeker voor voetgangers en fietsers. Er ligt hier dan ook een belangrijk verband met autoluw. Wanneer een gebied meer autoluw wordt gemaakt is het voor de

bereikbaarheid van belang dat het gebied voor voetgangers en fietsers goed bereikbaar blijft. Ook het OV kan hier een belangrijke rol in spelen. In alle projecten nemen we de bereikbaarheid mee in de meest brede zin van het woord.

Doelstelling 5: Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers

Omgevingsvisie Middelburg 2050

In de Omgevingsvisie Middelburg 2050 en in het lopende onderzoek zijn de volgende richtingen met betrekking tot het parkeren in Middelburg opgenomen:

- Lagere tarieven in de parkeergarages dan op maaiveld (= straatparkeren);
- Parkeerterreinen (= hubs) realiseren aan de randen van de stad voor het gemotoriseerd verkeer (gratis parkeren);
- Door het beter benutten van de parkeerterreinen aan de randen van de stad en het hanteren van goede parkeertarieven in de parkeergarages wordt er bijgedragen aan een autoluwe binnenstad;
- Bij het parkeren op straat in de binnenstad wordt 'voorrang' gegeven aan inwoners.

Onderzoek naar parkeerdruk binnenstad

In 2023 heeft de gemeente diverse parkeertellingen laten uitvoeren op diverse dagen en tijden in de maanden augustus en oktober. We zien dat de parkeerdruk te hoog is. Conform Omgevingsvisie Middelburg 2050 bereiden we (parkeer)beleid voor om de bezoekers aan de rand van de binnenstad te laten parkeren. Hiervoor moeten we extra parkeercapaciteit ontwikkelen. Dit is in 2024 in onderzoek. Door bezoekers te weren komt parkeerruimte vrij. Dit benutten we voor het parkeercomfort van bewoners. Restcapaciteit kan ingezet worden voor maatregelen klimaatadaptatie of verhoging verblijfsklimaat.

Doelstelling 6: Een autoluwe binnenstad

Een autoluwe binnenstad is een binnenstad waarbij het niet-noodzakelijke autoverkeer zoveel als mogelijk wordt geweerd. Het draagt bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid. Parkeerbeleid is in de maak dat dit doel ondersteunt.

Doelstelling 7: Een toegankelijke stad voor iedereen en wegenonderhoud

Eind 2023 heeft de raad de beleidskaders voor het beheer en onderhoud van de verhardingen opnieuw vastgesteld. Op basis

van deze kaders wordt het jaarlijks onderhoudsplan voor de (weg-)verhardingen opgesteld.

In 2024 is een deel van het beschikbare budget ingezet voor het repareren van schades en onvolkomenheden. Een deel van het budget is gebruikt voor integraal groot onderhoud om samen met andere beleidsvelden, als rioolonderhoud, klimaatmaatregelen te realiseren. En er is een deel van het budget gebruikt voor het maken van plannen/ontwerpen voor projecten die op langere termijn gaan spelen. In ieder project zijn samen met bewoners/bedrijven, afhankelijk van de situatie en mogelijkheden, in meer of mindere mate, omvormings- en verbeteringsmaatregelen gerealiseerd om de leefbaarheid af te stemmen op het huidige en toekomstig gebruik. De maatregelen zijn er steeds op gericht om de hoeveelheid verharding daar waar mogelijk te verminderen, en om te vormen naar gecombineerd groen- en waterbergings- c.q. infiltratieoppervlak. Daarnaast is bij elk project geïnventariseerd of bestaand bestratingsmateriaal kan worden hergebruikt (Circular). Oud, versleten of kapot bestratingsmateriaal is vervangen door duurzame materialen. (bijvoorbeeld gebakken materialen).

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Het verduurzamen van mobiliteit

Bij mobiliteit geldt: eerst inzetten op energie besparen en dan hernieuwbare energie toepassen om de mobiliteit te verduurzamen. Dit vertaalt zich in onderstaande ontwikkelingen:

- de steeds verdergaande ontwikkeling via internet, digitalisering van allerlei (overheid) diensten en flexibel werken betekent dat de noodzaak om fysiek aan het verkeer deel te nemen afneemt. Het voor een bepaald percentage van de totale werktijd thuiswerken is gebruikelijk aan het worden.
- de fiets staat in het gemeentelijk mobiliteitsbeleid op nummer één. In een continu proces worden - gezamenlijk met maatschappelijke organisaties - maatregelen voorgesteld die het fietsen stimulerend en/of de verkeersveiligheid verhogen. Afhankelijk van de beschikbare financiële middelen worden deze op korte of langere termijn uitgevoerd.
- Voor het stimuleren en faciliteren van e-auto's worden met enige regelmaat laadpalen geplaatst. In 2024 hebben we voor 33 locaties een verkeersbesluit genomen voor laadpalen. Voor 6 locaties daarvan hebben we na overleg met Agri afgesproken de laadpaal zonder verkeersbesluit te plaatsen. Van de 33

locaties zijn er 16 locaties (van het eerste verkeersbesluit 2024) daadwerkelijk geplaatst. De overige palen worden in 2025 geplaatst. Er zijn afgelopen jaar 20 vergunningen verleend voor een verlengde private aansluiting (= laadkabel afgedekt met een mat vanuit huis naar e-auto geparkeerd op de openbare weg).

In 2024 is het uitwerken van de laadvisie voor Middelburg on hold gezet. Deze integrale laadvisie bepaalt de strategie om tijdig een toegankelijke betaalbare, betrouwbare en veilige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen te realiseren. Dit vindt navolging van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), een bijlage van het Klimaatakkoord. Dit vanwege snelle ontwikkelingen op dit gebied. Ook vanwege de vele recente ontwikkelingen rondom laadinfrastructuur is er vanuit de RAL (Regionale Agenda Laadinfrastructuur) onderzoek uitgevoerd of het huidige marktmodel in Zeeland, het zogenaamde open marktmodel nog wel houdbaar is en wat anders de beste manier om de laadpalen op de markt te zetten. Dit onderzoek zal gevolgen hebben voor de laadvisie waardoor het onderzoekstraject eerst wordt doorlopen.

Doelstelling 2: Het behoud van een hoog aandeel fietsverkeer in het totale verkeer

“In ons mobiliteitsbeleid staat het langzaam verkeer (fiets en voetganger) op nummer één.” De basis voor het integrale fietsplan ligt in het GVP 2030. Hiervoor wordt al jaren met een integraal programma aan fietsgebruik stimulerende projecten gewerkt. Dit programma met projecten richt zich op verbetering van de omstandigheden (zoals veiligheid en doorstroming) van fietsers op enerzijds de fietsroutes in de binnenstad en anderzijds de fietsroutes vanuit de wijken naar het buitengebied. Voorts ligt er een opgave in het verbeteren van het fiets parkeren in de binnenstad. Vooral projecten/maatregelen gericht op het verhogen van de verkeersveiligheid, optimaliseren en verbeteren van 30 km/u wegen etc. dragen bij aan het in stand houden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer of zelfs verder verhogen hiervan.

De inzet van de fiets als alternatief voor de auto helpt om de binnenstad autoluw te maken. Uitstekende parkeervoorzieningen zeker aan de rand van het winkelgebied en nabij hoofdfietsroutes is een voorwaarde om de concurrentiepositie te vergroten.

Doelstelling 3: Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom

Samen met de verkeerswerkgroepen, politie, fietsersbond en andere relevante partijen wordt continu gewerkt aan een verhoging van de verkeersveiligheid en een verbetering van de bereikbaarheid

In het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan is het accent in het mobiliteitsbeleid vooral komen te liggen op het verder optimaliseren van het bestaande wegennet op basis van de wegencategorisering.

De optimalisatie bestaat uit enerzijds het aanpakken van gesignaleerde verkeersproblemen, komend uit overleggen met bijvoorbeeld de verkeerswerkgroepen, fietsersbond en meldingen. Anderzijds gaat het om de meer vanuit beleid gestuurde projecten (GVP 2030). Hiervoor kan het zijn dat enkele jaren “gespaard “ moet worden om het specifieke project te kunnen uitvoeren. Vaak combineren we een aanpassing van de weg met werkzaamheden aan riolering- en/of reconstructie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de herinrichting Koudekerkseweg en Klein Vlaanderen.

Andere plannen in onderzoek, voorbereiding en uitvoering:

- Onderzoek ‘30 km/uur de norm binnen de bebouwde kom’ Project is doorgeschoven. CROW richtlijnen voor inrichting gebiedsontsluitingsweg (GOW) 30 zijn nog in ontwikkeling.
- Voorbereiden vervangen VRI Sandberglaan-Laan der Verenigde Naties-Pres Rooseveltlaan door nieuwe VRI of rotonde. Voorbereiding is tijdelijk gestopt en wordt in 2025 opnieuw opgepakt.
- Herinrichting van de Gebiedsontsluitingsweg (50 km/u) naar Erftoegangsweg (30 km/u) Klein Vlaanderen is uitgevoerd.
- Het netwerk Management Systeem (NMS) van Mobimaestro is sinds 2024 operationeel.
- In overleg met de Fietsersbond is een verbeterplan voor de Stationsstraat ontwikkeld. Uitvoering van het plan in 2025.
- Samen met de scholen aan de Grevelingenstraat is een plan ontwikkeld voor het verbeteren van de verkeersveiligheid tijdens het halen en brengen van de leerlingen. Voor het kunnen realiseren van deze plannen wordt bij de Kadernota geld aangevraagd.

STRATEGISCH PROJECT - Gebiedsontsluitingsvisie Veerse Meer

Gebiedsontsluitingsvisie Veerse Meer zuid:

Fase 1 - Het onderzoek naar de route voor het bouwverkeer voor het Waterpark Veerse Meer en de daarbij behorende maatregelen voor een verkeersveilige afwikkeling van het bouwverkeer is afgerond. Het voorstel wordt in april 2025 behandeld in de gemeenteraad.

Fase 2 - Maatregelen op de korte en middellange termijn t.b.v. het verbeteren van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de kern van Arnemuiden zijn in voorbereiding.

Fase 3 - De robuuste ontsluiting; Rijkswaterstaat heeft een definitief nee uitgesproken tegen variant met twee zogenoemde halve aansluitingen bij Arnemuiden en Lewedorp op de A58. Variant A2 is hiermee komen te vervallen. Voor de robuuste ontsluiting zijn nu nog 4 varianten in beeld die in 2025 nader worden geanalyseerd en beoordeeld. De resultaten van dit onderzoek worden eind 2025 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Doelstelling 4: Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg

Monitoring ontwikkeling verkeersintensiteiten

De ontwikkeling van het (auto)verkeer wordt gemonitord (verkeerstellingen) en vergeleken met de verkeersmodelberekeningen van het in 2022 geactualiseerde en vastgestelde verkeersmodel. Resultaten daarvan laten zien dat er geen onvoorziene negatieve ontwikkelingen is op de aspecten bereikbaarheid en doorstroming. In het algemeen geldt dat door de N57 de autoverkeerintensiteiten op het Middelburgse wegennet zijn afgenomen. Hierdoor is meer ruimte ontstaan voor andere verkeerssoorten. Dit levert een positieve bijdrage aan de verkeersveiligheid en fietsvriendelijkheid van Middelburg.

Verkeersmodel Walcheren

In 2022 hebben we het Verkeersmodel Walcheren laten actualiseren. In 2023 hebben we ook een variant op het verkeersmodel laten maken met de zomerintensiteiten. We hebben dit samen met de gemeenten Vlissingen en Veere, Waterschap en de Provincie Zeeland gedaan. De geactualiseerde modellen bieden een cijfermatige doorkijk naar de te verwachten verkeersstromen in zowel 2030 als 2040. Het helpt ons om beter inzicht te krijgen en te houden op hoe verkeersstromen zich ontwikkelen bij bijvoorbeeld de aanleg van grootschalige recreatieve voorzieningen. Het model is in 2024 dan ook regelmatig toegepast.

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer vormt een belangrijke ader van het vervoerssysteem in Middelburg. Het busvervoer is hier een belangrijk onderdeel van. Provincie Zeeland heeft in 2024 een nieuwe busconcessie op de markt gebracht. Tot eind 2026 wordt het huidige busnetwerk onveranderd voortgezet.

Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS)

De manier waarop we van deur tot deur reizen is aan het veranderen. Door bijvoorbeeld de opkomst van de elektrische fiets en de deelauto. Maar ook door veranderingen binnen het openbaar vervoer en doelgroepenvervoer, zoals de regiotaxi. Ook zijn er steeds meer mogelijkheden om een reis (digitaal) te plannen, boeken en betalen. In 2022 hebben de Zeeuwse gemeenteraden en Provincie Staten de RMS vastgesteld. De RMS is het plan om - onder de hierboven beschreven veranderende omstandigheden - gemakkelijk, veilig en snel te reizen door Zeeland.

Het openbaar vervoer vormt een belangrijk bestandsdeel van de RMS. Belangrijke toevoeging aan het openbaar vervoer is het zogenaamde flex. Er gaan flextaxi's en kleine busjes rijden. Door dit te combineren met doelgroepenvervoer krijgen reizigers meer mogelijkheden om van A naar B te reizen. In een dorp of stad zijn er straks meer opstappunten voor vervoer te vinden. Binnen de bebouwde kom is op maximaal 500 meter een opstappunt te vinden. Zo kan iedereen op een makkelijke manier bij een opstapplaats of knooppunt voor openbaar vervoer komen. In 2024 zijn door alle partijen de verschillende voorzieningen en reismogelijkheden verder uitgewerkt naar concrete plannen en spelregels. Daarnaast hebben we voor Middelburg in een participatief proces een netwerkkaart laten maken met alle potentiële opstappunten.

Doelstelling 5: Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers met behoud van een hoog bezettingspercentage van de parkeerconcentraties

Stimulering van het gebruik van parkeergarages

In de parkeerbelastingverordening 2023 zijn tarieven vastgesteld die in lijn liggen met het gewenste parkeerbeleid. Dit beleid richt zich op het ontmoedigen van parkeren op straat (maaiveld) door de parkeertarieven daar te verhogen, terwijl de tarieven in de parkeergarages niet zijn verhoogd. Hierdoor is parkeren in de garages aanzienlijk goedkoper dan op straat, wat het financieel aantrekkelijker maakt voor bezoekers van de binnenstad. Sinds 2023 zien we een stijging in het gebruik van de parkeergarages ten opzichte van het straatparkeren. Dit beeld zien we ook terug in 2024. Dit bevestigt dat de tariefdifferentiatie bijdraagt aan het gewenste parkeerbeleid, waarbij bezoekers worden gestimuleerd om vaker gebruik te maken van de parkeergarages in plaats van parkeren op straat.

Handhaving van de maximale parkeerduur via een progressief tarief

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat gemeenten geen naheffingen mogen opleggen aan parkeerders die de maximale parkeerduur overschrijden, mits zij parkeerbelasting hebben betaald. Hierdoor hebben veel gemeenten hun beleid rondom de maximale parkeerduur heroverwogen. Wij ook. Eén van de meest kansrijke opties is de invoering van een progressief parkeertarief. Dit houdt in dat de parkeerkosten oplopen naarmate men langer parkeert. Dit stimuleert bezoekers om korter te parkeren en/of gebruik te maken van parkeergarages of P+R-locaties aan de rand van de binnenstad. In 2024 hebben we voorbereidingen getroffen voor de

invoering van een progressief tarief. De daadwerkelijke invoering van het progressieve parkeertarief staat gepland voor 2025.

Doelstelling 6: Een autoluwe binnenstad

Een autoluwe binnenstad is een binnenstad waarbij het niet-noodzakelijke autoverkeer zoveel mogelijk wordt geweerd. Het draagt bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid, het streven naar een meer fietsvriendelijke stad en een verhoging van de leef- en beeldkwaliteit. Het doorgaand verkeer (met herkomst en bestemming buiten de binnenstad) wordt geleid naar het rondwegstelsel. Bezoekers van de binnenstad worden – via het parkeerverwijssysteem – verwezen naar voorzieningen aan de rand van de binnenstad, waarmee het zoekverkeer naar parkeerplaatsen verminderd.

Maatregelen gericht op het faciliteren van parkeren, stimuleren van fietsverkeer en openbaar vervoer, evenals de inrichting van de wegenstructuur in en rondom de stad dragen bij aan het bereiken van een meer autoluwe binnenstad. Op dit moment onderzoekt de gemeente welke parkeermaatregelen bijdragen aan een autoluwe binnenstad.

In de dialoogtafels in het kader van de omgevingswet veelvuldig de opmerking gemaakt om het aantal auto's in de (binnen)stad op weg naar 2050 verder terug te dringen en eventueel hiervoor in de plaats met deelauto's of e-deelauto's te gaan werken. Op dit moment staan op enkele plaatsen in de stad deelauto's en we proberen dit aantal uit te breiden om dit middel een belangrijkere rol in het mobiliteitsnetwerk te geven. Op dit moment zijn er 9 deelauto's in Middelburg. In 2024 hebben we diverse gesprekken gevoerd met aanbieders van deelauto's om dit aantal aanzienlijk uit te gaan breiden in 2025.

Doelstelling 7: Een toegankelijke stad voor iedereen en wegenonderhoud

Toegankelijkheid

Bij werkzaamheden aan verhardingen wordt ook afgewogen hoe de toegankelijkheid kan worden verbeterd. Bij meer ingrijpende werkzaamheden wordt advies gevraagd bij de Stichting Werkgroep Gehandicapten Walcheren (SWGW).

Wegenonderhoud

In 2024 is het niet gelukt om al het geplande onderhoud te realiseren. Een deel van de projecten is door vertraging in de planvorming/voorbereiding door geschoven naar 2025 of

latere jaren. Vanwege capaciteitsproblemen in de voorbereiding en uitvoering van projecten, zowel bij nutsbedrijven en de eigen organisatie is de focus verdeeld in deels integrale en toekomstgerichte planvoorbereiding. En deels op instandhouding van de kwaliteit van de verhardingen door kleinschalig onderhoud op wijkniveau met name in de Stromenwijk en 't Zand.

Gerealiseerd zijn de volgende projecten: Duunmede, Schroeweg, Amnestylan, Zuidsingel /Achter het Hofplein / Koningstraat, Jodengang / Seissingel, Breeweg / Koninginnelaan.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
verkeersongevallen per 100.000 inwoners	Middelburg	609	393	498	616	561	nnb
	Nederland	777	594	652	683	746	nnb

Wat heeft het gekost?

Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
2.01.0 Verkeer en vervoer	14.108	12.469	11.958	511
2.02.0 Parkeren	2.806	2.556	2.564	-8
2.04.0 Econ havens en waterwegen	801	257	262	-5
Totale Lasten	17.716	15.282	14.784	498
Baten				
2.01.0 Verkeer en vervoer	-1.148	-1.349	-1.844	496
2.02.0 Parkeren	-5	-5	-10	4
2.03.0 Recreatieve havens	-68	-68	-73	5
2.04.0 Econ havens en waterwegen	-124	-124	-178	54
Totale Baten	-1.346	-1.546	-2.106	560
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	16.370	13.736	12.679	1.057

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post “overig” gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
2.01.0 verkeer en vervoer			
Onderhoud wegen	251	486	N
Een aantal projecten is doorgeschoven naar 2025 vanwege afhankelijkheid van externe factoren (planning nutsbedrijven), prioriteit grondbedrijf en capaciteitsproblemen. Daarnaast zijn de			

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
kosten voor achterstallig onderhoud ten laste van de voorziening geboekt. Het niet bestede budget wordt toegevoegd aan de reserve wegen en is op concernniveau budgetneutraal.			
Straatwerk voor derden		83	N
De KPN is in 2024 reeds gestart met het aanleggen van glasvezelkabel en hierdoor is meer vergoeding ontvangen. Daarnaast is in 2024 nog een groter project voor nutsvoorzieningen uitgevoerd. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve wegen en is op concernniveau budgetneutraal.			
Openbare verlichting	51		J
Er is fors ingevesteed in vervanging van lampen door ledverlichting in de armaturen. Deze LED-lampen zijn zuiniger en daardoor is niet het hele budget besteed.			
Buro Openbare Verlichting Zeeland	-73		N
Het Bureau Openbare Verlichting werkt voor alle Zeeuwse Overheden. Na het overlijden van de secretaris (beheerder) kon niet direct een nieuwe geschikte secretaris worden gevonden en daarom is er ingehuurd. Dit heeft geleid tot extra kosten. Deze inhuur is dit jaar weer gestopt omdat we wel een geschikte kandidaat konden aantrekken. Bij het aantrekken van iemand voor de BOVZ kijken alle gemeenten (m.u.v. Schouwen-Duiveland), Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen en North Sea Port als het ware mee.			
Onkruidbestrijding	-98		N
Voor 2024 was er geen contract voor onkruidbestrijding, in 2025 wordt dit aanbesteed. Hierdoor moest gebruikt worden gemaakt van diverse aannemers, dat heeft geleid tot hogere kosten. Ook met de inhuur van een veegmachine voor het verwijderen van straat- en veegvuil was geen rekening gehouden.			
Klimaatadaptatie Zeeland	207	-126	N
Door vertraging in de uitvoering van het Europees project Klimaatadaptatie Zeeland zijn er minder uitgaven geweest dan was gepland. Dit is op concernniveau budgetneutraal.			
Verkeersadviezen	136		N
Dit budget is niet besteed door vertraging in het proces is in de voorbereiding van plannen. Tevens zijn er uren ten laste van de subsidie CDOKE gebracht die zijn ontvangen voor personeel wat zich bezig houdt met verduurzaming, dit leidt op dit budget tot een voordeel.			
2.04.0 Economische havens en waterwegen			
Havens en waterwegen		54	N
Doordat meer riviercruiseschepen aanmeren in Middelburg zijn hogere opbrengsten van havengeld ontvangen.			
Overig	24	63	
Totaal	498	560	

Economie

Inleiding

Het programma economie heeft als doel de economische groei te stimuleren. De gemeente heeft hierop vooral invloed door

het scheppen van een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen en door het bieden van locaties waar bedrijven zich kunnen vestigen en ontwikkelen. Daarnaast heeft de gemeente een rol als het gaat om het vinden en behouden van een goede balans tussen leefbaarheid enerzijds en de gevolgen van het aantrekkende verblijfstoerisme in onze gemeente anderzijds.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Actieplan Binnenstad Middelburg (2018)

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het behouden en waar mogelijk versterken van de economische positie van Middelburg en het behouden van de werkgelegenheid in overeenstemming met de aanwas van de beroepsbevolking en het bewerkstelligen van voldoende differentiatie in de werkgelegenheid.

Doelstellingen

1. Formuleren van een visie op de economische toekomst van Middelburg.
2. Het tegengaan van oneigenlijk gebruik van bedrijfsterrainen.
3. Het voorkomen van leegstand van winkel- en horecapanden, behoud positie als winkelstad.
4. Het spreiden van recreatief bezoek aan Middelburg in tijd en ruimte en het bewaken van de leefbaarheid.
5. Het in evenwicht brengen van de belangen van horeca en detailhandel en bewoners van de binnenstad.
6. Verouderde bedrijventerreinen worden geherstructureerd en verduurzaamd.
7. Uitbouwen van de samenwerking met Veere en Vlissingen op het gebied van toerisme.

Wat hebben we bereikt?

Prestatie	
vaststellen economisch profiel Middelburg	Niet volgens plan
uitvoeren toeristisch beleidsplan	Volgens plan
realisatie Smart Grid Arnestein	Volgens plan

Doelstelling 1: Formuleren van een visie op de economische toekomst van Middelburg

Opdracht verleend voor een ruimtelijk economische visie op Walcheren.

Doelstelling 2: Het tegengaan van oneigenlijk gebruik van bedrijventerreinen

Het college heeft een voorbereidingsbesluit genomen waarmee de bouw van nieuwe kleine bedrijfsunits en garageboxen op onze bedrijventerreinen onmogelijk is gemaakt.

Doelstelling 3: Het voorkomen van leegstand van winkel- en horecapanden, behoud positie als winkelstad

Er is weinig leegstand in de binnenstad. Onder andere dankzij de bestedingen van toeristen en de regionale functie van de binnenstad functioneert de detailhandel en horeca goed. In het najaar van 2024 is nieuw terrassenbeleid opgesteld. De raad heeft gevraagd om daar uitvoeriger over te participeren.

Doelstelling 4: Het spreiden van recreatief bezoek aan Middelburg in tijd en ruimte en het bewaken van de leefbaarheid.

In 2024 heeft de gemeente een toeristisch beleidsplan opgesteld dat door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit beleidsplan heeft tot doel de leefbaarheid te bewaken.

Doelstelling 5: Het in evenwicht brengen van de belangen van horeca en bewoners van de binnenstad.

In 2024 heeft de gemeente een toeristisch beleidsplan opgesteld.

Doelstelling 6: Verouderde bedrijventerreinen worden geherstructureerd en verduurzaamd.

Project Siloplein is uitgevoerd.

Doelstelling 7: Uitbouwen van de samenwerking met Veere en Vlissingen op het gebied van toerisme.

Er hebben diverse overleggen plaats gevonden met de buurgemeenten over de ontwikkeling van het toerisme en over het vormgeven van toeristische promotie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur: herstructurering

De Walcherse gemeenten en Provincie Zeeland hebben, op voorstel van gemeente Middelburg, opdracht verleend voor het opstellen van een ruimtelijk economische visie voor Walcheren. Dit is een andere aanpak dan gebruikelijk voor het opstellen van een regionaal bedrijventerreinenprogramma. In het verleden werd er op basis van een zogenaamde beleidsarme vraagprognose (gemeenten verkopen grond aan elke ondernemer die er om vraagt) een programma gemaakt voor de ontwikkeling van nieuwe terreinen en voor herstructurering van bestaande terreinen.

De Walcherse gemeenten willen beleid maken dat is gericht op het selectief aanbieden van ruimte voor bepaalde functies die maatschappelijke meerwaarde hebben. Te denken valt aan bedrijven en organisaties die bijdragen aan de woningbouwopgave of de energie- en circulaire transitie. Stec Groep heeft een aantal scenario's beschreven en in kaart gebracht wat de maatschappelijke functie van bedrijventerreinen is en hoe dit zich in de toekomst kan ontwikkelen. Het college wil daar in het najaar van 2025 met de raad over discussiëren, om vervolgens met de overige Walcherse gemeenten in overleg te gaan om een gezamenlijke koers te bepalen: voor welke soorten bedrijvigheid bieden we nog ruimte, hoeveel en waar?

Siloplein

De gemeente heeft het project Siloplein uitgevoerd. Er zijn diverse loodsen verkocht en verbouwd en het openbare gebied

is opnieuw ingericht. In dit project zijn de principes van circulair bouwen toegepast.

Daarnaast heeft de gemeente een haalbaarheidsonderzoek uit laten voeren naar een Smart Energy Grid op Arnestein. Ongeveer 10 bedrijven hebben meegedaan. Er zijn kansen voor een energiehandsplatform en voor een groepstransportovereenkomst.

Binnenstad: detailhandel en horeca

De gemeente heeft in overleg met inwoners en ondernemers een toeristisch beleidsplan opgesteld. Dit is door de raad vastgesteld.

Toerisme

De gemeente heeft in overleg met inwoners en ondernemers een beleidsplan toerisme opgesteld. Dit is door uw raad vastgesteld.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Functiemenging (%)	Middelburg	50,6	50	50,4	50,8	50,7	nnb
	Nederland	53,2	53,2	53,3	52,3	54,2	nnb
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	Middelburg	149,9	153,1	162,1	168,5	173,3	nnb
	Nederland	151,5	158,14	165,1	174,1	181,8	nnb

Wat heeft het gekost?

Economie	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
3.01.0 Economische ontwikkeling	217	117	114	4
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	3.946	2.611	3.973	-1.362
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	206	210	242	-32
3.04.0 Economische promotie	893	872	874	-3
Totale Lasten	5.263	3.810	5.203	-1.393
Baten				
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	-3.928	-2.595	-4.088	1.493
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	-75	-75	-64	-11
3.04.0 Economische promotie	-1.844	-1.886	-1.972	85
Totale Baten	-5.847	-4.557	-6.124	1.567
Totaal Economie	-584	-747	-921	174

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post “overig” gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastructuren			
Bedrijventerreinen			
Grondbedrijf exploitaties kennen een lange doorlooptijd. Bij de begroting wordt per afzonderlijk project altijd voor het betreffende begrotingsjaar een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten en baten voor dit specifieke begrotingsjaar. De afwijkingen worden hier dus veroorzaakt door vertraging dan wel versnelling in de fasering van de grondcomplexen. Per saldo zijn deze afwijkingen neutraal omdat deze wordt opgevangen door de mutaties van de boekwaarde van het grondbedrijf. De winstneming van de complexen wordt toegevoegd aan de reserve grondbedrijf. De lasten en baten met betrekking tot Bedrijventerreinen worden verantwoord bij het programma Economie, de lasten en baten met betrekking tot Wonen op het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.	-1.356	1.469	N
Overige	-37	98	
Totaal	-1.393	1.567	

Onderwijs

Inleiding

Goed onderwijs draagt bij aan participatie van jongeren in de samenleving en zorgt ervoor dat jongeren kennis vergaren, weerbaar zijn en zelfstandig worden. Wij streven daarom naar een gevarieerd aanbod van inclusief onderwijs op verschillende

niveaus. Een speerpunt is het bestrijden van schoolverzuim. Daartoe is onder andere een verzuimkaart ontwikkeld en hebben scholen een vaste RBL (Regionaal Bureau Leerlingzaken)-consulent. In 2024 is de regeling voor het Gelijke Kansen Budget van start gegaan waar zo goed als alle Primair Onderwijs scholen gebruik van hebben gemaakt. De betrokkenheid van de gemeente bij het onderwijs betreft zowel het basis- en voortgezet onderwijs als het middelbaar, hoger en universitair onderwijs.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Strategisch Huisvestingsplan 2020-2039
- Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026
- Beleidsnotitie Nationaal programma onderwijs gemeente Middelburg
- Samen voor het Kind Lokale Educatieve Agenda – Middelburg
- Groen Beleidsplan 2016-2026
- Lokaal Sportakkoord Middelburg

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Kinderen en jongeren groeien op tot meedenkende en meehelpende burgers en zijn voorbereid op deelname in een maatschappij waar een steeds groter beroep wordt gedaan op ieders zelfredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid.

Doelstellingen

1. Kinderen starten zonder achterstanden op de basisschool, door alle peuters voorschoolse educatie aan te bieden.

2. Alle kinderen van 2 tot en met 12 jaar krijgen gelijke ontwikkelkansen
3. Het bevorderen van de kansengelijkheid voor jeugd
4. Vroeg signaleren van problemen bij kinderen en jeugd
5. Versterken ondersteuningsstructuren in het onderwijs
6. Steeds meer kinderen en jongeren volgen onderwijs. Als onderwijs niet passend is, werken ze, of krijgen ze (jeugd)hulp.
7. Thuiszitters (Primair, Voortgezet en Speciaal Onderwijs) en voortijdig schoolverlaters (MBO) worden vaker toegeleid naar onderwijs, of als onderwijs niet passend is naar werk of hulpverlening.
8. Verzuimende leerlingen volgen na interventies van het RBL vaker de lessen.
9. Het bevorderen van gedrag over duurzaamheid bij kinderen (en tevens hun ouders) zowel op jonge leeftijd als wanneer ze zelf volwassen zijn
10. Voldoen aan de zorgplicht voor onderwijshuisvesting t.b.v. primair- en voortgezet (speciaal) onderwijs
11. Faciliteren vestiging en financiering uitbreiding vervolgonderwijs

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling 1: Kinderen starten zonder achterstanden op de basisschool, door alle peuters voorschoolse educatie aan te bieden

Het aanbod van voorschoolse educatie is voldoende dekkend. De peuterconsulenten (Toegang in Middelburg) zijn in 2024 gestart en zijn steeds bekender/zichtbaarder geworden voor onder andere ouders.

Doelstelling 2: Alle kinderen van 2 tot en met 12 jaar krijgen gelijke ontwikkelkansen

De schoollocaties, vooral met de grootste achterstanden, die uitvoering geven aan ons onderwijsachterstandenbeleid hebben middels hun investeringen bereikt dat kinderen hun taalachterstand inlopen.

Leerlingen die de zomerschool hebben gevolgd laten bij start van nieuwe schooljaar gelijkblijvende leerling-prestaties zien.

Doelstelling 3: Het bevorderen van de kansengelijkheid voor jeugd

Naast de inzet vanuit het onderwijsachterstanden beleid is in 2024 door bijna alle scholen het Gelijke Kansen Budget ingezet. Binnen- en buiten schooltijd zijn op meerdere scholen

culturele- en sportactiviteiten uitgevoerd, waarmee ook kinderen die hier minder bekend mee zijn bereikt zijn. Er is op meerdere scholen geïnvesteerd in een schoolbibliotheek en ondersteuning/stimulering bij het lezen. Naast kansengelijkheid is met sommige inzet ook een vergrootte inclusie en verbetering sociale cohesie bereikt.

Met alle drie gemeenten en alle besturen van de scholen op Walcheren, primair- voortgezet-, speciaal- en middelbaar beroepsonderwijs en de kinderopvang die voorschoolse educatie bieden is het Manifest Gelijke Kansen ondertekend.

Doelstelling 4: Vroeg signaleren van problemen bij kinderen en jeugd

Door middel van het aanbieden van voorschoolse educatie en de gemengde groepen met de reguliere peuteropvang, is er specialisme beschikbaar voor het jonge kind.

De inzet van de intermediairs op scholen heeft geleid tot kortere lijnen en snellere afstemming met het onderwijs. Hierdoor worden signalen van mogelijke problemen bij kinderen en jongeren eerder opgemerkt en besproken. Leerkrachten en ander onderwijs personeel (intern begeleiders etc.) weten de intermediairs steeds beter te vinden. Ook ouders ervaren de aanwezigheid van een vaste contactpersoon als laagdrempelig en ondersteunend. Dit alles draagt bij aan een preventieve aanpak, waarbij hulp en ondersteuning sneller en effectiever kan worden ingezet.

Doelstelling 5: Versterken ondersteuningsstructuren in het onderwijs

Sinds 2023 worden de ondersteuningsstructuren in het onderwijs versterkt door intensivering van het jongerenwerk op de scholen, schoolmaatschappelijk werk, preventieve inzet op GGZ, verslavingsproblematiek, crimineel gedrag (groeps- en individueel gericht). De intensivering maakt dat er meer aanwezigheid is op de scholen, waardoor meer jeugd bereikt wordt. Ook kan er beter aangesloten worden bij wat de scholen signaleren, doordat er meer beschikbaarheid is van groepstrainingen en -interventies. Daarnaast is de samenwerking versterkt tussen de organisaties die dit bieden, de scholen en de gemeentelijke toegang.

Doelstelling 6: Steeds meer kinderen en jongeren volgen onderwijs. Als onderwijs niet passend is, werken ze, of krijgen ze (jeugd)hulp.

In het schooljaar 2023-2024 heeft het RBL in totaal voor Walcheren 1569 verzuimmeldingen behandeld. Het aantal

verzuimmelding stijgt elk jaar weer. Dit is een weerspiegeling van de toenemende problematiek onder de jongeren. Het aantal vroegtijdige schoolverlaters op Walcheren is met 208 in schooljaar 2023-2024 iets gestegen tov het vorige schooljaar. Er moet weer een nieuwe tranche opgesteld worden waarbij de nieuwe wet “van school naar werk” en het verhogen van de leeftijd (tot 27 jaar) wordt meegenomen m.b.t. het voorkomen van het vroegtijdig schoolverlaten. Het ligt in de plannen dat ingaande januari 2026 de nieuwe wet, en de nieuwe tranche, ingevoerd zijn.

Doelstelling 7: Thuiszitters (Primair, Voortgezet en Speciaal Onderwijs) en voortijdig schoolverlaters (MBO) worden vaker toegeleid naar onderwijs, of als onderwijs niet passend is naar werk of hulpverlening.

In 2023-2024 is de aanpak op thuiszitters verder doorgegaan. We hebben meer thuiszitters geholpen om weer naar terug naar school te gaan, of aan het werk te gaan of een zorgtraject te volgen. Helaas is het aantal jongeren dat thuiszit als gevolg van (psychische) problematiek ook toegenomen. De thuiszitters casussen zijn complex en vragen een brede samenwerking (school, samenwerkingsverband, zorgorganisaties, toegang, RBL)

Doelstelling 8. Verzuimende leerlingen volgen na interventies van het RBL vaker de lessen.

Wanneer meldingen in een vroeg stadium binnenkomen, blijkt de kans op succesvolle terugkeer naar school aanzienlijk groter. Jongeren worden sneller bereikt, waardoor passende ondersteuning eerder kan worden ingezet. Dit voorkomt dat problemen zich opstapelen en het verzuim langdurig wordt. Daarnaast is de samenwerking tussen scholen en het RBL versterkt, wat leidt tot een meer gerichte en gezamenlijke aanpak. Ondanks dat de casussen complexer en intensiever zijn geworden, lukt het in veel gevallen om jongeren weer perspectief te bieden en hen structureel terug te laten keren naar het onderwijs.

Doelstelling 9: Het bevorderen van gedrag over duurzaamheid bij kinderen (en tevens hun ouders) zowel op jonge leeftijd als wanneer ze zelf volwassen zijn.

Spelenderwijs kennismaken met natuur, planten, dieren, milieu en ons ecosysteem, duurzaamheid, energie en de voedselindustrie. Er zijn genoeg mogelijkheden om natuuronderwijs een plek te geven in het schoolprogramma. Ook in 2024 werd de Milieueducatie uitgevoerd door Terra Maris. Er is een verband tussen gerichte educatie op school en kennis, houding en gedrag op latere leeftijd.

Doelstelling 10: Voldoen aan de zorgplicht voor onderwijshuisvesting t.b.v. primair- en voortgezet (speciaal) onderwijs

De extra lokalen bij het schoolgebouw van de Regenboogschool zijn in gebruik genomen.

Doelstelling 11: Faciliteren vestiging en financiering uitbreiding vervolgonderwijs

In 2024 is regelmatig overleg geweest met Scalda, HZ, UCR en Provincie Zeeland over de toekomst en het behoud c.q. uitbreiding van het vervolgonderwijs.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1: Kinderen starten zonder achterstanden op de basisschool, door alle peuters voorschoolse educatie aan te bieden

Er zijn genoeg plekken op de verschillende kinderopvangocaties in Middelburg voor alle peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie.

De peuterconsulenten zijn gestart en hebben gedurende het jaar o.a.:

- signalen verzameld m.b.t. proces voor- en vroegschoolse educatie (VVE);
- samenwerkingsafspraken gemaakt met jeugdverpleegkundigen m.b.t. proces na toekennen VVE;
- observaties gedaan bij jeugdigen op de peutergroep om te kijken welke vervolgplek passend zou zijn en hierin geadviseerd;
- geadviseerd bij vragen van ouders en professionals bij vastlopen peuters op huidige plek en meedenken over passende vervolgplek;
- en bemiddeld bij situaties waarbij er binnen de 'vaste' afspraken geen oplossing gevonden wordt voor een peuter.

Doelstelling 2: Alle kinderen van 2 tot en met 12 jaar krijgen gelijke ontwikkelkansen

In 2024 is de uitvoering van de OABplannen in volle gang. Hierin wordt goed samengewerkt door scholen met de kinderopvang op locatie. Voorbeelden van de inzet die gedaan wordt door de scholen en kinderopvang zijn: verhogen van ouderbetrokkenheid, taalgroepen, tutorgroepen, een gesubsidieerd voorschools peuteraanbod en de Voorleesexpress (vanuit de ZB).

Ook is er weer een zomerschool geweest, waarin peuters en kinderen met een (dreigende) ontwikkelachterstand 3 weken in de zomervakantie een gevarieerd programma volgen met leren, spelen en ontspanning.

Doelstelling 3: Het bevorderen van de kansengelijkheid voor jeugd

In gezamenlijkheid met de schoolbesturen PO en V(S)O, kinderopvang en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs is gekomen tot een Lokale Educatieve Agenda, waarin de betrokkenen zich inzetten om samen te werken voor kansengelijkheid. Naast de bestuurlijke overleggen en betrokkenheid, wordt er uitvoering gegeven aan het Gelijke Kansen Budget op de scholen van het primair onderwijs.

In de Walcherse Regionale Educatieve Agenda (REA) is succesvol gewerkt aan het tot stand komen van een gezamenlijk Manifest Gelijke Kansen.

Doelstelling 4: Vroeg signaleren van problemen bij kinderen en jeugd

In heel 2024 is vanuit de afdeling TIM de inzet geweest van de functie intermediair die aansluit bij de scholen en meedenkt met de vraagstukken. Dit draagt ook bij aan de zichtbaarheid en vindbaarheid van de consultants, bij zowel het onderwijspersoneel als ouders.

Doelstelling 5: Versterken ondersteuningsstructuren in het onderwijs

De investering die er sinds 2023 in het onderwijs is, is ook in 2024 verlengd en leidt steeds meer tot borging, integrale aanpak en samenwerking rondom de leerlingen.

De inzet van de intermediairs vanuit de afdeling TIM draagt sterk bij aan de afstemming met deze organisatie en met het onderwijs.

Doelstelling 6: Steeds meer kinderen en jongeren volgen onderwijs. Als onderwijs niet passend is, werken ze, of krijgen ze (jeugd)hulp.

De pilot, met betrekking tot het beter in beeld krijgen van de thuiszitters, is verlengd. Het doel is om ervoor te zorgen dat de periode van thuiszitten zo kort mogelijk wordt. Inmiddels heeft de Gemeente Middelburg 0,4 fte opgenomen in de meerjardenbegroting. Ook de Gemeente Vlissingen, Veere en de Samenwerkingsverbanden zijn gevraagd om een structurele bijdrage ingaande juli 2025. Overleggen hierover lopen. Wel is

duidelijk dat iedereen de extra inzet op deze doelgroep onderkent omdat het aantal thuiszitters nog steeds stijgende is. Zowel in het basis onderwijs als voortgezet onderwijs.

Doelstelling 7: Het laten dalen van het aantal 18 tot 23-jarigen zonder startkwalificatie

De nieuwe Vroegtijdige school verlaten (VSV) tranche 2021-2024 is verlengd tot augustus 2025 als gevolg de invoering van de nieuwe wet "van school naar werk". In deze wet wordt opgenomen dat de aansluiting met de arbeidsmarkt moet worden gerealiseerd en dat de begeleiding van de jongeren van het Doorstroompunt opgetrokken wordt naar 27 jaar. Deze wet moet worden geïntegreerd in de nieuwe plannen (tranche) die voor januari 2026 moeten zijn worden ingeleverd bij het Ministerie. Door deze nieuwe wetgeving en invoering van de nieuwe tranche zijn er nog geen aantallen nieuwe vroegtijdige schoolverlaters bekend.

Doelstelling 8: Verzuimende leerlingen volgen na interventies van het RBL vaker de lessen.

In het afgelopen schooljaar zijn er zowel in het PO, VO en MBO 1573 verzuimmeldingen geweest. Alle verzuimmeldingen worden onderzocht of er interventie van het RBL nodig (school kan dit ook aangeven in de melding). Doel van de interventie is om de jongeren terug naar school te krijgen en wanneer de interventie vroeg in het verzuim proces plaatsvindt is de kans van slagen groter. Gezien de ontwikkelingen rondom de toename van de problematieken onder de jongeren duren de interventies langer en de casussen zijn ook intensiever.

Doelstelling 9: Het bevorderen van gedrag over duurzaamheid bij kinderen (en tevens hun ouders) zowel op jonge leeftijd als wanneer ze zelf volwassen zijn

Het jaar 2024 was op het gebied van Natuur- en Milieueducatie een goed jaar met veel activiteiten, leskist-uitlenen en gastlessen. We zijn weer helemaal terug op niveau van voor corona! In 2024 mooie nieuwe leskisten & Lespakket Duurzame Toekomst in samenwerking met IVN ontwikkeld en bijna 50% meer leerlingen bereikt via leskist-uitleen en groene activiteiten bij Terra Maris.

Doelstelling 10: Onderwijshuisvesting

In 2024 is Project Dauwendaele opgestart voor de vervanging van CBS de Wilgenhof en OBS het Element. Hiermee wordt een locatie gecreëerd voor kinderopvang, onderwijs, wonen en welzijn.

Met de schoolbesturen in de Griffioen zijn in 2024 de gesprekken opgestart voor de ver-/nieuwbouw van de Aventurijn, ISK en CSW van de Perre. Om in de tussentijd de leerlingengroei bij kindcentrum de Aventurijn te huisvesten zijn in 2024 extra lesunits bijgeplaatst. Ten behoeve van de opvang anderstalige leerlingen zijn bij het ISK in 2024 extra lesunits bijgeplaatst.

Doelstelling 11: Faciliteren vestiging en financiering uitbreiding vervolgonderwijs

Afgelopen jaar is met name in het overleg met het vervolgonderwijs aandacht besteed aan de gevolgen van de concept Wet Internationalising in Balans (WIB). Van deze concept wet gaat een grote dreiging uit voor het voortbestaan van de UCR een de opleidingen van de HZ in Middelburg. Samen met de UCR, de HZ en de Provincie Zeeland is een sterke lobby ingezet om deze wet aan te passen door een uitzondering voor Zeeland te maken. Verwacht wordt dat de WIB in het voorjaar van 2025 behandeld wordt. Tot die tijd blijft de lobby actief.

Daarnaast heeft de UCR te maken met aangekondigde rijksbezuinigingen op het wetenschappelijk onderwijs. Met UCR is in 2024 overleg geweest over de gevolgen van deze bezuinigingen en de door UCR gewenste aanpassingen in het onderwijsaanbod. Inmiddels heeft UCR de toekomstplannen gepresenteerd.

Het MBO heeft in 2024 stilgestaan bij de gevolgen van de nieuwe wet voortijdig schoolverlaters die 1 januari 2026 ingaat en wat nodig is om e.e.a. op tijd gereed te hebben. De aandacht die we vorig jaar gevraagd hebben voor de bereikbaarheid van het vervolgonderwijs met het openbaar vervoer heeft ervoor gezorgd dat de meeste buslijnen in Zeeland richting Walcheren gehandhaafd zijn gebleven. Met de uitbreiding van het aantal studentenwoningen aan de Poelendaelesingel met 42 woningen is deze locatie vol gebouwd. In 2024 is gestart met het vinden van een locatie voor het realiseren van 50 tijdelijke studentenwoningen.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Middelburg	1,3	1	0,7	1,3	1,4	1,3	nbn
	Nederland	1,9	2,4	2,7	2,5	2,7	6,3	nbn
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Middelburg	23,0	9,0	12	12	19	17	nbn
	Nederland	23,0	26,0	20	19	24	27	nbn
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	Middelburg							
		2,0	2,0	1,9	2	2,6	2,3	nbn
	Nederland	2,0	2,0	1,7	1,9	2,4	2,4	nbn

Wat heeft het gekost?

Onderwijs	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	905	828	779	49
4.02.0 Onderwijshuisvesting	3.952	3.218	3.239	-21
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	3.820	4.430	4.135	295

Onderwijs	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Totale Lasten	8.676	8.476	8.153	323
Baten				
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	-127	-127	-130	3
4.02.0 Onderwijshuisvesting	-45	-45	-15	-29
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	-2.632	-3.256	-3.018	-239
Totale Baten	-2.803	-3.428	-3.163	-265
Totaal Onderwijs	5.873	5.048	4.990	58

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post “overig” gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
4.03.0 Onderwijsbeleid en leerlingzaken			
Onderwijsachterstandenbeleid			
Dit betreft een specifieke uitkering waarbij niet de volledige uitkering is benut in 2024. Het restant van de middelen is gereserveerd voor komende jaren, om binnen de geldende voorwaarden deze middelen in te zetten.	392	-392	N
Uitvoering leerplichtwet			
De leerplichtwet wordt uitgevoerd door de samenwerking RBL Walcheren. In 2022 was binnen deze samenwerking sprake van een positief resultaat dat is gereserveerd voor lasten in de komende jaren. In 2024 is dit overschot ingezet. Daarnaast is er vanuit de gemeente Vlissingen en Veere een vergoeding ontvangen voor de thuiszitterscoach en de begroting was hier niet op bijgesteld.	0	148	N
Overig	-69	-21	
Totaal	323	-265	

Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Middelburg was ook het afgelopen jaar weer een vitale en bruisende stad waarin het prettig wonen, werken en recreëren was en waar ruimte was voor verschillende festivals en evenementen. Een aantrekkelijke stad voor iedereen, voor jong en oud, met

een aantrekkingskracht die tot ver buiten de regio reikte en waarin sporten, bewegen, kunst en cultuur weer erg waardevol zijn gebleken.

Binnen het programma Sport, cultuur en recreatie worden activiteiten ontplooid die bijdragen aan het gewenste imago en aan de promotie van de stad en activiteiten gericht op een recreatieve, sportieve, gezonde en educatieve tijdbesteding van inwoners en bezoekers van de stad.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Sportnota Middelburg in beweging 2013 - 2016
- Lokaal Sportakkoord Middelburg 2023-2026
- Plan van aanpak Brede SPUK- regeling 2023-2026
- Evenementenbeleid 2002
- DNA Middelburg 2013
- Actieplan binnenstad 2015
- Nota Archeologische monumentenzorg Walcheren 2016-2022
- Cultuurvisie Middelburg 2028, “op Kunst&Cultuur kun je bouwen” (2017)
- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Communicatiebeleidsplan

– Groen Beleidsplan 2016 - 2026

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Middelburg moet een vitale en groene stad zijn waarin het prettig wonen, werken, participeren en recreëren is. Sport, kunst en cultuur zijn daarbij voor iedere Middelburger bereikbaar en toegankelijk.

Middelburg moet ook een gastvrije en bruisende stad zijn, waar het aangenaam is om te verblijven en te wonen en waar ruimte is voor festivals en evenementen voor jong en oud.

Middelburg is een stad die een aantrekkingskracht heeft die tot ver buiten de regio reikt en kunst en cultuur zijn daarin erg waardevol. Ze helpen Middelburg een aantrekkelijke gemeente te zijn, kunnen helpen bij het vinden van antwoorden op maatschappelijke vragen en dragen vaak bij aan sociale doelen. Middelburg is het kloppend culturele hart van Zeeland en dat willen we verder hoorbaar, zichtbaar en voelbaar maken.

Doelstellingen

1. Versterken van de lokale culturele sector;
2. Bevorderen van de deelname aan en de kwaliteit van het sportieve en culturele aanbod in Middelburg;
3. Middelburg behoudt/versterkt haar positie van aantrekkelijke woon-, werk-, en verblijfsgemeente;
4. Meer sfeer in de binnenstad en seizoen verlenging;
5. Investeren in vergroening en een ecologisch verantwoord groenbeheer in Middelburg.

Wat hebben we bereikt?

Doelstelling 1: Versterken van de lokale culturele sector

Het afgelopen jaar zijn we er in geslaagd om dankzij een breed palet aan ondersteuning op verschillende manieren te

investeren in de culturele sector waarbij dynamiek, vernieuwing, toegankelijkheid en samenwerking centraal hebben gestaan.

Doelstelling 2: Bevorderen van de deelname aan en de kwaliteit van het sportieve en culturele aanbod in Middelburg

Het afgelopen jaar hebben we als gemeente opnieuw deelgenomen aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur Zeeland. We hebben dit jaar de doelgroep uitgebreid door voor het eerst ook deel te nemen aan het Volwassenfonds Sport en Cultuur Zeeland. Mede hierdoor hebben we een belangrijke stap gezet om sport en cultuur voor iedereen in Middelburg bereikbaar en toegankelijk te maken, ook voor gezinnen met weinig geld.

Prestatie	Status
Mogelijkheden bieden dat kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld mee doen (Sport)	Volgens plan
Mogelijkheden bieden dat kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld mee doen (Cultuur)	Volgens plan
Mogelijkheden bieden dat volwassenen uit gezinnen met weinig geld mee doen (Sport)	Volgens plan
Mogelijkheden bieden dat volwassenen uit gezinnen met weinig geld mee doen (Cultuur)	Volgens plan
Mogelijkheden bieden voor gevarieerd aanbod cultuur activiteiten en evenementen	Volgens plan

Doelstelling 3: Middelburg behoudt/versterkt haar positie van aantrekkelijke woon-, werk-, en verblijfsgemeente

In 2024 is Middelburg weer druk bezocht door toeristen. Dat is onder meer terug te zien in de inkomsten uit de toeristenbelasting. Toerisme blijft erg belangrijk voor de binnenstad van Middelburg. Mede daardoor is de leegstand, ondanks een aantal moeilijke jaren, erg laag. Een nieuw beleidsplan Toerisme zorgt er voor dat thema's als het beheersbaar houden van toerisme en leefbaarheid in goede verhouding blijven.

Doelstelling 4: Meer sfeer in de binnenstad en seizoen verlenging

In 2024 zijn we er opnieuw in geslaagd om een gevarieerd aanbod van culturele en sportieve activiteiten en evenementen te presenteren. Dit om zo de levendigheid van de binnenstad

te versterken en de uitstraling van Middelburg te verbeteren. Het afgelopen jaar hebben zich opnieuw diverse culturele en andersoortige evenementen in de gemeente Middelburg plaatsgevonden, zowel 'vaste waarden' voor de gemeente als nieuwe initiatieven.

Doelstelling 5: Investeren in vergroening en een ecologisch verantwoord groenbeheer in Middelburg

Het afgelopen jaar zijn we er weer in geslaagd om te investeren in de vergroening van Middelburg en het realiseren van een ecologisch verantwoord groenbeheer. Dit is terug te zien in de woonomgeving waarin steeds meer steen is vervangen door groen en bij de inrichting waar meer is gestuurd op de afwisseling tussen gras, bloemenranden en bosplantsoenen. Dit alles zorgt weer voor een verhoogde biodiversiteit.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Doelstelling 1 : Versterken van de lokale culturele sector Investeren in de sector

In 2024 is budget voor projectsubsidies ingezet voor de ondersteuning van projecten waarmee 'innovatie en vernieuwende kunst' beoogd werd. Het merendeel van de initiatieven had betrekking op een verbinding tussen professionele kunst en cultuurdeelname (amateurkunst). Projecten in verschillende kunstdisciplines zijn ondersteund, met een zwaartepunt in muzikale projecten.

Daarnaast werd de basis aan Middelburgse cultuurvoorzieningen gehandhaafd. Zo ontvangt Middelburg sinds 2009 een decentralisatieuitkering Beeldende Kunst en Vormgeving, onder voorwaarde dat Middelburg ook minimaal € 150.000 uit eigen middelen bijdraagt aan hedendaagse beeldende kunst. Daarmee zijn onze uitgaven geborgd op het gebied van eigentijdse beeldende kunst zoals bij SBKM/ Vleeshal, dat in 2024 een toekenning ontving voor meerjarige ondersteuning (2025-2028) vanuit het Rijk als 'presentatie-instelling' in de landelijke Basisinfrastructuur.

De taken uit de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken worden uitgevoerd door de ZB. Tegelijk hebben we aandacht voor mogelijkheden om deel te nemen aan sport en cultuur via het Jeugdfonds sport & cultuur. Ook het eerste deel van de aanbestedingsprocedure 'Onderhoud hedendaagse en historische kunstobjecten en (oorlogs-)monumenten in de openbare ruimte' heeft plaatsgevonden. Het afsluiten van een onderhoudscontract vindt in 2025 plaats.

De samenwerking met de stadsbeiaardier is in 2024 uitgebreid. Er zijn aanvullende afspraken gemaakt over de wijze waarop de bespeling van de carillons aansluit bij gebeurtenissen en herdenkingen in de gemeente. De afspraken zijn in lijn met de Normbetrekking Koninklijke Nederlandse Klokkenspel Vereniging (KNKV).

In 2024 zijn leden voor een adviescommissie subsidies kunst en cultuur benoemd. Zij hebben het college schriftelijk geadviseerd over de 'artistiek-inhoudelijke kwaliteit' van 13 aanvragen voor jaarlijkse subsidie 2025.

Samenwerking

Het Rijk heeft de provincie en de Z4-gemeenten aangewezen als één van de stedelijke cultuurregio's in Nederland. In voortzetting van de periode 2021-2024 zijn in 2024 afspraken gemaakt tussen de stedelijke regio en OCW rondom gezamenlijke verantwoordelijkheid rondom stedelijke culturele aantrekkelijkheid in de periode 2025-2028.

De jaarlijks ondersteunde culturele organisaties, inclusief twee organisaties uit de landelijke Basisinfrastructuur (Zeeuws Museum, SBKM/ Vleeshal ontvingen voor 2025-2028 een subsidietoekenning van het Rijk), vormden een onderlegger voor stedelijke aantrekkelijkheid als voorziening voor Middelburg en vaak ook Walcheren en Zeeland.

Podiumkunsten

Uitvloeisel van het raadsbesluit over de profilering van het podiumaanbod is de vergaande samenwerking tussen de Stichting Zeeuwse Concertzaal, Schouwburg Middelburg BV en inmiddels ook de Oostkerk. De samenwerking richt zich met name op afstemming van het podiumkunstenaanbod over de verschillende Middelburgse podia. Ook in regionaal verband werken de (podiumkunst-)organisaties samen, inhoudelijk binnen het Zeeuws Cultuuroverleg en voor promotie via de Zeeuwse Cultuuragenda.

Cultureel Erfgoed

Cultureel erfgoed is een van de belangrijkste bestanddelen van de Identiteit van Middelburg. Om het cultureel erfgoed te beschermen, te benutten en te kunnen beleven heeft Erfgoed Middelburg ook in 2024 bijgedragen aan diverse projecten waarin ons erfgoed een rol speelt. Zo zijn voor de mogelijke nieuwbouwlocaties de cultuurhistorische waarden in beeld en in kaart gebracht.

Erfgoed Middelburg was daarnaast ook betrokken bij de vele restauratie- en herbestemmingsopgaven van het gebouwde erfgoed en zelfs zeer intensief bij de voorbereidingen voor de op handen zijnde restauraties van het station en het stadhuis. Ten aanzien van de restauratie van het stadhuis op de markt is na een eerste overleg met de adviescommissie en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed over de restauratievisie in 2024 aanvullend bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van verdere aanscherping van de restauratievisie. Ook is het najaarsdeel van het wettelijke verplichte Flora en Faunaonderzoek uitgevoerd waarbij de aanwezigheid van vleermuizen is vastgesteld. Het

voorjaarsonderzoek wordt in de periode mei-juli 2025 uitgevoerd. Inspectie door de Monumentenwacht gaf aanleiding om verdere veiligheidsvoorzieningen te treffen tegen mogelijk afvallend materiaal en in december 2024 is een groot deel van de historische gevels voorzien van anti-steenvalnetten. Een actualisatie eind 2024 van de getroffen voorziening voor de restauratie laat als gevolg van onder andere gestegen bouwkosten een forse stijging zien. In de eerste helft van 2025 wordt de volledige scope van de de restauratieopgave uitgewerkt waarmee de totale investeringsopgave in beeld wordt gebracht. We streven naar eerste kwartaal 2026 start van de werkzaamheden.

In 2024 is ook een begin gemaakt met het opstellen van de Kerkervisie in coproductie met Erfgoed Zeeland. En er is intensief gewerkt aan de nieuwe Nota Ruimtelijke Kwaliteit en de daaraan toe te voegen visualisering van de mogelijkheden voor zonnepanelen binnen de beschermde stadsgezichten. De planning is erop gericht om beide trajecten in 2025 af te ronden.

De provincie Zeeland heeft het afgelopen jaar het koersdocument Cultuur & Erfgoed vastgesteld. Hieruit volgt een intensievere samenwerking tussen beide beleidsvelden binnen de gemeente.

In samenwerking met de andere Zeeuwse gemeenten is in het Overleg Zeeuwse Overheden aandacht gevraagd voor de keten met betrekking tot de vergunningverlening, toezicht en handhaving bij het gebouwde erfgoed. Naar aanleiding daarvan is gestart met het onderzoeken van samenwerkingsverbanden tussen de Zeeuwse gemeenten, de provincie en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Archeologie

In 2024 heeft de Walcherse Archeologische Dienst (WAD) in lijn met het archeologiebeleid bij diverse ontwikkelingen geadviseerd en heeft er een actualisatie van het archeologiebeleid plaatsgevonden. Deze actualisatie is in december 2024 door de gemeenteraad vastgesteld en wordt in het omgevingsplan verder vertaald. De WAD is ook bezig geweest met de inventarisatie van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van Walcheren en heeft verschillende onderzoeken in opdracht van de gemeente uitgevoerd. In december 2024 heeft de WAD versterking gekregen door de werving van een tweede veldarcheoloog waarmee de WAD nu drie man sterk is.

Doelstelling 2. Bevorderen van de deelname aan en de kwaliteit van het sportieve en culturele aanbod in Middelburg

Brede SPUK/GALA

Het ministerie van VWS heeft samen met de VNG en VSG een manier gevonden om alle beschikbare middelen rondom preventie, sporten en bewegen te bundelen en onder te brengen in 1 specifieke uitkering (SPUK). Deze regeling richt zich op verschillende thema's zoals: de Brede Regeling Combinatiefuncties, het Lokaal Sportakkoord, terugdringen gezondheidsachterstanden, kansrijke start, aanpak overgewicht, aanpak valpreventie, preventie, mentale gezondheid, leefomgeving, alcoholpreventie, versterken sociale basis, mantelzorg, een tegen eenzaamheid en welzijn op recept. Volgens de voorwaarden van het ministerie hebben wij hiervoor een plan van aanpak geschreven genaamd "Plan van aanpak Brede SPUK Middelburg 2023-2026" waarin we omschrijven op welke manier we de financiële middelen uit alle afzonderlijke thema's inzetten.

Lokaal Sportakkoord Middelburg

Ter uitvoering van het thema Lokaal Sportakkoord hebben we ook voor 2024 weer een uitvoeringsbudget mogen ontvangen van het Rijk. Dit budget is bedoeld om lokale sportieve projecten en samenwerkingsverbanden in Middelburg te stimuleren. Het afgelopen jaar hebben we de samenwerking met het Preventie Akkoord gezocht om zo ook projecten en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de gezondheid van onze Middelburgers. In 2024 hebben we zo gezamenlijk 24 nieuwe lokale initiatieven financieel ondersteund die zijn ingediend via middelburgontmoet.nl en zijn getoetst aan de vooraf vastgestelde criteria.

Brede Regeling Combinatiefuncties

Het tweede sportieve thema is de Brede Regeling Combinatiefuncties. Met deze regeling proberen we verschillende sectoren als Sport, Cultuur, Gezondheid, Zorg en Onderwijs meer met elkaar te verbinden. Ook in 2024 heeft een team van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches zich weer ingezet om de verbinding tussen deze sectoren te realiseren. Samen met de gezamenlijke ministeries en VNG/VSG zetten ze zich in om vraaggericht de toeleiding en begeleiding naar sport-, beweeg- en cultuuraanbod te versterken, zodat meer Middelburgers actief betrokken raken bij en deelnemen aan sporten, bewegen en cultuur en daarmee gezonder, actiever en fitter worden. Het afgelopen jaar waren er opnieuw meer dan

11 fte's werkzaam als combinatiefunctionaris of buurtsportcoach in Middelburg, onderverdeeld bij vier werkgevers: Vizita, de gemeente Middelburg, Feel Fit Center Middelburg – Vlissingen en Cultuurpunt Walcheren. Nieuw het afgelopen jaar was de aanstelling met 1,0 fte bij Feel Fit Center Middelburg – Vlissingen waarmee er extra inzet is gepleegd op het verbeteren van de zwemvaardigheid van onze inwoners en het complete zwem- en beweegaanbod.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

In 2024 hebben we als gemeente opnieuw deelgenomen aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur Zeeland. Hiermee kunnen kinderen en jongeren uit Middelburgse gezinnen met weinig geld toch lid worden van een sportclub of aan zwemmen, dans, muziek, beeldende kunst, theater of iets anders creatiefs deelnemen. Voor die kinderen betalen we de contributie/ het lesgeld en in bepaalde gevallen soms ook de benodigde attributen.

Het afgelopen jaar zijn er in totaal 481 aanvragen goedgekeurd, alweer 23 meer dan in 2023. Hiervan zijn 439 kinderen kosteloos lid geworden van een sportvereniging of gestart met zwemlessen en hebben 42 kinderen gebruik gemaakt van het culturele aanbod dat Middelburg te bieden heeft. De top 3 sportactiviteiten waren zwemmen, voetbal en turnen/ gymnastiek. De top 3 cultuuractiviteiten waren dansen, muziek en scouting.

Volwassenfonds Sport en Cultuur

Nieuw het afgelopen jaar was onze deelname aan het Volwassenfonds Sport en Cultuur waarmee ook volwassenen uit Middelburg met weinig geld lid kunnen worden van een sportclub of aan dans, muziek, beeldende kunst, theater of iets anders creatiefs kunnen deelnemen. Ook voor deze doelgroep betalen we vanaf nu de contributie of het lesgeld.

Het afgelopen jaar 2024 zijn er in totaal 98 aanvragen goedgekeurd. Hiervan zijn 90 volwassenen kosteloos lid geworden van een sportvereniging en hebben 8 volwassenen gebruik gemaakt van het culturele aanbod dat Middelburg te bieden heeft. De top 3 sportactiviteiten waren fitness, zwemsport en zwemles. De top 3 cultuuractiviteiten waren yoga, pilates, muziek, zang en koor.

Sportaccommodaties

Het afgelopen jaar is er opnieuw veel beweging geweest op verschillende sportaccommodaties die Middelburg lief is. Zo is

de vervanging van kunstgrasveld 2 bij Korfbalvereniging Swift voorbereid en aanbesteed en is er een opdrachtnemer gevonden die het werk begin 2025 uitvoert.

Met het oog op toekomstige sportparken zijn in 2023 de eerste voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding om alle veldverlichting op onze sportparken te vervangen door ledverlichting. Deze vervangingen hebben grotendeels in 2024 plaatsgevonden. De laatste werkzaamheden hiervoor ronden we begin 2025 af.

In 2024 is ook onze pilot met de robotmaaier bij Voetbalvereniging Arnemuiden geëvalueerd. Deze evaluatie was positief. Dit geldt zowel voor de vereniging, die altijd een strak gemaaid veld heeft, als voor de gemeente Middelburg.

Ook KV TOP heeft inmiddels haar plannen afgerond om te starten met de uitbreiding van de kleed- en doucheruimtes op het complex. De opdracht is inmiddels gegeven en de start van de bouwwerkzaamheden zal nu niet lang meer op zich laten wachten.

Tennisvereniging Dauwendaele heeft besloten om te stoppen met al haar activiteiten. De leden van de tennisvereniging hebben eind oktober 2024 tijdens een algemene ledenvergadering besloten tot ontbinding van de vereniging. Het erfpachtrecht van de tennisvereniging in Dauwendaele zal per 31 maart 2025 worden beëindigd waardoor de vereniging nog voldoende tijd heeft om het terrein op te ruimen. Het huidige terrein bestaande uit vier tennisbanen met omheining wordt na het beëindigen van het erfpachtrecht openbaar beschikbaar gesteld voor de wijk Dauwendaele. Dit zolang er nog geen nieuwe bestemming voor is.

Tenslotte is vanaf 1 januari 2024 de exploitatie van het stadsgewestelijk zwembad overgegaan van Optisport naar Sportfondsen Feel Fit Center. Na een aarzelend eerste kwartaal met veel onduidelijkheid en gebrekkige communicatie zijn de meeste opstartproblemen inmiddels verholpen. Feel Fit Middelburg-Vlissingen blijft nog steeds groeien, zo stond de teller in december van 2024 bijvoorbeeld alweer op 750 zwemleskinderen en 1308 basis abonnementen. Ook zijn er drie mensen gestart aan de opleiding voor zweminstructeur. De verwachting is dat één instructeur in opleiding in maart 2025 de opleiding afrondt waardoor de wachtlijst voor zwemleskinderen zal gaan afnemen.

Doelstelling 3: Middelburg behoudt/versterkt haar positie van aantrekkelijke woon-, werk-, en verblijfsgemeente

In 2024 is Middelburg weer druk bezocht door toeristen. Dat is onder meer terug te zien in de inkomsten uit de toeristenbelasting. Toerisme blijft erg belangrijk voor de binnenstad van Middelburg. Mede daardoor is de leegstand, ondanks een aantal moeilijke jaren, erg laag. Zeker in vergelijking met andere (Zeeuwse) steden.

Doelstelling 4: Meer sfeer in de binnenstad en seizoensverlenging

Het subsidiebudget evenementen is ingezet voor de ondersteuning van activiteiten in verschillende categorieën (zoals muziek, cultuur, culinair, sportief) gedurende het hele jaar. De georganiseerde evenementen bevatten een aantal vaste waarden in Middelburg, zoals de City of Dance, de Beachgames, Middelburg Winterstad, Koningsdag, Middelburg VOLkoren, ZeelandJazz, N8vdN8 en een aantal eenmalige evenementen, zoals de start van een etappe van de wielerronde ZLM-tour en diverse activiteiten in het kader van het jubileumjaar 450 jaar stadsrechten Arnemuiden.

Door o.a. prijsstijgingen en verscherpte veiligheidseisen moesten evenementenorganisatoren het afgelopen jaar vaak hogere kosten maken dan een aantal jaar geleden voor het organiseren van dezelfde activiteit.

In 2024 zijn de kaders vastgesteld voor actualisering van het Middelburgse evenementenbeleid en zijn de voorbereidingen hiervoor uitgevoerd. In dat evenementenbeleid is -aansluitend op het toerismebeleid- de spreiding van het evenementenaanbod door het jaar heen opgenomen als uitgangspunt.

Doelstelling 5: Investeren in vergroening en een ecologisch verantwoord groenbeheer in Middelburg

Ecologisch verantwoord groenbeheer heeft in 2024 verder vorm gekregen en is steeds beter zichtbaar. Er zijn in elke wijk kwetterbosjes aangelegd met daar omheen vaak kruidenrijk grasland. Dit worden plekken waar voor verschillende diersoorten gedurende het jaar voedsel te vinden is en als stapstenen verspreid door de gemeente het leefgebied van deze soorten vergroot.

Maaien hebben we daarentegen steeds minder gedaan. Reden hiervoor is om op deze manier kruiden, schuilplekken en voeding voor ongewervelden te creëren. Daarbij geeft het een kleurrijke afwisseling met het intensief gemaaide gazon. Hierbij houden we natuurlijk rekening met het gebruik en de functie van het stuk gras. In de parken zoals Meiveld en Bolwerkenpark is vrijgekomen snoeimateriaal gebruikt voor het maken van takkenrillen en broeinesten. Deze plekken vormen een plek voor meer schimmels in de bodem en schuilplekken voor kleine dieren. In natuurlijke omgevingen zoals Geerseweg zijn bomen en struiken van uitsluitend inheems soorten en oorsprong toegepast. Bij het toepassen en inzaaien van kruidenvegetatie van inheemse soorten is er gebruik gemaakt van zaadmengsels die specifiek zijn ontwikkeld voor de gemeente Middelburg. Deze zijn van groot belang voor het ontwikkelen van een gezond ecosysteem in en rond de kernen van Middelburg.

Beleidsindicatoren

nbn=deze cijfers zijn nog niet bekend op basis van de gezondheidsenquêtes van het CBS c.q. RIVM

Beleidsindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal niet wekelijks sporters (% van de bevolking van 19 jaar of ouder)	Middelburg	nb	55,2	52,8	nb	52,1	nbn	nbn
	Nederland	nb	48,7	49,3	nb	46,4	nbn	nbn

Wat heeft het gekost?

Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
-----------------------------	----------------	-----------------------------	-----------------	-------------------------------------

Lasten

Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
5.01.0 Sportbeleid en activering	417	818	526	292
5.02.0 Sportaccommodaties	4.409	4.181	3.573	608
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	4.055	4.176	4.218	-42
5.04.0 Musea	1.303	1.296	1.257	40
5.05.0 Cultureel erfgoed	2.419	1.222	4.408	-3.186
5.06.0 Media	1.858	1.906	1.909	-3
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recreatie	4.973	5.129	5.087	41
Totale Lasten	19.434	18.727	20.978	-2.251
Baten				
5.01.0 Sportbeleid en activering	0	-307	-323	16
5.02.0 Sportaccommodaties	-915	-996	-1.053	58
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	-665	-665	-661	-4
5.04.0 Musea	-301	-301	-309	7
5.05.0 Cultureel erfgoed	-246	-246	-257	12
5.06.0 Media	0	-47	-47	0
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recreatie	-71	-107	-130	22
Totale Baten	-2.198	-2.669	-2.780	111
Totaal Sport, cultuur en recreatie	17.236	16.058	18.198	-2.140

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
5.01.0 Sportbeleid en activering			
Combinatiesfuncties	276		N
De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord. Deze middelen zijn voor het eerst ingezet in 2023. Omdat we voor deze uitgaven nu deze specifieke uitkering ontvangen, is het gereserveerde eigen budget niet meer noodzakelijk.			
5.02.0 Sportaccommodaties			
Zwembad	549		
De jaarlijkse subsidie van de exploitatie van het zwembad is lager op basis van de meest recente aanbesteding. Daarnaast is er besloten het pand langer af te schrijven, waardoor de jaarlijkse lasten lager zijn. Dit betreft een incidenteel voordeel, omdat de verwachting is dat de lasten in de toekomst toenemen als gevolg van verduurzaamheidsinvesteringen.			N
5.05.0 Cultureel erfgoed			

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
Stadhuis	-3216		N
De begrote kosten voor restauratie van de gevel van het stadhuis zijn (door een derde partij) opnieuw berekend. Als gevolg van prijsindicatie is het nodig om de voorziening voor de restauratie van de stadhuisgevel op te hogen om de te verwachte kosten te kunnen dragen.			
Overig	140	111	N
Totaal	-2.251	111	

Sociaal Domein

Inleiding

Binnen het programma sociaal domein was 2024 een jaar dat in belangrijke mate bestond uit het verder uitwerken en voortzetten van reeds ingezet beleid. De beleidsdoelen uit het Middelburgs Model voor zorg en ondersteuning (*preventie & normaliseren, kwaliteit van zorg- en dienstverlening en passende zorg*), vormden daarbij wederom een belangrijk kader. Zo werkten we bijvoorbeeld

aan het uitbreiden van niet-geïndiceerde voorzieningen. Daarnaast startten we in 2024 met het uitvoering geven aan het beleidskader *"Iedereen kan meedoen. Bestaanszekerheid, meedoen naar vermogen en inburgering"* dat eind 2023 werd vastgesteld.

Op het gebied van jeugd stond 2024 in het teken van de voorbereidingen in het kader van nieuwe jeugdzorgcontracten en de voorbereidingen voor het beleidskader jeugd.

Hieronder leest u wat de resultaten zijn voor de gestelde doelen binnen het programma sociaal domein 2024.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Middelburgs Model voor zorg en ondersteuning (2021)
- Beleidsplan Sociaal Domein (2022)

- Integrale verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning gemeente Middelburg (2024)

Wat wilden we bereiken?

A Preventie & normaliseren

Door preventief te werken bevorderen we het welzijn en welbevinden van onze inwoners, en voorkomen we de ontwikkeling van (zwaardere) zorg of ondersteuningsvragen. We zorgen voor laagdrempelige informatie en advies, en de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. We zoeken samen met onze inwoners naar oplossingen in of zo dicht mogelijk bij het gewone leven. We bieden ondersteuning dicht bij de leefwereld van kinderen en gezinnen; in de thuissituatie, de kinderopvang en op school. Normaliseren betekent dat we als gemeente er voor zorgen dat ouders/opvoeders en jeugdigen tijdig de goede ondersteuning en hulp krijgen die hen helpt om zelfstandig hun leven vorm te geven. Bijvoorbeeld door het inzetten van opvoedondersteuning voor ouders in plaats van jeugdzorg.

Doelstellingen:

1. Het sociaal team dat in 2023 is ingericht, voert haar diensten uit conform het dienstverleningsconcept.
2. We onderzoeken in welke vorm voorzieningen het beste aansluiten bij de doelstellingen preventie en normaliseren.
3. We versterken de ondersteuning voor jongeren in het onderwijs.
4. We ontwikkelen in 2024 een beleidsplan jeugd.
5. We onderzoeken hoe we de steeds maar stijgende vraag en kosten naar Jeugdzorg kunnen beperken.

B Kwaliteit van dienstverlening

Kwalitatief goede dienstverlening komt direct ten goede aan onze inwoners. Dat betekent onder andere dat we werken met goed opgeleide medewerkers, die luisteren naar en kijken vanuit het perspectief van de inwoner. Zij worden ondersteund door de juiste werkprocessen in organisaties waarin voldoende ruimte is voor leren en verbeteren in de uitvoeringspraktijk. Dit geldt zowel voor de dienstverlening die direct onder gemeentelijk aansturing valt, als voor dienstverlening die we subsidiëren of inkopen.

Doelstellingen:

1. Toegang in Middelburg (TIM) en het sociaal team zijn toegankelijk en bereikbaar. Ze werken goed samen met elkaar en de externe samenwerkingspartijen zoals Orionis en de zorgaanbieders.

2. We handelen de zorgvraag van inwoners bij TIM af binnen de wettelijk voorgeschreven termijnen.
3. We verbeteren onze communicatie naar buiten toe, met aandacht voor laaggeletterdheid en eenvoudig taalgebruik.

C Passende zorg

Iedere Middelburger moet kunnen rekenen op passende zorg. Onder passend verstaan we kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar. Veiligheid voor onze (jeugdige) inwoners heeft hierbij een hoge prioriteit. De zorg die we bieden is waardegedreven. Dat wil zeggen dat de zorg in samenspraak met de inwoner wordt ingevuld, en uitgaat van positieve gezondheid. Daarnaast zetten we in op fraudebestrijding en toezicht en handhaving om onze uitgangspunten te controleren, en waar nodig in te kunnen grijpen.

Doelstellingen:

1. We zetten in op toezicht en handhaving en het tegengaan van fraude in het zorglandschap.
2. We besteden de nieuwe contracten jeugdzorg aan.

D Bijdragen aan bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen. Ook zekerheid om betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg en het vrij zijn van schulden zijn noodzakelijke voorwaarden om de rust en ruimte te vinden die nodig is om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. We willen ons de komende jaren inspannen om financiële de bestaanszekerheid van onze inwoners waar mogelijk te versterken. Het beleid "Bestaanszekerheid, Meedoen en Inburgering" vormt daar in 2024 een nieuwe leidraad voor.

Doelstellingen:

1. We geven uitvoering aan het eind 2023 afgeronde beleidskader bestaanszekerheid, meedoen naar vermogen en inburgering.
2. We houden vast aan een ruimhartig minimabeleid en onderzoeken waar we dit effectief kunnen versterken.

E Meedoen naar vermogen

We willen dat inwoners zich kunnen ontplooiën en naar vermogen kunnen meedoen aan de samenleving. Inwoners zijn aan het werk, gaan naar school, zorgen voor hun gezin of naasten, doen mee via vrijwilligerswerk, beschut werk of dagbesteding. Middelburgers zorgen voor zichzelf en voor elkaar. De gemeente helpt waar nodig. Extra aandacht gaat hierbij uit naar de statushouders en (gezins-) migranten.

Doelstellingen:

1. We maken mede mogelijk dat inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt kansen krijgen om economisch en maatschappelijk te participeren.
2. We werken aan de ontwikkeling van een brede SROlaanpak.
3. We maken vroegtijdig ondersteuning van niet-uitkeringsgerechtigde jongeren mede mogelijk.
4. We evalueren en continueren de uitvoering van de Wet inburgering.

Wat hebben we bereikt?

A Preventie & normaliseren

1: We investeren in de inrichting van het sociaal team Middelburg. Het sociaal team dat in 2023 is ingericht, voert haar diensten uit conform het dienstverleningsconcept.

Niet volgens plan.

Bij het sociaal team kunnen inwoners terecht met hun brede ondersteuningsvragen (Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdwet, Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhelpverlening). Het sociaal team biedt informatie en advies en voert hulp en ondersteuning uit en/of leidt inwoners toe naar de juiste vorm van hulp. De uitvoering van het sociaal team is belegd bij stichting Vizita. Deze organisatie is een fusieorganisatie van de voormalig welzijns- en maatschappelijk werk organisatie. Het sociaal team beoogt een integratie van de verschillende vormen van hulp en ondersteuning vanuit de twee sociaal werksoorten. Dit is opgenomen in gemeentelijk beleid en in het dienstverleningsconcept van de organisatie. De organisatie geeft aan dat haar medewerkers allen het gezicht zijn van het sociaal team. In de praktijk is het nog lastig om op de nieuwe manier te werken en de dienstverlening vanuit één breed team (lees: het sociaal team) te organiseren.

2. We versterken en vernieuwen onze algemene voorzieningen sociaal domein. We onderzoeken in welke vorm voorzieningen het beste aansluiten bij de doelstellingen preventie en normaliseren.

Gerealiseerd.

We werkten op verschillende manieren aan nieuwe vormen van voorzieningen die aansluiten bij onze doelstellingen op het gebied van preventie en normaliseren. Zo stimuleerden we in 2024

via de Subsidieregeling algemene voorzieningen Sociaal Domein een verruiming van het aanbod aan inloopvoorzieningen. Deze zijn bedoeld voor laagdrempelige ontmoetingen van inwoners van 1-100 jaar uit allerlei doelgroepen. Inwoners kunnen daar een netwerk opbouwen en/of onderhouden en deelnemen aan activiteiten. Daarmee willen we bijvoorbeeld eenzaamheid en de inzet van zwaardere hulp voorkomen. Naast al bestaande voorzieningen zoals Tabadila en City Seeds, subsidieerden we zo'n 15 nieuwe inloopvoorzieningen. De inloopvoorzieningen variëren van laagdrempelig/voor iedereen tot specifiek gericht op een bepaalde doelgroep. Voorbeelden zijn: Bie de Buren (laagdrempelige inloop voor alle inwoners van Arnemuiden) en Bolwerk (indicatieloze inloop/dagbesteding).

Ook startten we een pilot Participatiewet- Wmo. In deze pilot bespreken de consultants van Orionis en van TIM een aantal casussen waarbij inzet vanuit Orionis en de gemeente gewenst is. Op deze manier willen we vanuit de uitvoeringspraktijk in beeld brengen voor welke doelgroep een brede klantbenadering nodig is. De pilot loopt tot halverwege 2025. Na de pilot maken we, indien nodig, structurele werkafspraken voor een integrale aanpak.

Daarnaast hebben we het gratis Connexxion-vervoer voor Wmo gerechtigden verlengd.

Tot slot, startten we in 2024 gesprekken met zorgaanbieders Wmo en Jeugd over een uitbreiding van de voorziening Thuisbegeleiding Zonder Indicatie (TZI). Deze voorziening beoogd om met lichte vormen van ondersteuning in de thuissituatie huishoudens en gezinnen snel met lichte vormen van ondersteuning te helpen. Dit onder meer om te voorkomen dat zwaardere (geïndiceerde) Wmo- of Jeugdhulp nodig is. De gesprekken hierover lopen door in 2025.

3. We versterken de ondersteuning voor jongeren in het onderwijs

Gerealiseerd.

Sinds 2023 worden de ondersteuningsstructuren in het onderwijs versterkt door intensivering van het jongerenwerk op de scholen, schoolmaatschappelijk werk, preventieve inzet op GGZ, verslavingsproblematiek, crimineel gedrag (groeps- en individueel gericht). In de afgelopen jaren hebben we geconstateerd dat door de intensivering er beter aangesloten kan worden bij de behoefte

van scholen. Er is meer beschikbaarheid van groepstrainingen en -interventies, spreekuren voor leerlingen en ondersteuning voor leerkrachten. Scholen geven aan dat er hierdoor meer leerlingen door middel van lichte ondersteuning bereikt worden. Daarnaast is de samenwerking versterkt tussen de organisaties die dit bieden, de scholen en de gemeentelijke toegang.

4. We ontwikkelen in 2024 een beleidsplan jeugd.

Niet volgens plan.

Als gevolg van wegvallen van ambtelijke capaciteit is de realisatie van het beleidsplan Jeugd verplaatst naar zomer 2025.

5. We onderzoeken hoe we de steeds maar stijgende vraag en kosten naar Jeugdzorg kunnen beperken.

Gerealiseerd.

Het afremmen van de al jaren stijgende vraag naar en kosten voor jeugdzorg is een complex vraagstuk waar veel gemeenten in Nederland mee worstelen. Om grip te krijgen is onderzocht waar maatregelen getroffen kunnen worden om kosten te beperken. Dat gaat om: de regionale inkoop van de jeugdhulp, de gemeentelijke toegang, het aanbod aan gemeentelijke voorliggende voorzieningen en de afbakening van wat we verstaan onder jeugdzorg via de gemeentelijke verordening. Een goede informatiepositie is daarnaast een belangrijke randvoorwaarde.

In 2024 hebben we veel inzet geleverd voor het regionale aanbestedingsproces voor de inkoop van de jeugdzorg Zeeland. Dit proces loopt in 2025 nog door, met als inzet nieuwe contracten jeugd per 1 januari 2026. In het regionale proces wordt ook gezamenlijk gezocht naar mogelijkheden om de verschillende Zeeuwse toegangen te harmoniseren. Dit onder meer om er voor te zorgen dat er betere samenwerking kan ontstaan met zorgaanbieders en er gericht gestuurd kan worden via het contractmanagement. Lokaal brachten we via twee rapportages sociaal domein de ontwikkeling van kosten en vraag naar jeugdhulp in kaart. Het ontsluiten en goed in kaart brengen van relevante data is een proces, waarin we nog steeds leren en ontwikkelen. Ook werkten we aan het ontwikkelen van verschillende lokale projectplannen om de lokale aanpak voor jeugd te versterken. Al deze initiatieven lopen door in 2025.

B Kwaliteit van dienstverlening

1. Toegang in Middelburg (TIM) en het sociaal team zijn toegankelijk en bereikbaar. Ze werken goed samen met elkaar en de externe samenwerkingspartijen zoals Orionis en de zorgaanbieders.

Deels gerealiseerd.

Stichting Vizita heeft de opdracht om het sociaal team voor de gemeente uit te voeren. De fusieorganisatie heeft in 2024 veel aandacht moeten besteden aan haar interne bedrijfsvoering, werkprocessen en kwaliteitsverbetering. Vanuit de organisatie is in 2024 aangegeven geen ruimte te hebben om hier verdere afspraken met TIM en Orionis Walcheren over te maken. Het uitgangspunt voor de lopende casuïstiek was een (warmer) overdracht te organiseren waar nodig en terug te vallen op bestaande afspraken.

TIM is de plek voor inwoners met hulpvragen waar geïndiceerde zorg nodig is. Het afgelopen jaar is door TIM outreachende samenwerking met partners voortgezet: er is ingezet op samenwerking met (huis)artsen en binnen onderwijs.

2. We handelen de zorgvraag van inwoners bij TIM af binnen de wettelijk voorgeschreven termijnen.

Gedeeltelijk gerealiseerd.

Begin 2024 heeft TIM over het algemeen de zorgvragen, met name die van Wmo, binnen de wettelijke termijnen kunnen afhandelen. Het aantal nieuw ontvangen aanvragen/meldingen was groot, maar passend bij de formatie van TIM, ook door inzet van tijdelijke middelen voor inhuur. Vanaf Q2 bleek de vaste formatie van TIM niet toereikend om de stijgende aanvragen op te vangen. Dit heeft ertoe geleid dat de zorgvragen van inwoners na Q2 2024 door TIM niet meer binnen de wettelijk voorgeschreven termijn van 8 weken konden worden afgehandeld. Dit had naast de verminderde personele inzet nog twee oorzaken. Ten eerste nam in 2024 het aantal meldingen/ aanvragen ten opzichte van 2023 bij TIM toe (Wmo + 29% , Jeugd + 25%). Hierdoor liep de wachttijd^[1] voor de inwoner op. Daarnaast merkt TIM ook dat het zorgvuldig onderzoek doen in de praktijk meer tijd kost (meer complexe casussen), met name als informatie van derden noodzakelijk is.

TIM heeft structureel aandacht voor de wettelijke termijnen. Het monitoren ervan is vergemakkelijkt doordat er dashboards zijn

ontwikkeld, waarmee de ontwikkeling van de doorlooptijd en wachttijd gemonitord wordt.

^[1] *Wachttijd = het aantal dagen tussen ontvangst van het meldingsformulier (Wmo) / aanvraag (Jeugd) en de start van het onderzoeksgesprek met de inwoner.*

3. We verbeteren onze communicatie naar buiten toe, met aandacht voor laaggeletterdheid en eenvoudig taalgebruik. *Gerealiseerd.*

Alle brieven die aan inwoners verstuurd worden vanuit TIM zijn in 2024 herschreven op b1-niveau. Deze worden medio 2025 ingevoerd in het systeem. Voor jeugd is een infographic ontwikkeld, waarin het werkproces van aanvraag tot besluit staat uitgelegd, met ondersteunende plaatjes. Voor Wmo wordt deze in 2025 samengesteld. De volgende stap is het verbeteren van mails en het verbeteren van de website.

Aandacht voor eenvoudig taalgebruik, namen we ook op in de visie op dienstverlening. Dit om er voor te zorgen dat hier organisatiebreed, bij alle communicatie naar buiten toe oog voor is.

Compensatie van de energiekosten voor maatschappelijke organisaties (beleidswens) *Gerealiseerd.*

Het college heeft alle organisaties die bekend waren bij de gemeente en mogelijk in aanmerking kwamen voor energievergoeding aangeschreven middels een aangetekende brief of e-mail. Maatschappelijke organisaties konden van 1 januari tot 1 juni 2024 een aanvraag indienen. In totaal hebben 26 maatschappelijke organisaties een correcte aanvraag ingediend. Doordat het vergoedingsplafond niet werd overschreden, hadden alle organisaties recht op het volledig aangevraagde vergoedingsbedrag.

C Passende zorg

1. We zetten in op toezicht en handhaving en het tegengaan van fraude in het zorglandschap *Deels gerealiseerd.*

In 2024 is een Zeeuwse kwartiermaker aangesteld om zorgfraudebestrijding verder door te ontwikkelen. Het is de

bedoeling dat er in totaal zes toezichthouders actief worden voor zorgfraude. Inmiddels zijn er twee toezichthouders aangesteld die starten per 1 maart 2025.

2. We besteden de nieuwe contracten Jeugdzorg aan. *Niet volgens plan.*

De aanbesteding voor de Zeeuwse jeugdzorg werd uitgesteld. In 2024 startten we met voorbereiding voor het sluiten van nieuwe Zeeuwse jeugdzorgcontracten, die per 1 januari 2026 moeten ingaan.

D Bijdragen aan bestaanszekerheid

1. We geven uitvoering aan het eind 2023 afgeronde beleidskader bestaanszekerheid, meedoen naar vermogen en inburgering. *Gerealiseerd.*

Het beleidskader gaat uit van drie beleidsdoelen: 1. Financiële bestaanszekerheid versterken; 2. Participatie mede mogelijk maken; 3. Ondersteunen van duurzame participatie inburgeraars.

Het beleidskader bestrijkt de periode 2023 tot en met 2026. In 2024 behaalden we resultaten op alle drie de beleidsdoelen. Voorbeelden zijn:

- We verlengden de pilot gratis OV voor minima met 2 jaar;
- We schaften een leskist voor het primair onderwijs aan;
- We organiseerden een netwerkbijeenkomst voor onze partners;
- We gaven vorm aan Social Return on Investment;
- We sloten nieuwe contracten voor de leerroutes inburgering af;
- We begeleidten inburgeraars intensiever bij het zoeken naar (vrijwilligers)werk

Via een memo actieve informatie stelden we de raad de hoogte van alle resultaten.

2. We houden vast aan een ruimhartig minimabeleid en onderzoeken waar we dit effectief kunnen versterken. *Gerealiseerd.*

Naast de bestaande minimaregelingen zoals de bijzondere bijstand, Jeugdfonds Sport en Cultuur, de collectieve zorgverzekering voor gemeenten en de individuele inkomensvoorslag, heeft Middelburg in 2024 de pilot gratis OV

voor minima met twee jaar verlengd en zijn er in 2024 eenmalig cadeaubonnen voor de eindejaarperiode beschikbaar gesteld voor kinderen van minima. Ook werd besloten om aan te sluiten bij Geldfit, een instrument waarmee we inwoners willen helpen meer inzicht te krijgen in hun financiële gezondheid en het aanbod aan mogelijkheden voor (zelf)hulp. Het verlengen van de pilot gratis OV voor minima en het aansluiten bij Geldfit waren aanbevelingen uit een eerder onderzoek naar het Middelburgse pakket van minimaregelingen.

E Meedoen naar vermogen

1. We maken mede mogelijk dat inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt kansen krijgen om economisch en maatschappelijk te participeren.

Gerealiseerd.

Wij gaven in 2024 hier op verschillende manieren vorm aan:

- Orionis ging door met de methode Werken naar Vermogen. Op basis van een ontwikkelgesprek krijgen klanten een coachingsplan op maat. Deze aanpak helpt hen een stap op de participatieladder te zetten en verkleint de afstand naar werk.
- De drie Walcherse gemeenten investeerden extra in re-integratie. Hierdoor kon Orionis in 2024 100 klanten extra een re-integratietraject aanbieden. Doel is dat 40 klanten ook daadwerkelijk binnen 18 maanden uitstromen naar werk.
- Orionis voert samen met de woningcorporaties het project "wonen, werken in de wijk" uit. Deze samenwerking is in 2024 structureel geworden. Klanten van Orionis met een afstand tot de arbeidsmarkt doen werkervaring op bij huurders van de woningcorporaties.
- Om te kijken of het creëren van basisbanen aanvullend kan zijn en nog meer kan bijdragen aan het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt, voerden we een haalbaarheidsonderzoek uit. Wij concludeerden dat basisbanen onvoldoende extra's brengen.

2. We werken aan de ontwikkeling van een brede SROlaanpak.

Gerealiseerd.

We stelden een actieplan Social Return op. Gebleken is dat het niet meer mogelijk is om functies, vacatures of afgeronde opdrachten uit te zetten bij Orionis of het UWV. Hiervoor zijn namelijk geen geschikte medewerkers meer voorhanden. We moeten creatiever zijn. Daarom zetten we extra in op de gemeente als werkgever,

als opdrachtgever voor het Werkleerbedrijf, als inkoper en als subsidieverlener. Een belangrijk onderdeel is de bedrijfsanalyse. In 2024 voerden het UWV en Orionis bij het cluster P&O een bedrijfsanalyse uit. Gekeken is welke kleine taken binnen functies gebundeld kunnen worden tot 1 nieuwe functie, die wél uitgevoerd kan worden door iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt. De eerste resultaten zijn positief.

De afdelingen Publiekszaken (crematorium) en Stadsbeheer zagen daarnaast mogelijkheden om medewerkers van Orionis het hele jaar door in plaats van enkele maanden te laten werken.

3. We maken vroegtijdige ondersteuning van niet-uitkeringsgerechtigde jongeren mede mogelijk.

Gerealiseerd.

Rondom jongeren werken veel organisaties al samen. In wisselende samenstelling bieden organisaties en de gemeente hulp aan kwetsbare jongeren. In aanvulling hierop versterkten we de samenwerking tussen Orionis en de PGA-aanpak van het domein veiligheid. Daarnaast startten Orionis en TIM een pilot (zie ook doelstelling A.2). Dit met als doel de jongeren beter en sneller te helpen en de stap naar participatie door een gezamenlijke inzet kleiner te maken.

In Dauwendaele startten Orionis, OZEO, RBL en FC Dauwendaele met het JOP. Doelgroep zijn jongeren van 18-23 jaar die geen studie of baan hebben. Het JOP richt zich op het bereiken van de doelgroep door actief op zoek te gaan (evenementen, huis-aan-huis bezoek, jongerencentra, etc.), jongeren te activeren en hen te helpen of door te verwijzen wanneer zij problemen hebben.

4. We evalueren en continueren de uitvoering van de Wet inburgering.

Deels gerealiseerd.

De uitvoering van de Wet Inburgering 2021 is gecontinueerd in 2024. De evaluatie is uitgesteld naar het eerste kwartaal van 2025. Dit omdat in 2024 nog niet alle onderdelen (bijvoorbeeld de leerroutes) in uitvoering waren. De resultaten worden gedeeld met de gemeenteraad. Op basis van de evaluatie bekijken we wat gecontinueerd, versterkt of aangepast moet worden in de uitvoering.

Formatie vluchtelingen aan het werk (beleidswens)

Gerealiseerd.

Orionis heeft een plan van aanpak gemaakt. De doelgroep bestaat uit mensen met een uitkering die onder de oude wet inburgering vallen en inburgeraars die de Z-route volgen en onder de huidige wet inburgering vallen. Zij draaien een paar dagen mee in het werkleerbedrijf en krijgen een assessment. Daarna start de begeleiding richting werk. De eerste groep inburgeraars die begeleid wordt richting werk start in april 2025. Elke klant krijgt een plan van aanpak en wordt gevolgd met de participatieladder.

Beleidsindicatoren

nbn= indicator nog niet bekend bij CBS

Beleidsindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Banen [per 1.000 inwoners van 15-64 jaar]	Middelburg	768,5	790,5	785,2	804,8	822,2	817,9	nbn
	Nederland	777,4	794,4	795,9	805,5	825,4	836,6	nbn
Jongeren met een delict voor de rechter [%]	Middelburg	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	nbn
	Nederland	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	nbn
Kinderen in uitkeringsgezin [%]	Middelburg	8,0	7,0	8,0	7,0	7,0	7	nbn
	Nederland	7,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6	nbn
Netto arbeidsparticipatie [%]	Middelburg	67,6	69,4	69,0	70,8	71,90	73,00	73,7
	Nederland	67,8	70,0	69,6	70,4	72,20	73,00	73,2
Werkloze jongeren [%]	Middelburg	2,0	2,0	3,0	2,0	2,0	2	nbn
	Nederland	2,0	2,0	2,0	2,0	1	2	nbn
Personen met een bijstandsuitkering [per 10.000 inwoners]	Middelburg	439,2		481,0	432,1	384,4	370,1	
			409,7					374,1
	Nederland	401,1	381,7	459,7	431,2	366,7	344,8	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen [per 10.000 inwoners van 15-64 jaar]	Middelburg	nb		89,5	69,0	89,2	104,1	
			69,7					nbn
	Nederland	nb	196,2	202,0	133,0	197,7	191,5	nbn
Jongeren met jeugdhulp (in % van alle jongeren tot 18 jaar) [%]	Middelburg	11,5		12,0	14,2	11,9	16,3	
			11,6					nbn
	Nederland	11,8	12,3	11,9	13,2	10,7	13,9	nbn
Jongeren met jeugdbescherming (in % van alle jongeren tot 18 jaar) [%]	Middelburg	1,4		1,5	1,7	1,4	1,5	
			1,5					nbn
	Nederland	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	nbn
Jongeren met jeugdreclassering (in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) [%]	Middelburg	0,5		0,6	0,6	0,5	0,4	
			0,5					nbn
	Nederland	0,4	0,0	0,4	0,3	0,3	0,3	nbn
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo [per 10.000 inwoners]	Middelburg	nb		760,0	720,0	700,0	710,0	
			790,0					730
	Nederland	640,0	670,0	700,0	nb	710,0	700,0	720

Wat heeft het gekost?

Sociaal domein	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	6.683	15.697	9.299	6.397
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	280	30	36	-6
6.02.0 Wijkteams	7.241	8.931	9.714	-783
6.03.0 Inkomensregelingen	33.300	35.987	35.773	214
6.04.0 WSW en beschut werken	5.679	6.265	6.031	234
6.05.0 Arbeidsparticipatie	3.161	2.703	2.978	-275
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.692	2.692	2.716	-23
6.71.a Hulp bij het huishouden (WMO)	4.975	4.535	4.899	-364
6.71.b Begeleiding (WMO)	4.506	3.846	3.905	-59
6.71.c Dagbesteding (WMO)	2.191	2.191	2.306	-114
6.72.a Jeugdhulp begeleiding	2.705	2.557	2.896	-339
6.72.b Jeugdhulp behandeling	2.695	2.697	2.224	473
6.72.c Jeugdhulp dagbesteding	2.125	2.886	3.610	-723
6.72.d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	759	781	740	41
6.73.a Pleegzorg	1.409	1.147	762	385
6.73.b Gezinsgericht	345	562	1.004	-441
6.73.c Jeugdhulp met verblijf overig	2.089	3.976	2.931	1.046
6.74.a Jeugd beh. GGZ zo verblijf	4.163	3.752	3.992	-240
6.74.b Jeugdh crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.391	1.468	1.885	-417
6.74.c Gesloten plaatsing	672	1.425	1.689	-265
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	157	222	100	122
6.82.a Jeugdbescherming	1.235	776	858	-82
6.82.b Jeugdreclassering	217	119	73	46
Totale Lasten	90.671	105.247	100.421	4.826
Baten				
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	-553	-6.818	-7.068	250
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	0	0	-10	10
6.02.0 Wijkteams	0	-82	-190	108
6.03.0 Inkomensregelingen	-21.718	-22.633	-23.581	949
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	-0	0
6.71.a Hulp bij het huishouden (WMO)	-365	-365	-394	28
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	0	-65	-313	249
Totale Baten	-22.637	-29.962	-31.556	1.594
Totaal Sociaal domein	68.034	75.285	68.865	6.420

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post “overig” gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
6.01.0 Samenkracht en burgerparticipatie			
Nieuwe wet inburgering			
De subsidies van de uitvoeringspartijen worden op basis van nacalculatie vastgesteld. Omdat de taakstelling hoger is uitgevallen in 2024, zullen de nacalculaties dus ook uitwijzen dat er een hoger subsidiebedrag moet worden vastgesteld. Deze worden achteraf dan uitbetaald vanuit de overgehevelde middelen (inclusief saldobestemming) voor de Inburgeringswet.	153	-80	N
Vluchtelingenopvang Oekraïne			
Voor de vluchtelingenopvang van Oekraïners zijn middelen van het Rijk ontvangen. Voorgesteld wordt om het overschot 2023 (zie najaarsbrief 2023) en het overschot 2024 beschikbaar te stellen voor de verwachte uitgaven rondom de huisvesting. Dit betreffen zowel investeringskosten voor (vervangende) huisvesting als hogere kosten voor bestaande uitgaven/diensten als verwachte batendering door de lagere normbedragen vanuit het Rijk.	5.873	245	N
Welzijn op recept			
In 2024 zijn via de specifieke uitkering brede SPUK middelen ontvangen voor welzijn op recept. Deze middelen zijn eerst ingezet in 2024, hierdoor zijn de reguliere middelen niet besteed	60	0	N
Eigen bijdrage wmo vervoer			
In algemene zin is sprake van een stijging van 29% van het aantal nieuwe Wmo- aanvragen in 2024 ten opzichte van 2023. Hierdoor stijgen ook de inkomsten voor de eigen bijdrage. Verwachting is dat deze stijging structureel van aard zal zijn.	0	53	J
Participatietrajecten			
De participatiekosten zijn afgelopen jaar veelal ten laste gekomen van de projecten zelf (bijvoorbeeld AZC).	52	0	N
Wijkcentra			
Als gevolg van het plaatsen van zonnepanelen bij wijkcentrum "het Palet" is het elektriciteitsverbruik aanzienlijk minder. En het centrum is nu ook gasloos. Daardoor kan het budget voor energieverbruik structureel worden bijgesteld	51	0	J
Doordat het beheer van verschillende wijkcentra tijdelijk is uitgevoerd door een goedkopere partij is er sprake van een eenmalig voordeel. Het budget dient niet structureel te worden bijgesteld omdat het beheer opnieuw moet worden aanbesteed en naar verwachting fors meer gaat kosten.	103	0	N
6.02.0 Wijkteams			
Inkooporganisatie Jeugd			
Bij de bestuursrapportage over het jaar 2024 is de begroting bijgesteld op basis van de ontvangen prognoses vanuit IJZ. Naar aanleiding van de werkelijke jeugdlasten 2024 is een	-811	0	N

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
aanvullende verrekening verwerkt ad. € 1.037.801 Conform de BBV worden de jeugdlasten binnen de wettelijk voorgeschreven taakvelden verantwoord.			
Tim			
Gedurende het jaar zijn baten ontvangen wegens noodzakelijke detachering aan buurgemeenten en subsidierelaties, deze afspraken zijn niet voorspelbaar en dus niet begroot. De middelen zijn ingezet ter dekking van de salarislasten.	-101	101	N
6.03.0 Inkomensregelingen			
TOZO			
De definitieve TOZO uitkeringen aan ondernemers zijn vastgesteld. Deze vaststellingen hebben geleid tot terugbetalingen en deze zullen terugbetaald moeten worden aan het Rijk.	269	-269	N
Specifieke uitkering toeslagenproblematiek			
De gemeenschappelijke regeling Orionis voert de regeling toeslagenproblematiek uit. Jaarlijks wordt achteraf een opgaaf van de lasten en baten ontvangen die hieruit voortvloeien.	-422	477	N
GR Orionis Bedrijfsvoering			
Conform het raadsvoorstel van december 2024 is de 4e begrotingswijziging 2024 van Orionis niet verwerkt in de begroting, maar direct in het jaarrekeningresultaat.	-293	0	N
GR Orionis Buig			
De inkomsten vanuit de BUIG worden altijd opgenomen op basis van de begrotingen van Orionis. Het definitieve BUIG-budget vastgesteld door het Rijk wijkt hiervan af.	0	445	N
Energietoeslag			
Conform het raadsvoorstel van december 2024 is de 4e begrotingswijziging 2024 van Orionis niet verwerkt in de begroting, maar direct in het jaarrekeningresultaat.	315	0	N
Minimabeleid			
In de septembercirculaire 2023 is er € 150.000 beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand en vroegsignalering, deze middelen zijn in 2024 nog niet benut. Gezien dit structurele middelen betreft vervallen deze middelen eenmalig ten gunste van de algemene reserves. Tevens is het resultaat 2024 van Orionis op het programma minima bekend, dit betrof € 73.000 welke nog niet verwerkt zijn in de begroting. Als gevolg van alleenverdienersproblematiek is er bij de najaarsbrief nog € 35.000 bijgeraamd. Via deze decentralisatie-uitkering ontvangen gemeenten budget om aan de betreffende huishoudens bijzondere bijstand te verstrekken. De uitvoering hiervan is bij Orionis belegd, deze activiteiten hebben nog geen invulling gekregen in 2024. Bij de najaarsbrief is en overheveling gemeld van € 1,5 mio ten behoeve van bestaanszekerheid. Deze inschatting was voor € 350.000 te laag. Wegens het incidentele karakter van deze middelen is een voorstel voor saldobestemming gedaan.	675	0	N
BBZ			
Dit betreft een terugvordering BBZ met betrekking tot de periode 2020-2022.	-64	0	N

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
Nationaal Isolatieprogramma			
In 2024 (met name in het 4e kwartaal) is subsidie uitgekeerd aan burgers voor isolatiemaatregelen. Hiervoor is een uitkering van het Rijk ontvangen. Dit is een budgetneutrale melding.	-288	288	N
6.04.0 Begeleide participatie			
Wet sociale werkvoorziening (Orionis)			
Met de Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wsw. Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan de Rijksbijdrage Wsw. De bedragen in de reeks lopen af met de afbouw van de Wsw. In 2024 gaat het om een bedrag van circa € 26,6 miljoen. Voor Middelburg betrof dit een bedrag van € 226.500. Deze is per abuis niet ingezet ter dekking van de lasten Orionis en komen daarom eenmalig vrij te vallen ten gunste van de algemene reserve.	234	0	N
6.05.0 Arbeidsparticipatie			
Re-integratie en participatievoorz			
Conform het raadsvoorstel van december 2024 is de 4e begrotingswijziging 2024 van Orionis niet verwerkt in de begroting, maar direct in het jaarrekeningresultaat. Daarnaast is binnen Orionis besloten om een deel van het resultaat 2023 te bestemmen. In de jaarrekening 2023 was het volledige resultaat verwerkt. Dit zorgt voor een nadeel van € 173.000.	-230	0	N
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)			
Huishoudelijke zorg			
Ten opzichte van 2023 zijn er veel minder gebruikers van huishoudelijke zorg. Dit zorgt voor een fors voordeel. Verwachting is niet dat deze trend zich zal voortzetten naar andere jaren.	124	0	N
Huishoudelijke hulp			
Huishoudelijke hulp wordt doorgaans voor een korte periode verleend, waarbij de toegang leerdoelen stelt en de zorg vervolgens wordt op- of afgeschaald. Bij huishoudelijke hulp is meestal sprake van een stabiele situatie. Toch ontstaan er afwijkingen omdat de doelgroep die hier gebruik van maakt vergrijst. Deze trend zal zich de komende jaren voortzetten. Voor deze oplopende kosten zijn in de Septembercirculaire 2024 nadere afspraken gemaakt. Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat in de toekomst de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds zal gaan, maar via een aparte financiering. Dit om te komen tot een bekostigingsvorm die passend is voor een geobjectieerde indexering, waarbij ook rekening wordt gehouden met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Landelijk is hiervoor € 75 miljoen (in 2026) oplopend tot € 300 miljoen (in 2029) gereserveerd. Dergelijke demografische ontwikkelingen zijn ook terug te zien in de overige Wmo-kosten (dagbesteding, begeleiding en Wmo-vervoer). Dit effect zal ook onvermijdelijk in de meerjarenbegroting worden verwerkt.	-555	0	J
PGB huishoudelijke hulp			
In de afgelopen jaren is een afname te zien in het aantal aanvragen PGB. Deze trend heeft zich voortgezet in 2024 en leidt tot lagere uitgaven.	68	0	J

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
6.71.b Begeleiding (WMO)			
Begeleiding			
Zie toelichting Huishoudelijke hulp taakveld 6.71.b	-223	0	J
PGB begeleiding			
In de afgelopen jaren is een afname te zien in het aantal aanvragen PGB. Deze trend heeft zich voortgezet in 2024 en leidt tot lagere uitgaven.	134	0	J
6.71.c Dagbesteding (WMO)			
Dagbesteding			
Dit betreft subsidies voorliggende voorziening om kosten voor dagbesteding te voorkomen. Vanaf 2025 wordt dit gedekt vanuit het budget algemene voorzieningen.	-107	0	N
6.72.a Jeugdhulp begeleiding			
Jeugdbegeleiding	-339	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.72.b Jeugdhulp behandeling			
Jeugd begeleiding	473	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.72.c Jeugdhulp dagbesteding			
Jeugd dagbesteding	-723	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.73.a Pleegzorg			
Jeugd pleegzorg	385	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.73.b Pleegzorg			
Jeugd gezinsgericht	-441	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.73.c Jeugdhulp met verblijf overig			
Jeugd met verblijf	1.046	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.74.a Jeugd beh. GGZ zo verblijf			
ggz zonder verblijf IJZ			
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams. Daarnaast is er een nota ontvangen omtrent het woonplaatsbeginsel met betrekking tot de periode 2022 - 2023 ad € 76.000.	-216	0	N
6.74.b Jeugdh crisis/LTA/GGZ-verblijf			
Jeugd crisis LTA GGZ verblijf	-417	0	N

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.74.c Gesloten plaatsing			
Jeugd gesloten plaatsing	-273	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)			
Foyer de jeunesse			
In de loop van 2024 is Zeeuws breed afgesproken dat deze kosten voortaan door de Centrumgemeente zullen worden gedekt. Derhalve vallen deze eenmalig ten gunste van de algemene reserve. Vanaf 2025 zal aan deze middelen een andere invulling gegeven worden met dezelfde doelstelling.	120	0	N
Opvang dak en thuisloosheid			
Eind november 2024 is een bedrag ontvangen inzake preventiebudget beschermd wonen, dit heeft gezien de late bekendmaking geen bestemming gevonden in 2024. Dit bedrag zal meegenomen worden als een saldobestemming om in 2025 uitvoering te geven.	0	231	N
6.82.a Jeugdbescherming			
Jeugdbescherming	-82	0	N
Zie toelichting inkooporganisatie Jeugd bij taakveld 6.02.0 Wijkteams.			
Overig	276	103	N
Totaal	4.826	1.594	

Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Volksgezondheid

De gemeente wil de gezondheid van de inwoners beschermen en bevorderen. Elke inwoner moet een gelijke kans hebben op een

gezond leven, ook als inwoners daar zelf niet toe in staat zijn (door sociaal en/of economische status).

Milieu

Een duurzame en energieneutrale maatschappij is één van de grootste uitdagingen van de komende decennia. Ook de gemeente Middelburg levert haar bijdrage hieraan. Sterker nog, de gemeente heeft een voorbeeldfunctie.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Middelburgs model "Inhoudelijk kader transformatieproces 'Beweging naar voren' "
- Plan van aanpak Brede SPUK;
- Preventie- en Handavingsplan 2023-2026;
- Omgevingsvisie Middelburg 2050;
- Klimaatbestendige Middelburgse samenleving 2018-2050
- Afvalbeleid Middelburg na pilotfase (2020-2027)
- Groenbeleidsplan Gemeente Middelburg 2016–2026
- Klimaatadaptatiestrategie Zeeland 2021-2026
- Regionale Energiestrategie Zeeland

- Regionale Structuur Warmte Zeeland
- Transitievisie Warmte
- Stedelijk Waterprogramma 2021-2030

Wat wilden we bereiken?

Volksgezondheid - Maatschappelijk effect

Als gemeente Middelburg streven we naar een sterke sociale basis, waarin inwoners meer voor zichzelf, elkaar en de gemeenschap kunnen betekenen. Onze ambitie is om het welzijn van onze inwoners te bevorderen door positieve gezondheid als leidraad te hanteren. We beschouwen gezondheid dan ook niet enkel als de afwezigheid van ziekte, maar we focussen ons juist

op het versterken van veerkracht en eigen regie bij onze inwoners. Door aandacht te geven aan de fysieke, mentale en sociale aspecten van gezondheid, willen we de inwoners van Middelburg in staat stellen beter om te gaan met de uitdagingen van het leven en een gezonde, veerkrachtige gemeenschap op te bouwen.

Doelstellingen

Eind 2023 stelde de gemeente Middelburg het beleidsplan Brede SPUK op in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Dit plan richt zich op preventie: het voorkomen van gezondheidsproblemen en het bevorderen van een gezonde leefstijl voor onze inwoners.

Samen met inwoners, lokale en regionale zorg- en welzijnsinstellingen, de GGD en andere Zeeuwse gemeenten werken we aan bestaande en nieuwe preventieve maatregelen. We richten ons daarbij op zeven thema's, waaronder een gezonde leefomgeving, een gezonde leefstijl en vitaal ouder worden. De nadruk ligt op maatwerk en regionale samenwerking om zo effectief mogelijk bij te dragen aan de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners. Binnen dit kader richten we ons op preventie, samenwerking tussen domeinen en het versterken van de eigen regie en veerkracht van inwoners. Deze visie sluit direct aan bij de drie kernwaarden van onze gemeente:

- 1. Positieve Gezondheid
- 2. Toegankelijkheid voor alle inwoners
- 3. Samenwerking

Milieu - Maatschappelijk effect

Een gezonde, duurzame, veilige samenleving en leefomgeving en een duurzame ontwikkeling van de gemeente.

Doelstellingen

- 1. Voorzien in de behoeften van de huidige generaties, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties te beperken om gezond en goed te kunnen leven.
- 2. Energieneutraal en klimaatadaptief in 2050.
- 3. Minder afval en meer hergebruik van grondstoffen.

Wat hebben we bereikt?

Volksgezondheid

Doelstellingen Volksgezondheid – Positieve Gezondheid

- 1. *Terugdringen gezondheidsachterstanden*
- 2. *Kansrijke Start*
- 3. *Aanpak overgewicht*
- 4. *Aanpak valpreventie*
- 5. *Mentale gezondheid*
- 6. *Gezonde leefomgeving*
- 7. *Opgroeien kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek*

Uitvoeren wettelijke taken voortvloeiend uit de Wet Publieke Gezondheid (WPG)

De GGD Zeeland speelt een belangrijke rol in het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van inwoners in alle 13 Zeeuwse gemeenten, volgens de WPG. In 2024 lag de focus o.a. op de doorontwikkeling van de Jeugdgezondheidszorg, de versterking van Veilig Thuis en het uitvoeren van het Rijksvaccinatieprogramma. De Middelburgse vaccinatiegraad is de afgelopen jaren gedaald, wat aanleiding gaf tot extra inspanningen op dit gebied.

Om deze trend te keren, is in samenwerking met de GGD in het najaar van 2024 een gerichte communicatiecampagne opgezet. Deze campagne richt zich op het verhogen van de vaccinatiegraad onder kinderen tot en met 12 jaar in Middelburg. Het doel is om ouders beter te informeren over het belang van vaccinaties, met speciale aandacht voor het corrigeren van misinformatie, het benadrukken van de voordelen en het wegnemen van eventuele zorgen. Om een zo breed mogelijk bereik te realiseren, wordt ingezet op toegankelijke en begrijpelijke communicatie die aansluit bij de informatiebehoeften van verschillende oudergroepen. Dit gebeurt via diverse kanalen, zoals informatiebijeenkomsten, digitale voorlichtingscampagnes en samenwerkingen met scholen en kinderopvanglocaties. Deze pilot loopt door in 2025, waarbij continu wordt geëvalueerd hoe de campagne nog effectiever kan worden ingezet.

Prestatie	Status
Uitvoeren werkagenda gezondheidsbeleid	
1. <i>Terugdringen gezondheidsachterstanden</i>	Volgens plan
2. <i>Kansrijke Start</i>	Volgens plan
3. <i>Aanpak Overgewicht</i>	Volgens plan

Prestatie	Status
4. Aanpak Valpreventie	Volgens plan
5. Mentale gezondheid	Volgens plan
6. Gezonde Leefomgeving	Volgens plan
7. Opgroeien kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek	Volgens plan
Uitvoeren wettelijke taken WPG	
Uitvoering van de wettelijke taken door de GGD Zeeland	Volgens plan
Prestatie	
Plan van aanpak Energiearmoede opstellen en uitvoeren in samenwerking met Veere, Vlissingen, woningcorporaties, Orionis, Welzijn Middelburg e.a.	Volgens plan
Mogelijkheden voor Europese subsidies blijven onderzoeken	Volgens plan
Uitvoering geven aan lopende Europese projecten	Volgens plan
Bevorderen duurzame elektriciteitsopwekking en infrastructuur	Volgens plan
Duurzame gemeentelijke organisatie	
Pilot (bijna) energieneutraal maken 2 gemeentelijk gebouwen	Volgens plan
Onderzoeken mogelijkheden Circulaire Economie via regionale samenwerking	Volgens plan
Verdere toename energiebesparing Openbare verlichting (op weg naar 50% in 2030 t.o.v. 2013)	Volgens plan
Uitvoering Middelburgse visie Milieu - overig	
Voorbereiden op Omgevingswet waaronder uitvoering bodemtaken	Volgens plan
Vergroenen openbare ruimte, verwijderen verharding	Volgens plan
Uitvoeren Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ)	Volgens plan
Deelnemen aan Europese project(en) m.b.t. klimaatadaptatie	Volgens plan
Klimaatbestendig maken van het openbaar groen	Volgens plan
Onderzoeken Basis Geluid Emissie (BGE) gereed in 2027	Volgens plan
Geluidsaneringen uitvoeren/afroonden	Volgens plan
Doorgaan met verhogen afvalscheidingspercentage	Gedeeltelijk volgens plan
Project zwerfafval en afvalscheiding voor basisscholen	Volgens plan
Milieuhandhaving	
Vergunningverlening en handhaving door Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) conform het Zeeuwse kwaliteitsniveau	Volgens plan
Uitvoeren handhavingsprogramma door de gemeente	Volgens plan
Vorbereidingen i.v.m. de Omgevingswet	Volgens plan

Milieu

Doelstelling - Milieu

- Op nagenoeg alle 14 thema's uit de Middelburgse Visie Milieu 2019-2025 zijn activiteiten uitgevoerd. De nadruk lag op de thema's energie, afval en klimaatadaptatie.
- In 2020 is de Regionale Energiestrategie (RES 1.0) vastgesteld. In september 2021 is de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland vastgesteld. In december 2021 is de Transitievisie Warmte goedgekeurd.

- De totale hoeveelheid fijn restafval, grofvuil en verbouwingsrestafval bedroeg in 2023 161,8 kg per inwoner. In 2020 was dit nog 225 kg per inwoner.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Volksgezondheid

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden

Gezondheid is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Sommige inwoners van Middelburg ervaren een opeenstapeling van uitdagingen, zoals armoede, een ongezonde leefomgeving of

een gebrek aan sociale steun. Om deze achterstanden terug te dringen, zetten we in op toegankelijke ontmoetingsplekken en gemeenschapsinitiatieven. Dankzij de Subsidieregeling algemene voorzieningen Sociaal Domein Middelburg 2023-2026 ondersteunen we nieuwe en bestaande inloopvoorzieningen, waar inwoners van alle leeftijden samenkomen. Deze ontmoetingsplekken bevorderen preventie en zelfredzaamheid door inwoners te helpen bij het opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk.

Een mooi voorbeeld hiervan is het initiatief van Stichting Thuisgekookt, waarbij buurtgenoten samenkwamen om voedzame maaltijden te bereiden en met elkaar te delen. Dit versterkte niet alleen de sociale samenhang, maar bood ook praktische ondersteuning aan mensen die moeite hadden met het bereiden van gezonde maaltijden. In 2024 zijn, naast de bestaande koppelingen, 42 nieuwe verbindingen tot stand gebracht.

2. Kansrijke Start

Een gezonde start voor kinderen blijft een speerpunt. In de periode voor, tijdens en na de zwangerschap wordt de basis gelegd voor vaardigheden en vermogens voor een gezond en kansrijk leven. We kunnen gezondheidsverschillen voorkomen door op tijd passende ondersteuning en zorg te bieden.

In 2024 is geïnvesteerd in samenwerking rondom bestaande interventies, specifiek op het voorliggend aanbod. Hoe kunnen we preventieve kracht verder integreren in ons streven naar een kansrijke start voor ieder kind. Daarnaast heeft deskundigheidsbevordering plaatsgevonden op het thema "Betrokken vaderschap" en zijn we gestart met het Leerwerktraject Kansrijke Start in relatie tot Bestaanszekerheid. De laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn doorontwikkeld. De bewezen effectieve interventie Centering Zwangerschap vindt inmiddels in meerdere verloskundige praktijken plaats. Ook in 2024 is aandacht geweest voor het versterken van het netwerk en de ketensamenwerking, de jaarlijkse bijeenkomst in november jl. stond in het teken van preventie en normaliseren.

3. Aanpak overgewicht

Afgelopen jaar heeft de gemeente zich intensief ingezet om overgewicht, met name bij jongeren, te voorkomen. Via de Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)-aanpak stimuleren we een gezonde leefstijl, waarbij gezonde voeding, voldoende beweging

en water drinken de norm zijn. Een mooi voorbeeld hiervan is de plaatsing van 28 watertappunten in Middelburg, zodat kinderen eenvoudig toegang hebben tot vers drinkwater als alternatief voor suikerhoudende dranken.

De JOGG-aanpak richt zich op jongeren van 0 tot 19 jaar en betreft hierbij ook ouders en verzorgers. We geloven dat een gezonde leefstijl niet alleen op school of in de sportvereniging begint, maar ook thuis een belangrijke rol speelt. Daarom hebben we tijdens ouderavonden extra aandacht besteed aan gezonde gewoontes. Samen met JOGG en Emergis Preventie hebben we ouders en verzorgers geïnformeerd over voeding, beweging en mentale gezondheid.

Naast deze preventieve maatregelen zijn we gestart met een verkenning van het programma Kind naar Gezond Gewicht (KNGG), waarin we onderzoeken hoe we kinderen met (dreigend) overgewicht eerder kunnen signaleren en op tijd de juiste ondersteuning kunnen bieden. In 2025 zal KNGG verder worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Zo zetten we samen de volgende stap om kinderen en gezinnen nog beter te ondersteunen op weg naar een gezondere leefstijl.

4. Aanpak valpreventie

In samenwerking met SportZeeland organiseerde de gemeente Middelburg de 'Health-checks', een initiatief gericht op de vitaliteit en zelfredzaamheid van 60-plussers. Alle inwoners binnen deze leeftijdsgroep ontvingen een uitnodiging om deel te nemen aan een uitgebreide gezondheidscheck. Tijdens deze tests kregen zij inzicht in hun motorische fitheid en mogelijke risicofactoren voor eenzaamheid. De opkomst was indrukwekkend: maar liefst 1.255 senioren grepen deze kans om hun gezondheid in kaart te brengen.

Een belangrijk aandachtspunt tijdens de check was het risico op vallen, een thema dat nauw samenhangt met zowel fysieke gezondheid als de kwaliteit van leven. Met behulp van een gesprekstool gebaseerd op positieve gezondheid werd er direct gekeken naar passende vervolgstappen. Deelnemers met een verhoogd valrisico ontvingen advies en, indien gewenst, een doorverwijzing naar een erkend beweegvalpreventieprogramma. Daarnaast werden de deelnemers aangemoedigd om deel te nemen aan de diverse sport- en beweegactiviteiten binnen de gemeente.

5. Mentale gezondheid

Mentale gezondheid is een breed onderwerp dat een grote invloed heeft op alle andere thema's binnen het sociaal domein. Daarom hebben we, in lijn met doelstelling 4 van de programmalijn Sociaal domein – waarin we de samenwerking tussen het sociale en medisch domein versterken – ingezet op de verdere versterking van de samenwerking tussen huisartsen, maatschappelijk werk en psychologische hulpverlening. Samen met Hersteltalent en de welzijnscoaches van Vizita startten we de pilot 'Evie'. Dit innovatieve programma combineert digitale zelfhulpmodules met persoonlijke begeleiding, zodat inwoners op een laagdrempelige wijze kunnen werken aan hun mentale veerkracht. Met thema's als stressmanagement, zelfvertrouwen en omgaan met tegenslagen biedt Evie praktische tools die aansluiten bij de uiteenlopende behoeften van diverse doelgroepen.

6. Gezonde leefomgeving

Een gezonde en veilige leefomgeving is essentieel voor het welzijn van onze inwoners. Daarom investeerden we samen met de GGD in de ontwikkeling van een klimaatbestendige stad en bereiden we ons actief voor op de gezondheidssimpact van klimaatverandering. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van een Middelburgs Hitteprotocol. Dit in protocol is erop gericht om kwetsbare groepen – zoals jonge kinderen, ouderen en chronisch zieken – beter te beschermen tegen extreme hitte en de daarbij behorende gezondheidsrisico's te beperken.

7. Opgroeien kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek

Een gezonde jeugd begint met een omgeving die gezonde keuzes stimuleert. Via JOGG TeamFit brengen we het thema 'Verantwoord Alcoholbeleid' onder de aandacht in de sportomgeving. Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in de leefwereld van jongeren en door hen bewust te maken van de risico's van alcoholgebruik, werken we aan een gezondere sportcultuur.

Samen met Emergis Preventie besteden we structureel aandacht aan het tegengaan van alcoholgebruik bij jongeren. Dit doen we niet alleen lokaal via de BOB-sport campagne, maar ook op provinciaal niveau met de Zeeuwse aanpak 'Laat ze niet verzuipen' (LZNV). In dit samenwerkingsverband – waarin alle Zeeuwse gemeenten, GGD Zeeland, Emergis Preventie, Politie en andere maatschappelijke partners participeren – worden landelijke campagnes ingezet om het bewustzijn rondom alcoholgebruik

te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn "Zien drinken, doet drinken", de "Ik pas"-campagne en "NIX 18".

Uitvoeren wettelijke taken WPG

De GGD Zeeland speelt een belangrijke rol in het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van inwoners in alle 13 Zeeuwse gemeenten, volgens de Wet Publieke Gezondheid. In 2024 lag de focus o.a. op de doorontwikkeling van de Jeugdgezondheidszorg, de versterking van Veilig Thuis en het uitvoeren van het Rijksvaccinatieprogramma. De Middelburgse vaccinatiegraad is de afgelopen jaren gedaald, wat aanleiding gaf tot extra inspanningen op dit gebied. Om deze trend te keren, is in samenwerking met de GGD in het najaar van 2024 een gerichte communicatiecampagne opgezet. Deze campagne richt zich op het verhogen van de vaccinatiegraad onder kinderen tot en met 12 jaar in Middelburg. Het doel is om ouders beter te informeren over het belang van vaccinaties, met speciale aandacht voor het corrigeren van misinformatie, het benadrukken van de voordelen en het wegnemen van eventuele zorgen.

Om een zo breed mogelijk bereik te realiseren, wordt ingezet op toegankelijke en begrijpelijke communicatie die aansluit bij de informatiebehoeften van verschillende oudergroepen. Dit gebeurt via diverse kanalen, zoals informatiebijeenkomsten, digitale voorlichtingscampagnes en samenwerkingen met scholen en kinderopvanglocaties. Deze pilot loopt door in 2025, waarbij continu wordt geëvalueerd hoe de campagne nog effectiever kan worden ingezet.

De gemeentelijke taak op het gebied van volksgezondheid is vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid (WPG), waarbij de GGD Zeeland als uitvoeringspartner fungeert voor een groot deel van ons gezondheidsbeleid. In samenwerking met de GGD vormen we netwerken die bijdragen aan de realisatie van onze gezondheidsopgave.

Sinds 1 juli 2022 is de gemeente wettelijk verplicht een prenataal huisbezoek aan zwangeren en/of gezinnen in een kwetsbare situatie aan te bieden. Deze taak is in Zeeland weggelegd bij de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en is opgenomen in het basistakenpakket (BTP) van GGD Zeeland. Het doel van dit huisbezoek is om zwangere vrouwen en/of gezinnen in een kwetsbare situatie al in een vroeg stadium te voorzien van de juiste hulp en ondersteuning op sociaal gebied. Dit nog voordat de reguliere huisbezoeken van de verloskundige plaatsvinden.

Deze vroegtijdige ondersteuning draagt bij aan de bevordering van een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind en beperkt de mogelijke gezondheids- en ontwikkelingsrisico's voor het kind.

Daarnaast biedt GGD Zeeland aanvullende diensten aan, betreffende voor Middelburg Videohometraining en het 18 maanden huisbezoek. De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) kan door middel van deze aanvullende diensten de ontwikkeling van kinderen van dichtbij volgen, waardoor vroegtijdige signalering van eventuele opvoed- en ontwikkelingsproblemen mogelijk is. Het inzetten van deze laagdrempelige interventies draagt bij aan het voorkomen van grotere problemen op latere leeftijd.

Milieu

Uitvoering geven aan de Middelburgse Visie Milieu 2019-2025

"Duurzaamheid" loopt door alle portefeuilles en beleidsvelden heen. De meest effectieve manier is integraal meenemen, waarbij in voorstellen de bijdrage aan het behalen van de doelstellingen op duurzaamheid wordt meegenomen.

Thema - Klimaat en Energie (KEC) strategisch project Energie Cultureel Erfgoed

In 2024 is het besluit genomen dat er een nieuwe Nota Ruimtelijke Kwaliteit opgesteld moet worden onder begeleiding door een extern bureau. De eerste fase betrof het opstellen van een uitgangspuntennotitie met aanbevelingen welke eind 2024 aan de raad is verstrekt. Deze nieuwe Nota Ruimtelijke Kwaliteit en de daaraan toe te voegen visualisering van de mogelijkheden voor zonnepanelen binnen de beschermde stadsgezichten zal in 2025 vorm krijgen. Uit genoemde aanbevelingen volgt dat het nieuw op te stellen Erfgoedbeleid de basis zal vormen voor de richtlijnen voor o.a. het verduurzamen van monument. Daarvoor sluiten we aan bij de verduurzamingsrichtlijnen van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM).

We gaan daarbij onder meer gebruik van het landelijk afwegingskader verduurzamen rijksmonumenten voor gemeenten. Net als in 2024 blijven we ook in 2025 actief deelnemen aan de werkgroep Duurzaamheid van de Federatie Grote Monumentengemeenten die onder meer als klankbord fungeert voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Transitie Visie Warmte

1. De kansen van een regionaal warmtenet en mini warmtenetten nader onderzoeken;
2. Onderzoeken hoe de wijk Veerse Poort als eerste aardgasvrij gemaakt kan worden d.m.v. elektrificatie en met inwoners een wijkuitvoeringsplan (WUP) hiervoor opstellen.
3. Een subsidieregeling opstellen om o.a. gebouwen te verduurzamen.

STRATEGISCH PROJECT - Klimaat, Energie en Circulariteit (KEC)

Het doel is om in 2050 volledig energieneutraal te zijn en te streven naar een duurzaam gebouwde omgeving. Een omgeving die voorziet in de huidige behoefte én (economische) waarde heeft in de toekomst. De gemeenteraad heeft Klimaat en Energie als strategisch project bestempeld. Later is daar door uw raad circulariteit aan toegevoegd.

Het strategisch project met actieprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit is in 2024 voorbereid en in januari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad.

Thema - Duurzame gemeentelijke organisatie

Energiebesparing Openbare Verlichting

De landelijke doelstelling is een besparing van 50% in 2030 ten opzichte van 2013. Bij regulier onderhoud wordt het energieverbruik verder teruggebracht via investeringen die binnen de levensduur terug te verdienen zijn. Volgens het 'Fit for 55' – pakket van de Europese Commissie moet de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 55% omlaag ten opzichte van het niveau van 1990. Inmiddels heeft de gemeente Middelburg ten opzichte van 1994 60 % energie bespaard voor openbare verlichting. Ten opzichte van 2013 is 40% bespaard. Hiermee is al voldaan aan de doelstelling 'Fit for 55'.

Energieneutraal Middelburg – Gemeente als voorbeeld

De gemeente kan naast het faciliteren en stimuleren vooral een rol spelen door het goede voorbeeld te zijn. Bij uitvoering werkzaamheden vanuit gebouwbeheerplan worden energiebesparende maatregelen zoveel mogelijk meegenomen. Waar van toepassing wordt onderzocht of bij de uitvoering een combinatie mogelijk is met Europese projecten.

In 2022 is in de raad de verduurzamingsstrategie en bijbehorende routekaart voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. De uitvoering van deze routekaart loopt door tot 2045. Gepland is om te starten met het (bijna) energieneutraal maken van drie gemeentelijke gebouwen. Eén gebouw is inmiddels verduurzaamd. Een ander gebouw is al van het gas af, en dit jaar wordt de laatste fase (een warmte terugwin installatie) geïnstalleerd. Het laatste gebouw heeft vertraging in de voorbereiding opgelopen. Momenteel worden voor 11 sportcomplexen en een welzijnsaccommodatie duurzaamheidsmaatregelen opgesteld. Deze objecten worden de komende jaren verduurzaamd. Er zijn het afgelopen jaar ook veel Quick-win maatregelen uitgevoerd zoals, vervangen tl-verlichting voor Led, tochtsluizen aangebracht, ventilatiesystemen geoptimaliseerd, etc.

Bij de verduurzaming van de panden of op andere technisch natuurlijke momenten wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om direct de toegankelijkheid van de gebouwen te verbeteren op grond van de verplichtingen vanuit de Wet Gelijke Behandeling voor personen met een chronische ziekte of handicap en het Besluit Algemene Toegankelijkheid.

Vanaf 1 juli 2024 moeten organisaties met meer dan 100 medewerkers rapporteren over zakelijk vervoer en woon-werkverkeer. Dit om de CO2 uitstoot hiervan terug te dringen.

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

De Zeeuwse gemeenten hebben in 2024 samengewerkt aan gezamenlijk beleid en een uitvoeringsagenda voor circulaire economie. Dit beleid is begin 2025 vastgesteld door de gemeenteraad.

Thema - Bodem

De bodem is de basis voor de meeste menselijke activiteiten. Om ontwikkelingen uit te kunnen blijven voeren is het doel de kansen en kwaliteiten van de bodem duurzaam benutten.

Omgevingswet - onderdeel bodem

Historische bodemverontreiniging

De bodem is de basis voor de meeste menselijke activiteiten. Om ontwikkelingen uit te kunnen blijven voeren is het doel de kansen en kwaliteiten van de bodem duurzaam benutten. Historische bodemverontreiniging (onder andere met lood) in relatie tot volksgezondheid. In Middelburg komt vooral binnen de stadsveste in het centrum, in de oude dorpskernen en langs de oude doorgaande wegen zoals de Noordweg historische bodemverontreiniging voor. In 2024 is samen met de gemeenten Veere en Vlissingen gezocht naar samenwerking om zoveel mogelijk eenduidig één en ander op te nemen in het Omgevingsplan.

Bodemkwaliteitskaart PFAS Walcheren

Gezamenlijk met de Walcherse gemeenten is een bodemkwaliteitskaart voor PFAS op Walcheren voorbereid in 2024.

Omgevingswet - onderdeel bodem

Vanuit het Zeeuws Platform Bodembeheer (samenwerking tussen de 13 Zeeuwse gemeenten, het Waterschap en Provincie Zeeland) wordt het vervallen van de Wet Bodembescherming in de nieuwe Omgevingswet verder voorbereid. De bevoegdheid die nu nog bij de Provincie Zeeland ligt, komt bij de gemeente te liggen. Vanuit de Rijksoverheid zijn er op dit moment geen specifieke financiële middelen om deze taken vanaf inwerkingtreding Omgevingswet uit te voeren.

Thema - Water en Klimaatadaptatie

Stedelijk Water Programma

In 2024 is in het kader van het Stedelijk Water Programma Middelburg 2021-2030 (SWP) 1,1 ha. verhard oppervlak van het gemengde rioolstelsel afgekoppeld in de Koningstraat en omgeving, Duunmede, Nederstraat en de Jodengang/Olmenhof. Daarnaast is ca. 3 km riool gerenoveerd/vervangen in de Langeweg (Nieuwland), Koningstraat en omgeving, Meanderlaan, en diverse straten op Arnestein (Waldammeweg, Herculesweg, Grenadierweg) De verantwoording is verder uitgewerkt in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen bij het onderdeel riolering.

Klimaatadaptatie Strategie Zeeland (KaSZ)

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor de economie, gezondheid en veiligheid. In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie staat hoe gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie willen versnellen en intensiveren. Voor de uitvoering van het Deltaplan is binnen Zeeland een gezamenlijke uitvoeringsagenda opgesteld. De gemeente Middelburg is één van de deelnemers van het Zeeuws Kernteam Klimaatadaptatie. Het Kernteam is bewaker van de uitvoering van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ).

Impulsregeling Klimaatadaptatie

Vanaf 1 januari 2021 heeft de gemeente via de Impulsregeling klimaatadaptatie een bijdrage van het Rijk aangevraagd om:

- Klimaatadaptatieve maatregelen versneld uit te laten voeren
- Geplande ruimtelijke maatregelen uit te breiden met adaptatiemaatregelen
- Nieuwe adaptatiemaatregelen op te pakken

De maximale bijdrage van het Rijk is 1/3 van de totaalkosten besteedt aan de uitvoering van klimaatadaptatieve maatregelen. De klimaatadaptatieve maatregelen dienen een positieve bijdrage te leveren aan het verkleinen van de kans op wateroverlast, droogte en overstromingen.

Thema - Klimaatbestendig groen in de Woonomgeving

Klimaatbestendig openbaar groen draagt bij aan de volksgezondheid door o.a. het verminderen of voorkomen van hittestress. Daarnaast kan dit openbaar groen (extra) regenwater opvangen dat niet via het riool afgevoerd hoeft worden.

De volgende projecten zijn goedgekeurd en in uitvoering:

Natuur Inclusief

- Realisatie van “Interreg Vlaanderen-Nederland project “Natuurinbouw”: Restauratie 250 m2 kademuur Korendijk-Kinderdijk. Dit project is in uitvoering. Waarbij we de kademuur en omgeving Natuurinclusief restaureren.
- Afgelopen december heeft de gemeenteraad de beleidskaders vastgesteld voor “beheer en onderhoud civieltechnische kunstwerken”. De gemeente raad heeft daarbij gekozen voor Ambitienivea 2 “vooruitstrevend”. Onderdeel van het ambitieniveau is
 1. Verduurzaming, waarbij er budget beschikbaar is gesteld voor omvormingsmaatregelen bij het beheer en onderhoud (duurzamere materialen, MKI-berekeningen, materialenpaspoort, toepassen van de R-ladder).
 2. Biodiversiteit, waarbij er budget beschikbaar is gesteld voor in stand houden van reeds bestaande verbindingen en habitat bij civiele kunstwerken, in stand houden van bijzondere muurvegetatie, verbeteringen biodiversiteit verbindingen en muurvegetatie.

Klimaatadaptatie Zeeland

Herinrichten, ontharden en vergroenen Meanderlaan in samenwerking met ZMF, HZ, Scalda, Woongoed, City Seeds en DSV zaden en het samen ontwikkelen en realiseren van jaarrond pluktuinen. Technische -en economische haalbaarheidsstudie voor lokale waterzuivering met hieraan gekoppeld systeem voor opwekken van energie voor de “wijk van de toekomst”.

Europees projecten Programma periode 2022-2027

De aanvragen van de op 2 oktober 2023 gepresenteerde projecten Cool Cities en Cool Neighbourhoods en Green Teams zijn eind 2023 goedgekeurd. In 2024 is hiervoor een raadsvoorstel opgesteld.

Cool Neighbourhoods

Het tegengaan van hitte risico's op wijkniveau. Gezamenlijk met de inwoners maken van wijkactieplannen. Herinrichten, ontharden en vergroenen van de leefomgeving en straten Dauwendaele en in de Binnenstad. Realiseren van locatie specifieke recreatieve groene omgevingen.

Cool Cities Network

Lokale/regionale overheden werken gezamenlijk aan het hittebestendiger maken van steden door het ontwikkelen van een Cool Network Strategy. Een integrale wijkgerichte aanpak en

energietransitie met hieraan gekoppelde uitvoeringsprogramma van een netwerk van schaduwrijke routes en cool spots. Deze strategie is nodig om voor een cool netwerk strategie/plan. Binnen het project wordt een klimaatadaptieve herinrichting van de Arie van Driellaan als voorbeeld gerealiseerd.

Green Teams

Pro-actieve klimaatadaptatie in planning en uitvoering voor de openbare ruimte. Green Teams biedt ons de mogelijkheid om gezamenlijk met andere partners te werken aan een strategie om klimaatadaptatie onlosmakelijk onderdeel te laten zijn van onze projecten en activiteiten van ontwerp tot beheer en onderhoud.

Groene schoolpleinen

Dit jaar heeft de gemeente Middelburg weer bijgedragen aan de vergroening van schoolpleinen. Bij basisschool Herman Fraukeliusschool zijn er tegels uit het plein gehaald. De vergroening brengt kinderen dicht bij natuur en levert een bijdrage aan de klimaatopgaven.

Thema - Geluid en lucht

Als de Omgevingswet in werking treedt, moet de Basis Geluid Emissie (BGE) van alle gemeentelijke wegen met meer dan 2500 motorvoertuigen per etmaal worden onderzocht en worden aangemeld bij het centraal register van het rijk CGGV. Dit moet geregeld zijn in 2026.

Met de komst van de Omgevingswet moeten gemeenten anders omgaan met het geluid. Geluid wordt net als geur geregeld in het Omgevingsplan. Dit geldt zowel voor geluid van Milieubelastende activiteiten (MBA), als van industrieterreinen, wegen en spoorwegen. De regeling voor hogere waarden voor geluidgevoelige gebouwen om hiervoor een apart besluit te nemen en deze op te nemen in het kadaster is vervallen. Dit moet nu worden geregeld en vastgelegd in het Omgevingsplan.

De gemeente Middelburg ondersteunt net als de andere Zeeuwse gemeenten de uitvoering van het Schone Luchtakkoord van de Provincie Zeeland. Daarnaast gaat de gemeente uitzoeken of en in hoeverre we uitvoering kunnen geven aan het Schone Lucht Akkoord door dwarsverbanden met andere beleidsvelden, thema's en organisaties inzichtelijk te maken en te bepalen waar er al bijgedragen wordt aan een verbeterde luchtkwaliteit.

Voor wat betreft houtstook voldoet Middelburg aan het Schone Lucht akkoord. Middelburg is aangesloten bij de Stookwijzer, waar klachten over houtstook kunnen worden gemeld. Middelburg volgt de ontwikkelingen van de pilotgroep houtstook om houtstook mogelijk in de toekomst te beperken.

Thema - Externe Veiligheid

In het afgelopen jaar heeft onze focus gelegen op het verfijnen en versterken van het beleid rondom externe veiligheid, met een speciale nadruk op de ontwikkeling van aandachtsgebieden en voorschriftengebieden. Deze inspanningen zetten we in het komende jaar voort, waarbij het huidige beleid een grondige herziening zal ondergaan om ervoor te zorgen dat het volledig is afgestemd op de huidige en toekomstige veiligheidseisen.

Thema - Afval

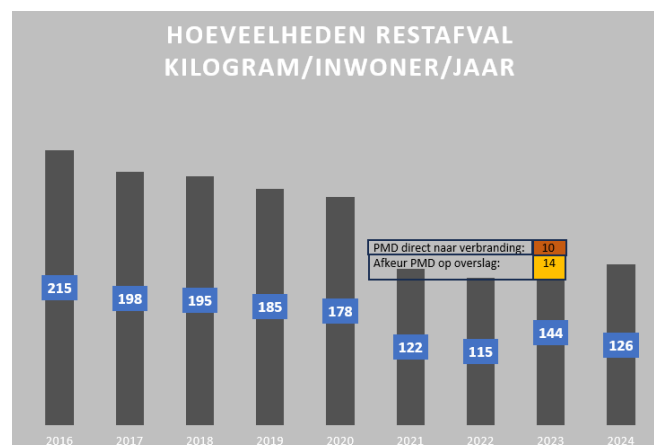
Uitvoering afvalbeleidsplan

De landelijke doelen zijn:

- 2020: 100 kilo restafval
- 2020-2025: 100 kilo restafval én focus op kwaliteit
- 2050: Nederland Circulair: zo veel mogelijk recycling

De ambitie is zoveel mogelijk hergebruik in 2050. Het is dus van groot belang om grondstoffen niet te veel te vervuilen met stoffen.

Per 1 januari 2021 is Diftar ingevoerd (apart betalen voor het aanbieden van restafval). In de loop van 2022 is een analyse en evaluatie opgesteld. De hoeveelheid restafval was aanvankelijk in 2021 en 2022 gedaald. In 2023 is deze hoeveelheid toegenomen (144 kilogram per inwoner) grotendeels door de afkeur en verbranding van het PMD (Plastic- en Metalenverpakkingen en Drinkpakken). In 2024 is Diftar voortgezet en is (verder) ingezet op verbetering van de kwaliteit van het PMD om afkeur te voorkomen. Er is alleen aan het begin van 2024 iets afkeur van PMD geweest. De hoeveelheid restafval bedroeg in 2024 126 kilo per inwoner.

Deze hoeveelheden zijn exclusief grofvuil en verbouwingsrestafval van de milieustraten die meetellen in de ambitie. In 2024 was dit voor Middelburg nog eens 25 kilogram per inwoner.

Extra aanpak zwerfafval

Het project Schoon Zeeland is gericht op Natuur- en Milieueducatie van (basis)scholieren. Het blijkt namelijk dat er een verband is tussen gerichte educatie op school en kennis, houding en gedrag op latere leeftijd. Vanuit de extra aanpak zwerfafval vragen we jaarlijks scholen aandacht te schenken aan educatie. In 2024 zijn 22 gastlessen gegeven.

Thema – Verkeer en Vervoer

Energie neutraal Middelburg – Mobiliteit

Bij mobiliteit geldt eerst inzetten op energie besparen en dan hernieuwbare energie toepassen om de mobiliteit te verduurzamen. De fiets staat in het mobiliteitsbeleid op nummer één.

Zie voor verdere informatie over mobiliteit het hoofdstuk verkeer, vervoer en waterstaat van deze jaarrekening.

Thema - Bedrijven Milieuhandhaving

Smart Grid Arnestein

In 2024 is het haalbaarheidsonderzoek naar een energy hub op Arnestein afgerond. Circa 10 bedrijven willen deelnemen. Een energiehandelsplatform en een groepstransportovereenkomst zijn de meest interessante scenario's, in combinatie met een collectief laadplein voor vrachtwagens. In 2025 zal dit project worden gerealiseerd.

Europees project DETOCS

Bevorderen en stimuleren van investeringen in hernieuwbare-, en efficiënter energieverbruik bij MKB met de focus op de toeristische sector door kennisuitwisseling en ontzorgen van de sector.

Milieuhandhaving

Middelburg heeft bijna 1.200 inrichtingen (bedrijven) in de zin van de Omgevingswet (voorheen: Wet milieubeheer). De gemeente is voor deze inrichtingen het bevoegd gezag en heeft onder andere als taak de naleving van de milieuvoorschriften te controleren. De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van de hoogste categorie inrichtingen (totaal zo'n 350 bedrijven) is ondergebracht bij de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD). De gemeente voert voor de 850 resterende milieubedrijven de VTH-taken zelf uit.

In 2024 zijn er door de milieutoezichthouders twee projecten uitgevoerd:

– Project ondermijning Arnestein: In het vervolg op het project Arnestein (ondermijning), dat van 2018 t/m 2021 heeft geduurd, namen de toezichthouders milieu ook in 2024 deel aan 'ondermijning' controles. De succesvolle samenwerking met de collega's van openbare orde en veiligheid, de RUD Zeeland, Politie, Belastingdienst etc. is voortgezet en vond in de gehele gemeente plaats.

– Project informatieplicht energiebesparing: In 2024 zijn 50% van de her-controles uitgevoerd, waarbij er een klein restant overblijft voor 2025. RUD Zeeland is vanaf 2025 verantwoordelijk voor de informatieplicht energiebesparing waarbij de dossiers worden overgedragen.

In 2024 heeft de gemeente 112 milieucontroles uitgevoerd:

	2024	2023	2022	2021
– Integrale milieucontrole op locatie	5	8	4	9
– Integrale milieucontrole op locatie, in het kader van het project ondermijning Arnestein	22	24	47	22
– Aspectcontrole milieutoezicht, project informatieplicht energiebesparing	60	72	134	84
– Hercontrole project ondermijning	3	15	13	8
– Hercontrole project informatieplicht energiebesparing	12	190	32	22
– Hercontrole integrale milieucontrole	6	20	3	22
– (voornemen) Last onder dwangsom	4	5	5	1

Beleidsindicatoren

Milieu en volksgezondheid

nnb= nog niet bekend via "Waar staat je gemeente.nl"

nb= niet bekend

Beleidsindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk restafval totaal(kg/inwoner)	Middelburg	188,0	222,0	225,0	148,0	139,0	143,0	nnb
	Nederland	171,0	161,0	205,0	164,0	152,0	150,0	nnb
Hernieuwbare elektriciteit (%)	Middelburg	13,3	23,0	32,1	28,5	35,7	nnb	nnb
	Nederland	17,6	20,0	26,8	33,3	40,9	nnb	nnb

Wat heeft het gekost?

Volksgezondheid en milieu	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
7.01.0 Volksgezondheid	2.906	2.973	2.970	3
7.02.0 Riolering	4.713	4.774	4.979	-205
7.03.0 Afval	5.884	6.325	6.503	-178
7.04.0 Milieubeheer	2.127	2.784	2.880	-96
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	1.883	2.031	2.009	22
Totale Lasten	17.513	18.887	19.341	-454
Baten				
7.01.0 Volksgezondheid	0	-268	-341	73
7.02.0 Riolering	-6.347	-6.491	-6.559	68
7.03.0 Afval	-8.097	-7.642	-7.628	-15
7.04.0 Milieubeheer	-468	-1.329	-1.978	650
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	-2.268	-2.211	-2.084	-126
Totale Baten	-17.180	-17.941	-18.591	649
Totaal Volksgezondheid en milieu	334	946	750	196

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post “overig” gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
-----------------------------------	------------------	-----------------	-----------------

7.01.0 Volksgezondheid

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
Integraal zorgakkoord	-98	98	N
Er zijn kosten gemaakt in het kader van het Integraal Zorgakkoord, wat regionaal is afgesloten. Hiervoor is Goes centrumgemeente. Goes heeft eind november besloten om ook een deel van de middelen die beschikbaar waren in 2024 aan Middelburg toe te kennen.			
7.02.0 Riolering			
Riolering	-185	68	N
Bij de bepaling van kostendekkendheid van de rioolheffing is er een lager bedrag toegevoegd aan de voorziening Riolerbeheer dan begroot. Enerzijds zijn er hogere kosten geweest voor energie, anderzijds zijn er bij projecten verbeteringen aan het riool aangebracht om de wateroverlast aan te pakken. Tevens zijn er in 2024 meer rioolvergunningen verleend.			
7.03.0 Afval			
Inzameling huisvuil	-253		N
Door de uitval van voertuigen was geen optimale inzet van beladers mogelijk, waardoor relatief veel inhuur van personeel nodig was. Door schade aan een huisvuilwagen en de benodigde reparatieduur is er een vervangend voertuig gehuurd gedurende 10 maanden. Ook zijn er kosten gemaakt voor de begeleiding van 4 aanbestedingstrajecten.			
Inzameling oud papier	82		N
De invoering van de ja/ja sticker was goedkoper dan vooraf was ingeschat. Verder was er rekening gehouden met de inzameling van oud papier door een externe partij, maar dit wordt nu gedaan met eigen voertuigen/personeel.			
7.04.0 Milieubeheer			
CDOKE Klimaat en energiebeleid	-85	85	N
In 2024 is door indexatie een hoger bedrag van het Rijk ontvangen voor subsidie voor personele capaciteit op gebied van klimaat- en energiebeleid. Dit bedrag is gebruikt als dekking voor personele lasten.			
Cool Neighbourhoods		-74	N
Het Europese project Cool Neighbourhoods is in 2024 gestart. De uitgaven en inkomsten lopen achter op de oorspronkelijke planning en zullen in de komende jaren worden besteed.			
Green Teams		51	N
Dit betreft opbrengsten Europese subsidie voor het project Green Team die nog niet in de begroting zijn opgenomen (behandeling raadsvoorstel januari 2025). Het voordeel wordt veroorzaakt doordat subsidie is ontvangen voor ambtelijke uren die reeds binnen de begroting zijn opgenomen.			
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing		560	N
In de afgelopen jaren zijn subsidiebaten van de Provincie Zeeland ontvangen inzake stedelijke vernieuwing. Deze subsidiebaten zijn reeds vastgesteld middels een vaststellingsbeschikking en			

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
ten oprechte gereserveerd op de balans als vooruit ontvangen subsidie. Voorgesteld wordt om deze eenmalige vrijval te reserveren voor toekomstige saneringsprojecten.			
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria			
Begraven en cremeren			
Er hebben minder crematies plaatsgevonden dan verwacht. Daarnaast is er een stijgende lijn in het aantal crematies zonder dienst wat resulteert in een lagere opbrengst.		-169	J
Er hebben meer begrafenissen plaatsgevonden dan verwacht. Daarnaast zijn er meer grafrechten voor particuliere graven verleend.		88	N
Overig	85	-58	
Totaal	-454	649	

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richt zich op het planmatig inrichten van de leefruimte, waarbij rekening wordt gehouden met individuele en gemeenschappelijke belangen. Ook richt het programma zich op het realiseren van een afgewogen woningbestand, zodat

er altijd een woning is die past in ieders wooncarrière. Dat vraagt om het blijvend toevoegen van nieuwe woningen. Vanuit de Woonvisie willen we ons inzetten voor een vraaggerichte benadering vanuit de markt en voorzien in goede woningen voor alle doelgroepen en op een goede locatie. De gemeente heeft daarin de regiefunctie. Zowel in de bestaande bouw als in de nieuwbouw. Daarbij richt de gemeente zich op het aanbieden van verschillende woonmilieus door zowel stedelijke vernieuwing als nieuwbouwprojecten. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Woonvisie 2023-2027 (2022) + Middelburgse woonagenda 2.0 (2024)
- Middelburgse woon-, zorg- en welzijnsvisie 2024-2040 (2024)
- Zeeuwse woondeal (2023) + aanvullend afsprakenkader ouderenhuisvesting (2024)
- Prestatieafspraken 2022-2025 gemeente + Woongood + Huurdersvereniging Middelburg (2022)
- Prestatieafspraken 2023-2026 gemeente + WBV Arnemuiden + Huurdersbelangenvereniging Hoogaars (2023)
- Nota grondbeleid (2021)
- Vigerende bestemmingsplannen c.q. Omgevingsplan
- Beleidsnota studentenhuisvesting 2023-2028 (2023)
- Beleidsregels huisvesting arbeidsmigranten in Middelburg (2023)
- Nadere regels en beleidsregels omzetten en splitsen zelfstandige woonruimte Middelburg (2023)

Onderzoeksrapporten van de Stec Groep en Rigo uit 2019 en 2020 over de Zeeuwse, Walcherse en Middelburgse woningmarkt zoals in de programmabegroting 2024 vermeld, zijn verouderd en worden vervangen door een nieuw onderzoeksrapport van de Stec Groep. Dit onderzoek is in 2024 uitgevoerd en wordt begin 2025 opgeleverd.

Wat wilden we bereiken?

Wonen - Maatschappelijk effect

Aanwezigheid van voldoende woningen en verschillende woonmilieus om de huidige en toekomstige huishoudens van Middelburg te huisvesten.

Doelstellingen

1. Voldoende woningen passend bij de (toekomstige) vraag, zowel qua aantallen als qua gewenste woningtypes. Daarbij ligt de focus op nultredenwoningen voor de groeiende groep ouderen.
2. Middelburg ziet kans om door middel van bijzondere en aantrekkelijke woonmilieus inwoners van buiten te trekken en om bewoners te behouden voor de gemeente.
3. We streven naar leefbare wijken door per woningbouwlocatie en sloop-nieuwbouwlocatie de best passende en aanvullende woningen toe te voegen.

4. Herbestemmen en renoveren hebben de voorkeur boven nieuwbouw.
5. Het behouden van gelijke kansen in de huursector voor de doelgroepen waaronder jongeren, senioren en gezinnen.
6. We streven naar een betaalbare woningvoorraad, waaronder 750 sociale huurwoningen. Als richtlijn geldt 30% sociale huur op nieuwe woningbouwlocaties.
7. Voorzien in voldoende huisvesting voor (toekomstige) studenten en voor andere bijzondere doelgroepen zoals statushouders, arbeidsmigranten en de uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang (zie programma Sociaal Domein).
8. We willen zorgen dat iedere bewoner van Middelburg zo lang mogelijk optimaal kan blijven functioneren in een zelfgekozen woning en woonomgeving. Bij woningaanpassingen boven € 20.000 geldt het primaat van verhuizen naar een geschikte woning.
9. We kiezen voor kwalitatieve nieuwbouw: duurzaam en gericht op de lange termijn (niet snel en goedkoop).
- 10 Een kwalitatieve en energetische verbetering van de bestaande woningvoorraad. Zowel in de huur- als koopsector.
- 11 Het zoveel mogelijk wegnemen van belemmeringen voor energiebesparende maatregelen bij monumenten en hierbij de monumentale en architectonisch waarden te respecteren.
- 12 Het verkleinen van de stap naar de koopwoningmarkt met de regeling starterslening.
- 13 Voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders.
- 14 Er wordt ingezet op wonen boven winkels.

Ruimtelijke ordening - Maatschappelijk effect

Een stad met een goed woonklimaat, met passende woonruimte voor alle doelgroepen en leeftijdscategorieën.

Doelstellingen

1. We zorgen dat er steeds genoeg nieuwe (deelomgevings)plannen zijn met woningbouw in het programma.
2. Inbreiden heeft de voorkeur boven uitbreiden.
3. Omzetten van bestemmingsplannen in deelomgevingsplannen.
4. Streven naar groene woonmilieus.

Grondexploitatie - Maatschappelijk effect

Grondbeleid en grondexploitatie is dienstbaar aan beleid voor wonen, werken en recreëren en is een middel om doelstellingen op deze terreinen te realiseren. Geld dat hiermee wordt verdiend kan

ingezet worden voor locaties die geld kosten. Meer informatie over grondbeleid en grondexploitatie staat in de paragraaf Grondbeleid in deze begroting.

Doelstellingen

1. Het gaat de gemeente om maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het maatschappelijk effect en de meest optimale prijs/kwaliteitsverhouding.

Wat hebben we bereikt?

Wonen - Maatschappelijk effect

Samen met ontwikkelaars en corporaties is gewerkt aan plannen om woningen in diverse woonmilieus en prijsklassen aan de markt toe te voegen.

Doelstelling 1: Voldoende woningen passend bij de (toekomstige) vraag, zowel qua aantallen als qua gewenste woningtypes. Daarbij ligt de focus op nultredenwoningen voor de groeiende groep ouderen.

In 2024 zijn woningen opgeleverd in onder andere de plannen Mortiere, Essenvelt, Rittenburg, Hazenburg, Veersepoort en Sint Laurens. Verder is gewerkt aan planvorming voor nieuw aanbod in de toekomst en zijn op diverse plekken (Mortiere, Essenvelt, Rittenburg, Hazenburg, Sint Laurens zuid, Zuidsingel, Ravensteijnweg) woningen in aanbouw. In de wijk 't Zand is herstructurering van sociale huurwoningen gaande.

Begin 2024 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het advies van het inwonerberaad over nieuwe woningbouwlocaties voor de periode na 2030. Dat resulteerde in een vraag van de gemeenteraad voor nader onderzoek naar een aantal locaties. Dat onderzoek is eind 2024 afgerond, waarna in januari 2025 definitieve besluitvorming plaatsvindt.

In 2024 zijn diverse nultredenwoningen opgeleverd, met name appartementen in Veersepoort en grondgebonden woningen in Sint Laurens.

Doelstelling 2: Middelburg ziet kans om door middel van bijzondere en aantrekkelijke woonmilieus inwoners van buiten te trekken en om bewoners te behouden voor de gemeente

In de diverse binnen de gemeente Middelburg aanwezig woonmilieus zijn woningen gerealiseerd. Uit een in 2023

uitgevoerd koopstromenonderzoek (met een update in 2024) blijkt dat bij nieuwe koopwoningen (of bouwkwavels) in circa een derde van de gevallen de nieuwe bewoners van buiten de gemeente Middelburg afkomstig zijn. Middelburg is in 2024 opnieuw gegroeid qua aantal inwoners, vooral door een positief migratiesaldo.

Doelstelling 3: We streven naar leefbare wijken door per woningbouwlocatie en sloop-nieuwbouwlocatie de best passende en aanvullende woningen toe te voegen.

Binnen de diverse woningbouwontwikkelingen is gestreefd naar een mix aan woningtypen.

Doelstelling 4: Herbesteden en renoveren hebben de voorkeur boven nieuwbouw.

Voor het eind 2024 aangekochte politiekantoor in Dauwendaele wordt onderzocht of transformatie een mogelijkheid is.

Doelstelling 5: Het behouden van gelijke kansen in de huursector voor de doelgroepen waaronder jongeren, senioren en gezinnen.

Eind 2024 was de wachttijd bij Woongoed Middelburg voor een huurwoning gemiddeld zo'n negentien maanden, twee maanden korter dan het jaar ervoor. Omdat in 2024 minder nieuwbouwwoningen werden opgeleverd, daalde het aantal verhuringen bij Woongoed. Het aantal reacties per huurwoning nam verder toe. Dat desondanks de gemiddelde wachttijd lager is geworden komt door het vaker toepassen van loting en door een toename van het aantal verhuringen door bemiddeling. Het gevolg is wel dat het aantal mensen dat na drie jaar wordt uitgeschreven, stijgt. Binnen het verband van Zuidwestwonen is daarom recent het voorgenomen besluit genomen om de maximale inschrijfduur op vijf jaar te stellen. Voor de lange termijn moet meer nieuw aanbod worden toegevoegd.

Doelstelling 6: We streven naar een betaalbare woningvoorraad, waaronder 750 nieuwe sociale huurwoningen. Als richtlijn geldt 30% sociale huur op nieuwe woningbouwlocaties.

In de planvorming voor de nieuwbouwlocatie Sint Laurens noord werkt Woongoed samen met een ontwikkelaar aan een plan met een substantieel deel sociale huurwoningen. Op andere plekken zijn ook plannen met sociale woningbouw in voorbereiding (Churchillaan, Mortiere, Essenvelt, Schenge en diverse locaties in Dauwendaele). Afspraken over locaties voor de 750 sociale

huurwoningen voor Woongood zijn in 2024 in aanvulling op de prestatieafspraken vastgelegd.

Doelstelling 7: Voorzien in voldoende huisvesting voor (toekomstige) studenten en voor andere doelgroepen zoals statushouders, arbeidsmigranten en de uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

De gemeenteraad heeft in 2023 de locatie Poelendaelesingel aangewezen als campuslocatie waar nieuwe studentenhuishuisvesting kan worden gerealiseerd. In 2024 is er vervolgens gesproken over een nadere invulling van die locatie. De ontwikkelingen rondom de UCR zijn bepalend voor de vraag of en waar nieuwe studentenhuishuisvesting nodig is.

Doelstelling 8: We willen dat iedere bewoner van Middelburg zo lang mogelijk optimaal kan blijven functioneren in een zelfgekozen woning en woonomgeving. Bij woningaanpassingen boven € 20.000 geldt het primaat van verhuizen naar een geschikte woning.

Bij verzoeken om woningaanpassingen gaan we met inwoner(s) in gesprek en wegen we af of we de woning gaan aanpassen of dat de betreffende inwoner beter kan verhuizen. Dat is van meer factoren afhankelijk dan enkel het genoemde bedrag. De (nieuwe) afwegingsfactoren staan in de Nadere regels jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning gemeente Middelburg 2024 (3.8), die eind 2023 zijn vastgesteld. Als de inwoner wil verhuizen is een verhuiskostenvergoeding mogelijk als tegemoetkoming in de kosten die de inwoner moet maken. Naar aanleiding van een eind 2022 aangenomen motie is deze vergoeding verhoogd naar de normen van de Regeling minimumbijdrage verhuis- en inrichtingskosten bij renovatie (zie Nadere regels jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning gemeente Middelburg 2024, in Hoofdstuk 5, deel a).

Doelstelling 9: We kiezen voor kwalitatieve nieuwbouw: duurzaam en gericht op de lange termijn (niet snel en goedkoop).

In de diverse nieuwbouwplannen was conform de uitgangspunten in de woonvisie aandacht voor woningen gericht op doorstroming. In Essenveld wordt op het gebied van duurzaamheid bewust een stapje extra gezet.

Doelstelling 10: Een kwalitatieve en energetische verbetering van de bestaande woningvoorraad. Zowel in de koop- als huursector.

Corporaties hebben gewerkt aan de verduurzaming van de huurwoningvoorraad. Ze werken toe naar gemiddeld label A in 2025, maar hebben dit inmiddels al behaald (met uitzondering van te slopen woningen en monumentenpanden). Voor de particuliere markt is door de gemeente ingezet op stimulering en communicatie. Een pilot om op wijkniveau een verduurzamingsslag door te voeren heeft plaatsgevonden Prinsenhove. Met een kleine tegemoetkoming van € 200 extra subsidie zijn wensen van verduurzamingmogelijkheden geclusterd, is er collectief een offerte opgevraagd en is met bewoners meegedacht hoe de woning verduurzaamd kan worden. Gezamenlijk met de andere Zeeuwse gemeenten is het Zeeuws Isolatie Programma (ZIP) opgezet. Via deze regeling kunnen particuliere woningeigenaren waarvan de woning aan bepaalde eisen voldoet een subsidiebedrag ontvangen bovenop de landelijke ISDE-subsidie. Verder zijn er voorbereidingen getroffen voor een regeling speciaal voor woningeigenaren met energiearmoede. Deze regeling zal in 2025 uitgevoerd worden. In 2024 zijn ook mogelijkheden voor toepassing van kleine warmtenetten onderzocht.

Doelstelling 11: Het zoveel mogelijk wegnemen van belemmeringen voor energiebesparende maatregelen bij monumenten en hierbij de monumentale en architectonische waarden te respecteren.

Belemmeringen die ervaren worden bij het verduurzamen van monumenten worden niet veroorzaakt door wet- en regelgeving zoals onderzoek heeft uitgewezen. In 2024 is de uitgangsnote van het Gelders Genootschap ontvangen waarin diverse aanbevelingen zijn opgenomen, onder andere over de verduurzaming van monumenten en de adviesrol van de gemeente op dit thema. De nadere uitwerking hiervan vindt in 2025 plaats.

Er is in 2024 ook gewerkt aan de visualisering van de mogelijkheden voor zonnepanelen binnen de beschermde stadsgezichten, waarmee snel inzicht kan worden verkregen over waar er wel en waar er geen zonnepanelen mogelijk zijn.

Ook in 2024 werd actief deelgenomen aan de werkgroep Duurzaamheid van de Federatie Grote Monumentengemeenten die onder meer als klankbord fungeert voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Doelstelling 12: Het verkleinen van de stap naar de koopwoningmarkt met de regeling starterslening.

In 2024 zijn 67 startersleningen verstrekt. Fors meer dan in de jaren ervoor, doordat de maximale koopsom (€ 230.750 in 2022, € 263.250 in 2023 en € 348.000 in 2024) en ook de maximale leensom (€ 50.000 in 2024, daarvoor € 40.000) hoger lagen. Er waren in eerste instantie meer aanvragen dan dat er budget beschikbaar was, zodat in april het 'loket' gesloten werd. In juli is dit budget weer aangevuld. Het budget dat in 2024 uiteindelijk is overgebleven, wordt meegenomen naar 2025.

Doelstelling 13: Voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders.

De taakstelling voor de eerste helft van 2024 is behaald. Voor de tweede helft van 2024 stond de taakstelling op 48 te huisvesten personen. Uiteindelijk konden 44 personen geplaatst worden. De achterstand van vier personen is in januari 2025 goedgemaakt. De taakstelling voor de eerste helft van 2025 komt uit op 49 personen.

Doelstelling 14: Er wordt ingezet op wonen boven winkels.

In mei 2024 is door de raad een plan van aanpak voor stimuleren van het realiseren van woningen boven winkels vastgesteld. Er zijn vervolgens gesprekken gevoerd en er was de mogelijkheid om op kosten van de gemeente een kostenraming worden uitgevoerd. De conclusie die begin 2025 is getrokken is dat de bereidheid om woningen te realiseren om moverende redenen laag is; het laaghangend fruit is geplukt of in uitvoering.

Ruimtelijke ordening - Maatschappelijk effect

Middelburg heeft een goed woonklimaat. Ook is er passende woonruimte voor alle doelgroepen en leeftijdscategorieën beschikbaar. Voor bepaalde doelgroepen (ouderen die willen verhuizen naar een nultredenwoning en kopers die afhankelijk zijn van goedkoop aanbod) neemt de druk wel toe. Met name in de sociale huur is dringend nieuw aanbod nodig.

Doelstelling 1: We zorgen dat er steeds genoeg nieuwe (deelomgevings)plannen zijn met woningbouw in het programma.

In 2024 is planvorming voor diverse locaties gecontinueerd en is planvorming voor nieuwe locaties gestart.

Doelstelling 2: Inbreiden heeft de voorkeur boven uitbreiden.

Dit blijft het uitgangspunt, maar tegelijkertijd is duidelijk dat er gezien de verwachte huishoudensgroei nieuwe uitbreidingslocaties nodig zijn. In 2024 zijn woningen gerealiseerd op de inbreidingslocatie Veersepoort.

Doelstelling 3: Omzetten van bestemmingsplannen in deelomgevingsplannen.

De bestemmingsplannen zijn per 1 januari 2024 van rechtswege overgegaan in een (tijdelijk) omgevingsplan. In 2024 is gewerkt aan de eerste wijziging van het omgevingsplan, dat vanaf januari 2025 ter inzage heeft gelegen. Begin 2025 zal dit aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden. Met de eerste wijziging wordt een eerste set regels uit het tijdelijke deel omgevingsplan omgezet naar het nieuwe omgevingsplan. Dit betreft een basis regelset omtrent diverse bouwactiviteiten, de regels vanuit de APV die zien op de fysieke leefomgeving, regels over erfgoed en beschermd stads- of dorpsgezicht en regels over archeologie.

Doelstelling 4: Streven naar groene woonmilieus.

Dit blijft het uitgangspunt. Dit houdt in dat we het principe hanteren van 3-30-300 uit de Omgevingsvisie Middelburg 2050. Oftewel, 3 bomen zichtbaar vanuit elk huis, 30% boomkruisbedekking in elke buurt en elke woning maximaal 300 meter vanaf een park of groene ruimte. In 2024 is gewerkt aan een plan voor (een deel van) Cleene Hooge, wat een uitermate groene woonomgeving kan worden.

Grondexploitatie - Maatschappelijk effect

Ook in 2024 was het grondbedrijf door de ontwikkeling van diverse 'eigen' gronden dienstbaar aan (ander) beleid.

Doelstelling 1: Het gaat de gemeente om maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het maatschappelijk effect en de meest optimale prijs/kwaliteitsverhouding.

In de vastgestelde (herziene) grondexploitaties is hier rekening mee gehouden.

Prestatie	Status	
Gevarieerd woonaanbod	Volgens plan	100%
Bouw van levensloopbestendige woningen verspreid over de gemeente	Volgens plan	100%
Locaties voor de bouw van sociale huurwoningen	Gedeeltelijk volgens plan	80%
10 blijversleningen per jaar vertrekken	Niet volgens plan	0%
Verhuiscoach	Gedeeltelijk volgens plan	80%
In de sociale huursector hebben woningen in 2025 een gemiddeld energielabel A	Volgens plan	100%
Nieuwbouw energieneutrale woningen voor een eerlijke meerprijs	Gedeeltelijk volgens plan	60%
40 startersleningen per jaar verstrekken	Volgens plan	100%
Voldoen aan taakstelling huisvesting statushouders	Gedeeltelijk volgens plan	80%
Wonen boven winkels faciliteren	Gedeeltelijk volgens plan	60%
Implementatie omgevingswet	Volgens plan	100%
Omgevingsvisie	Volgens plan	100%
Groene woonmilieus	Volgens plan	100%
Verkoop bouwrijpe gronden	Volgens plan	100%

Wat hebben we ervoor gedaan?

Gevarieerd woonaanbod

Er is in 2024 gewerkt aan diverse nieuwbouwplannen met een gedifferentieerd woningaanbod. Zowel wat prijscategorie betreft als woningtypologie en doelgroepen. Hierbij is samengewerkt met Woongoed en Woningbouwvereniging Arnhem als het gaat om renovatie, nieuwbouw en verduurzaming van woningen.

Nieuwbouw sociale woningvoorraad

In 2024 zijn door Woongoed woningen opgeleverd in Sint Laurens. In Essenveld is de bouw van nieuwe huurwoningen gestart. Er is gewerkt aan plannen voor de locaties Essenveld, Schenge, Mortiere, Churchillaan, Sint Laurens noord en Buitenruststraat (voormalig kantoor Woongoed). De gemeente en Woongoed zijn samen op zoek naar nieuwe woningbouwlocaties voor 750 nieuwe huurwoningen tot 2030.

In 2024 is vastgelegd dat dit 500 woningen tot 2030 worden, gevolgd door 250 woningen tot 2035, waarbij ook concrete locaties zijn benoemd. Met Woningbouwvereniging Arnhem is gewerkt aan planvorming voor sloop en nieuwbouw in de kern van Arnhem en is gezocht naar een mogelijke locatie voor flexwoningen.

Levensloopbestendig wonen: nieuwbouw

Er wordt blijvend ingezet op het toevoegen van nultredenwoningen op nieuwbouwlocaties.

Levensloopbestendig wonen: bestaande voorraad

Woongoed Middelburg heeft 567 nultredenwoningen in de woonservicezones en 872 daarbuiten. Van al deze nultredenwoningen zijn er 108 in de middenhuur, alle overige zijn sociale huurwoningen. Particuliere woningen worden mondjesmaat levensloopbestendig gemaakt, waarbij gebruik wordt gemaakt van bekostiging vanuit de Wmo.

Verhuiscoach

Woongoed is vanaf 2023 succesvol aan de slag met een verhuiscoach, waardoor huurders zijn verhuisd naar een andere, meer passende woning. In 2024 heeft afstemming met de gemeente plaatsgevonden over een vergoeding voor verhuiskosten, waarvoor begin 2025 een voorstel aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In het uitvoeringsprogramma van de Middelburgse visie op wonen, zorg en welzijn wordt ook een variant voor de koopwoningmarkt onderzocht.

Energiebesparende maatregelen

Corporaties hebben gewerkt aan verduurzaming van hun bezit. Voor de particuliere markt is door de gemeente ingezet op stimulering door middel van subsidies en op communicatie. In de nieuwbouw is landelijke regelgeving leidend, maar waar mogelijk kunnen aanvullende afspraken met ontwikkelaars worden gemaakt. In de huidige markt is dat echter lastig realiseerbaar.

Startersleningen

In 2024 zijn 67 startersleningen verstrekt, fors meer dan de vooraf ingeschatte veertig leningen. Omdat er meer aanvragen

zijn gedaan dan dat er budget beschikbaar was, moest het 'loket' in april gesloten worden, maar na een aanvulling van het budget kon dit in juli weer open.

Huisvesting statushouders

In 2024 is de taakstelling net niet gehaald, maar de achterstand van vier personen is in januari 2025 ingelopen.

Wonen boven winkels

Uit het in 2023 gehouden inwonerberaad over nieuwe woningbouwlocaties kwam wonen boven winkels als een van de opties naar voren. Het aantal nieuwe woningen boven winkels ligt de afgelopen tien jaar op gemiddeld vijf woningen per jaar. Om dit aantal te laten stijgen is gezocht naar mogelijkheden om pandeigenaren te stimuleren. In 2024 zijn diverse gesprekken gevoerd en is ondersteuning geboden. De conclusie is echter dat de bereidheid om woningen te realiseren om moverende redenen laag is; het laaghangend fruit is geplukt of in uitvoering. Wij ontwikkelen geen verdere initiatieven als het hier om gaat.

Implementatie Omgevingswet + vaststellen Omgevingsvisie Middelburg 2050

Na enkele keren uitstel is de Omgevingswet per 1 januari 2024 van kracht geworden. De Omgevingsvisie Middelburg 2050 is

in februari 2024 door uw raad vastgesteld, gevolgd door een uitvoeringsprogramma later in het jaar.

Groene woonmilieus

Bij de planvorming van nieuwe woningen en wijken is er blijvend aandacht voor vergroening.

De verkoop van bouwrijpe gronden

In 2024 is grond verkocht in de plannen Sint Laurens noord en zuid, Rittenburg fase 3, Mortiere, Essenvelt en Hazenburg noord.

Bouw- en woonrijp maken van gronden

In 2024 is er bouwrijp gemaakt in de plannen Sint Laurens zuid en Churchillaan. Er werd (deels) woonrijp gemaakt in de plannen Stromenpoort, Rittenburg fase 3 en Veersepoort.

Beleidsindicatoren

nbn= data nog niet bekend

Beleidsindicatoren	Kolom1	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde WOZ-waarde (in 1.000 euro's)	Middelburg	181	189	200	213	231	259	288
	Nederland	230	250	271	290	317	368	379
Demografische druk (%)	Middelburg	79,1	79,6	80,5	80,7	81,1	80,7	80
	Nederland	69,6	69,8	70	70,1	70,3	70,3	70,4
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)	Middelburg	646	690	734	786	876	890	848
	Nederland	651	665	700	733	823	860	nbn
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	Middelburg	671	717	761	860	949	976	892
	Nederland	721	735	773	810	905	942	nbn
Nieuw gebouwde woningen (per 1000 woningen)	Middelburg	6,3	3,6	5,4	3,6	10,6	10,5	nbn
	Nederland	8,6	9,2	8,9	8,9	9,3	9	nbn

Wat heeft het gekost?

Volkshuisv, leefomgev en sted vern	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	1.340	1.366	1.403	-37
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	5.927	7.895	12.054	-4.158
8.03.0 Wonen en bouwen	3.457	3.366	4.246	-881
Totale Lasten	10.725	12.627	17.703	-5.076
Baten				
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	-7	-7	-10	3
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	-5.699	-7.667	-8.149	481
8.03.0 Wonen en bouwen	-1.650	-2.255	-2.621	366
Totale Baten	-7.357	-9.929	-10.779	850
Totaal Volkshuisv, leefomgev en sted vern	3.368	2.697	6.923	-4.226

Toelichting op het financiële resultaat (+ voordeel / - nadeel)

We verantwoorden onze financiële cijfers op hoofdlijnen. Dat betekent dat we alleen afwijkingen van € 50.000 of hoger

toelichten. De post "overig" gaat telkens over één of meerdere afwijkingen die kleiner zijn dan € 50.000.

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
8.01.0 Ruimte en leefomgeving			
Omgevingswet			
Door het inhuren van personeel zijn meer kosten gemaakt voor de omgevingswet. Dit wordt gedeckt door de algemene reserve en is per saldo budgetneutraal.	-56		N
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)			
Grondexploitatie wonen			
Grondbedrijf exploitaties kennen een lange doorlooptijd. Bij de begroting wordt per afzonderlijk project altijd voor het betreffende begrotingsjaar een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten en baten voor dit specifieke begrotingsjaar. De afwijkingen worden hier dus veroorzaakt door vertraging dan wel versnelling in de fasering van de grondcomplexen. Per saldo zijn deze afwijkingen neutraal omdat deze wordt opgevangen door de mutaties van de boekwaarde van het grondbedrijf. De winstneming van de complexen wordt toegevoegd aan de reserve grondbedrijf.	-4.158	481	N
8.03.0 Wonen en bouwen			
Algemene adviezen grondbank			
Vanuit de grondbank wordt de kwaliteit opgewaardeerd naar bomen- en bermengrond. Deze grond wordt weer in projecten gebruikt. Voor het leveren van grond vanuit het depot wordt een vergoeding ontvangen. De inkomsten worden weer gebruikt voor de verbetering van grond en de aanleg van het Akoetisch landschap.	-72	72	N

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
Investeringsfonds			
Met het vaststellen van de kaderstelling van het Middelburgs Investeringsfonds heeft uw raad besloten om het onbenutte budget voor de jaarlijks gereserveerde kapitaallasten vanaf 2023 toe te voegen aan het investeringsfonds. Op concernniveau is dit budgetneutraal.	405		N
Verduurzaming woningvoorraad			
In 2024 zijn kosten gedekt met externe subsidies op het gebied van verduurzaming. Hierdoor is dit budget niet volledig benut.	83		N
BAG			
Vanaf 1 april 2024 voert Samenwerking Belastingen de BAG-werkzaamheden voor de gemeente Vlissingen uit. Hierbij is rekening gehouden met kosten voor software en mutatiesignalering, maar deze kosten zijn in 2024 door Vlissingen zelf betaald.	70	-50	N
Leges bouwvergunningen			
De doorlooptijd van een aantal grote bouwprojecten (waaronder de 4 woonclusters en dagbestedingsgebouw met kantoor aan de Oostperkweg en 24 appartementen aan de Porseleinvlinder) was korter, waardoor de leges nog in het 4e kwartaal 2024 zijn ontvangen.		277	N
Huren, pachten koop buiten exploitatie			
Conform het raadsbesluit is de aankoop van een pand aan het einde van het jaar afgerond. De verwachte onrendabele top op de nog vast te stellen grondexploitatie wordt direct afgewaardeerd, en het hierdoor ontstane boekwaardeverlies van € 1.310.000 wordt gedekt via de algemene reserve.	-1.301		N
Flex inzet zeeuwse woningbouw			
In 2024 is subsidie aangevraagd voor vergoeding van de inhuur van personeel op het gebied van het versnellen van de Zeeuwse woningbouw. Dit betreft de verantwoording van de kosten die ten laste van de subsidie worden gebracht.	-86		
Overig	39	70	
Totaal	-5.076	850	

Paragrafen

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Middelburg onderkent het belang van risicomanagement. Het gaat hierbij om het beheersen van risico's die de bedrijfsvoering kunnen belemmeren. In deze paragraaf worden de risico's in relatie tot de financiële weerstand gelegd. Daarnaast wordt ingegaan op de risico's die andere dan financiële gevolgen hebben voor de gemeente. Te denken valt hierbij aan imagoschade.

Deze paragraaf is als rapportage een onderdeel van het risicomanagementproces en geeft inzicht in het weerstandsvermogen van de gemeente Middelburg. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële draagkracht van de gemeente indien zich onvoorziene tegenvallers voordoen.

De paragraaf verwoordt in het kort uit welke componenten het weerstandsvermogen bestaat en waar de uitgangspunten van het risicomanagement zijn vastgelegd (beleid). Verder wordt inzicht gegeven in:

- de opbouw van het risicoprofiel (de gesignaleerde risico's)
- de opbouw van de weerstandscapaciteit (vrije middelen om de gesignaleerde risico's in financiële zin op te kunnen vangen)
- het weerstandsvermogen (koppeling van de risico's en de weerstandscapaciteit).

Tot slot wordt inzicht gegeven in de risico's waarvan de gevolgen niet (alleen) financieel van aard zijn.

Beleidskader

Risicomanagementbeleid

Het beleid dat de gemeente voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in een risicomanagementbeleidsnotitie. Dit beleid is in 2020 herzien en in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Belangrijkste wijziging is dat de focus van risicomanagement wordt verbreed. Voorheen lag de focus voornamelijk op risico's met financiële gevolgen. Nu worden risico's met andere gevolgen in kaart gebracht, zoals imagoschade. In dit beleidsstuk is de werkwijze

vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van het risicomanagementproces. Op basis van dit beleidsstuk is deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgesteld.

De gemeente is verplicht zowel in de programmabegroting als in de programmarekening de risico's te vermelden die de financiële positie van de gemeente kunnen beïnvloeden.

Bij het opstellen van de programmabegroting en jaarrekening dient een zo goed mogelijk beeld van kwantificeerbare risico's aanwezig te zijn. Dat betekent evenwel niet dat in de gemeentelijke huishouding geen financiële risico's meer aanwezig zouden zijn. Net als iedere andere organisatie heeft ook de gemeente bij de uitvoering van haar taken te maken met onzekerheden die kunnen leiden tot financiële nadelen.

Wat is weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen bestaat uit:

- De weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
- Alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voorwaarden in een continu proces

Risicomanagement heeft op het niveau van de raad, het college en het ambtelijk management een structurele plek gekregen binnen de planning- en controlcyclus. Voor de raad betekent dit dat bij zowel de begroting als bij de jaarrekening gerapporteerd wordt over hoe risico's zich ontwikkelen en hoe deze zich verhouden tot de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Eén van de voorwaarden voor een adequaat risicomanagement is dat bestuurlijke doelstellingen voor programma's, strategische projecten en grondexploitaties helder zijn. Verder is het noodzakelijk dat zowel bestuur als management zich bewust zijn dat risicomanagement onderdeel is van het normaal besturen en managen van de gemeente. Dit betekent dat het inventariseren van risico's, het inschatten ervan en het treffen van maatregelen voortdurend in de praktijk wordt uitgevoerd.

Risico's met financiële gevolgen

Uitkomsten inventarisatie

Het risicoprofiel is zeer divers van aard. Zowel grote als relatief kleinere risico's, risico's met interne of externe oorzaak en operationeel dan wel strategisch van aard zijn genoemd.

Om het risicoprofiel te structureren wordt gebruik gemaakt van risicocategorieën. Hierdoor kunnen risico's naar soort worden gerangschikt. Verder is inzichtelijk wat de risicoscore (kans x gevolg) is, voor en na het implementeren van beheersmaatregelen. Om een risicoweging mogelijk te kunnen maken wordt elk risico gekwantificeerd op kans van voorkomen en geldelijk gevolg. Voor zowel kans als gevolg is een vijftal klassen gedefinieerd waardoor de uiteindelijke risicoscore ligt tussen de 0 (minimaal) en 25 (maximaal).

Beheersmaatregelen

Soms is het mogelijk om voor de geïdentificeerde risico's beheersmaatregelen te treffen. De getroffen maatregelen zijn bedoeld om óf de kans van een risico te verlagen óf de gevolgen te reduceren. Hierdoor neemt de risicoscore af en neemt de totale impact van de risico's op de organisatie ook af. Beheersmaatregelen zijn te onderscheiden in twee categorieën; financieringsmaatregelen en control-maatregelen. Een financieringsmaatregel is een maatregel waarbij het risico niet gereduceerd wordt, maar dat er financieel gezien dekking voorhanden is als het risico zich daadwerkelijk voordoet. Om risicomanagement effectief te laten zijn is het daarnaast wenselijk om bij het benoemen van beheersmaatregelen te kijken naar control-maatregelen. Dit zijn maatregelen die de kans van optreden of de directe gevolgen van een risico kunnen reduceren.

De risicokaart

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van de risico's naar kans van optreden en gevolg, wordt gebruik gemaakt van de risicokaart (zie de figuur hieronder). De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Daarmee wordt direct inzichtelijk hoe de risico's zijn verdeeld over het groene, oranje en rode gebied.

Risicomatrix

Geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
$x > €1.000.000$	1	3	1	1	
$€500.000 < x < €1.000.000$		2	1	1	
$€200.000 < x < €500.000$	2				
$€50.000 < x < €200.000$	5	1	2		
$x < €50.000$					
Geen geldgevolgen	7		3		
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Tabel: Risicokaart gemeente Middelburg na beheersmaatregelen

Een risicoscore in het groene gebied, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Risico's die in het oranje gebied zitten vragen om aandacht. Ze vormen individueel nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Voor deze risico's wordt het dan ook aangeraden niet lang te wachten met het uitvoeren van beheersmaatregelen.

In de risicokaart wordt duidelijk dat er zich relatief veel risico's in de groene en oranje zone bevinden, onder/midden in de risicokaart. Bij beheersing van deze risico's die veel voorkomen kan op de korte termijn kostenreductie gerealiseerd worden en op de langere termijn serieuze bedreigingen ten aanzien van de continuïteit van de bedrijfsvoering worden voorkomen.

Een risico dat zich bevindt tegen of in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. De gemeente Middelburg kent een aantal van deze risico's. Dit zijn ook de risico's die een zware weging hebben binnen de top 10 van de gesignaleerde risico's binnen onze gemeente, gelet op financiële impact op de organisatie.

Weerstandscapaciteit

Op basis van het geconsolideerde risicoprofiel van de gemeente Middelburg kan worden bepaald hoeveel geld benodigd is om alle risico's te kunnen financieren. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die er van uit gaat dat nooit alle risico's zich én tegelijk, én in hun maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder vermogen aan worden gehouden.

In totaal zijn er voor de gemeente 30 risico's geïdentificeerd en gekwantificeerd. Het onderdeel "wijzigingen in risicoprofiel" verderop in deze paragraaf, bevat een toelichting op hoofdlijnen op de mutaties die binnen het risicoprofiel hebben plaatsgevonden.

Rekening houdend met de inschatting van kans op voorkomen en verwacht geldelijk gevolg, kan op basis van de Monte Carlo techniek bepaald worden dat in 90% van de simulaties het totale risicobedrag niet boven de € 17,0 miljoen uitstijgt.

Top 10 risico's gemeente Middelburg

Belangrijkste risico's	Invloed (%)
Vertraging en lagere opbrengstontwikkeling van lopende en geplande grondexploitaties (woningen en bedrijventerrein) ten opzichte van de prognoses in het basisscenario Grondbedrijf waardoor het saldo van de reserve grondbedrijf nadelig beïnvloed wordt (scenario: Grondbedrijf risicoscenario).	66%
Het deels of in zijn geheel niet tot ontwikkeling brengen van reeds aangekochte gronden (als gevolg van onvoldoende draagvlak, politieke keuzes, duurzaamheidsladder) leidt tot een lager ontwikkelpotentieel binnen het Grondbedrijf waardoor verliezen ontstaan doordat complexen (deels) afgewaardeerd moeten worden, toekomstige winsten lager uitvallen en de rente over deze complexen niet meer aan het grondbedrijf mag worden toegerekend (scenario: Grondbedrijf specifieke risico's).	7%
Tegenvallende parkeeropbrengsten (naheffingen)	5%
Hogere financieringslasten agv stijgende rente mbt herfinanciering en/of aanvullende financieringsbehoefte	5%
Zwakke financiële positie van (cruciale) partners (maatschappelijke dienstverlening) in de zorgketen kan leiden tot noodzakelijke steunmaatregelen vanuit gemeente(n) en/of hogere tarieven bij aanbesteding	4%
Zwakke financiële positie van (cruciale) partners (Jeugdzorg/WMO) in de zorgketen kan leiden tot noodzakelijke steunmaatregelen vanuit gemeente(n) en/of hogere tarieven bij aanbesteding	3%
(Onvoorziene) ontwikkelingen binnen de GR'en leidt tot aanvullende bijdragen vanuit de deelnemers	3%
Het niet-, deels- of vertraagd realiseren van de in de begroting opgenomen taakstelling op Jeugd	2%
Hogere inflatie dan waarmee in de meerjarenbegroting rekening is gehouden	1%
Een gedeelte van de personeelskosten wordt gedekt via projecten binnen het grondbedrijf waardoor bij afname van het aantal projecten in de toekomst meer kosten binnen de reguliere exploitatie moeten worden opgevangen	1%

Wijzigingen in risicoprofiel ten opzichte van risicoprofiel Begroting 2025

De omvang van het risicoprofiel is ten opzichte van de vorige rapportage (begroting 2025) met € 3,5 miljoen toegenomen naar € 17,0 miljoen. De stijging van het risicoprofiel wordt met name veroorzaakt doordat basisscenario van het Grondbedrijf zich minder gunstig aan het ontwikkelen is ten opzichte van de doorrekening van 2024. Een zwaar wegende factor hierin is het project Cleene Hooge waarbij de gestegen kosten als gevolg van infrastructurele aanpassingen binnen het project niet opgevangen kunnen worden door hogere inkomsten (aantal

Risico top 10

In de hiernavolgende tabel wordt de top 10 risico's van de gemeente Middelburg gerangschikt naar financiële impact weergegeven. Het percentage geeft in grote lijnen de weging van het betreffende risico aan ten opzichte van het totaal aan risico's. Hieruit is af te leiden dat de top 10 risico's een weging heeft van ruim 90% in het totaal van de geïnventariseerde risico's.

woningen gemaximeerd). Daarnaast liggen de saneringskosten voor vervuilde grond binnen het plangebied Ramsburg op een aanzienlijk hoger niveau dan eerder ingeschat en leidt een aangepast woningprogramma binnen het plan Essenvelt en Oranjepolder tot lagere inkomsten. Verder wordt als gevolg van het vertraagd in gebruik kunnen nemen van de scanauto voor parkeren een aanzienlijke lagere opbrengst aan naheffingen verwacht in 2025 dan waarmee in de begroting rekening is gehouden (verwerking via Bestuurlijke tussenrapportage 2025). Als laatste kan vermeld worden dat ook de kans is toegenomen dat de in de begroting opgenomen taakstelling op het jeugdbudget

(oplopend tot € 1 miljoen in 2027) niet-, deels of in het geheel niet gerealiseerd kan worden.

Bovenstaande verschuiving, naast een aantal minder significante wijzigingen binnen het risicoprofiel, heeft per saldo een negatief effect op de omvang van het risicoprofiel (stijging € 3,5 miljoen).

Weerstandscapaciteit

Om de risico's te kunnen opvangen is het van belang dat de gemeente over een buffer beschikt die hiervoor voldoende is, de zogenaamde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit kan gevonden worden in de navolgende componenten.

Onbenutte belastingcapaciteit

Hieronder wordt verstaan de mogelijkheid die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen. Bij tarieven waar kostendekking een rol speelt is van onbenutte belastingcapaciteit sprake voor zover nog geen volledige kostendekking wordt gerealiseerd.

Aan de hoogte van de overige tarieven is theoretisch geen bovengrens gesteld; de gemeente kan deze echter niet tot in het oneindige verhogen.

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is in de begroting jaarlijks een bedrag van € 200.000 voor handen. Dit bedrag is afgestemd met de provincie en akkoord bevonden.

Vrij besteedbare reserves

Als vrij besteedbare reserves beschouwen wij de algemene reserves en de bestemmingsreserves waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan.

Ontwikkeling
Weerstandscapaciteit

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bepaalde activa hoger is dan de op de balans opgenomen boekwaarde. De aanwezigheid van dergelijke stille reserves is een onvermijdelijk gevolg van het voorschrift dat de boekwaarde van de activa gebaseerd moet zijn op de historische kostprijs.

Een stille reserve kan tot de weerstandscapaciteit worden gerekend indien:

- het desbetreffende actief vrij verhandelbaar is
- de opbrengst bij verkoop uitgaat boven het bedrag dat nodig is om wegvallende inkomsten op te vangen.

De gemeentelijke aandelen in ZEH (voorheen PZEM), GBE Aqua (Evide-aandelenbezit) en de B.N.G., gewaardeerd tegen de nominale waarde, kunnen niet tot de weerstandscapaciteit gerekend worden zolang zij niet vrij verhandelbaar zijn. Wanneer dit wel het geval is, kan de eventuele opbrengst ter versteviging van de weerstandscapaciteit worden ingezet.

De gemeente beschikt daarnaast over een aantal panden waarvan de verwachte verkoopwaarde hoger is dan de huidige boekwaarde. Aangezien de meeste van deze panden door de gemeente verhuurd worden of in gebruik gegeven zijn, nemen wij voorzichtigheidshalve deze stille reserves niet mee in de berekening van de weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt bepaald:

Weerstandscapaciteit (x1000 €) per 1 januari	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Reserve Grondbedrijf (op basis van Basisscenario Grondbedrijf feb. 2025)	4.234	461	1.241	10.688	12.148	13.150
Algemene Reserve	31.727	32.020	43.926	44.076	43.301	43.301
Onvoorzien	202	202	202	202	202	202
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari	36.163	32.683	45.369	54.966	55.651	56.653

Wijzigingen in weerstandscapaciteit t.o.v. projectie weerstandscapaciteit Begroting 2025

In het overzicht hierboven wordt de meest recente prognose afgegeven voor wat betreft de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit. Deze prognose ligt per 1 januari 2028 met € 55,7 miljoen ongeveer € 18,3 miljoen hoger dan de prognoses ten tijde van het opstellen van de begroting 2025.

De toename van de weerstandscapaciteit wordt grotendeels veroorzaakt door de fors hogere stand van de algemene reserve ten opzichte van eerdere verwachtingen. De groei van de algemene reserve (+ € 23,2 miljoen) kan volledig verklaard worden door het gerealiseerde rekeningssaldo over begrotingsjaar 2024, grotendeels beïnvloedt door een incidentele bate als gevolg van het in 2024 uitgekeerde superdividend vanuit ons belang in ZEH (voormalig PZEM). Met deze opbrengst was in de begroting 2024 geen rekening gehouden.

Daartegenover komt de eindstand van de reserve Grondbedrijf per 1 januari 2028 € 4,9 miljoen lager uit ten opzichte van de prognoses per augustus 2024 (ten tijde van het opstellen van de Begroting 2025). Dit als gevolg van de ontwikkelingen binnen het grondbedrijf zoals eerder in deze paragraaf toegelicht. Op basis van de geactualiseerde doorrekening grondbedrijf (februari 2025) ligt de verwachte stand van de reserve grondbedrijf per 1 januari 2028 met € 13,1 miljoen ongeveer € 4,9 miljoen lager dan verwacht bij het opstellen van de begroting 2025.

Als gevolg van bovenstaande effecten stijgt de beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2028 per saldo met € 18,3 miljoen.

Weerstandsvermogen

In het voorgaande is zowel de benodigde als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf kan een relatie worden gelegd tussen deze twee componenten om het weerstandsvermogen van de gemeente Middelburg te bepalen en daarover een oordeel te vellen.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Voor Middelburg betekent dit per april 2025, gebaseerd op de gemiddelde weerstandscapaciteit in 2025, een ratio van 2.3 (€ 39,0 miljoen weerstandscapaciteit / € 17,0 miljoen risicoprofiel).

Indien de huidige omvang van het risicoprofiel afgezet wordt tegen de gemiddelde weerstandscapaciteit in de komende jaren zien we dat de ratio zich als volgt ontwikkelt:

Ontwikkeling weerstandsratio

Weerstandsratio	2024	2025	2026	2027	2028
Gemiddelde weerstandscapaciteit	34.423	39.026	50.168	55.309	56.152
Risicoomvang per april 2025	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
Weerstandsratio	2,02	2,30	2,95	3,25	3,30

Beoordeling weerstandsvermogen

Bij de waardering van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel:

Waarderingstabel

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende

D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 2.3 voor begrotingsjaar 2025 betekent dit voor Middelburg dat het weerstandsvermogen gekwalificeerd kan worden als "uitstekend". Ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 (augustus 2024) werd voor 2025 een weerstandsratio van 3.0 verwacht. Geconcludeerd kan worden dat de relatief forse stijging van het risicoprofiel in 2025 een negatieve impact heeft op de berekende weerstandsratio voor 2025 (afname 0.7).

Om een goed beeld te verkrijgen van de financiële weerbaarheid van de organisatie is het van belang om ook de ontwikkeling van de ratio op de middellange termijn te bekijken. Op basis van de huidige aannames ten aanzien van het risicoprofiel en weerstandscapaciteit zien we de weerstandsratio in periode 2024-2028 geleidelijk stijgen tot 3.3; een ratio wat de kwalificatie "uitstekend" kent en ruim boven de streefwaarde ligt (1.4) die de raad heeft vastgesteld bij de besluitvorming over de herijking van het risicomanagementbeleid in het eerste kwartaal 2021. De getroffen maatregelen in het Financieel Herstelplan 2020-2024 versterkt door de positieve ontwikkeling van de algemene reserve als gevolg van gerealiseerde rekeningssaldi in voorgaande jaren (2020 t/m 2024) hebben een sterk fundament gelegd onder de financiële weerbaarheid van onze gemeente. Bij de kadernota 2026-2029 wordt, in lijn met de gemaakte afspraak bij de kadernota 2024-2027, bekeken of het surplus van het weerstandsvermogen binnen de algemene reserve dat uitstijgt boven de 1.4 afgeroomd kan worden en toegevoegd kan worden aan de reeds beschikbare ruimte voor toekomstige investeringen (investeringsfonds).

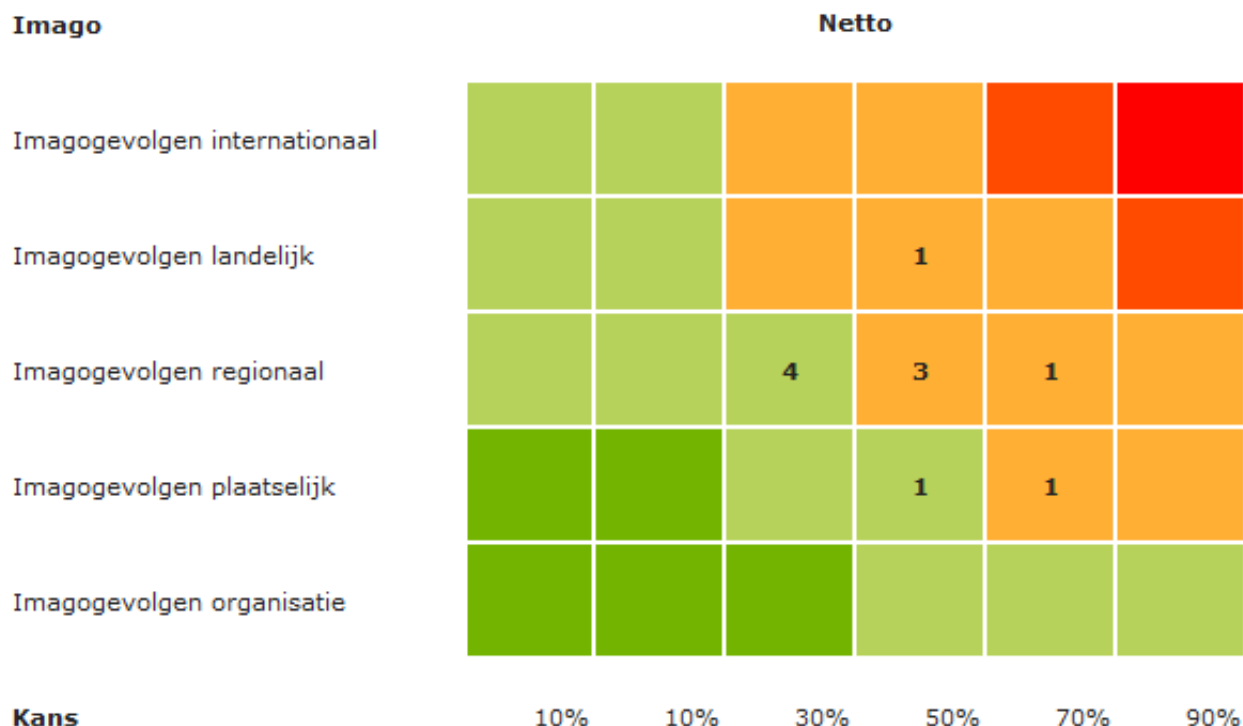
Rekening houdend met de inschattingen en aannames op dit moment kan gesteld worden dat in de periode 2025-2028 voldoende reserves (weerstandscapaciteit) beschikbaar zijn om de te verwachten financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en hiermee gepaard gaande onzekerheden moeten wederom ontwikkeling van het weerstandsvermogen wel nadrukkelijk blijven volgen. De ontwikkelingen ten aanzien van de geo-politieke spanningen, inflatie, het Sociaal Domein en het Grondbedrijf zijn cruciale factoren die het weerstandsvermogen sterk kunnen beïnvloeden.

Risico's met niet-financiële gevolgen

Deze subparagraaf vertoont overeenkomsten met de subparagraaf risico's met financiële gevolgen. De overeenkomsten richten zich op de onderdelen uitkomsten inventarisatie en beheersmaatregelen. Gebaseerd hierop geven we onderstaand inzicht in de risicokaart en lichten we de opgenomen risico's toe.

Risicokaart

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van de risico's naar kans van optreden en gevolg, maken we gebruik van de risicokaart. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Daarmee is direct inzichtelijk hoe de risico's zijn verdeeld over het groene, oranje en rode gebied.

Tabel: Risicokaart niet-financiële gevolgen gemeente Middelburg na beheersmaatregelen

De toelichting op de risicokaart en hoe deze te interpreteren, is opgenomen bij de subparagraaf risico's met financiële gevolgen. In de risicotabel lichten wij geven we de top 10 van de geïnventariseerde risico's met niet-financiële gevolgen weer. Aan de risico's is een risicoscore gekoppeld, de kans maal het gevolg hiervan. De maximale risicoscore betreft 25.

Geïnventariseerde risico's		Risicoscore
1	Uitval van ICT. De afhankelijkheid van de beschikbaarheid van de ICT voor de gemeente en haar inwoners en organisaties is groot. Voor het maken van afspraken tot aan het aanvragen van nieuwe documenten dient de ICT in werking te zijn. Het effect van dit risico is belemmering van de bedrijfscontinuïteit en dienstverlening waardoor de inwoners en organisaties niet juist, - volledig en/of tijdig kunnen worden geholpen.	12
2	Sinds 2018 is de AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) van toepassing, de wetgeving gericht op privacy. Dit is de vervanger van de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). Het effect van dit risico zijn onder andere datalekken waaronder verlies van, misbruik en/of oneigenlijk gebruik van persoonsgegevens en naar aanleiding hiervan eventueel toezicht vanuit de AP. Dit risico hangt samen met de andere risico's gericht op ICT (1 en 4).	12
3	Klachten en hieruit volgende eventuele juridische trajecten leiden voor de indiener tot een onbevredigend resultaat. De ambtenaren en bestuurders van de gemeente hebben dagelijks talloze contacten met inwoners en organisaties en voeren taken uit voor hen. Deze contacten of handelingen kunnen niet naar wens verlopen, waardoor er eventueel een klachtenprocedure of juridisch traject wordt gestart. Het effect van dit risico is dat het vertrouwen van de inwoners en organisaties in het reilen en zeilen van de gemeentelijke organisatie wordt aangetast.	9
4	Beveiliging van informatie is niet conform het normenkader. Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. Een norm, en hulpmiddel, om aan alle eisen op het gebied van informatiebeveiliging te kunnen voldoen. Het effect van dit risico is onder andere cybercrime en ransomware.	9

Geïnterpreteerde risico's		Risicoscore
5	Bij participatietrajecten met inwoners, organisaties en andere belanghebbenden zijn de kaders vooraf onvoldoende duidelijk. De gemeente voert opgaven en projecten uit met soms grote impact op de omgeving. Bij participatie is het belangrijk dat belanghebbenden aan de voorkant weten wat de kaders voor de participatie zijn, zoals de beïnvloedingsruimte en het doel van participatie. Dit vraagt om duidelijke kaders aan de voorkant, waaraan het college of soms zelfs de gemeenteraad zich committeert. Wanneer de wederzijdse verwachtingen niet helder en op elkaar afgestemd zijn, kunnen belanghebbenden tijdens of na afloop van het proces teleurgesteld zijn over de uitkomst en het proces. Met als effect dat het vertrouwen in de gemeente (zowel de politiek als het ambtelijk apparaat) afneemt.	9
6	Onvoldoende beheer en toezicht op applicaties. In 2021 is er een doelmatigheidsonderzoek naar het functioneel- en applicatiebeheer afgerond. Hierin is naar voren gekomen dat een beleid op het beheer en toezicht op applicaties onvoldoende geborgd is. Het effect van dit risico is onvolledige werking en/of uitval van een applicatie, waardoor eventueel de inwoners en organisaties niet juist, -volledig en/of tijdig kunnen worden geholpen.	8
7	Wetgeving wordt niet volledig en/of tijdig geïmplementeerd/ geactualiseerd. Regelmatig worden nieuwe en gewijzigde wetten doorgevoerd. De organisatie dient deze signalen vroegtijdig op te pakken en de organisatie hier klaar voor te maken. Voorbeelden van wetgeving zijn de Omgevingswet, Rechtmatigheidsverantwoording en Wetten op elektronisch gebied. Het effect van dit risico is onder andere dat de organisatie niet voldoet aan de wet- en regelgeving, de gemeentelijke dienstverlening niet aansluit op de kaders en de inwoners en organisaties niet juist, -volledig en/of tijdig kunnen worden bediend.	6
8	Door het op afstand zetten van gemeentelijke taken (verbonden partijen) onvoldoende invloed op het beleid en de uitvoering. Een deel van de (wettelijk) gemeentelijke taken zijn uitbesteed aan andere organisaties in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De betrokkenheid bij de regelingen varieert sterk. Het effect van het risico is dat overeengekomen afspraken niet worden gerealiseerd binnen de financiële- en beleidskaders.	6
9	De ambtenaren en bestuurders van de gemeente handelen in strijd met voorschriften van o.a. de Ambtenarenwet, gedragscode en het integriteitsbeleid. Integriteit heeft te maken met kwaliteit en professionaliteit en is een voorwaarde voor het vertrouwen van de inwoners en organisaties in de gemeentelijke organisatie. Een oorzaak van het risico kan zijn dat er onvoldoende aandacht wordt besteed aan integriteit binnen de gemeente. Het effect van dit risico is dat ambtenaren, bestuurders en/of bestuursorganen (onbewust) in strijd met het integriteitsbeleid kunnen handelen, waardoor het vertrouwen van de inwoners en organisaties in het reilen en zeilen van de gemeente wordt aangetast.	6
10	Tekortkoming in het informatiebeheer hetgeen leidt tot geen, onjuiste of onvolledige informatie. De oorzaak van dit risico is onder andere dat de stukken uit de processen niet aangeleverd worden ter archivering, waardoor deze niet worden bewaard en ontsloten. Het gevolg van dit risico is dat negatieve implicaties kunnen ontstaan bij het afleggen van verantwoording en bewijsvoering.	6

Wijzigingen in risicoprofiel ten opzichte van risicoprofiel begroting 2025

Ten opzichte van de begroting 2025 vonden een aantal wijzigingen plaats. Het gaat hierbij om mutaties in de risicoscores. Er zijn geen risico's afgevoerd. Er is wel een risico dat ook op een risicoscore van 6 uitkomt. Deze laten we wel zien in de risicokaart maar namen we niet mee in bovenstaande tabel omdat we de top 10 aangeven. We kiezen ervoor om de bestaande risico's te presenteren en het extra risico hieronder te noemen.

Het extra risico dat ook op een risicoscore van 6 uitkomt betreft het niet (volledig) kunnen voldoen aan de taakstelling huisvesting vergunninghouders. Doordat het steeds lastiger is om grote eengezinswoningen beschikbaar te hebben door Woongoed voor huisvesting vergunninghouders is de risicoscore verhoogd.

Daarnaast is voor één risico de risicoscore verhoogd van 6 naar 9. Dit betreft participatietrajecten met inwoners, organisaties en andere belanghebbende. Door de vele trajecten, de omvang van sommige trajecten en de komende verkiezingen is de kans verhoogd naar 3.

Financiële kengetallen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV) stelt vijf kengetallen verplicht. Doel hiervan is dat de gemeenteraad gemakkelijker inzicht krijgt in de financiële positie

van hun gemeente. In de regeling van de minister is expliciet opgenomen de wijze waarop de kengetallen moeten worden berekend. Onderstaand de berekende kengetallen voor de gemeente Middelburg en een toelichting per kengetal.

Kengetallen:	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
netto schuldquote	38%	110%	19%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	29%	105%	6%
solvabiliteitsrisico	31%	26%	41%
structurele exploitatieruimte	9%	-2%	22%
grondexploitatie	21%	25%	16%
belastingcapaciteit	97%	97%	89%

Voor de signaleringswaarden sluiten we aan bij de waarden zoals deze door toezichthouders bij gemeenten wordt gehanteerd. Categorie A is een laag risico (groen), categorie B gemiddeld risico (oranje) en categorie C hoog risico (rood).

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	>0%	0	<0%
grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote neemt af met 19%, van 38% in 2023 naar 19% in 2024.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Dit noemen we de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, op voorwaarde dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen in 2024 is gedaald met 23% ten opzichte van 2024.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio bedraagt in 2024 41%. Dit is verbeterd ten opzichte van het jaar 2023 doordat het eigen vermogen is gestegen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. In de jaarrekening 2024 is de structurele exploitatieruimte circa € 11,4 miljoen. Het saldo 2024 wordt grotendeels bepaald door incidentele afwijkingen.

Grondexploitatie

Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitatie zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van het grondbedrijf is eind 2024 gedaald ten opzichte van 2023, door de met name de verkoop van gronden. Het kengetal in 2024 is verbeterd ten opzichte van 2023, van 21% naar 16%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Voor de jaarrekening 2024 komt het kengetal voor de belastingcapaciteit uit op 89%. Voor een nadere toelichting zie paragraaf lokale heffingen, onderdeel lokale lastendruk.

Lokale heffingen

Inleiding

Algemeen

De lokale lasten zijn een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, betaald door burgers en bedrijven. Deze inkomsten worden verkregen op grond van publiekrechtelijke regels.

De lokale lasten kunnen worden onderverdeeld in heffingen waarvan de hoogte van de tarieven gekoppeld is aan de kosten, zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing en heffingen waar dit niet het geval is, zoals de onroerendezaakbelastingen en toeristenbelasting.

Beleidskader

Het college heeft de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De totale gemeentelijke lasten voor burger en bedrijfsleven worden trendmatig verhoogd en daarnaast wordt er stapsgewijs verhoogd naar het Zeeuwse gemiddelde.
- Indien er sprake is van meer dan trendmatige verhoging van lokale lasten, dan dient deze vergezeld te gaan van een heldere, acceptabele en verdedigbare verantwoording.

Overzicht belastingen en heffingen

Tarieven 2024

Het beleidsuitgangspunt bij alle heffingen is dat de jaarlijkse verhoging beperkt blijft tot de inflatiecorrectie. Dit heeft tot gevolg dat alle heffingen trendmatig worden verhoogd (3,3%).

Uitzondering hierop is de rioolheffingen (+1% extra verhoging) en de afvalstoffenheffingen.

Overzicht belastingen en heffingen

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lokale lasten				
OZB	-14.827	-14.827	-14.982	154
Rioolheffingen	-6.313	-6.363	-6.380	17
Reinigingsheffingen	-7.121	-7.006	-6.859	-147
Hondenbelasting	0	0	0	0
Overige heffingen				
Precariobelasting	-293	-293	-371	78
Naheffing parkeerbelasting	-612	-112	-135	23
Forensenbelasting	-474	-474	-501	28
Reclamebelasting	-133	-133	-164	31
Toeristenbelasting	-1.209	-1.209	-1.238	29
Totaal lokale heffing	-30.983	-30.417	-30.630	213

Algemeen

In het resultaat per heffing zijn de verminderings reeds verwerkt en indien van toepassing.

Reinigingsheffingen

De reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht.

De **afvalstoffenheffing** en **Reiningsrechten** levert in 2024 € 147.000 minder op dan geraamd. Dit komt omdat er minder ledigingen zijn dan in eerste instantie vanuit is gegaan voor zowel de reiniging als de afvalstoffen. Over de oude jaren worden nog een voordeel van € 327 gemeld.

Rioolheffingen

De rioolheffingen bestaan uit eigendom en gebruiksheffingen voor zowel woningen als niet-woningen. De rioolheffing 2024 heeft een meeropbrengst ten opzichte van de raming van € 17.000. Dit verschil zit met name in het waterverbruik van niet-woningen. Daarnaast laat de rioolheffing voorgaande jaren nog een negatief resultaat van € 2.815 zien.

Onroerende-zaakbelastingen

De opbrengst van de OZB 2024 is € 154.000 hoger dan geraamd. De totale opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) is hoger dan geraamd. Dit komt door meerdere factoren. Bij het vaststellen van de tarieven waren nog niet alle WOZ-waarden van niet-woningen bekend. Hierdoor werd voor 30% van deze waarden een inschatting gemaakt, die later te laag bleek te zijn. Dit resulteerde in een onderschatting van de gemiddelde waardestelling. Daarnaast werd de uitbreiding van het areaal eveneens te laag ingeschat, wat ook heeft bijgedragen aan de hogere opbrengst. Daarnaast laat de OZB voorgaande jaren nog een positief resultaat van € 27.187 zien.

Toeristenbelasting

De definitieve aanslagen 2024 zijn eind maart 2024 conform de planning opgelegd. De definitieve aanslag 2024 laat een positief resultaat zien van € 29.000. Over de oude jaren wordt nog een voordeel gemeld van € 5.560.

Parkeerbelasting

De opbrengst van de naheffingen parkeerbelastingen 2024 laat een meeropbrengst zien van € 17.000. Over de oude jaren wordt nog een voordeel gemeld van € 7.237.

Precariobelasting

De precariobelasting 2024 is in november 2024 opgelegd na controle ter plaatse. De opbrengst is dan ook € 78.000 hoger dan geraamd. Over de jaren ervoor wordt een tekort gemeld van € 10.763.

Forensenbelasting

De opbrengst van de forensenbelasting 2024 laat een meeropbrengst zien van € 28.882 dit verschil is verder niet onderzocht. Over de oude jaren wordt een nadeel gemeld van € 1.252.

Reclamebelasting

De aanslag van de reclamebelasting 2024 is in november 2024 opgelegd na controle ter plaatse. De opbrengst is dan ook € 30.239 hoger dan geraamd. Over de oude jaren wordt een opbrengst gemeld van € 1.143.

Lokale lastendruk

Onderstaande tabel toont een overzicht van de lokale lastendruk van een meerpersoonshuishouden in de Zeeuwse gemeenten.

Gemeenten	OZB eig. %	WOZ waarde €	OZB €	AFV €	RIOG €	TOTAAL €
Borsele	0,1054	353.112	372	390	212	974
Goes	0,1148	388.145	446	281	304	1.031
Hulst	0,0984	332.591	327	338	304	969
Kapelle	0,0838	387.936	325	268	301	894
Middelburg	0,1053	353.295	372	286	234	892
Noord-Beveland	0,0932	324.968	303	284	198	784
Reimerswaal	0,0868	335.300	291	354	306	951
Schouwen-Duiveland	0,0985	436.548	430	317	262	1.009
Sluis	0,0777	354.402	275	330	306	911
Terneuzen	0,1274	283.140	361	398	238	997
Tholen	0,1032	323.246	334	289	210	832
Veere	0,0741	466.383	346	308	170	823
Vlissingen	0,1214	306.021	372	395	272	1.038

Het bedrag van de onroerendezaakbelasting is gebaseerd op de door de Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) aangegeven gemiddelde WOZ waarde van

een woning per gemeente. Deze houdt geen rekening met sociale huur woningen.

Kengetallen

Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %:

Belastingcapaciteit (E/F) x 100%

	Rekening 2023	Rekening 2024
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	365	372
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	298	234
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	224	286
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	0	0
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	887	892
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar	906	994
belastingcapaciteit	97%	89%

In bovenstaand overzicht worden de kengetallen van de woonlasten van een gezin getoond. De woonlasten van 2024 zijn hoger t.o.v. 2023 omdat de onroerendezaakbelasting, de rioolheffingen gestegen zijn. De benutte betalingscapaciteit is gedaald van 97% naar 89% omdat de woonlasten landelijk meer zijn gestegen.

waarbij zij zelf kunnen beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. Kwijtschelding wordt de volgende heffingen verleend:

kwijtscheldingstabel

Kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten kunnen met inachtneming van de Invorderingswet 1990 kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen,

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Realisatie 2024
Afvalstoffenheffing	399	389
Rioolheffingen uitsluitend voor gebruikersheffing	76	93
TOTAAL	475	482

Aanvullend zijn de volgende voorwaarden vastgesteld:

- Alle natuurlijke personen komen in aanmerking voor kwijtschelding
- Kleine ondernemers komen in aanmerking voor hun privébelastingen
- de normbedragen voor kwijtschelding worden gesteld op 100%

Sabewa Zeeland voert voor ons de toetsing van kwijtscheldingverzoeken uit. Sinds 2010 wordt deelgenomen aan de automatische beoordeling van een deel van de kwijtscheldingsaanvragen. Dit gebeurt bij de Stichting Inlichtingenbureau, opgericht door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Geautomatiseerde kwijtscheldingen

In 2024 is voor de afvalstoffenheffing in 778 gevallen geautomatiseerde kwijtschelding verleend. Voor de rioolheffing ligt dit aantal ook op 778.

Handmatig beoordeelde verzoeken om kwijtschelding

Daarnaast de kwijtscheldingsverzoeken beoordeeld die niet in aanmerking kwamen voor de geautomatiseerde afhandeling omdat er extra informatie moest worden verzameld. Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing waren dit 1046 verzoeken.

Kostenonderbouwing tarieven

Vanaf de begroting 2017 moet in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Bij de hierna opgesomde heffingen is hiervan sprake. Bij deze heffingen is het toegestaan om maximaal 100% van de kosten te dekken. Dit is in de gemeente Middelburg uitgangspunt. In de onderstaande gegevens worden de totale gerealiseerde kosten en baten in 2024 met elkaar vergeleken en wordt het kostendekkingspercentage genoemd.

Reinigingsrechten

Omschrijving	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Kosten taakveld 7.3 Afval	5.843.472	6.458.519
Kosten taakveld 2.1 Verkeer en Wegen	310.270	323.782
Kosten taakveld 6.1 Inkomensregeling	399.173	386.814
Opbrengsten Taakveld 7.3 afval	-974.036	-768.723
Netto kosten taakveld	5.578.879	6.400.392
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	651.953	698.339
BTW	831.931	956.749
Totale kosten	7.062.763	8.055.480
Opbrengsten heffingen	7.062.737	6.782.246
Kostendekkendheid	100%	84%

Marktgelden

Omschrijving	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Kosten taakveld	116.069	153.345
Opbrengsten Taakveld		
Netto kosten taakveld	116.069	153.345
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	36.568	36.568
Totale kosten	152.637	189.913
Opbrengsten heffingen	75.413	64.410
Kostendekkendheid	49%	34%

Rioolheffing

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Kosten taakveld 7.1 Riool	4.664.268	4.917.074
Kosten taakveld 2.1 Verkeer en Wegen	328.886	343.208
Kosten taakveld 6.1 Inkomensregeling	76.840	93.324
Opbrengsten Taakveld 7.1 Riool	-33.819	-165.188
Netto kosten taakveld	5.036.175	5.188.419
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	383.749	387.797
BTW	893.318	804.027
Totale kosten	6.313.242	6.380.244
Opbrengsten heffingen	6.313.242	6.380.244
Kostendekkendheid	100%	100%

Begrafenisrechten

Omschrijving	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Kosten taakveld 7.5 begraven en crematoria	807.075	942.536
Opbrengsten Taakveld	0	0
Netto kosten taakveld	807.075	942.536
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	205.046	191.491
Totale kosten	1.012.121	1.134.027
Opbrengsten heffingen	789.173	820.666
Kostendekkendheid	78%	72%

Scheepvaartrechten

Omschrijving	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Kosten taakveld 2.04.0 Econ havens en waterwegen	253.336	126.928
Opbrengsten Taakveld		
Netto kosten taakveld	253.336	126.928
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	12.913	12.913
Totale kosten	266.249	139.841
Opbrengsten heffingen	118.075	159.832
Kostendekkendheid	44%	114%

Naheffingsaanslag parkeren

Omschrijving	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Kosten taakveld	727.218	750.876
Opbrengsten Taakveld		
Netto kosten taakveld	727.218	750.876
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	179.156	221.819
Totale kosten	906.374	972.695
Opbrengsten heffingen	611.665	134.534
Kostendekkendheid	67%	14%

De werkelijke kosten 2024 zijn lager, omdat in de begroting rekening is gehouden met kapitaallasten voor de restauratie van de Bierkaai. Echter deze werkzaamheden worden in 2025 uitgevoerd.

Leges Titel I, II en III

Omdat de leges over tal van producten wordt geheven is in onderstaande tabel de kostendekking per hoofdstuk in de legesverordening aangegeven. Tevens is het kostendekkingspercentage per titel weergegeven en vervolgens per hoofdstuk.

Per hoofdstuk wordt duidelijk dat bij een aantal producten de baten beduidend hoger zijn dan de kosten. Door kruissubsidiering toe te passen op de verschillende hoofdstukken per titel is er sprake van een kostendekking van 84% bij Titel 1, een kostendekking van 117% bij Titel 2 en een kostendekking van 6% bij Titel 3. Het totaal van alle titels gezamenlijk laat een kostendekking zien van 95%.

Hoofdstuk		Totale kosten	Opbrengsten	Percentage
Totaal		3.367.358	3.202.637	95%
Titel I Algemene Dienstverlening		1.452.786	1.215.844	84%
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	89.419	54.632	61%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	580.328	721.003	124%
	Naturalisaties (extra ingevoegd onderdeel)	91.380	56.326	62%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	193.486	194.825	101%
Hoofdstuk 4	Verstrekkings uit de basisregistratie personen	24.866	9.280	37%
Hoofdstuk 5	Verstrekkings uit het Kiezersregister	0	0	-
Hoofdstuk 6	Verstrekkings op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	0	0	-
Hoofdstuk 7	Overige publiekszaken	59.894	21.654	36%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie	33	0	0%
Hoofdstuk 9	Archief standskantoor	0	0	-
Hoofdstuk 10	Huisvestingswet (is verplaatst naar titel 3)	0	0	-
Hoofdstuk 11	Leegstandswet	0	0	-
Hoofdstuk 12	Gemeentegarantie	0	0	-
Hoofdstuk 13	Retributies	11.696	71.017	607%
Hoofdstuk 14	Winkeltijdenwet	6.089	242	4%
Hoofdstuk 15	Kansspelen	2.417	4.543	188%
Hoofdstuk 16	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren - AVOI	384.071	79.958	21%
Hoofdstuk 17	Verkeer en Vervoer	9.108	2.364	26%
Hoofdstuk 18	Diversen	0	0	-
Titel 2 Dienstverlening inzake omgevingsvergunning		1.679.904	1.972.662	117%
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen			
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	0	0	-
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	1.679.904	1.972.662	117%

Hoofdstuk		Totale kosten	Opbrengsten	Percentage
Hoofdstuk 4	Vermindering			
Hoofdstuk 5	Gedeeltelijke legesbetaling en teruggaaf			
Hoofdstuk 6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	0	0	-
Hoofdstuk 7	Wet Geluidhinder	0	0	-
Hoofdstuk 8	Wettelijk vereiste publicaties	0	0	-
Hoofdstuk 9	In deze titel niet benoemde beschikking	0	0	-
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	234.668	14.131	6%
Hoofdstuk 1	Horeca	147.791	10.017	7%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten	74.699	3.631	5%
Hoofdstuk 3	Openbare orde	0	0	-
Hoofdstuk 4	Seksbedrijven	0	0	-
Hoofdstuk 5	Brandbeveiligingsverordening	0	0	-
Hoofdstuk 6	Verstrekking van informatie middels aanvraagformulier taxatiegegevens	0	0	-
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	0	0	-
Hoofdstuk 8	Huisvestingswet	12.178	484	4%

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het onderhoud van de kapitaalgoederen van de Gemeente Middelburg. Hierbij zijn de vastgestelde beleids- en/of beheerplannen leidend.

Beleidskader

De gemeenteraad en het college hebben in het verleden verschillende beleids- en beheerplannen vastgesteld. In onderstaande tabel worden de plannen benoemd waarbij een

koppeling met de programma's is gemaakt. De plannen hebben een meerjarig karakter. In de toelichtende tekst wordt beschreven op welke termijn een nieuw beleidsplan wordt opgesteld en met welke zaken rekening wordt gehouden.

Kapitaalgoederen	Prog	Beleids-/beheerplan	Vastgesteld	Looptijd	Actualisatie
Begraafplaatsen en crematorium	VM	Beleidsplan begraafplaatsen en crematorium	2001	2001–2030	2031

Bouwkundige objecten	div	Nota Kaders onderhoud gebouwen,	2017	2018–2027	2028
Beleidskader civieltechnische kunstwerken		Nota beheer en onderhoud civieltechnische kunstwerken	2024	2025–2034	2029
Openbaar groen	VM	Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026	2017	2016–2026	2027
Openbare verlichting	VVM	Beleidsplan Openbare verlichting 2010–2020	2010	2010–2020	2025
Riolering	VM	Stedelijk Waterprogramma 2021–2030	2021	2021–2030	2030
Speelplaatsen	VM	Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026	2017	2016–2026	2024
Sportvelden	SCR	Lokaal sportakkoord Middelburg 2024	2023	2024–2026	2026
Verkeersregelininstallaties	VVM	Beheerplan verkeerslichten (o.b.v. programma 17-2-2016)	-	2015–2025	2026
Waterwegen	VVM	Stedelijk Waterprogramma 2021–2030	2021	2021–2030	2030
		Overeenkomst Beheer en onderhoud van oppervlaktewater in Bebouwd gebied (BOB)	2017	2017–2024	2025
Wegen	VVM	Beheerplan wegen 2024–2033	2023	2024–2034	2028

Programma's

div = diverse

SCR = Sport, cultuur en recreatie

VM = Volksgezondheid en milieu

VVM = Verkeer, vervoer en waterstaat

Begraafplaatsen en crematorium

Wat wilden we bereiken?

In het Beleidsplan begraafplaatsen en crematorium (toekomstverkenning 2001–2030) is bepaald dat er mogelijkheden moet blijven bestaan voor begraven in alle kernen en is als doel aangegeven een regionaal functionerend crematorium waarbij wordt gestreefd naar een kostendekkende exploitatie, in samenhang met de exploitatie van de begraafplaatsen.

Wat hebben we bereikt?

In alle kernen hebben naar behoefte begrafenissen plaatsgevonden. Het onderhoud op de begraafplaatsen is uitgevoerd. Er is een kwaliteitsslag gemaakt aan het crematorium.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Begraafplaatsen

Een groot aantal plechtigheden is verzorgd inclusief het uitvoeren van de begrafenissen. Om de toegankelijkheid te kunnen garanderen was voor 2024 budget gereserveerd voor lokaal herstel van de paden op de begraafplaats aan de Westelijk Oude Havendijk. Vanwege de aanstaande bouw van een loods achter het crematorium is het herstellen van de paden uitgesteld tot nadat de loods is gerealiseerd. Om het begraven in Sint Laurens te kunnen garanderen voor een periode tot 2050, is in het bestemmingsplan voor Sint Laurens fase 1 een stuk grond gereserveerd voor het uitbreiden van de bestaande begraafplaats. In 2022 is een plan gemaakt voor uitbreiding. In 2023 zijn de eerste werkzaamheden uitgevoerd om het aangewezen uitbreidingsgebied geschikt te maken voor twee laags begraven. De werkzaamheden lopen door tot en met uiterlijk 2026.

Begrafenissen per locatie per jaar

Begrafenissen per locatie per jaar (totaal)

Locaties	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Westelijke Oude Havendijk	109	145	123	116	125	99	138	106	115	102
Noordweg Sint Laurens	18	19	20	17	28	29	19	18	20	20
Oude Dijk Nieuw- en Sint Joosland	9	7	10	7	10	12	12	6	13	19
Oude Rijksweg Nieuw- en Sint Joosland				2	0	0	0	0	0	1
Radermacherstraat Arnhemuiden		0		1	2	1	1	0	1	0
Veerseweg Arnhemuiden	26	25	26	31	26	28	36	33	40	29
Kleverskerke		1	1	3	0	2	3	1	2	3
Joodse begraafplaats	1	0			0	0	0	0	0	0
Aantal	163	197	180	177	191	171	209	164	191	174

Totaal hebben 174 begrafenissen plaatsgevonden. Dat zijn er 17 minder dan in 2023. Verwacht wordt dat er in de toekomst een dalende lijn te zien zal zijn. De verklaring is dat nabestaanden vaker kiezen voor cremeren.

Crematies per jaar

Crematies per jaar (totaal)

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal	1117	1075	1030	938	728	743	884	850	761	801

Verder is onderhoud uitgevoerd aan het crematorium, de buitenkant is helemaal geschilderd. Er is een huiskamer gerealiseerd, dit is een kleine ruimte waar ongeveer 10 personen afscheid kunnen nemen van een overledene. En in de koffiekamer is een professionele keuken aangebracht, er is geschilderd en de ruimte is voorzien van nieuw meubilair. De voorbereiding is gedaan voor het aanpassen/vernieuwen van de familiekamer, aula, wachtruimte en de entree. Voor nabestaanden en uitvaartondernemers is er een nieuwe cateringbrochure gemaakt.

Bouwkundige objecten

Wat wilden we bereiken?

Het onderhouden van de gemeentelijke bouwkundige objecten (zoals gebouwen, muren en poorten) op het conditieniveau zoals vastgelegd in de nota ‘Kaders onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen’ richt zich op het onderhouden van de gemeentelijke gebouwen en civieltechnische kunstwerken op conditieniveau 3 (redelijke conditie) voor de periode 2018–2027.

Wat hebben we bereikt?

Het onderhouden van de bouwkundige objecten is grotendeels binnen de geraamde kosten uitgevoerd. Indien nodig zijn onderdelen voor uitvoering doorgeschoven naar 2025.

Crematorium

In 2024 zijn er 801 crematies uitgevoerd. Dat zijn er 40 meer dan in 2023.

De budgettaire afwijkingen die hierdoor ontstaan, worden opgevangen door de voorziening onderhoud gebouwen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het planmatig onderhoud is uitgevoerd. De uitvoering is in samenhang met het huisvestingsbeleid, onderwijsbeleid, sportbeleid, wijkaanpak, parkeerbeleid en monumentenbeleid gepland. Ook niet-planmatig onderhoud (zoals vernielingen, klachtenonderhoud en onvoorziene zaken) is waar nodig uitgevoerd.

Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken zijn bouwwerken in de openbare ruimte zoals: bruggen, duikers, tunnels, coupures, viaducten, steigers, geluidschermen, kademuren en glooiingen. Afgekort gebruiken we ook wel het woord ‘kunstwerken’. Hieronder volgt een verantwoording per onderdeel.

Wat wilden we bereiken?

Beleidskaders: De gemeenteraad heeft gevraagd om meer inzicht in de civieltechnische kunstwerken. In 2024 stond actualisatie van de beleidskaders voor het beheer en onderhoud op de planning.

Beheer: Om de nieuwe beleidskaders te onderbouwen wilden we inzicht hebben in de conditie en kwaliteit van ons kunstwerkenareaal. Ook wilden we risico's en bijbehorende beheermaatregelen inzichtelijk maken.

Onderhoud: Voor de kunstwerken was het onderhoud vastgesteld op conditieniveau 3 (een redelijke conditie). Dit was vastgelegd in de – tot 17 december 2024 vigerende – nota 'Kaders onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuuren en glooiingen'. Om hieraan te voldoen wilden we onderhoud uitvoeren.

Vervanging en renovatie (investeringen): Voor de vervanging en renovatie opgaven wilden door middel van een meerjarenplanning inzichtelijk maken welke opgave op ons wacht. Tegelijkertijd wilden we ook voortgang boeken in de voorbereiding (Renovatie kademuur Turfkaai) en uitvoering (Restauratie kademuur Korendijk-Kinderdijk) van de investeringsprojecten.

Wat hebben we bereikt?

Beleidskaders: De gemeenteraad heeft op 17 december 2024 het raadsvoorstel (24-169 RM) over 'Beleidskaders beheer en onderhoud Civieltechnische kunstwerken 2025–2034' aangenomen!

Beheer: De conditie van het areaal is inzichtelijk gemaakt en verwerkt in het beheersysteem. De resultaten zijn gerapporteerd in de voornoemde notitie over de beleidskaders. We hebben beheermaatregelen vastgelegd om prioriteiten te stellen en risico's te beheersen.

Onderhoud: We hebben onderhoud uitgevoerd om de conditie te verbeteren. Ondanks de inzet op meerdere fronten tegelijk hebben we bij diverse kunstwerken de conditie op niveau gebracht.

Vervanging en renovatie (investeringen): Als onderdeel van de beleidskaders is een meerjareninvesteringsplanning gemaakt. Voor de renovatie van de kademuur aan de Turfkaai is net voor het eind van het jaar de aanbestedingsprocedure gestart. Bij de restauratie van de kademuur Korendijk-Kinderdijk is gestart met de laatste fase van het project.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De actualiseren van de beleidskaders was in 2024 een extra inspanning ten opzichte van de andere jaren. We hebben we

op de onderdelen beheer, onderhoud en investeringen alsnog vooruitgang geboekt. Hieronder volgt een korte samenvatting opgenomen van de acties die we hebben uitgevoerd.

Beleidskaders:

- actualisatie notitie beheer en onderhoud civieltechnische kunstwerken.

Beheer:

- planvoorbereiding van beheer en onderhoudsprojecten;
- visuele inspectie van het areaal, (inclusief inzichtelijk maken van de instandhoudingsmaatregelen en kosten);
- monitoring van diverse kademuuren;
- nader onderzoeken ten behoeve van onderhoud- en investeringsprojecten;
- meldingen registratie in het beheersysteem.

Onderhoud:

- planmatig onderhoud;
- niet-planmatig onderhoud uitgevoerd (naar aanleiding van klachten en onvoorziene gebreken).

Vervanging en renovatie (investeringen):

- aanbesteding renovatie kademuur;
- uitvoering restauratie kademuur.

Openbaar groen

Wat wilden we bereiken?

Het groenbeleidsplan 'Middelburg 2016–2026, Milieubewust en functioneel openbaar groen' is op 30 januari 2017 door de raad vastgesteld. De hoofdpunten van het beleidsplan zijn:

- behouden en versterken van de hoofdgroenstructuur (randvoorwaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen);
- toegankelijkheid van de hoofdgroenstructuur (de groene buffers van de stad) bevorderen;
- een groene inrichting van de wijken en speelplaatsen in stand houden en waar mogelijk verbeteren;
- zorgvuldig omgaan met uitgifte van groen;

- milieubewust beheren en differentiatie in de kwaliteitsniveaus van het groenbeheer van de verschillende gebieden aanhouden;
- inspelen in de groeninrichting op klimaatverandering;
- behoud van de beheerkwaliteit van het groen, ook op begraafplaatsen;
- bevorderen van biodiversiteit;
- het onderzoeken van de mogelijkheden voor het ontwikkelen van stadslandbouw;
- bij aanleg en inrichting kiezen voor duurzame concepten en beplantingen.

Wat hebben we bereikt?

Aan de in het groenbeleidsplan opgenomen doelen wordt gewerkt in een periode van 2016–2026. Door externe en interne ontwikkelingen zal bijstelling van het beleid plaatsvinden in deze periode. In 2024 zijn vooral aan de orde geweest:

- bevorderen van biodiversiteit, stadsnatuur en werken binnen de Wet natuurbescherming;
- bescherming van het (volwassen) bomenbestand in de gemeente Middelburg;
- op kleine schaal toepassen van inheemse flora in combinatie met ‘ontstening’ wat in komende jaren breder zal worden toegepast met een gunstiger leefklimaat en grotere biodiversiteit tot gevolg;
- het moeilijker en duurder uitvoeren van onderhoudstaken door een krappere arbeidsmarkt;
- stapsgewijze overgang naar elektrisch gereedschap.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het onderhoud is uitgevoerd volgens het groenbeheerplan, aan:

- 212 hectare openbaar groen met 24.694 bomen;
- 31 hectare groen op sportaccommodaties met 379 bomen;
- 11 hectare groen op de begraafplaatsen met 1.398 bomen;
- 114 hectare waterlopen en oevers.

Dit is een toename van 4 hectare in areaal ten opzichte van 2023. Het onderhoud is deels uitgevoerd met eigen medewerkers en met een belangrijke inzet van Orionis, en incidenteel met aannemers.

Daarnaast:

- is ecologisch groenbeheer verder geïntegreerd in de uitvoering;
- zijn er kwetterbosjes aangelegd;
- is het grasbeheer verder geëxtensiveerd ter bevordering van de biodiversiteit;
- is er begonnen aan een bomenplan om het bomenbestand gezond te houden en deze te versterken;
- is een aantal speeltuinen opgeknapt en vergroend;
- is bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte verharding omgevormd tot groen;
- is er een proef gedaan met verschillende typen elektrisch gereedschap.

Openbare verlichting

Wat wilden we bereiken?

Voor dit kapitaalgoed is in begin 2010 een beleidsplan openbare verlichting (2010–2020) vastgesteld. In 2024 wilden we een nieuw beleidsplan opstellen.

Sinds 1 januari 2008 wordt het beheer en onderhoud van de openbare verlichting uitgevoerd volgens het gezamenlijk contract van de Samenwerking openbare verlichting Zeeland. Het contract van beheer en onderhoud loopt vier jaar en na deze periode wordt het contract opnieuw aanbesteed. Op 8 april 2021 is het huidige contract voor beheer en onderhoud ingegaan. Het beheer en onderhoud wordt afgestemd met de overige Zeeuwse gemeenten. Binnen onze gemeentegrenzen worden de werkzaamheden afgestemd met overige onderhoudswerkzaamheden in de buitenruimte. Het huidige contract loopt af op 1 april 2026. In 2025 gaan we het nieuwe contract laten opstellen en gaat de aanbesteding plaatsvinden.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 is de openbare verlichting op diverse plaatsen in Middelburg vernieuwd. Door het toepassen van energiezuinige lampen is een besparing van ongeveer 40.000 kWh gerealiseerd.

Actualisatie van het beleidsplan is niet gerealiseerd. Door de uitvoering van andere projecten is dit doorgeschoven naar 2025.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In diverse woonstraten/wijken zijn lichtmasten en armaturen met conventionele lampen vervangen door dimbare ledverlichting. Ook de nostalgische armaturen in de binnenstad zijn gedeeltelijk

vernieuwd, de oude armaturen waren aan vervanging toe.

De vernieuwde nostalgische armaturen zijn uitgevoerd met de nieuwste ledtechnologie. Onder andere: Bellinkstraat, Bellinkplein, Nieuwstraat, Sint Janstraat en Herenstraat, Schuddebeursstraat en Ganzengang.

Riolering

Wat wilden we bereiken?

Het Stedelijk Waterprogramma 2021–2030 is op 11 maart 2021 door de raad vastgesteld (SWP 2021–2030). In dit beleidsdocument wordt weergegeven hoe de Gemeente Middelburg omgaat met het oppervlaktewaterbeheer en de gemeentelijke zorgplicht voor de rioleringen (afval-, hemel- en grondwater). In het plan staat omschreven hoe zo doeltreffend mogelijk en tegen zo laag mogelijke maatschappelijke lasten het beheer zal worden uitgevoerd.

In het SWP is het Stedelijk Waterplan geïntegreerd. Het totaalplan dient als input voor de Omgevingsvisie Middelburg 2050 (inmiddels vastgesteld) en voor het Omgevingsprogramma. Het is in overeenstemming met de Middelburgse Visie Milieu.

Jaarlijks wordt een deel van het rioleringssysteem geïnspecteerd. De kwaliteit van de riolering staat beschreven in het SWP 2021-2030 en wordt over het algemeen als voldoende tot goed beoordeeld. De kwaliteit van de riolering zal jaarlijks niet veel wijzigen, vanwege de standaard lange levensduur van riolering (60-70 jaar, en soms nog langer).

De uitvoering van werkzaamheden aan de rioleringen wordt zoveel mogelijk afgestemd met andere werkzaamheden in de buitenruimte, zoals herstructureringswerkzaamheden van stadsdelen en onderhoud en reconstructies van wegen. Daarnaast vindt afstemming plaats met andere beheerders waaronder de Provincie Zeeland en Waterschap Scheldestromen.

Speerpunt voor 2024 was de vervanging of renovatie van ongeveer 3,3 km riolering. Mede in het kader van de hemelwaterzorgplicht proberen we jaarlijks 1% (3,3 ha) van de aangesloten verharding (peildatum 2000) van de gemengde rioolstelsels af te koppelen.

Wat hebben we bereikt?

Het benodigde onderhoud aan riolen en installaties is uitgevoerd, net als een deel van de geplande vervangingen en renovaties (totaal ongeveer 3,1 km).

Er is slechts 1,1 ha verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde rioleringssstelsels. Daardoor zitten we met het afkoppelen niet meer op het schema van 1% per jaar (22,7% afgekoppeld in 24 jaar).

De eerste reden van deze vertraging is de integrale afstemming van de werkzaamheden met andere disciplines, bewoners en nutsbedrijven. De kwaliteit van het plan wordt hierdoor beter, er is minder overlast maar er ontstaan afhankelijkheden in de uitvoering. Ook worden door deze werkwijze de integrale doelen gerealiseerd van andere beleidsvelden zoals wegen, verkeer, groen en klimaatmaatregelen.

Een tweede reden is dat prioriteit ligt bij het begeleiden van ontwikkelings- en uitbreidingslocaties, waardoor minder tijd kan worden besteed aan de voorbereiding en begeleiding van de geplande beheer- en onderhoudsprojecten.

Algemeen geldt dat de financiële middelen die in een bepaald jaar niet worden uitgegeven aan de rioleringszorg, worden opgenomen (gedoteerd) in de rioolvoorziening. Wanneer onderhoudswerken in een later stadium worden uitgevoerd zullen de benodigde middelen weer uit deze voorziening worden onttrokken. De rioolheffing is een doelheffing, dat wil zeggen dat inkomsten daaruit niet aan andere voorzieningen mogen worden uitgegeven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er is onderhoud gepleegd aan ongeveer 63 km riolering, alle (18.900) kolken, alle (92) gemalen/pompputten/tunnels in bebouwd gebied en alle (85) pompputten in het buitengebied. Het technisch onderhoud aan de installaties is uitgevoerd in samenwerkingsverband met het waterschap.

Speelplaatsen

Wat wilden we bereiken?

Het Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026 is vastgesteld 30 januari 2017. Hierin is een actualisatie van het speelruimtebeleid opgenomen. De doelstelling is het realiseren en in stand houden van speelruimte en speelvoorzieningen

van voldoende kwaliteit, in een groene inrichting, voor alle leeftijdsgroepen, evenwichtig verspreid over de stad. In toenemende mate wordt hierbij ingespeeld op wensen en inbreng vanuit de verschillende wijken.

Wat hebben we bereikt?

Een fijnmazig netwerk van speelvoorzieningen over de stad dat mede is afgestemd op de wensen vanuit de wijken. Meer groene speelplaatsen, bijvoorbeeld Van Epenpark, Duunmede en Meanderlaan.

Verder is een herziening van het speelruimteplan uitgevoerd. In de herziening is een visie op bewegen, ontmoeten, sporten en spelen in de openbare ruimte opgesteld met een uitvoeringsstrategie en uitvoeringsplan. De visie wordt behandeld in de raadsvergadering van 30 januari 2025.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Inspecties (4 keer), regulier onderhoud, calamiteitenonderhoud en vervangingen zijn uitgevoerd.

Sportvelden

Wat wilden we bereiken?

Toekomstbestendige en duurzame sportvoorzieningen in de gemeente Middelburg.

Wat hebben we bereikt?

Sportvoorzieningen van voldoende kwantiteit en kwaliteit binnen de kaderstelling. Het beleid is in 2023 geactualiseerd in het lokaal sportakkoord.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het areaal en het actuele beheer zijn vastgelegd in het groenbeleidsplan. Het gaat om zes sportcomplexen (De Sprong, Kruitmolen, Nieuwland, Arnemuiden, Sint Laurens en Veersepoort) en 31,7 ha aan areaal inclusief verhardingen. Hier hebben we de volgende maatregelen uitgevoerd:

- jaarrond onderhoud van de velden, waarbij onderscheid gemaakt wordt in dagelijks onderhoud en grootonderhoud;
- aanbesteding vervanging van sportveldverlichting door ledverlichting;
- aanbesteding renovatie van kunstgrasveld 2 bij KV Swift.

Verkeersregelininstallaties

Wat wilden we bereiken?

We willen een goed functionerend verkeerslichtenareaal door:

- uitvoering te geven aan het tijdig vervangen van afgeschreven verkeersregelininstallaties;
- adequaat te reageren op storingen in de verkeersregelininstallatie (eerstelijnsonderhoud);
- jaarlijks preventief en correctief onderhoud aan de installaties uit te voeren (tweedelijnsonderhoud);
- het uitvoeren van verkeerskundig onderhoud de verkeerslichtenregeling af te stemmen op de verkeerssituatie en verkeersaanbod;
- geen verkeersregelininstallaties toe te passen op kruispunten waar een fysieke maatregel (bijvoorbeeld rotonde of

voorrangskruising) een betere oplossing is. Bij vervanging vooraf een nut-en-noodzaakonderzoek uitvoeren.

Wat hebben we bereikt?

In 2022 heeft de gezamenlijke aanbesteding van de Zeeuwse wegbeheerders plaatsgevonden voor het nieuwe netwerkmanagementsysteem (NMS). Het werk is gegund aan de Firma Technolution met het systeem Mobimaestro. Voor het aanpassen van de Middelburgse VRI's en het verbinden met Mobimaestro is een raamcontract met Technolution afgesloten. In 2023 zijn op de Middelburgse VRI's de digitale verbindingen geüpdatet en via beveiligde verbindingen aangesloten op Mobimaestro. In 2024 is het systeem operationeel geworden. We hebben nu 12 verkeersregelininstallatie die we op het systeem hebben aangesloten en waarvan we rechtstreeks op afstand de informatie over de goede werking van de

VRI kunnen monitoren en eventueel parameters van de verkeerslichtenregeling kunnen aanpassen.

Parallel aan de gezamenlijke aanschaf van een NMS is op initiatief van Provincie Zeeland een onderzoek gestart naar een gezamenlijke aanpak voor het ombouwen van het bestaande verkeerslichtenareaal naar intelligente VRI's (iVRI). iVRI's worden landelijk de nieuwe standaard en bieden de mogelijkheid om het verkeer zo goed mogelijk af te wikkelen op basis van gegevens over de actuele verkeerssituatie. Vanuit het Rijk zijn hiervoor subsidiemiddelen beschikbaar gesteld. In 2021 heeft de Provincie onder de wegbeheerders de belangstelling gepeild. Middelburg heeft, net als de andere grote Zeeuwse gemeenten, aangegeven aan dit onderzoek mee te willen werken. In 2022 is gebleken dat er nog te veel vragen onbeantwoord zijn over de toepasbaarheid van iVRI's op het Schroetracé en Het Groene Woud. Vanwege deze onduidelijkheid hebben we besloten om op dit moment niet in te stappen in een gezamenlijke aanbesteding voor de aanschaf van iVRI's. Wij blijven de ontwikkelingen op dit gebied wel nauwlettend volgen.

We hebben het eerste- en tweedelijns onderhoud voor 2024 uitbesteed aan de firma Istimewa.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De voorbereiding voor vervanging van de VRI op het kruispunt Stromenweg/Grevelingenstraat was gepland voor het jaar 2022. Vanwege gebrek aan capaciteit binnen het cluster verkeer is dit doorgeschoven naar 2024. In 2024 heeft Bureau Goudappel de opdracht gekregen een bestek op te stellen voor de vervanging van de VRI en de verdere voorbereiding en uitvoering te begeleiden (realisatie vervanging in 2025).

In 2024 was de voorbereiding van de vervanging van de VRI op het kruispunt Laan der Verenigde Naties/Breeweg gepland. Door capaciteitsproblemen binnen het cluster verkeer hebben we dit moeten doorschuiven naar 2025. In de voorbereiding hiervoor zal nog nader onderzocht worden of een VRI op dit kruispunt noodzakelijk is of dat een rotonde op deze plaats een geschiktere oplossing is.

In 2020 is een motie aangenomen om te onderzoeken of de VRI op de kruising Sandberglaan/Laan der Verenigde Naties/President Rooseveltlaan vervangen kan worden door een rotonde. In 2021 is het verkeerskundig onderzoek gestart en de inpasbaarheid

van een rotonde onderzocht. Hierbij is rekening gehouden met de ontwikkeling van een nieuw kerkgebouw grenzend aan het kruispunt. Inmiddels is de nieuwe kerk in aanbouw en worden de aanpassing aan de weginfrastructuur voorbereid. Een rotonde op genoemde kruispunt is inpasbaar. Een definitief voorstel voor reconstructie en vrijgave van het in de kadernota 2025-2028 gereserveerde krediet wordt in de eerste helft van 2025 aan de raad voorgelegd.

Het jaarlijkse preventieve en correctieve onderhoud is uitgevoerd door Istimewa in samenwerking met de leverancier van de verkeersregelinstallaties. Aandachts- en herstelpunten zijn uitgevoerd.

Waterwegen

Wat wilden we bereiken?

Met het zorgdragen voor waterlopen beogen we een goede kwaliteit en afvoer van het oppervlaktewater naar het Kanaal door Walcheren. Het belangrijkste document was het stedelijk waterplan (Waterplan Middelburg 2005–2009). Dit waterplan is geactualiseerd in 2021 en zal als Stedelijk Waterprogramma (gecombineerd met het voormalig gemeentelijk rioleringsplan) worden opgenomen in het Omgevingsprogramma van de gemeente. Een Omgevingsprogramma bevat de concrete uitwerkingen en acties die nodig zijn om de in de Omgevingsvisie Middelburg 2050 afgesproken ambities te bereiken.

Wat hebben we bereikt?

Oppervlaktewater binnen stedelijk gebied

Op basis van de overeenkomst Beheer Openbaar water Bebouwd gebied (BOB, door het college vastgesteld op 9 mei 2017 voor de periode 2017–2025 als vervolg op de eerdere overeenkomst) hebben we samen met het waterschap Scheldestromen zorggedragen voor het onderhoud van de waterlopen. Het areaal en het actuele beheer zijn vastgelegd in het groenbeleidsplan. Het gaat om wateroppervlak inclusief slootkanten/oeveren met een totale omvang van 114 ha aan areaal. In 2024 zijn stappen ondernomen om een nieuwe BOB-overeenkomst 2025–2033 te realiseren, deze zal binnenkort via een nota aan het college worden voorgelegd.

De in de beheerplannen beoogde kwaliteit is geleverd. Op dit moment is er geen achterstallig baggerwerk in de gemeente. Door

het baggerwerk op peil te houden, verbetert de kwaliteit van het oppervlaktewater en wordt een goede afvoer gegarandeerd.

Oppervlaktewater buiten stedelijk gebied

Om de afvoer en berging van het oppervlaktewater klimaatbestendig te maken, heeft het waterschap de capaciteit ervan getoetst aan de Planvorming Wateropgave (PWO) Walcheren. Dit PWO is een gekalibreerd watersysteemmodel voor heel Walcheren, en vormt de basis voor de peilbesluiten van het waterschap.

Oppervlaktewater en riolering in stedelijk gebied

Verder heeft de SAZ+ (Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland, bestaande uit alle Zeeuwse gemeenten, het waterschap Scheldestromen en Evides) in 2017 een stresstest uitgevoerd op het stedelijk water (oppervlaktewater en riolering). Het doel van deze stresstest was om locaties in beeld te brengen die gevoelig kunnen zijn voor extreem weer zoals korte hevige neerslag, langdurige neerslag of droogte. De resultaten van de stresstest zijn verder verfijnd en zijn verwerkt in het nieuwe Stedelijk Waterprogramma, dat in het voorjaar van 2021 is vastgesteld door de raad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2024 is onderhoud volgens de BOB-overeenkomst uitgevoerd aan oppervlaktewater in de stad. De aanbevelingen uit de PWO zijn door het waterschap gedeeltelijk al uitgevoerd (Dauwendaele) en andere zullen komende jaren volgen (Klarenbeek).

In 2024 zijn in Klarenbeek en de Veersepoort alle regulieren sloten gebaggerd en de duikers gereinigd, en is er onderhoud uitgevoerd aan beschoeiingen in de Veste en de Domburgsche Watergang.

Wegen

Wat wilden we bereiken?

Het realiseren van de 37 geplande onderhoudsprojecten van de jaarplanning wegen en riolen, en het verminderen van de hoeveelheid achterstallig onderhoud. Daarnaast lag de focus bij de onderhoudsprojecten op het ontstenen/vergroenen van de verharding om een groenere omgeving te bevorderen.

Wat hebben we bereikt?

Planning wegen- en rioolonderhoud 2024

In 2024 zijn 12 van de in totaal 37 geplande onderhoudsprojecten afgerond en 4 onderhoudsprojecten zijn nog in uitvoering. De overige 21 projecten zijn doorgeschoven naar 2025.

Klimaatmaatregelen

Het klimaat verandert. We krijgen in de toekomst vaker te maken met wateroverlast en perioden met droogte en hitte. Door het klimaatbestendiger maken van de leefomgeving zorgen we ervoor dat er meer ruimte komt voor groen en dat er minder stenen worden teruggebracht.

In 2024 hebben we ongeveer 4.500 m² verharding vervangen door groen of omgevormd naar een halfverharding.

Achterstallig onderhoud

Het percentage achterstallig onderhoud is begin 2024 bepaald op 16,4% (ongeveer 445.000 m²) van het totale areaal. De totale oppervlakte van het wegenareaal bedraagt ongeveer 2,7 miljoen m². Op basis van de uitgevoerde onderhoudsprojecten (onder andere Schroeweg en Duunmede) en het uitgevoerde klein onderhoud in de Stromenwijk/'t Zand is naar schatting ongeveer 32.000 m² achterstallig onderhoud weggewerkt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Planning wegen- en rioolonderhoud 2024.

Er zijn 12 van de 37 projecten gerealiseerd, 4 zijn nog in uitvoering. De overige 21 projecten zijn om diverse redenen vertraagd en doorgeschoven naar 2025:

De eerste reden van deze vertraging is de integrale afstemming van de werkzaamheden met andere disciplines, bewoners en nutsbedrijven. De kwaliteit van het plan wordt hierdoor beter, er is minder overlast en er ontstaan afhankelijkheden in de uitvoering. Ook worden door deze werkwijze de integrale doelen gerealiseerd van andere beleidsvelden zoals verkeer, groen, riolen en klimaatmaatregelen. Aan de andere kant is het een intensievere werkwijze die de doorlooptijd van projecten aanzienlijk verlengt en meer inzet van de eigen medewerkers vraagt.

Een tweede reden is dat prioriteit ligt bij het begeleiden van ontwikkelings- en uitbreidingslocaties, waardoor minder tijd kan

worden besteed aan de voorbereiding en begeleiding van de geplande beheer- en onderhoudsprojecten.

Een derde reden is het capaciteitsprobleem bij de nutsbedrijven Stedin en Evides bij de voorbereiding en uitvoering van kabel- en leidingwerkzaamheden.

Klimaatmaatregelen

Bij het integraal ontwerpen en de afstemming met andere disciplines, bewoners en nutsbedrijven wordt gekeken naar kansen om te ontstenen of bestratingsmateriaal om te vormen naar een halfverharding. Waar mogelijk wordt het verhard oppervlak omgevormd naar bijvoorbeeld halfverharding en/of groen. Ook worden goede bestratingsmaterialen hergebruikt.

Voorbeelden zijn de Schroeweg en het voetpad Vlissings Bolwerk waar 1.700 m² verharding is omgevormd naar groen of halfverharding. Bij klein onderhoud wordt op kleinere schaal gekeken naar ontstenen of het omvormen van bestratingsmateriaal. Een voorbeeld is de Van Heemskerckstraat en de Westerscheldestraat. In totaal is bij het klein onderhoud ongeveer 1.000 m² verharding omgevormd naar groen of halfverharding.

Achterstallig onderhoud

Financiën kapitaalgoederen

Over het gehele wegareaal gezien, staat de kwaliteit van het wegareaal onder druk. Enerzijds doordat de prioriteit op andere werkvelden ligt (waaronder ontwikkelingslocaties), anderzijds is er een tekort aan capaciteit, zowel in de eigen organisatie als bij externe partijen.

Het percentage achterstallig onderhoud wegen was in 2023 18% en is in 2024 afgenomen naar 16,4%. Er is niet meer voldaan aan het gestelde ambitieniveau C, omdat het achterstallig onderhoud meer dan 10% bedraagt. In het Wegenbeheerplan 2024-2033 is afgesproken hoe de hoeveelheid achterstallig onderhoud de komende jaren wordt teruggebracht.

Naast het projectmatig onderhoud wordt een deel van het budget besteed aan het kleinschalig onderhoud, omdat de schadebeelden van de wegonderdelen hier om vragen. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen het beschikbare budget en voor een deel uit de reserve wegen. Met dit kleinschalig onderhoud wordt meestal een geringe beeldkwaliteitsverbetering (van achterstallig naar C-niveau) bereikt. Door in elk jaar een andere wijk het klein onderhoud uit te voeren, kunnen we het teveel aan achterstallig onderhoud langzaam gaan inlopen.

In 2024 is met de gerealiseerde onderhoudsprojecten en het klein onderhoud ongeveer 32.000 m² achterstallig onderhoud weggewerkt.

Omschrijving	Programma		Begroting	Rekening
Begraafplaatsen en crematorium	Volksgezondheid en milieu	Kapitaallasten	186.066	185.979
		Jaarlijks onderhoud	1.343.634	1.222.609
		Subtotaal	1.529.700	1.408.587
Openbaar groen	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	118.205	118.205
		Jaarlijks onderhoud	2.825.947	2.611.850
		Subtotaal	2.944.152	2.730.055
Openbare verlichting	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	58.522	58.522
		Jaarlijks onderhoud	554.216	572.894
		Subtotaal	612.738	631.416
Riolering	Volksgezondheid en milieu	Kapitaallasten	36.522	35.591
		Jaarlijks onderhoud	1.108.224	870.528
		Storting in voorziening	3.332.355	3.513.455
		Subtotaal	4.477.102	4.419.575

Omschrijving	Programma		Begroting	Rekening
Speelplaatsen	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	69.713	69.714
		Jaarlijks onderhoud	162.261	165.136
		Subtotaal	231.975	234.849
Sportvelden	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	433.109	427.177
		Jaarlijks onderhoud	251.665	174.125
		Subtotaal	684.774	601.303
Verkeersregelinstallaties	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	140.229	140.229
		Jaarlijks onderhoud	130.081	121.795
		Subtotaal	270.311	262.024
Waterwegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	97.836	97.742
		Jaarlijks onderhoud	50.293	55.558
		Subtotaal	148.130	153.300
Wegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	476.121	475.028
		Jaarlijks onderhoud	3.392.795	3.114.314
		Toevoeging reserve	0	2.538.846
		Subtotaal	3.868.916	6.128.188
		Totaal	14.767.798	16.569.297
Omschrijving	Programma		Begroting	Rekening
Gebouwen en civiel-technische kunstwerken (GBP)	Bestuur en ondersteuning	Dotatie		
		aan voorziening	2.261.126	2.261.126
	Verkeer, vervoer en waterstaat	Dotatie		
		aan voorziening	680.052	680.052
		Totaal	2.941.178	2.941.178

Financiering

Inleiding

De treasuryfunctie voert de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer uit met als doel de organisatie te voorzien in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's.

Beleidskader

Middelburg geeft uitvoering aan de treasuryfunctie binnen de normen van:

- Wet financiering decentrale overheden (kasgeldlimiet en renterisicobeheer)
- Financiële verordening
- Treasury statuut van de gemeente Middelburg

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume uitstaande schuld, dat in een jaar aan een renteherziening onderhevig is. In de wet FIDO zijn eisen gesteld aan het maximum renterisico, dit komt tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren.

Kasgeldlimiet

Het hulpmiddel om renterisico's op korte financiering te beperken is de kasgeldlimiet. Als referentiekader voor de bepaling van de kasgeldlimiet geldt het begrotingstotaal en een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage voor gemeenten van 8,5%. Voor 2024 betekent dit een kasgeldlimiet van € 18,6 miljoen. Financiering van activiteiten mag binnen deze limiet plaatsvinden door middel van kortlopende financieringsmogelijkheden.

In onderstaande tabel is te zien dat de gemeente Middelburg in het jaar 2024 over voldoende liquiditeiten beschikt. De gemiddelde stand van de schatkist is opgenomen bij de netto vlottende middelen. In het jaar 2024 is de totale netto vlottende schuld ruim binnen het kasgeldlimiet gebleven.

Ontwikkeling	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
kasgeldlimiet *€1.000				
Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In bedrag	18.589	18.589	18.589	18.589
Gemiddelde vlottende schuld	11.957	9.034	9.494	5.733
Gemiddelde vlottende middelen	40.036	41.500	69.354	67.223
Gemiddelde netto vlottende schuld (+) / overschot vlottende middelen (-)	-28.079	-32.469	-59.860	-61.490
Ruimte onder kasgeldlimiet	46.668	51.058	78.449	80.079

Renterisiconorm

Deze renterisiconorm houdt in dat in een jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. Bij de gemeentelijke financiering is in 2024 aan deze norm voldaan.

Ontwikkeling renterisiconorm *€1.000	
Totale begrotingstotaal	218.699
Norm 20%	43.740
Aflossing	24.622
Renteherziening	0
Ruimte onder de renterisiconorm	19.118

Rente

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit BBV is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Dit percentage wordt berekend door de totale boekwaarde van de bezittingen te delen door werkelijk betaalde rente. De (rente)omslag voor het jaar 2024 was in lijn met voorgaande jaren in de begroting vastgesteld op 1,5%.

Eind 2023 heeft de commissie BBV een nieuwe rentenotitie gepubliceerd. De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Per 1 januari 2024 wordt niet langer de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen, maar wordt de renteomslag gebruikt voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties.

Bij de Najaarsbrief 2024 is de omslagrente opnieuw berekend volgens de rentenotitie 2023 van de commissie BBV. Met name als gevolg van de hoge rentebaten op de uitstaande liquiditeiten binnen de Rijksschatkist is de omslagrente voor begrotingsjaar 2024 neerwaarts bijgesteld van 1,5% naar 0.35%. Het positieve renteresultaat in 2024 van € 42.000. ontstaat doordat de gehanteerde omslagrente van 0,35% iets hoger is dan de werkelijke berekende omslagrente 0,33%.

Berekening renteomslag * € 1.000	Rekening 2024
Externe rentelasten korte en lange financiering	2.967
af: Externe rentebaten	-2.305
Saldo rentelasten en rentebaten	662
Rente over voorzieningen tegen contante waarde (+)	46
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	708
Boekwaarde 1/1/2024	
Berekend % omslagrente	0,33%
Te hanteren omslagrente	0,35%
Berekening renteresultaat	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	708
Toe te rekenen rente	750
Renteresultaat	42

Leningportefeuille

Onderstaand een overzicht van de totale aangetrokken lang- en kortlopende geldleningen. In het jaar 2024 is er een bedrag afgelost van € 24,6 miljoen op de langlopende financiering. Er zijn in 2024 geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken.

Aangetrokken geldleningen * € 1.000	31/12 2024	31/12 2023
Langlopende leningen t.b.v eigen financiering	93.480	118.102
Langlopende leningen t.b.v woningbouw	4.290	4.290
Kortlopende leningen en rekening courant saldo BNG	0	2.466

Verstrekte geldleningen

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de verstrekte geldleningen per 31 december. In het jaar 2024 zijn er aanvullende bedragen voor de startersleningen beschikbaar gesteld, in januari 2024 € 1,1 miljoen en in juli 2024 € 1,3 miljoen. Een specificatie van de overige verstrekte geldleningen is opgenomen bij de toelichting van de balans, onderdeel Financiële vaste activa.

Verstrekte geldleningen * € 1.000	31/12 2024	31/12 2023
Langlopende verstrekte leningen t.b.v. woningbouw	4.290	4.290
Overige verstrekte leningen minus voorziening voor oninbaarheid	9.491	5.950

Gewaarborgde geldleningen

Naast de meer reguliere financiering kent de gemeente ook de gewaarborgde geldleningen voor onder andere Woongoed. Deze leningen zijn ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Het waarborgfonds kent een getrapd garantieniveau. De gemeente loopt daarbij risico in derde aanleg.

Gewaarborgde geldleningen * € 1.000	31/12 2024	31/12 2023
Woningbouw	138.206	149.905
Overige verstrekte leningen	10.976	11.592

Een specificatie van de gewaarborgde geldleningen is opgenomen bij de toelichting op de balans. Hierin zijn de geldnemers van de overige verstrekte gewaarborgde geldleningen vermeld.

Schatkistbankieren

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) is verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten hun overtollige middelen bij het rijk moeten uitzetten. Hiermee wordt beoogd dat de staat minder geld leent op de financiële markten en de staatsschuld daalt.

Voor de gemeente Middelburg is de drempel voor het verplicht schatkistbankieren € 4,4 miljoen, 2% van het begrotingstotaal. Een overzicht van het schatkistbankieren is opgenomen bij de toelichting op de liquide middelen.

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de bedrijfsvoering van de Gemeente Middelburg. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Het betreft beleidsmatige (primaire) processen, ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing ervan. Over de volgende onderdelen wordt in de paragraaf Bedrijfsvoering inzicht gegeven in de uitvoering over het jaar 2023:

- Personeel en organisatie
- Dienstverlening
- Communicatie
- Juridische Zaken
- Informatie en Automatisering
- Documentaire/Digitale informatievoorziening
- Inkoop
- Informatiebeveiliging
- Privacybescherming
- Financieel Beleid/Beheer
- AO/IC
- Toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording

Personeel en Organisatie

Arbeidsmarktcommunicatie

In 2024 is voortgebouwd op de professionalisering van de arbeidsmarktcommunicatie. Zo zijn er foto's gemaakt, een promotiefilmpje voor de gemeente als werkgever, in een participatief traject nieuwe kernwaarden opgesteld en is nog meer deelgenomen aan beurzen om de gemeente Middelburg sterker op de kaart te zetten. Dit alles heeft bijgedragen aan een recordaantal van 87 ingevulde vacatures.

Aanbesteding personeelsinformatiesysteem

In 2024 moest het personeelsinformatiesysteem worden aanbesteed. De uitkomst hiervan was dat de huidige leverancier (Youforce, van Visma Raet) de gunning heeft gekregen. In de praktijk betekent dit dat we een optimalisatietraject doorlopen om het personeelsinformatiesysteem efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken.

Organisatieontwikkeling

In navolging op de organisatieanalyse in 2023 is in 2024 een vervolgproject opgestart dat een advies uitwerkt voor een herziene taakverdeling tussen afdelingshoofden, coördinatoren en strategisch adviseurs. Hierover is eind 2024 een besluit genomen. Daarnaast werkt de projectgroep ook een advies uit voor een meer evenwichtige verdeling van taken over afdelingen. Dat volgt in 2025.

Visie op werken

In 2024 is het project Visie op werken opgestart. Het doel is o.a. om een prettige werkomgeving te creëren, die de samenwerking bevordert en ervoor zorgt dat we een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven. Hiervoor zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar o.a. de mogelijkheden en limitaties van de huidige werkomgeving, de manieren van werken door verschillende typen functies en een bezettingsgraadmetering. Dit is input voor een werkomgeving die moet bijdragen aan betrokken en vitale medewerkers. Dit project loopt door in 2025.

Medewerkeronderzoek

In 2024 is een tweede medewerkeronderzoek uitgevoerd. Het onderzoek was enerzijds gericht op de werkbeleving met extra thema veiligheid en inclusiviteit. 82% van de medewerkers heeft de vragenlijst ingevuld. De resultaten geven een positief beeld over de gemeente als werkgever.

In-, door- en uitstroomproces

Het in-, door- en uitstroomproces is doorgelicht. Hieruit is een implementatieadvies gekomen om dit proces meer te automatiseren en veiliger in te richten op het gebied van informatieveiligheid en privacy.

Dienstverlening

Het programma Dienstverlening is in 2024 structureel belegd met het aanstellen van een adviseur Dienstverlening.

Er is gekozen voor een data-gedreven aanpak van de verbetering van dienstverlening. Vandaar dat in 2024 aan de slag is gegaan met het opzetten van een overzicht van meetgegevens over de dienstverlening. Aan de hand van deze meetgegevens stellen we in 2025 een meerjarige uitvoeringsagenda op.

Communicatie

Website

Alle websites en apps die overheden in de lucht hebben, moeten voldoen qua toegankelijkheid. Dat houdt in dat ze volledig geraadpleegd kunnen worden door mensen met een visuele of lichamelijke beperking. Dit is een van de aspecten waar we constant alert op zijn. De website is echter nog niet perfect. Dit heeft vooral te maken met pdf's die op de website staan. In 2024 hebben we er weer een aantal van de website kunnen halen. Dit deden we onder andere door de teksten om te zetten naar webpagina's en pdf formulieren om te zetten naar online invulbare formulieren die wel voldoen qua toegankelijkheid. Daarmee hebben we een aantal stappen gezet in de digitale toegankelijkheid van Gemeente Middelburg.

Op onze website hebben we tegenwoordig ook een kaart met een overzicht van actuele wegwerkzaamheden in onze gemeente. Naast aanduiding op de kaart staat er ook tekst bij over wat de werkzaamheden zijn, wanneer ze zijn en wie ze uitvoert.

Zie ook de informatie in het programma Bestuur en Ondersteuning.

Middelburg Ontmoet

In 2024 ontwikkelde het online community platform Middelburg Ontmoet zich steeds verder. Het groeit qua aantal gebruikers, een schrijfgroep van een aantal enthousiaste Middelburgers ontstond en scheef een heel divers aantal berichten. Uiteraard werd de platform ook ingezet voor participatie, bijvoorbeeld voor het beleidsplan toerisme, het evenementenbeleid, fiets- en parkeerbeleid en Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten.

Op Middelburg Ontmoet staat ook de sociale netwerkkaart. Dat is een overzicht van organisaties die inwoners helpen om zich fit te voelen en mee te doen in de maatschappij. Denk aan sportclubs, culturele verenigingen, ontmoetingsplekken en aan organisaties waar je terechtkunt met vragen over thema's als opgroeien, wonen, zorg en omgaan met geld. De indeling van de sociale kaart is gebaseerd op Positieve Gezondheid.

Zie ook de informatie in het programma Bestuur en Ondersteuning.

Sociale media

Gemeente Middelburg is actief op Facebook, Instagram, X (voorheen Twitter) en LinkedIn. En uiteraard ook op Middelburg

Ontmoet. We gebruiken sociale media om informatie te zenden, bijvoorbeeld nieuwsberichten, aankondigingen van raadsvergaderingen en (werk)bezoeken van college(leden). Maar ook om mensen uit te nodigen voor bijeenkomsten of het invullen van een enquête. Onze wethouders zijn ook actief op een of meerdere sociale media.

Herschrijven brieven

In 2024 hebben we een heel veel brieven van de samenwerking belastingen en de Toegang herschreven naar B1-niveau, sommigen zijn zelfs nog eenvoudiger geworden. In het verlengde hiervan hebben we in 2024 de voorbereidingen gedaan voor het samenstellen van een groep inwoners die ons gaan helpen met het nog begrijpelijker maken van brieven die wij versturen.

Overig

De communicatieadviseurs en medewerkers van het cluster Communicatie zijn in 2024 ook ingezet op vele andere projecten en lijnactiviteiten. Denk aan het opstellen van evenementenbeleid, beleidsplan toerisme, diverse Europese projecten, azc, voorbereiden burgerberaad, gebiedsontsluiting Veerse Meer zuid, YouChoose, Hackshield, renovatie kademuren, Hart voor Dauwendaele en Hart voor Griffioen.

Juridische zaken

Bezwaarschriften en geschillen

In 2024 heeft de kamer Algemene Zaken van de Commissie bezwaarschriften 12 keer vergaderd en 25 adviezen uitgebracht. Hiervan zijn 5 bezwaarschriften gegrond en 16 bezwaarschriften ongegrond verklaard. In 2 gevallen was er sprake van een combinatie gegrond/ongegrond. 2 bezwaarschriften zijn niet-ontvankelijk verklaard. Aan vergoedingen en reiskosten voor de commissieleden werd in totaal € 9.240,00 betaald.

Door de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren geldt voor ambtenaren het private arbeidsrecht. In 2024 heeft de Regionale Geschillencommissie geen individuele geschillen tussen gemeente en werknemer behandeld.

Klachten

De informele behandeling van klachten in 2024 laat ook dit jaar zien dat vlot en persoonlijk contact gelegd door de klachtbehandelaar bijzonder op prijs wordt gesteld door de klager. Deze persoonlijke contacten zorgden ervoor dat de

meeste klachten snel naar tevredenheid van klager werden opgelost. In 2024 zijn 41 klachten behandeld waarvan twee ter behandeling aan de klachtencommissie zijn voorgelegd. De klachtencommissie heeft geadviseerd om deze twee klachten gegrond te verklaren. Geen van deze klachten zijn voorgelegd aan de Nationale Ombudsman. Aan vergoedingen en reiskosten voor de commissieleden werd in totaal € 762,00 betaald.

Verzekeringen

Met ingang van 1 januari 2021 heeft de gemeente bij AON assurantien een nieuw brandcontract met een looptijd van 3 jaar. Echter, als gevolg van de schadelast van de gemeente Middelburg (én landelijke) hadden de verzekeraars het gemeentelijk brandcontract per 1 januari 2023 pro-forma opgezegd. De verzekeraars hebben het brandcontract verlengd tot 1 januari 2024 en daarna tot 1 januari 2025. De verzekering wordt per jaar verlengd. Eén verzekeraar heeft een premieverhoging van 10% doorgevoerd. De andere verzekeraars hebben de premie niet gewijzigd.

De aansprakelijkheidsverzekering heeft de gemeente na een Europese aanbesteding per 1 januari 2020 ondergebracht bij Melior verzekeringen in Almelo. Melior verzekeringen en Centraal beheer zijn nagenoeg de enige aanbieders van aansprakelijkheidsverzekeringen voor (gemeentelijke) overheden. De aansprakelijkheidsverzekering wordt per jaar verlengd.

Naast bovengenoemde verzekeringen heeft de gemeente nog een derde grote verzekering, dit betreft de Construction All Risks (CAR) verzekering, deze is afgesloten bij Centraal beheer. Deze verzekering dekt de risico's bij infrastructurele werken.

Informatievoorziening en Informatiebeheer

In 2022 is in het organisatieplan 'Middelburg in ontwikkeling' digitaal versnellen benoemd als speerpunt. Dit heeft o.a. geleid tot het opstellen van een Programma Digitalisering voor de periode 2022-2025. Dit programma fungeert als uitvoeringsprogramma voor de I-Visie die in juni 2020 is vastgesteld.

Het programma heeft aandacht voor de digitale dienstverlening, regievoering en samenwerking, datagedreven werken, de (samen)werkplek, de vaardigheden en bewustzijn van de medewerker en innovatie binnen de afdelingen. Maar wellicht net

zo belangrijk is het op orde houden en verbeteren van wat er nodig is om dit alles op een goede manier mogelijk te kunnen maken.

De focus ligt voornamelijk op de juiste informatievoorziening realiseren om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te ondersteunen. Dit betekent dat we investeren 'aan de achterkant' in zaken die randvoorwaardelijk zijn voor het op een goede manier kunnen organiseren van de informatievoorziening. Daarnaast organiseren we tegelijkertijd 'de voorkant'; de informatievoorziening.

In 2024 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- De moderne werkplek en de Teams als (samen)werkomgeving zijn verder vorm gegeven
- Er is gestart met de uitvoering van het verbeterplan functioneel beheer
- Het beschrijven van de informatiearchitectuur is verder uitgewerkt
- Het datawarehouse is doorontwikkeld en er zijn diverse bronapplicaties op aangesloten
- Ambitieniveau Basis met betrekking tot de Wet open overheid (Woo) is gerealiseerd
- NotuBiz Recordmanagement is geïmplementeerd en ingericht
- Het vervangingsproces (conform Archiefwet) is geactualiseerd
- Cluster Informatiebeheer is versterkt met een adviseur informatiebeheer
- Een kwaliteitssysteem is opgezet
- Gestart met het opstellen van diverse beleidsdocumenten en -richtlijnen
- Doorlopende opvolging diverse aanbevelingen i.h.k.v. horizontaal toezicht
- Doorlopende actiepunten met betrekking tot de borging duurzame toegankelijkheid van informatie

Inkoop

Borging van de rechtmatigheid van inkoop en aanbesteden is een belangrijk speerpunt binnen de organisatie. Deze borging verbetert doordat er vaker gebruik is gemaakt van het inkooptrajectformulier. Tevens is het contractmanagement, inclusief contractbeheersysteem, geoptimaliseerd.

Daarnaast is er extra aandacht besteed aan het vergroten van de kennis en het bewustzijn met betrekking tot de inkoopdoelstellingen bij de medewerkers.

Aanbestedende diensten (waaronder gemeenten) moeten opdrachten die gelijk zijn aan de Europese drempelwaarden of boven de Europese drempelwaarden uitkomen op het Europees digitaal platform voor aanbestedingen plaatsen. Gemeente Middelburg gebruikt hiervoor TenderNed, hét online marktplaats voor aanbestedingen van de Nederlandse overheid. In 2024 zijn door de gemeente Middelburg 9 Europese openbare en 22 meervoudig onderhandse aanbestedingen via TenderNed georganiseerd.

De unieke Zeeuwse inkoop netwerk-samenwerking is gecontinueerd en waar mogelijk geïntensiveerd.

Informatiebeveiliging

De gemeente Middelburg streeft voortdurend naar het verbeteren van informatieveiligheid en de verdere professionalisering van de organisatie op dit gebied. Een betrouwbare en volledige informatievoorziening is essentieel voor een goed functionerende gemeente en vormt de basis voor het beschermen van de rechten van zowel burgers als bedrijven. Dit vraagt om een integrale aanpak, goed opdrachtgeverschap en bewustzijn van de risico's. Alle onderdelen van de organisatie spelen hierbij een rol.

Het proces van informatiebeveiliging richt zich primair op de bescherming van gemeentelijke informatie, maar biedt ook kansen, zoals het verantwoord inzetten van elektronische dienstverlening en het stimuleren van nieuwe en innovatieve werkmethoden. De focus ligt op het uitwisselen van informatie in alle vormen, inclusief digitaal, op papier en mondeling. Hierbij gaat het niet alleen om het beschermen van privacy, maar ook om het waarborgen van vitale maatschappelijke functies die door informatie worden ondersteund, zoals verkeer, vervoer, openbare orde en veiligheid. Het draait niet alleen om ICT; het vereist ook verantwoordelijk en bewust gedrag van alle medewerkers binnen de organisatie.

De gemeente Middelburg heeft de volgende activiteiten in 2024 uitgevoerd:

- De bewustwordingscampagne is vernieuwd en opnieuw verplicht gesteld voor alle medewerkers van de gemeente. De aandacht hierbij lag onder andere op phishing-technieken en andere vormen van 'social engineering'. Dit heeft geleid tot een hoger bewustzijnsniveau onder de medewerkers en een

betere bescherming tegen digitale bedreigingen. Verder is er een verkenning gedaan om deze trainingen uit te breiden.

- Er is een start gemaakt met de vervanging van het Gemeentelijk Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid. Hierin wordt de nieuwe wetgeving (Cyberbeveiligingswet) meegenomen en dit beleid zal verder geïmplementeerd worden.
- De Beleidsadviseur Informatieveiligheid (CISO) heeft gewerkt aan het verhogen van de digitale weerbaarheid. In 2024 zijn diverse risico-inventarisaties uitgevoerd op vitale primaire processen, inclusief processen met gegevens in de Cloud. Samen met andere gemeenten en leveranciers zijn afspraken gemaakt om deze gegevens te beschermen.
- De ENSIA-cyclus is weer doorlopen voor de DigiD-applicaties van de gemeente. Hierbij is voor het eerst gekeken naast 'opzet' en 'bestaan' ook naar 'werking', en dit is ook gecontroleerd door de auditor. Deze uitgebreide controle heeft bijgedragen aan een hogere mate van zekerheid over de effectiviteit van de informatiebeveiligingsmaatregelen.

Privacybescherming

Het jaar 2024 stond vooral in het teken van het verder opbouwen, structureren en professionaliseren van de privacy organisatie. De privacy-organisatie heeft vooral hulp van interim privacy-officers van ICT-recht gehad. In 2024 is een Privacy Officer in dienst getreden. Vooralsnog blijven de interim privacy officers ondersteunen.

Voor de Privacy-administratie is gekozen voor het programma Base 27, dat geïmplementeerd werd. Deze implementatie loopt door in 2025 met de inrichting van het verwerkingenregister, het register datalekken en register van DPIA's. Hiermee wordt in 2025 overzichtelijk welke verwerkingen van persoonsgegevens een gemeente uitvoert en kan er toezicht op de naleving van de AVG worden uitgevoerd.

In het kader van de privacy-administratie zijn per afdeling/team contactpersonen Privacy aangewezen. Eind 2024 is dit voor 90% gerealiseerd.

In het kader van bewustwording en educatie wordt de ingezette E-learning verder doorlopen c.q. gevolgd door nieuwe medewerkers.

De digitale wereld verandert zeer snel. De gemeente Middelburg dient ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens van haar inwoners goed beschermd zijn en haar informatiebeveiliging op orde is. Door het aanbieden van deze training wordt een begin gemaakt om het niveau van bewustwording ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy te verhogen. Dit zorgt ervoor dat medewerkers beter om kunnen gaan met zaken als phishing, informatiebeveiligingsincidenten, privacy vraagstukken en datalekken. Door deze E-learning aan te bieden voldoet de gemeente Middelburg tevens aan diverse normen van de BIO1.

Daarnaast is evenals de voorgaande jaren ondersteuning in afzonderlijke casussen geboden. Dergelijke raadplegingen zijn talrijk en divers van aard. Eind 2024 constateren we dat het aantal verzoeken hoog is en niet altijd direct gehonoreerd kan worden.

Financieel Beleid/Beheer

Bedrijfsvoering gaat over Financiën, P&O en Informatievoorziening. In die combinatie kunnen we de bedrijfsvoeringaspecten in onze organisatie versterken. Het organisatiebelang staat centraal en de inzet van mensen, geld en informatie wordt daar optimaal op afgestemd. Bedrijfsvoering wordt steeds meer beschouwd als de logische partner van de vakafdelingen om samen te werken aan het beste resultaat. Daarbij kiezen we voor een integrale benadering met respect voor ieders rol, positie en verantwoordelijkheid. De bijdrage van Bedrijfsvoering beperkt zich dan niet tot het geven van adviezen aan het eind van de voorbereiding van een besluit, maar er wordt vanaf het begin samengewerkt. Medewerkers van Bedrijfsvoering bieden actief ondersteuning aan en coördineren zelf intern de vragen voor interne klanten en werken continu aan onze meerwaarde.

Financieel Beheer richt zich op administratieve verwerking van begrotingswijzigingen, crediteuren, banken, kas en BTW-aangiften.

Financieel Herstelplan

Op 30 september 2020 heeft de gemeenteraad het Financieel Herstelplan 2020-2024 goedgekeurd. Dit plan bevatte voorstellen om een duurzaam en reëel begrotingsevenwicht te bereiken en het weerstandsvermogen te verbeteren. Het financiële herstelplan is nu afgerond. In de kadernota 2025-2028 heeft de gemeenteraad besloten om de resterende taakstelling van

de overheadvergoeding van de gastgemeente Samenwerking Belastingen niet te effectueren. De DVO is hierop dus niet aangepast. Daarnaast is het resterende bedrag van de post onvoorzien, dat voor dit financiële herstelplan was gereserveerd, als vrije ruimte beschikbaar gekomen.

AO/IC

Administratieve organisatie (AO) beschrijft werkwijze, regels, procedures, taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en interne controlemaatregelen die voor de informatievoorziening van belang zijn. De doelstelling van de AO is het tot stand brengen en het in stand houden van een goede werking van de informatievoorziening. Interne controle (IC) draagt bij aan het verbeteren van het functioneren van de organisatie en haar processen. IC beoogt grofweg drie doelstellingen:

- betrouwbare financiële informatie;
- beheersbare processen;
- in overeenstemming met de wet- en regelgeving.

Om deze doelstellingen te realiseren, heeft een organisatie interne controlemaatregelen nodig. Daarbij zijn drie verdedigingslijnes van toepassing. De eerste lijn betreft het lijnmanagement. Deze medewerkers zijn primair verantwoordelijk voor de resultaten en de beheersing van risico's. De tweede lijn richt zich op ondersteuning, advisering en coördinatie van de eerste lijn. De derde lijn toetst of de interne controlemaatregelen in de lijn aanwezig zijn en juist worden uitgevoerd.

Een goed ingerichte AO/IC zorgt dat de organisatie 'in control' is. De controllers rapporteren jaarlijks over hun controlebevindingen in de controllersrapportage, een graadmeter voor de mate waarin de organisatie daadwerkelijk in control is. Deze rapportage is opgesteld in mei en toegelicht op 17 juni in de auditcommissie. De accountant betreft deze rapportage bij zijn interim- en jaarrekeningcontrole. Uit de controles komen verbeterpunten naar voren. Periodiek dienen de medewerkers in samenspraak met de afdelingshoofden aan te geven welke voortgang is geboekt in het uitvoeren van de verbeterpunten.

Rechtmatigheid en getrouwheid (212-onderzoeken)

In de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 212 Gemeentewet) gemeente Middelburg 2023 zijn de kaders voor rechtmatigheid en getrouwheid geregeld. Voor de uitvoering hiervan is in mei een interne controleplan vastgesteld. Dit plan is

ook in de auditcommissie van 17 juni toegelicht. Onderdeel van het plan is het uitvoeren van rechtmatigheidscontroles door de controllers op circa 25 financieel relevante processen.

Doelmatigheid en doeltreffendheid (213a-onderzoeken)

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet zijn gemeenten verplicht doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uit te voeren. Dit artikel is verder uitgewerkt in de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur (artikel 213a Gemeentewet) gemeente Middelburg 2023.

Vanwege personele wisselingen heeft in het tweede halfjaar van 2024 de focus gelegen op het zo ver als mogelijk afronden van de rechtmatigheidscontroles. Met de personeelswisselingen is eind van het jaar de doorontwikkeling van control gestart. Hierbij is ook aandacht voor artikel 213a onderzoeken.”.

In opdracht van de VZG voeren Zeeuwse controllers doelmatigheidsonderzoeken uit bij gemeenschappelijke regelingen. Afgelopen jaar was er geen rol voor de Middelburgse controllers hierin. In 2024 was SWVO, gepland bij de Zeeuwse controllers. Eind 2024 was deze nog niet opgestart.

Rechtmatigheid

Vanaf 2023 stelt het college een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) op voor de gemeenteraad. De accountant geeft hierdoor geen oordeel meer over de rechtmatigheid. Wel neemt de accountant de RMV mee in zijn controle op getrouwheid. De accountant beoordeelt of de RMV getrouw is opgesteld. Het afgelopen jaar was er nog discussie over de rechtmatigheidsverantwoording. Nog steeds zijn het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) niet definitief aangepast voor de rechtmatigheidsverantwoording. Wel verscheen een nieuwe kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV die de basis is waarop de gemeenten de RMV afgeven.

Toepassing hardheidsclausule subsidies

In artikel 32 van de Algemene subsidieverordening (ASV) staat een hardheidsclausule die het college de bevoegdheid geeft van de ASV, behalve voor de artikelen 2, 3 en 4, af te wijken. Artikel 32 lid 2 schrijft voor dat het college dit meldt bij de jaarstukken.

Afgelopen jaar is de hardheidsclausule in twee gevallen gehanteerd. Het betreft beiden artikel 24, Eindverantwoording subsidies van meer dan € 50.000.

1. Subsidie voor een bedrag van € 61.593 (over 2022) voor begeleiding Oekraïense ontheemden. Dit bedrag is een deel van de totale incidentele subsidie van € 201.266. Voor de verantwoording van het deel 2023 (€ 139.673) heeft de subsidieontvanger een goedkeurende accountantsverklaring overlegd. Het deel 2022 is door diverse oorzaken problematisch. Het betreft onder andere een al afgesloten boekjaar en een andere accountant. Hierdoor is het erg kostbaar voor de subsidieontvanger om nu door een nieuwe accountant een verklaring over 2022 te laten opstellen. Om deze reden is afgeweken van de ASV.
2. Subsidie voor een bedrag van € 80.000 (over 2023) voor uitvoering activiteitenplan concerten en literaire bijeenkomsten. Gezien het bedrag is een accountantsverklaring verplicht. De accountant onthoudt zich van oordeel bij de ingediende controleverklaring. De reden hiervan is het ontbreken van een kassasysteem en de wijze van administratieve organisatie en interne beheersing. Gezien het de eerste keer is dat een accountantsverklaring wordt gevraagd aan deze subsidieontvanger geven we de subsidieontvanger de mogelijkheid om verbeteringen door te voeren, zodat voor een volgende subsidievaststelling wel een goedkeurende verklaring wordt verkregen.

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

Het IBT betreft wettelijk geregeld toezicht door de provincie Zeeland op de domeinen informatie en archief, omgeving, erfgoed en archeologie en huisvesting statushouders. In 2023 stelde de provincie Zeeland het beleidskader ‘Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2023-2027’ vast. Het is de bedoeling van de provincie om jaarlijks een ‘Uitvoeringagenda Generiek bestuurlijk toezicht’ te verstrekken. In 2024 is het beleidskader en de uitvoeringsagenda door de provincie in afstemming met de Zeeuwse gemeenten en Waterschap verder ontwikkeld. Hiervoor is door de provincie onder andere een training ‘Modern toezicht’ georganiseerd voor IBT coördinatoren bij de provincie, gemeenten en het waterschap. Ook is de provincie gestart met het opvragen van gegevens 2023 over deze domeinen bij de gemeenten en het waterschap. In november ontvingen we een eerste concept beoordeling 2023 waarop de gemeenten en het waterschap konden reageren. Wij gaven een ambtelijke reactie op het concept. De definitieve beoordeling over

2023 volgt begin 2025. Op dat moment brengen wij de definitieve beoordeling over 2023 in het bestuurlijk proces.

Toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording

In de rechtmatigheidsverantwoording zijn enkele posten toegelicht die onrechtmatig zijn. Hiervan zijn drie posten vanaf € 100.000. Het betreft de volgende posten:

Wethouderpensioenen (€ 668.000)

De voorziening wethouderpensioenen wordt op peil gehouden voor toekomstige verplichtingen door middel van een jaarlijkse dotatie. Op basis van actuariële berekeningen blijkt dat de stand van de voorziening naar boven moet worden bijgesteld. De begrote lasten 2024 voor dotatie zijn niet toereikend en daardoor is er sprake van een negatieve afwijking. De actuariële berekeningen, welke voortvloeien uit de BBV voorschriften, vinden eind van het jaar plaats.

Afvalinzameling (€ 253.000)

Door de uitval van voertuigen was geen optimale inzet van beladers mogelijk, waardoor relatief veel inhuur van personeel nodig was. Door schade aan een huisvuilwagen en de benodigde reparatieduur is er een vervangend voertuig gehuurd gedurende 10 maanden. Ook zijn er kosten gemaakt voor de begeleiding van vier aanbestedingstrajecten. Verzuimt is deze tijd bij te ramen in de begroting.

Dotatie voorziening gevel stadhuis (€ 3.216.000)

De begrote kosten voor restauratie van de gevel van het stadhuis zijn (door een derde partij in december) opnieuw berekend. Als gevolg van prijsindicatie is het volgens de BBV voorschriften nodig om de voorziening voor de restauratie van de stadhuisgevel op te hogen om de te verwachte kosten te kunnen dragen.

Grondexploitatie wonen (€ 4.158.000)

Door versnelling/vertraging in de fasering van de grondexploitaties ontstaan hogere of lagere lasten, in dit geval hogere. Tegenover deze hogere lasten staan geen hogere baten die de overschrijding compenseren. Volgens de huidige financiële verordening, waarin bestaand beleid niet als acceptabel is aangemerkt, is het niet acceptabel. Zodra de financiële verordening hierop is aangepast verschuif deze vanaf dat moment naar acceptabel.

Treasury (€ 543.000)

Door een wijziging van de rentenotitie van de Commissie BBV betreffende rentetoerekening aan grondexploitaties ontstaat een overschrijding op treasury. Tegenover deze hogere lasten staan geen hogere baten die de overschrijding compenseren. Volgens de huidige financiële verordening, waarin bestaand beleid niet als acceptabel is aangemerkt, is het niet acceptabel. Zodra financiële verordening hierop is aangepast verschuif deze vanaf dat moment naar acceptabel.

Onderwijs achterstanden beleid (€ 392.000)

Door het niet volledig benutten van een specifieke uitkering ontstaan lagere baten hiervoor. Volgens de huidige financiële verordening, waarin lagere baten niet als acceptabel zijn aangemerkt, is het niet acceptabel. Zodra financiële verordening hierop is aangepast verschuift deze vanaf dat moment naar acceptabel.

De acties om in het vervolg deze onrechtmatigheden te voorkomen zijn:

- tijdig ramen van afwijkingen in een begrotingswijziging;
- aanpassen van de financiële verordening voor 2025 met terugwerkende kracht vanaf 01-01-2025.

Aanpassen financiële verordening

Het is aan te bevelen dat ook de onrechtmatigheden die binnen het bestaand beleid of volgens de BBV voorschriften vallen als acceptabel aangemerkt mogen worden. In dat geval zouden vier van de zes onrechtmatigheden hierboven daaronder vallen (wethouderpensioenen, dotatie voorziening gevel stadhuis, grondexploitatie wonen en treasury). Voor de lagere baten moet een andere aanpassing op de tekst van de financiële verordening plaatsvinden om deze als acceptabel aan te merken.

Wet open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel om de transparantie van de overheid te vergroten door het openbaar maken van overheidsinformatie te bevorderen. Als gevolg hiervan zijn er een aantal juridische verplichtingen omtrent publiceren die verband houden met de Woo, waaronder:

1. **Actieve openbaarmaking:** Een belangrijk onderdeel van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking van 17 informatiecategorieën door alle bestuursorganen. Deze verplichting is nu nog niet van kracht, maar treedt gefaseerd in werking (per informatiecategorie) omdat organisaties tijd nodig hebben de openbaarmaking van de verschillende categorieën voor te bereiden en in te richten.
2. **Passieve openbaarmaking:** Naast de actieve openbaarmaking, kan een ieder de gemeente verzoeken om openbaarmaking van publieke informatie. Hierbij moet duidelijk worden vermeld op welke documenten dan wel aangelegenheid het verzoek betrekking. Deze procedure is geregeld in hoofdstuk 4 Woo. In 2023 zijn 49 verzoeken in het kader van de Woo gedaan.
3. **Toegankelijkheid van informatie:** Overheidsinstanties moeten ervoor zorgen dat informatie die zij actief openbaar maken, toegankelijk is voor een breed publiek. Dit betekent dat de informatie digitaal beschikbaar moet zijn en in een toegankelijk format, zoals pdf of html.
4. **Informatiebeheer:** Overheidsinstanties zijn verplicht om hun informatie op een zorgvuldige en duurzame wijze te beheren. Dit betekent dat zij moeten zorgen voor een goede archivering en dat informatie niet verloren gaat.
5. **Registeren van informatie.** Concreet betekent dit, vastleggen:
 - De datum waarop het document is geproduceerd;
 - De aard van het document (bijvoorbeeld: rapport, brief, memo);
 - De identiteit van de auteur(s) van het document;
 - De identiteit van de ontvanger(s) van het document;
 - Het onderwerp van het document.
 - Daarnaast moeten overheidsinstanties ook bijhouden of een document openbaar gemaakt is of niet, en zo ja, op welke datum dit heeft plaatsgevonden.

Beleidsvoornemens

Beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de 'wet open overheid' (Woo):

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en beoogt een transparantere en beter toegankelijke overheid. In reactie hierop heeft de gemeente Middelburg de informatie op haar website geactualiseerd, zodat inwoners duidelijk kunnen zien hoe zij een Woo-verzoek kunnen indienen en waar specifieke informatie beschikbaar is. Daarnaast heeft de gemeente adviesbureau KB&P opdracht gegeven een impactanalyse uit te voeren en een implementatieplan op te stellen.

Op basis van het adviesrapport heeft het college in juli 2023 besloten de Woo te implementeren op basisniveau. Dit betekent dat de gemeente de wettelijke fasering van de Woo volgt, waarbij de implementatie is uitgespreid over de periode 2021-2026. Voor gemeenten zijn 11 informatiecategorieën vastgesteld die in drie fasen openbaar gemaakt moeten worden.

Gerealiseerd beleid in relatie tot beleidsvoornemens

De eerste fase van de Woo-implementatie is in 2024 voltooid. Binnen deze fase zijn vier informatiecategorieën actief openbaar gemaakt:

1. Bereikbaarheidsgegevens – contactgegevens van de gemeente
2. Organisatie en werkwijze – het gemeentelijk organogram
3. Vergaderstukken – bestuurs- en raadsstukken
4. Woo-verzoeken en besluiten (extra nog niet wettelijk vereiste).
Er is ook specifiek aandacht voor het publiceren van de gedane Woo-verzoeken met betrekking tot het nieuwe AZC Cleene Hooie (publiceren op de open-info pagina, ook te raadplegen via de link in de Woo-index.)
5. Daarnaast zijn een Woo-contactpersoon en een Roo-redacteur aangesteld om de implementatie en naleving van de wet te waarborgen.

De Woo-contactpersoon binnen de gemeente Middelburg heeft als taak om:

- Woo-verzoeken, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde stappenplan, in eerste instantie in goede banen te leiden, zoals het registreren, verzoeken om nadere informatie, afhandelen of doorzetten.

- Intern en extern te communiceren over de Woo, bijvoorbeeld door medewerkers en inwoners te informeren over de procedures.
- Samenwerking binnen de organisatie te bevorderen om te zorgen dat de juiste informatie tijdig wordt verzameld en openbaar gemaakt. Een en ander is en zal geschieden in samenwerking met het cluster communicatie. Dit valt samen met het Customer Succes Traject (samenwerking functioneel beheer en informatiebeheer).
- Zorgen voor actieve openbaarmaking, oftewel het proactief publiceren van bepaalde informatiecategorieën zoals voorgeschreven door de Woo.

De Woo-contactpersoon fungeert dus als een schakel tussen burgers, collega's en bestuurders als het gaat om overheidsinformatie en transparantie. De Roo-redacteur ervoor dat overheidsinformatie duidelijk, vindbaar en correct openbaar wordt gemaakt, in lijn met de eisen van de Woo.

4. Jaarplannen en -verslagen (deze informatie is al beschikbaar op de website en via een link in de Woo-index)

Naast deze informatiecategorieën is in 2024 gewerkt aan:

- Het archiveren van externe e-mails en WhatsApp-berichten.
- Het opstellen van een Informatiebeheerplan.

Voor de categorieën in fase 2 zijn inmiddels werkdefinities opgesteld. De exacte termijn waarop deze openbaar moeten zijn, is nog niet vastgesteld, maar wordt naar verwachting in Q4 2025 of Q1 2026 gerealiseerd.

Met deze stapsgewijze implementatie van de Woo heeft de gemeente Middelburg in 2024 gewerkt en blijft zij werken aan een transparante en toegankelijke informatievoorziening voor inwoners en andere belanghebbenden.

Woo-verzoeken afgedaan in 2024

Maand	Aantal
Januari	12
Februari	2
Maart	1
April	6
Mei	3
Juni	5
Juli	3
Augustus	0
September	2
Oktober	2
November	5
December	5
Totaal 2024	46

Fase 2: lopend

Op basis van fase 1 zijn in 2024 de volgende informatiecategorieën in fase 2 verder uitgewerkt:

1. Wet- en regelgeving
2. Raadstukken

Daarnaast zijn twee nieuwe categorieën toegevoegd die openbaar gemaakt moeten worden:

3. Adviezen van adviescolleges

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente is bestuurlijk en financieel betrokken bij vele partijen, de zogenaamde verbonden partijen. Onder verbonden partijen wordt verstaan Gemeenschappelijke regelingen (GR-en), stichtingen en deelnemingen in vennootschappen. In de meeste gevallen voeren deze partijen taken uit voor de gemeente.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is als volgt gedefinieerd:

“Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft”.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een verbonden partij of het hebben van stemrecht. Met een

financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Deze paragraaf dient volgens het Besluit Begroting en Verantwoording ten minste te bevatten de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen en de beleidsvoornemens van de verbonden partij.

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de verbonden partijen waarin de gemeente participeert. Het cijfermatig overzicht, zoals hieronder gepresenteerd, is gebaseerd op de cijfers uit de jaarrekening 2022. Bij het opstellen van deze paragraaf zijn de gegevens van onze gelieerde partijen over 2023 nog niet voorhanden. Deze cijfers worden opgenomen in de geactualiseerde paragraaf verbonden partijen die we in de begroting 2025 opnemen.

Bedragen x € 1.000	Bijdrage	Rekening	Eigen vermogen		Vreemd vermogen lang		Vreemd vermogen kort	
	Begroot	Resultaat						
	2025	2023	01/01 2023	31/12 2023	01/01 2023	31/12 2023	01/01 2023	31/12 2023
Gemeenschappelijke								
Regeling								
Veiligheidsregio	4.034	-476	2.848	1.709	24.111	23.270	4.940	5.762
GGD ¹	3.057	2.524	5.521	7.423	120	108	23.534	33.504
Zeeuwse Muziekschool	609	37	-135	37	0	0	1062	1089
Stadsgewestelijke Brandweer	451	64	139	203	8.857	8.618	566	672
Zeeuws Archief	649	2	2.449	2.123	200	137	1900	1660
Orionis ²	42.617	888	-1.287	1.062	15.941	15.059	13.934	8.469
RUD	475	-753	1.014	542	680	701	3.602	2.434
OLAZ	2.612	86	552	638	7.700	7.700	5.287	4.708
Vennootschappen/ stichtingen								
Monumentenbeheer								
Middelburg	0	25	1.476	1.501	46	32	9	10
Stadsgewestelijk								
Zwembad Vastgoed	0	0	277	277	8.551	7.974	2.133	2.534
GVC	0	1	529	530	186	174	2064	1746
Impuls Zeeland (cijfers 2020)	66	-118	9.974	11.417	253	243	3.398	2.858
GBE-Aqua	Dividend 2025: 579k							
PZEM	Dividend 2025: 2.889k							
BNG	Dividend 2025: 63k							
Stedin Holding NV	Dividend 2025: 5k							
SRAF	Lening 2 mln							

1 Bijdrage is excl. Jeugdhulpkosten

2 Betreft de Exploitatiebijdrage (dus niet de extra bijdrage, doorbet WSW, BUIG etc)

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regelingen voeren in de meeste gevallen een gemeentelijke taak uit, soms op het gebied van beleid, soms op het gebied van beheer en in een aantal gevallen zowel op het gebied van beleid en beheer. Er is dus sprake van verlengd lokaal bestuur. Het onderbrengen van gemeentelijke taken in een gemeenschappelijke regeling gebeurt meestal als de gemeente die taak niet alleen kan uitvoeren of als het niet doelmatig of doeltreffend is om deze taak alleen uit te voeren. In onderstaand overzicht worden de gemeenschappelijke regelingen weergegeven waarin de gemeente Middelburg participeert.

Overzicht Gemeenschappelijke Regelingen

GR Veiligheidsregio Zeeland

GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

GR De Zeeuwse Muziekschool

GR Stadsgewestelijke Brandweer Vlissingen/Middelburg

GR Zeeuws Archief

GR Orionis

GR Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

De betrokkenheid bij de regelingen varieert sterk.

Middelburg heeft wel in alle bovengenoemde regelingen een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur. Bij een aantal regelingen is de Middelburgse vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur tevens lid van het Dagelijks Bestuur. De financiële betrokkenheid bij de gemeenschappelijke regelingen bestaat meestal uit een jaarlijkse bijdrage.

Deelname aan een gemeenschappelijke regeling brengt ook risico's met zich mee. Behalve de in de begroting opgenomen jaarlijkse bijdrage is de gemeente naar rato verantwoordelijk voor eventuele tekorten. Het is daarom belangrijk om de gang van zaken bij een gemeenschappelijke regeling goed te volgen om zo nodig tijdig te kunnen anticiperen op ongewenste ontwikkelingen. Risico's bij de gemeenschappelijke regelingen kunnen zich uiteindelijk vertalen naar (financiële) risico's bij de deelnemende gemeenten. Vaak openbaren deze risico's zich in financiële zin, namelijk in de vorm van een extra financiële bijdrage aan de betreffende GR, maar daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met politieke risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt op basis van de aanwezige informatie een vertaalslag gemaakt van deze risico's.

Veiligheidsregio

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel: het openbaar lichaam heeft tot doel het behartigen van de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van (a) Brandweezorg, (b) Geneeskundig hulpverlening bij ongevallen en rampen, (c) Rampenbestrijding en crisisbeheersing en (d) het beheer van een centrale gemeenschappelijke meldkamer voor politie, brandweer en ambulancezorg.

Programma

Veiligheid

Partijen

Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Dagelijks bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

In 2024 heeft de VRZ wederom gewerkt aan het versterken van de organisatie en het voorbereiden op toekomstige uitdagingen. Daarnaast hebben ze de strategieën voor natuurbrandbestrijding, grensoverschrijdende samenwerking en crisisbeheersing verbeterd. Naast de operationele inzet heeft de VRZ in 2024 stappen gezet in adviserende en controlerende rol voor de gemeenten. Ze ondersteunden bij vergunningen en omgevingsveiligheid via 'omgevingstafels' en voerden tal

van controles uit op brandveiligheid. Tevens is in 2024 het dekkingsplan verder uitgerold, waarmee de kwetsbaarheden in de paraatheid en opkomsttijden beter in kaart zijn gebracht. Ook is een aantal actiepunten uit de uitvoeringsagenda vrijwilligheid opgepakt. Daarnaast is de VRZ begonnen met de voorbereidingen voor de vervanging van een groot deel van het materieel vanaf 2026.

Een ander belangrijk onderwerp wat in 2024 speelde en zeker ook in 2025 zal spelen, is het onderzoeken van de mogelijkheden tot samenwerking tussen GGD Zeeland en de VRZ en mogelijke gezamenlijke huisvesting. Voor beiden wordt een business case uitgewerkt. In april 2025 vindt nadere besluitvorming hierover plaats door de beide besturen.

Risico's

VRZ vermeldt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de concept-jaarrekening 2024 dat de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves) onvoldoende is om de impact van gesignaleerde risico's op te kunnen vangen. Het weerstandratio per eind 2024 is ruim onvoldoende, hetgeen betekent dat de omvang van het risicoprofiel groter is dan de vrije reserves waarmee financiële tegenvallers opgevangen kunnen worden. Dit kan betekenen dat, indien de algemene reserve verder uitgehold wordt en ontoereikend is om tegenvallers op te vangen, op enig moment een verzoek gedaan kan worden richting de deelnemers voor een aanvullende bijdrage.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)

Vestigingsplaats

Goes

Doel

De Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland voert taken uit conform bepalingen in de Wet publieke gezondheidszorg (WPG).

Programma

Volksgezondheid en Milieu

Partijen

Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

In 2024 werkte de GGD Zeeland verder aan het programma *Basis op Orde*, dat eind 2022 door het Algemeen Bestuur (AB) werd ingezet. Het doel was een toekomstbestendige, efficiënte en goed georganiseerde GGD die bijdraagt aan wettelijke en maatschappelijke opgaven. Ondanks uitdagingen in personeelsbezetting door een krappe arbeidsmarkt en een vernieuwd managementteam, werden belangrijke verbeteringen in de dienstverlening gerealiseerd. Om de voortgang te waarborgen, werden resterende middelen uit 2023 gereserveerd voor de komende jaren.

Ook de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) onderging in 2024 grote veranderingen. De focus lag op efficiënter en klantgerichter werken, mede door digitalisering en taakherschikking. Er werd extra ingezet op data-gedreven werken en preventie, zodat alle Zeeuwse kinderen de kans kregen om gezond en veilig op te groeien. Ondertussen bleef de druk op Veilig Thuis Zeeland toenemen. Het aantal meldingen en adviesvragen nam fors toe, terwijl de capaciteit gelijk bleef. Hierdoor ontstonden lange wachttijden. In het eerste kwartaal besloot het Algemeen Bestuur daarom om extra te investeren in tijdelijk personeel, zodat meldingen sneller werden opgepakt en wettelijke termijnen weer konden worden gehaald.

De GGD ontving SPUK-gelden vanuit het Rijk. Deze middelen werden gebruikt voor verschillende projecten, zoals de versterking van de infectieziektebestrijding. Samen met gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders werd gewerkt aan gezondheidsbevordering via GALA en IZA, waarbij GGD Zeeland als kennispartner fungeerde.

Tot slot veranderde de financiële verwerking van de Jeugdhulp. In 2024 werd besloten dat gemeenten voortaan zelf de lasten en rapportages zouden beheren. Dit betekende een grote aanpassing in de werkwijze, waarvoor gemeenten ondersteuning kregen van de GGD.

Risico's

Krapte op de arbeidsmarkt vertraagt de personeelsbezetting, vooral bij Veilig Thuis waar de wachttijden blijven oplopen. De overgang naar een lijnorganisatie en nieuwe jeugdhulpfinanciering brengt financiële onzekerheden mee. Gemeenten beheren nu zelf de lasten en rapportages, wat risico's geeft op verschillen in verantwoording. Daarnaast zijn veel projecten afhankelijk van

tijdelijke SPUK-gelden, waardoor de continuïteit van zorg en preventie niet gegarandeerd is.

De Zeeuwse muziekschool

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeuwse Muziekschool heeft tot doel bestuurlijke en organisatorische samenwerking waarbinnen het geven van instrumentaal en vocaal muziekonderwijs en van muzikale vorming in de ruimste zin ten behoeve leerlingen woonachtig in de deelnemende gemeenten.

Programma

Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen

Alle Zeeuwse gemeenten met uitzondering van Sluis, Terneuzen en Vlissingen.

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

Eerdere jaren manifesteerde zich een flink financieel tekort bij Muziekschool Zeeland. De directie heeft hierop actie genomen door het opstellen van een herstelplan. Daarmee zijn er structurele bezuinigingen gerealiseerd. De P&C cyclus bleek onvoldoende op orde en aan een nieuwe inrichting hiervan is hoge prioriteit gegeven.

Het resultaat is dat er vanaf 2024 maandelijks inzichtelijke managementrapportages worden uitgedraaid en dat het dagelijks bestuur, inclusief begeleidingscommissie, door middel van kwartaalrapportages adequaat worden geïnformeerd. Naast onvoldoende inzicht vanuit de P&C cyclus speelden een aantal factoren een belangrijke rol in het ontstane tekort, zoals: een na ijleffect van Covid 19; extra cao lasten die niet parallel liepen met de VZG richtlijn; gestegen energiekosten en hoog ziekteverzuim.

In november 2024 is een update aangebracht aan het herstelplan 2023 en kan het, gezien het realiseren van de taakstelling, als afgerond worden beschouwd. Hoewel de taakstelling uit het

herstelplan in 2024 gerealiseerd is, moest er in 2024 wel een extra gemeentelijke bijdrage komen.

Onderzoek Blueyard

De meeste gemeenten betalen mee aan het Zeeuwsbrede onderzoek naar muziekonderwijs dat Blueyard op dit moment uitvoert. Ook Middelburg betaalt mee (besluit 3 december 2024).

Het onderzoek moet een antwoord geven op de vraag hoe het muziekonderwijs in Zeeland zo duurzaam mogelijk georganiseerd kan worden. Bij de offerte-uitvraag zijn de volgende onderzoeksvragen meegegeven:

- Wat zijn de behoeften van de Zeeuwse gemeenten op het gebied van muziekonderwijs en wat zijn de behoeften van de inwoners, scholen en muziekverenigingen?
- Is het - zowel inhoudelijk, financieel als geografisch - wenselijk om het muziekonderwijs gezamenlijk te organiseren?
- Op dit moment is de Zeeuwse muziek- en (cultuur)educatie belegd bij de ZMS, KCE, Cultuurpunt Walcheren en Toonbeeld. Welke inhoudelijke, financiële en organisatorische kenmerken van deze instellingen zijn relevant voor dit onderzoek? En wat betekent een herziening van de organisatie van het muziekonderwijs voor hen?
- Welke lessen kunnen we leren van de wijze waarop andere muziek- of cultuurinstellingen in het land zijn georganiseerd?
- Als gezamenlijk organiseren de voorkeur heeft, welke duurzame vorm past hier anno 2024 bij? Hoe wordt dit praktisch vertaald in adequate doelstellingen, governance, bedrijfsvoering, - structuur en financiën?

De financiële impact van het aangekondigde uittreden van de gemeenten Tholen en Reimerswaal wordt berekend nadat de uitkomst van het onderzoek naar het Zeeuwse muziekonderwijs is ontvangen.

Risico's

Het risico is dat het hierboven genoemde onderzoek beslag legt op addtionale incidentele en/of structurele middelen van de deelnemende gemeenten.

Stadsgewestelijke Brandweer Vlissingen/Middelburg

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel

Het beheer, onderhoud en instandhouding van de brandweerkazernes binnen het stadsgewest alsmede brandkranen en financiering FLO regeling.

Programma

Veiligheid

Partijen

Gemeente Vlissingen en Gemeente Middelburg

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Dagelijks en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2014 is de Stadsgewestelijke Brandweer (SGB) overgegaan naar de VRZ, inclusief alle personeel, voertuigen en materieel. Alleen het beheer en onderhoud van de gebouwen (kazernes), brandkranen en de financiering van de FLO-regeling van de oud-medewerkers (nu VRZ) vallen nog onder de verantwoordelijkheid van de SGB. Vanuit de deelnemende gemeenten worden met betrekking tot de SGB de volgende taken uitgevoerd:

- Financieel beheer (gemeente Middelburg),
- Bestuursondersteuning (gemeente Middelburg),
- Technisch beheer (gemeente Vlissingen) en
- Archiefvoering (gemeente Vlissingen).

Risico's

Op dit moment zijn binnen de SGB geen risico's aanwezig waarvan wordt verwacht dat de impact uitstijgt boven de aanwezige reserves.

Zeeuws Archief

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel

Het Zeeuws Archief beheert en bewaart belangrijke bronnen over de Zeeuwse geschiedenis in het algemeen en Middelburg in het bijzonder. Het ZA maakt dit cultureel erfgoed zichtbaar en toegankelijk voor iedereen die in het verleden van Zeeland en haar bewoners is geïnteresseerd. Onderdeel van het programma Sport, Cultuur en Recreatie van de programmabegroting is het vergroten

van de aandacht voor het cultureel erfgoed en de historie van Middelburg. Het ZA speelt hierin een belangrijke rol.

Kerntaken: (1) Beheer en behoud: het op een geordende en toegankelijke manier bewaren en beheren van de collectie en (2) Beschikbaarstelling: het bevorderen van een zo groot mogelijk publieksbereik en een zo groot mogelijk gebruik van de collectie.

Programma

Sport, Cultuur en Recreatie.

Partijen

Rijk (Ministerie VWS), gemeenten Middelburg en Veere, de Provincie (in de vorm van DVO).

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur.

Ontwikkelingen

In 2024 is een nieuw meerjarenbeleidsplan 2025-2028 vastgesteld. Het plan is in lijn met de maatschappelijke ontwikkelingen (zoals digitalisering) en met de te verwachten wijzigingen in de Archiefwet. Voor de vereiste aanpassingen aan de gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is in 2024 in de gemeenteraden van Middelburg en Veere toestemming gegeven. Nadat ook het Rijk de toestemmingsprocedure heeft afgerond, zal de gewijzigde regeling in werking treden.

Met het oog op de geplande uittreding van het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling is ook een wijziging in deze gewijzigde regeling voorbereid: het Rijk treedt dan uit en Zeeuwse overheden treden naar verwachting toe. Een zienswijzeprocedure heeft plaatsgevonden in de betrokken raden, staten en vergaderingen (Vlissingen, Schouwen-Duiveland, Terneuzen, het Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland). Door vertraging bij behandeling van de Archiefwet bij het Rijk, zal deze ontwikkeling in 2025 opnieuw gestart worden.

Daarnaast vonden in 2024 een aantal activiteiten en ontwikkelingen plaats:

- Een samenwerkingsconvenant is getekend met de andere Regionaal Historisch Centra, staatsarchivaris en staatssecretaris OCW, in aanloop naar de wijziging Archiefwet.

- Werving en opvolging van een nieuwe directeur Zeeuws Archief heeft plaatsgevonden.
- Een open dag werd georganiseerd rondom '80 jaar bevrijding'.
- Gemeente Borsele is aangesloten bij het Zeeuws e-depot. De digitale archieven van gemeente Tholen zijn uitgeplaatst in Zeeuws e-depot.

Risico's

Er zijn geen bijzondere risico's te benoemen.

Orionis Walcheren

Vestigingsplaats

Vlissingen

Doel

Orionis Walcheren geeft uitvoering aan de Participatiewet (inclusief de Sw-wetgeving). Daarnaast voert Orionis Walcheren ook bijzondere bijstand, minimabeleid en gemeentelijke schuldhelpverlening uit. Het uitvoering geven aan de Participatiewet betreft meer dan alleen het verstrekken van de bijstandsuitkering. Deelnemen aan de samenleving staat centraal. Zoveel mogelijk door een reguliere baan bij een werkgever. En als dit niet mogelijk is door maatschappelijke participatie.

Orionis Walcheren ondersteunt en start activiteiten op het gebied van scholing en werkervaring die leiden tot herintreding van mensen op de arbeidsmarkt dan wel het aanbieden van passend werk of passende activiteiten in het kader van de Participatiewet.

Uitgangspunt is dat werk boven inkomen gaat. Alle inspanningen zijn gericht op arbeidsinschakeling, waarbij iedereen naar vermogen participeert. Als inwoners niet zelf voldoende inkomsten genereren, wordt dit door Orionis Walcheren aangevuld met een inkomensvoorziening volgens de Participatiewet. Daarnaast voert Orionis Walcheren wettelijk verplichte taken voor de schuldhelpverlening integraal uit. En voert zij onze minimaregelingen uit, zoals de regeling Sport, Cultuur, Onderwijs, de regeling chronisch zieken/gehandicapten en de collectieve zorgverzekering.

Aan verbonden partij zijn alle taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet- en regelgeving van de WOntwWB en de Wsw en de daarbij behorende/aanverwante algemeen verbindende voorschriften aan de raad, het college of de burgemeester zijn opgedragen inclusief het vaststellen van verordeningen aan de

raden en colleges, voor zover bovengenoemde wetgeving toelaat, overgedragen aan Orionis Walcheren. Uitzondering hierop is het gemeentelijk armoedebeleid (inclusief individuele en categoriale bijzondere bijstand). De deelnemende gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid, maar de uitvoering hiervan is opgedragen aan Orionis Walcheren.

Programma

Sociaal Domein

Partijen

Gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

Het afgelopen jaar is voor Orionis Walcheren een intensief jaar geweest. Enerzijds wegens het realiseren van de resultaten die afgesproken zijn met de opdrachtgevers en anderzijds door de almaar toenemende extra taken die de overheid oplegt en die door Orionis Walcheren dienen te worden uitgevoerd. Denk hierbij aan de energietoeslag, de afhandeling van de gevolgen van de kinderopvangtoeslag en onze pilot gratis openbaar vervoer.

De doelstellingen 2024 zijn samen te vatten in 2 hoofddoelstellingen: vermindering van het klantenbestand (en daarmee de tekorten op de Rijksvergoeding) en verbetering van het rendement van het Werkleerbedrijf. Beide doelstellingen zijn behaald. Van een BUIG-tekort is geen sprake. Voor 2024 is er een positief BUIG-saldo. Ook het klantenaantal daalde harder dan begroot. Dit is voor een deel te verklaren vanuit een gunstige economie, maar zeker ook voor een belangrijk deel door de inzet van Orionis. Orionis bouwde de methode Werken naar Vermogen verder uit. Daarnaast zagen we de eerste positieve resultaten van onze extra investering in re-integratie: 23 mensen vonden een baan.

Binnen het Werkleerbedrijf is de rendementsverbetering in lijn met de afspraken zoals deze in 2021 zijn afgesproken conform het KplusV rapport.

Risico's

Bestandsontwikkeling bijstand op Walcheren ongunstiger dan landelijk gemiddelde (gevolgen voor uitkering Participatiewet).

Achterblijvende omzet en/of rendementsverbetering Werkleerbedrijf (productie- en/of detacheringsumzet).

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland

Vestigingsplaats

Terneuzen

Doel

Primair richt de RUD zich op het verlenen van milieuvergunningen en behandeling van meldingen in het kader van de Omgevingswet. Tevens worden vergunningen, meldingen en ontheffingen behandeld in het kader van Vuurwerkbesluit en de Wet luchtvaart. Daarnaast is ook het toezicht op en de handhaving van alle andere binnen de RUD Zeeland ondergebrachte wetgevingen georganiseerd, zoals het toezicht op bodemsaneringen, grondstromen en ontgroningen alsmede het toezicht op de natuurwetgeving, zwembaden en zwemplaatsen, luchtvaarten vuurwerktaken en op provinciale verordeningen.

Programma

Volksgezondheid en Milieu

Partijen

Provincie Zeeland; alle 13 Zeeuwse gemeenten, Waterschap Scheldestromen

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

In het jaar 2024 zijn er allerlei zaken die de RUD Zeeland in meer of mindere mate hebben beïnvloed:

- De Omgevingswet is ingevoerd op 1 januari 2024. Naar verwachting kan eind 2025/begin 2026 een eerste balans opgemaakt worden van de impact van de Omgevingswet op de werkzaamheden.
- Het contract voor huisvesting en PIOFAC- taken kende een einddatum van 31 december 2023; Dit contract is verlengd en kent nu een einddatum van 31 december 2025.
- Er ligt een voorstel om te besluiten tot nieuwe huisvestingslocatie in Middelburg en uitvoering PIOFAC taken door de Provincie per 1 januari 2026.
- Bestuurlijk is de wens uitgesproken om de financieringssystematiek van de RUD Zeeland te herijken. Om

die reden is er gestart met de verkenning van de mogelijkheden en inmiddels wordt een mogelijke variant verder verkend.

- RUD Zeeland werkt aan de versterking van de organisatie om in april 2026 te voldoen aan de zes criteria voor een robuuste omgevingsdienst, zoals vastgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze transitie is ingezet na de goedkeuring van het plan van aanpak (Robuuste RUD) door het Algemeen Bestuur op 9 september 2024. Echter is er nog niet besloten tot de benodigde financiën om het plan van aanpak volledig te kunnen gaan uitvoeren.
- Het verkennende onderzoek naar de samenwerking GGD, VRZ en RUD Zeeland heeft eind 2023 een herstart gekregen. In 2024 is het verkennende onderzoek afgerond, waarbij is ingestemd met het voorgestelde inhoudelijke samenwerkingsagenda voor 2024-2028. De instemming op het uitwerken van een businesscases voor gezamenlijke bedrijfsvoering en huisvesting betreft enkel VRZ en GGD.
- Het rapport commissie Van Aartsen in opdracht van ministerie IenW. In 2024 is het 2 jarige programma IBP VTH (Interbestuurlijkprogramma versterking VTH stelsel) afgerond. Het bestuurlijk programma is voortgekomen uit onder andere de bevindingen uit het rapport Van Aartsen. In 2025 worden er samenwerkingsafspraken gemaakt over de verdere uitrol van de producten en diensten uit het IBP VTH. Dit gaat invloed hebben op de uitvoering van VTH taken en bedrijfsvoering bij gemeenten, provincie en de omgevingsdienst.

Risico's

Er is een onbalans in taken: verschil tussen omvang en kwaliteit taken versus omvang en kwaliteit capaciteit dit in combinatie met een onevenwichtig personeelsbestand en/of krapte op de arbeidsmarkt.

In 2024 is met de ontwikkeling van het plan van aanpak Robuuste RUD en de uitwerkingen van de Omgevingswet, de onbalans in taken meer zichtbaar geworden.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (O.L.A.Z.)

Vestigingsplaats

Kapelle

Doel

Het openbaar lichaam heeft tot doel de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.

Ter uitvoering van het hierboven omschreven doel heeft het openbaar lichaam de volgende taken: (a) de zorg voor de verwijdering van afvalstoffen, (b) het desgevraagd adviseren van de deelnemers over het uitvoeren van relevante bepalingen van de Wet milieubeheer en de daaruit voortvloeiende voorschriften, (c) het vaststellen van de tarieven voor de verwijdering van afvalstoffen, (d) het uitvoeren of doen uitvoeren van andere taken op het gebied van de afvalstoffenverwijdering, zo het algemeen bestuur daartoe besluit, met dien verstande dat aldus aan deelnemers zonder hun instemming geen andere verplichtingen kunnen worden opgelegd dan die voort vloeien uit deze regeling, (e) het geven van voorlichting op het gebied van afvalpreventie en -verwijdering en (f) het op verzoek van een of meerdere deelnemers uitvoeren of doen uitvoeren van een andere taak op het gebied van afvalstoffenverwijdering.

Programma

Volksgezondheid en Milieu

Partijen

Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen

In het kader van het traject heroriëntatie gemeentelijke taken moet nog onderzocht worden of het interessant is voor de gemeente Middelburg om dienstverleningsovereenkomsten met de ZRD te sluiten. Het college heeft op basis van de onderzoeken en de interactie hierover tussen gemeente en ZRD besloten om eerst het afvalbeleid in Middelburg volledig uit te rollen en dan pas de afweging tot het sluiten van een DVO te maken.

De eerdere streefdoel van 100 kilo per inwoner is voor vele Zeeuwse gemeenten nog niet bereikt. Ook ligt er vanuit Europa een nieuwe norm: in 2035 moet 65 procent van al ons afval hergebruikt worden. Van kilo's restafval gaan we naar een percentage hergebruikt materiaal in het totale huishoudelijke afval. Het accent ligt vanaf nu op het percentage hergebruikt

materiaal. Het aantal kilo's restafval wordt daarmee een resultaat van de recycledoelstelling.

De hoeveelheid restafval bedroeg in 2024 126 kilo per inwoner (exclusief grofvuil en verbouwingsrestafval).

Een deel van deze opgave ligt bij de inzameling van het grofvuil en verbouwingsrestafval (25 kilo per inwoner). Er is sprake van voorbereiding voor invoering van toegangscontrole op de milieustraat om bedrijfsafval te weren en inwoners verder te stimuleren tot afvalscheiding. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de toekomstbestendigheid van de milieustraten. Naast wet- en regelgeving wordt onderzocht of meer invulling gegeven kan worden aan waar en op welke wijze kringloop en/of demontage kan worden ingebed op de milieustraat, alsook mogelijkheden tot milieueducatie.

Een nieuw grondstoffenbeleidsplan 2026-2030 is in voorbereiding.

Risico's

Geen bijzondere risico's.

Vennootschappen

Hieronder volgen de deelnemingen in vennootschappen waarin de gemeente een bestuurlijk (of stemrecht) en financieel belang heeft. De aan de gemeente gelieerde BV's/NV's zijn:

Overzicht Vennootschappen

BV Monumentenbeheer Middelburg

NV Economische Impuls Zeeland

Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed B.V.

Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.

ZEH NV (voorheen PZEM)

BNG

GBE Aqua BV

BV Monumentenbeheer Middelburg

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel

Het doel van de vennootschap is restauratie, onderhoud en beheer van monumenten of gebouwen die vanwege hun historie

of architectuur belangrijk zijn of voor het stadsbeeld karakteristiek zijn. Speciale aandacht gaat uit naar gebouwen die verloren dreigen te gaan. Het werkgebied van de BV is de gemeente Middelburg. Een BV kan sneller opereren dan een gemeente en kan bovendien vaak meer subsidie krijgen. Mede door de activiteiten van de BV MM weet de gemeente haar positie als een aantrekkelijke woon-, werk- en verblijfsgemeente te versterken.

Programma

Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen

Gemeente Middelburg

Bestuurlijk belang

Lid van de Raad van Commissarissen

Ontwikkelingen

De huidige omstandigheden op de onroerend goed markt zijn zodanig dat de BV Monumentenbeheer daar momenteel geen actieve rol in kan spelen. Vanuit dit oogpunt wordt in 2025 gekeken naar de toekomst van de BV met een mogelijke herijking van de doelstellingen om daarmee de BV een waardevolle bijdrage te kunnen laten leveren aan de instandhouding en bescherming van het gebouwde erfgoed in de gemeente Middelburg. De activiteiten in 2024 hebben zich beperkt tot de beheerstaken van het eigen onroerend goed.

Risico's

Geen bijzondere risico's.

NV Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats:

Vlissingen

Doel:

Impuls stimuleert en faciliteert (kennis)economische ontwikkelingen in de meest brede zin van het woord.

Programma:

Economie

Partijen:

Gemeente Middelburg, overige Zeeuwse gemeenten, de Provincie Zeeland, bedrijfsleven en Stichting SER Zeeland

Bestuurlijk belang:

vertegenwoordiging in AVA

Ontwikkelingen:

De werkzaamheden richten zich met name op verkenning naar kansrijke ontwikkelingen, acquisitie activiteiten om bedrijven aan te trekken en zich te vestigen in Zeeland en zullen innovatieve startende en groeiende bedrijven begeleid en gefaciliteerd worden op het gebied van financiering. De focus verschuift hierbij steeds nadrukkelijker naar vraagstukken op het gebied van verduurzaming.

Risico's:

Geen risico's.

Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed B.V.

Vestigingsplaats

Vlissingen

Doel

De vennootschap heeft ten doel het beheren en (doen) exploiteren van het Vrijburgbad (Stadsgewestelijk Zwembad). Insteek is dat alle inwoners tegen betaalbare tarieven moeten kunnen deelnemen aan activiteiten in het Stadsgewestelijk Zwembad. Fitness, verenigingen, schoolzwemmen en instructiezwemmen zijn de belangrijkste vormen van activiteiten die momenteel in het Vrijburgbad tot uitvoering worden gebracht. De gemeente ondersteunt op deze wijze het Middelburgs sportbeleid.

Programma

Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen

Gemeente Middelburg en Vlissingen beide voor 50% aandeelhouder, Sportfondsen Middelburg-Vlissingen BV (exploitant).

Bestuurlijk belang

Aandeelhouder, lid van directie

Ontwikkelingen

Met ingang van 1 januari 2024 is een huur- en exploitatieovereenkomst aangegaan met de nieuwe exploitant Sportfondsen Middelburg-Vlissingen BV (Feel Fit Center

Middelburg-Vlissingen). In 2025 wordt samen met de exploitant een verduurzaamheidsplan opgesteld.

Risico's

Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.

Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Doel

De Gemeentelijke Vervoerscentrale verzorgt de planning en regie van voertuigen voor doelgroepenvervoer dat onder verantwoording van de gemeente valt.

Programma

Sociaal Domein en Onderwijs

Partijen

De gemeenten in de regio Zeeuws Vlaanderen, Oosterschelderegio, Walcheren en de Provincie Zeeland zijn aandeelhouder

Bestuurlijk belang

Iedere zes weken vindt een bestuurlijk overleg plaats. Hierin zijn ook de Walcherse gemeenten vertegenwoordigd. Vanuit de gemeente Middelburg sluit wethouder mevrouw Treurniet aan bij dit bestuurlijk overleg.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een intentieverklaring voor de nieuwe gemeenschappelijke regeling over het omvormen van de GVZ naar de Mobiliteitscentrale Zeeland (MCZ). Deze intentieverklaring dient ondertekend te worden door de 13 Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland. Dit is ingegeven door het feit dat 1 januari 2025 de Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS) van start gaat. Het is de bedoeling dat de MCZ ook de regie over het fijnmazig vervoer gaat voeren.

Risico's

Geen bijzondere risico's.

ZEH NV (voorheen PZEM)

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel

ZEH (voormalig PZEM) is een houdstermaatschappij met belangen in een aantal deelnemingen en een aanzienlijke financiële positie. De organisatie van ZEH kenmerkt zich als een compacte beheerorganisatie. De grootste en belangrijkste deelneming is een aandelenbelang van 70% in de Elektriciteits Produktiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), waarin onder andere de kerncentrale Borssele is ondergebracht. ZEH draagt vanuit goed rentmeesterschap zorg voor de deelnemingen en de financiële positie om de huidige aandeelhouderswaarde te behouden.

Programma

Bestuur en Ondersteuning

Partijen

Alle Zeeuwse gemeenten, gemeente Bergen op Zoom, Woensdrecht, Goeree-Overflakkee en de Provincies Zeeland, Noord Brabant en Zuid Holland.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (5,779%).

Ontwikkelingen

Na verkoop van de onderdelen Indaver, Delta Retail, Enduris (netwerkbedrijf), het aandelenbezit Evides en de Wholesaleactiviteiten blijft de gemeente aandeelhouder van de overblijvende activiteiten van voormalig PZEM, nu ZEH (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij). Naast een paar kleinere deelnemingen betreft dit hoofdzakelijk het belang van 70% in EPZ. Op het gebied van kernenergie hebben de aandeelhouders van PZEM een brief vanuit het Ministerie van Economische Zaken ontvangen om medewerking te verlenen aan het onderzoek voor het realiseren van één of meerdere nieuwe kerncentrales in Nederland. Daarnaast vinden verkennende gesprekken plaats tussen het Rijk en ZEH en haar aandeelhouders rondom de overdracht van het EPZ belang.

Risico's:

Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.

Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats

Den Haag

Doel

BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is deze bank essentieel voor de publieke taak.

Kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven te voorzien in lange kredietverlening aan decentrale overheden en in kredietverlening onder garantie van overheden. BNG vertaalt haar missie in de volgende doelstellingen, (1) het behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en het semi-publieke domein en (2) het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Programma

Bestuur en Ondersteuning

Partijen

Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Nederland.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (€ 0,1 miljoen).

Ontwikkelingen

Reguliere uitvoering kerntaken.

Risico's

Geen

GBE-Aqua B.V

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

De vennootschap heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap.

Programma:

Bestuur en Ondersteuning

Partijen:

Alle 13 Zeeuwse gemeenten, de Provincie Zeeland en de gemeenten Goeree-Overflakkee, Woensdrecht en Bergen op Zoom.

Bestuurlijk belang:

De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (5,785%).

Ontwikkelingen:

Hoofdtak van de B.V. is het beheer van de aandelen en het uitoefenen van stemrecht uit hoofde van het aandelenbezit in Evides. In 2024 heeft de laatste kapitaalstorting vanuit de aandeelhouders richting GBE-Aqua plaatsgevonden waarmee de lening van € 370 miljoen die is aangetrokken voor de aankoop van het aandelenpakket Evides van PZEM (nu ZEH) versneld afgelost kon worden. Vanaf 2025 kunnen de dividenduitkeringen vanuit ZEH vrij worden ingezet binnen de gemeentelijke begroting.

Risico's:

Geen risico's.

Stedin Holding NV

Vestigingsplaats:

Rotterdam

Doel:

Stedin is de onafhankelijke netbeheerder binnen Stedin Groep. Stedin Groep beheert het deel van het elektriciteitsnetwerk en het gasnetwerk in haar verzorgingsgebied in de Randstad en de provincies Utrecht en Zeeland. Ook een deel van Noord-Holland en Friesland behoort tot het werkgebied.

Stedin is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van deze transport- en distributienetten voor elektriciteit, gas en warmte. Het telt ruim 2 miljoen particuliere en zakelijke klanten. DNWG Groep beheert het energienet voor zo'n 200.000 Zeeuwse huishoudens en bedrijven. DNWG Infra legt netwerken aan en onderhoudt deze.

Programma:

Bestuur en Ondersteuning

Partijen:

Nederlandse Staat, diverse Provincies en diverse gemeenten (w.o. Gemeente Middelburg).

Bestuurlijk belang:

De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (€ 0.5 miljoen)

Ontwikkelingen:

Reguliere uitvoering kerntaken.

Risico's:

Geen risico's.

Stichtingen

Hieronder de stichting waarmee de gemeente zowel bestuurlijk als financieel verbonden is.

Overzicht Stichtingen

Stichting Roosevelt Academy Fonds

Stichting Roosevelt Academy Fonds

Vestigingsplaats

Middelburg

Doel

Genereren van rendement op belegd vermogen ten behoeve van University College Roosevelt (UCR)

Programma

Onderwijs

Partijen

De gemeente Middelburg en de UCR

Bestuurlijk belang

Ambtelijke vertegenwoordiging in stichtingsbestuur.

Ontwikkelingen

Beleggen en beheer hoofdsom met als doel het behaalde rendement aan te wenden voor de financiering van nieuwe ontwikkelingen binnen de UCR.

Risico's

Geen bijzondere risico's.

Grondbeleid

Inleiding

In de Nota grondbeleid 2021 is vastgelegd dat voor de bestaande grondposities van de gemeente per definitie sprake blijft van een actief grondbeleid en dat voor nieuwe ontwikkelingen per situatie zal worden beoordeeld welke vorm van grondbeleid de voorkeur heeft. Voor het huidige grondbezit blijft actief grondbeleid dus een gegeven, de functieverandering en verkoop van grond in bezit van de gemeente wordt in eigen hand gehouden. Diverse andere plannen worden door de gemeente gefaciliteerd.

Een actief grondbeleid betekent dat de exploitatie ten behoeve van de functieverandering of herontwikkeling van gronden in eigen hand wordt gehouden. De verwerving van de gronden en de nodige bewerkingen zijn of worden door en onder regie van de gemeente uitgevoerd. Daarna kunnen de gronden bouwrijp voor een marktconforme prijs (in principe gebaseerd op residuele waarde) worden verkocht. In het verleden zijn in dit kader diverse

gronden verworven, waardoor het accent de afgelopen jaren vooral heeft gelegen en nog ligt op planontwikkeling, (tijdelijk) beheer en verkoop van deze gronden. Dat betekent dat er diverse grondexploitaties lopen, dat er gronden gereserveerd zijn voor ontwikkelingen in de toekomst en dat er kostenverhaal plaats vindt voor plannen van derden. Gelet op de tekorten op de woningmarkt en de gesloten woondeal wordt in toenemende mate weer gekozen voor een actievare aanpak, getuige onder meer het recent (januari 2025) vestigen van voorkeursrechten op de locaties Brigdamseweg en Poppenroede.

Beleidskader

Het grondbeleid is geen doel op zich maar dienstbaar aan algemene en specifieke beleidsdoelstellingen van de gemeente. De belangrijkste leidraad zal de komende jaren de Omgevingsvisie Middelburg 2050 zijn. Dit is een verplicht document onder de Omgevingswet en de opvolger van de vroegere Kwaliteitsatlas.

De volgende programma's worden mede door het gevoerde grondbeleid gerealiseerd:

Programma	
Verkeer, vervoer en waterstaat	Aanleg van nieuwe infrastructuur en parkeervoorzieningen ten behoeve van (nieuwbouw)locaties voor woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijventerreinen
Onderwijs	Nieuwe locaties voor onderwijsdoeleinden.
Sport, cultuur en recreatie	Nieuwe locaties voor sport, recreatie, evenementen et cetera
Sociaal domein	Woon-zorgcomplexen gecombineerd met welzijnsvoorzieningen in de verschillende woonservicezones
Volksgesondheid en milieu	Groenvoorzieningen, water en milieudoelstellingen op nieuwbouwlocaties
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Woningbouw op nieuwe locaties evenals herstructurering in bestaande wijken
Economie	Aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, kantorenlocaties, gebieden voor toerisme en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen
Algemene dekkingsmiddelen	Gerealiseerde winsten op grondexploitaties kunnen, als zij niet meer nodig zijn voor afdekking van risico's in het grondbedrijf, ingezet worden als dekkingsmiddel voor andere publieke doeleinden

Financiële positie grondbedrijf

In het grondbedrijf wordt het verschil tussen investeringen en opbrengsten in een bepaald jaar in principe niet als verlies of winst genomen, maar bijgeschreven op de boekwaarde van een plan. De boekwaarde van een plan bestaat uit het opgetelde verschil tussen investeringen en opbrengsten. Bij het afsluiten van een plan vormt het op dat moment resterende positieve of negatieve saldo een winst of verlies. Bij een winstgevend plan dient ook tussentijds

winst genomen te worden. Tegenover de boekwaarden van de bouwgrond in exploitatie staan de Voorziening grondbedrijf (als correctie op deze boekwaarde) en de Reserve grondbedrijf.

Per peildatum februari 2025 is opnieuw een complete doorrekening en risicoanalyse gemaakt van het grondbedrijf voor de komende twintig jaar in de vertrouwelijke nota 'Grondbedrijf 2024-2044, doorrekening en risicoanalyse februari 2025'. Deze is

ter kennis gebracht van de gemeenteraad en vormt de basis voor deze paragraaf.

Hierna volgt een toelichting op het resultaat van het grondbedrijf over 2024, gevolgd door een toelichting op de ontwikkeling van de boekwaarde en de stand van de voorziening en de reserve grondbedrijf.

veroorzaakt door de aanzienlijke toename van de voorziening. Deze toename is noodzakelijk om verliezen die inmiddels verwacht worden af te kunnen dekken.

Hieronder is opgenomen hoe het resultaat is bepaald. De verschillende bedragen worden daaronder toegelicht. Er kan sprake zijn van kleine afrondingsverschillen.

Resultaat 2024 grondbedrijf

In 2024 heeft het grondbedrijf een negatief resultaat behaald van € 3.8 miljoen. Dit verlies wordt voor het veruit grootste deel

Resultaat grondbedrijf 2024 (x € 1.000)		
Winst afgesloten complexen ⁽¹⁾	206	
Tussentijdse winstneming op bouwgrond in exploitatie ⁽²⁾	151	
Overige exploitatiewinsten ⁽³⁾	89	
Renteresultaat over voorziening	46	
		492
Verlies afgesloten complexen ⁽⁴⁾	-21	
Overige exploitatieverliezen ⁽⁵⁾	-323	
		-344
Mutatie voorziening lopende complexen ⁽⁶⁾	-4.134	
Waarvan voeding vanuit de complexen ⁽⁷⁾	215	
		-3.919
Resultaat grondbedrijf 2024		-3.772

Reserve grondbedrijf (x € 1.000)		
Saldo reserve grondbedrijf per 01/01		4.234
Verrekening resultaat over 2024		-3.772
Saldo reserve grondbedrijf per 31/12		461

Per 01-01-2024 bedroeg de Reserve Grondbedrijf € 4.2 miljoen als gevolg van het positieve resultaat over 2023. Als gevolg van de noodzakelijke aanzienlijke toename van de Voorziening grondbedrijf en mede daardoor het negatieve resultaat over 2024, is de reserve per 31-12-2024 geslonken tot € 461.000.

Voorziening grondbedrijf (x € 1.000)		
Saldo voorziening grondbedrijf per 01/01		13.142
Vrijval afgesloten plannen ⁽⁴⁾		15
Mutatie overige plannen ⁽⁶⁾		4.134
Saldo voorziening grondbedrijf per 31/12		17.291

Voor alle afgesloten plannen samen was in 2024 een herwaardering (verhoging) nodig van de voorziening. Voor de lopende exploitaties is een verhoging van € 4.1 miljoen nodig. Door deze verhogingen bedraagt de Voorziening Grondbedrijf € 17.3 miljoen per 31-12-2024.

⁽¹⁾ Winst afgesloten complexen (x € 1.000)	
Stromenpoort	206
Totaal	206

De eigen exploitatie Stromenpoort sluit af met een winst van € 0.2 miljoen. Dit is de winst die resteert na het rechtstreeks ten laste van deze exploitatie boeken van het bedrag dat nodig is voor de nakomende kosten.

⁽²⁾ Winst tussentijds op bouwgrond in exploitatie (x € 1.000)	
Veersepoort fase V	297
Essenvelt	-207
Hazenburg Noord	156
Mortiere Ensemble	54
Ramsburg Watergang	-149
Totaal	151

Voor deze complexen (Bouwgrond In Exploitatie) geldt dat op basis van de BBV-voorschriften tussentijds winst genomen dient te worden naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en gemaakte kosten. Als de totale winst door planwijzigingen afneemt, dient de winstneming gecorrigeerd te worden. Voor het complex Essenvelt is een deel van winstneming uit eerdere jaren teruggedraaid. Voor Ramsburg Watergang is de winstneming over 2023 geheel teruggenomen.

⁽³⁾ Overige exploitatiewinsten (x € 1.000)	
Cleene Hooge agrarische gronden	32
Ramsburg Oost	3
Sint Laurens Oost	17
Private exploitatie	37
Totaal	89

Op drie strategische gronden is in 2024 een bescheiden winst gemaakt als gevolg van een positief saldo tussen ontvangen pacht enerzijds en kosten van beheer en onderhoud anderzijds. Op private exploitaties wordt in principe geen winst gemaakt (er wordt een bijdrage in rekening gebracht om de gemeentelijke kosten te dekken, er kunnen wel kleinere verschillen zijn tussen begroting en werkelijke kosten), maar doordat niet alle kosten binnen het grondbedrijf zijn geboekt maar ook een deel ten laste van de reguliere begroting, kan binnen het grondbedrijf toch een (beperkte) winst ontstaan. Voor een private exploitatie is een in 2024 ontvangen exploitatiebijdrage als winst geboekt, doordat de kosten van dat plan al eerder dan in 2024 als verlies zijn genomen.

⁽⁴⁾ Verlies afgesloten complexen (x € 1.000)	kosten 2024	vrijval vz 2024	Saldo
Nieuwland Zuid (verlies € 6, herwaardering voorziening € 17)	6	-17	-23
Sportlaan 25 (verlies € 0, vrijval voorziening € 0)	0	0	0
Sprecklaan (verlies € 0, vrijval voorziening € 2)	0	2	2
Totaal	6	-15	-21

Bij complexen die worden afgesloten, wordt in de voorziening een bedrag opgenomen voor nakomende kosten indien daar sprake van is. Uit bovenstaande tabel blijkt dat er in 2024 een nadelig verschil was van € 21.000 ten opzichte van het bedrag dat in de voorziening was opgenomen. Dit wordt bijna geheel veroorzaakt door een herwaardering voor het complex Nieuwland Zuid waar nog woonrijpwerkzaamheden moeten plaatsvinden. De aanbesteding heeft begin 2025 plaatsgevonden waarbij gebleken is dat de kosten wat hoger zijn dan vorig jaar nog werd verwacht. Voor Sprecklaan kan de resterende voorziening geheel vrijvallen.

⁽⁵⁾ Overige exploitatieverliezen (x € 1.000)	
Private exploitaties	-4
Buitenruststraat 237	-25
Hart van Griffioen	-71
Schenge 6	-1
Algemene kosten grondbedrijf	-222
Totaal	-323

Op de private exploitatie Koudekerkseweg 135 was in 2024 sprake van een verlies, doordat de kosten hoger uitgevallen zijn dan de ontvangen exploitatiebijdrage. Het complex voor de Buitenruststraat 237 is nog niet geopend. De gemaakte voorbereidingskosten, zoals het onderzoek naar de constructie en fundering, zijn derhalve in 2024 als verlies genomen. Voor Hart van Griffioen is eveneens nog geen complex geopend. Het betreft gemaakte voorbereidingskosten voor externe advisering en de intern gemaakte uren. Voor Schenge gaat het enkel om interne

uren. De *Algemene kosten grondbedrijf* werden tot en met 2020 volgens een bepaalde verdeelsleutel aan het einde van elk jaar over de diverse complexen verdeeld. In de Nota grondbeleid 2021 is opgenomen dat deze met ingang van 2021 jaarlijks als verlies worden genomen, ten laste van de Reserve grondbedrijf.

Voor verwachte verliezen wordt het verlies meteen genomen zodra dit verwacht wordt door een bedrag aan de voorziening toe te voegen.

⁽⁶⁾ Mutatie voorziening lopende exploitaties (x € 1.000)	
Mortiere Bedrijventerrein Zuid	-79
Herstructurering Arnestein	67
Punt Arnestein	3
Sint Laurens Zuid	-288
Rittenburg III	369
Trekdiijk	-18
Churchill-Haan	225
Koudekerkseweg 14	-16
Ramsburg Dampoorthof	-265
Stromenpoort	-215
Cleene Hooge	-3922
Private exploitaties	5
Totaal	-4.134

In bovenstaande tabel is weergegeven met welke bedragen de Voorziening grondbedrijf is aangepast voor de lopende exploitaties waarop een verlies wordt verwacht. De voorziening is verhoogd. Omdat dit een verlies is, wordt dit negatief weergegeven. Omdat de voorziening voor deze plannen op contante waarde wordt gevormd, is er (als er geen andere wijzigingen zijn) jaarlijks een toevoeging nodig ter grootte van de rente waarmee het verwachte verlies contant is gemaakt. Daarnaast kunnen er ontwikkelingen zijn in de exploitaties waardoor de hoogte van de voorziening in positieve (vrijval) of negatieve (toevoeging) zin moet worden bijgesteld. De toename van de voorziening wordt bijna geheel veroorzaakt door de ontwikkeling op Cleene Hooge (€ 3.9 miljoen), als gevolg van de keuze voor een ontsluiting met rotonde, inrichtingskosten t.l.v. de gemeente voor het COA-terrein, de gekozen inrichting met een slingerende weg, een woonprogramma op basis van de woondeal en een hogere kostenstijging dan opbrengstenstijging. Door het besluit van de gemeenteraad om niet meer dan 100 woningen (incl. de ca. 50 woningen voor het COA) te bouwen, kan het verlies niet gecompenseerd of beperkt worden door meer woningen in het plan op te nemen. Het verlies op het complex Sint Laurens Zuid neemt verder toe als gevolg van toegenomen kosten die niet volledig opgevangen kunnen worden door hogere grondprijzen. Op Ramsburg Dampoorthof is sprake van aanzienlijk hogere bodemsaneringskosten. Voor de complexen met een

positief getal, zoals Rittenburg III en Churchillaan, kan de getroffen voorziening (voor een deel) vrijvallen door een verbetering van het resultaat. Voor het afgesloten plan Stromenpoort is een bedrag in de voorziening opgenomen voor nakomende kosten.

(7) Geboekt ten laste van in 2024 afgesloten complexen (x € 1.000)

Stromenpoort	215
Totaal	215

In deze tabel wordt weergegeven welke bedragen aan nakomende kosten bij het afsluiten van een complex rechtstreeks ten laste van de exploitaties zijn geboekt en naar de voorziening grondbedrijf zijn gebracht. Bij de bepaling van het resultaat is dus met deze nakomende kosten rekening gehouden. Door deze handelswijze wordt het resultaat op deze exploitaties juist weergegeven.

Boekwaarde grondbedrijf

De bruto boekwaarde is in 2024 afgenomen doordat meer verkopen zijn gerealiseerd dan dat er kosten zijn gemaakt. Door verplichte tussentijdse winstneming ten gunste van de Reserve grondbedrijf wordt een klein deel van deze boekwaardeafname weer teniet gedaan. De woningbouwplannen hebben veruit het grootste aandeel in de verkoopopbrengsten. Op volgorde van de hoogte van de verkopen zijn dit Rittenburg III, Sint Laurens Zuid, Essenvelt, Mortiere SOK, Hazenburg Noord en Sint Laurens Noord. Deze omzet werd vorig jaar reeds verwacht, het verschil is slechts 0.5 miljoen. Op de complexen met gronden voor bedrijven en voorzieningen zijn opbrengsten behaald binnen de complexen Herstructurering Arnestein (Siloplein), Mortiere Ensemble en Stromenpoort. De omzet is 2.0 miljoen euro lager dan de verwachting doordat enkele verkopen een jaar opschuiven.

Als gevolg van de tijdelijke waardecorrectie (afboeking) voor Trekdijs is de netto boekwaarde in 2024 net zoals in 2022 en 2023 extra laag. In het basisscenario van de Doorrekening Grondbedrijf is aangenomen dat de gemeenteraad in 2026 besluit om een nieuw plan voor Trekdijs in procedure te brengen en dat daarmee deze waardecorrectie in 2026 weer kan komen te vervallen. Met deze aanname blijft de tijdelijke waardecorrectie in 2025 dus in stand. Indien de raad in 2026 besluit de ontwikkeling door te zetten, stijgt de netto boekwaarde in 2026 aanzienlijk, evenals de Reserve grondbedrijf, terwijl de bruto boekwaarde licht afneemt. Als besloten wordt om de ontwikkeling volledig te stoppen, dan zal de tijdelijke waardecorrectie definitief worden en dit bedrag (€ 8.0 miljoen per 31-12-2024) definitief als verlies moeten worden genomen. Dit is in het risicoscenario van de Doorrekening Grondbedrijf verwerkt.

Ontwikkeling boekwaarde grondbedrijf x € 1.000			
Jaar	Bruto boekwaarde complexen	af: voorziening grondbedrijf	Netto boekwaarde complexen
31-12-2023	66.785	13.142	53.643
31-12-2024	65.025	17.291	47.734
31-12-2025 (verwacht)	58.426	17.167	41.259
31-12-2026 (verwacht)	57.863	8.072	49.791
31-12-2027 (verwacht)	56.290	8.213	48.077

Voorziening grondbedrijf

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet de gemeente voor verwachte verliezen op grondexploitaties een voorziening vormen. In de Nota grondbeleid 2021 is als uitgangspunt genomen dat de voorziening gevormd wordt:

- voor onvermijdbare verliezen;
- op basis van door de gemeenteraad vastgestelde exploitatieopzetten;
- op basis van contante waarde (waarbij conform de BBV-voorschriften momenteel wordt gerekend met 2,0%);
- ten laste van het jaarresultaat van het grondbedrijf en daarmee de Reserve grondbedrijf. Voor plannen die afgesloten worden en waar sprake is van nog verwachte kosten (nakomende kosten), worden die kosten rechtstreeks ten laste van deze plannen geboekt.

De Voorziening grondbedrijf wordt dus, op contante waarde, gevormd ten laste van de Reserve grondbedrijf. Zodra de verlieslatende plannen worden afgesloten, kan het negatieve resultaat worden verrekend met het daarvoor beschikbare bedrag in de Voorziening grondbedrijf. Daarnaast worden ook bedragen aan de Voorziening grondbedrijf toegevoegd voor verwachte nakomende kosten van plannen die inmiddels afgesloten zijn (dat gebeurt normaliter als de laatste verkopen hebben

plaatsgevonden). De omvang van de voorziening grondbedrijf is per 1 januari 2025 op het vereiste niveau gebracht van € 17.291.000, met daarbij de volgende specificatie:

Voorziening grondbedrijf in verband met onvermijdbaar geachte verliezen en waardecorrectie (x € 1.000)	
Stromenpoort (nakomende kosten)	215
Waterpark Veerse Meer (nakomende kosten)	10
Sportlaan 25 (nakomende kosten)	1
Nieuwland Zuid (nakomende kosten)	67
Kanaalweg West (nakomende kosten)	5
Private exploitaties (kosten > exploitatiebijdrage)	4
Mortiere Bedrijventerrein Zuid (verwacht verlies)	1874
Herstructurering Arnestein (verwacht verlies)	889
Punt Arnestein (verwacht verlies)	229
Sint Laurens Zuid (verwacht verlies)	1371
Rittenburg III (verwacht verlies)	294
Cleene Hooge (verwacht verlies)	3922
Ramsburg Dampoorthof (verwacht verlies)	343
Koudekerkseweg 14 (verwacht verlies)	21
Trekdijs (voorlopige waardecorrectie)	8046
Totaal	17.291

Een deel van de bedragen is voor nakomende kosten voor eerder afgesloten complexen, waarin alle verkopen zijn gerealiseerd. Voor de plannen met een verwacht verlies is het opgenomen bedrag gebaseerd op de vastgestelde exploitatieopzet, herrekend naar de laatste stand van zaken. Voor Trekdijs is een voorlopige waardecorrectie opgenomen.

Reserve grondbedrijf

Voor de risico's is het wenselijk dat een buffer aanwezig is. Deze buffer is de Reserve grondbedrijf. In de Nota Grondbeleid 2021 zijn voor deze buffer de volgende normen vastgesteld:

- Op eindwaarde is het saldo van de reserve positief;
- Bij doorberekening van een risicoscenario is het saldo eveneens positief op eindwaarde;
- Bij doorberekening van een risicoscenario wordt de reserve de eerstkomende vijf jaar niet negatief;

- De Reserve grondbedrijf dient minimaal 10% van de netto boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie + 10% van de nog te maken kosten voor deze bouwgrond in exploitatie te zijn. Bij een hogere reserve kan desgewenst afgewogen worden om het meerdere in te zetten voor andere doeleinden door dit meerdere saldo of een deel daarvan toe te voegen aan de Algemene reserve van de gemeente.
- De Reserve grondbedrijf is maximaal gelijk aan de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie (doelstelling actieplan grondbedrijf) plus de nog te maken kosten voor deze bouwgrond in exploitatie. Als de reserve boven deze norm komt, vindt in elk geval afdracht plaats aan de algemene reserve van de gemeente.

De Reserve grondbedrijf wordt in principe gevormd uit de winsten op grondexploitaties. Op winstgevendende plannen wordt conform het BBV tussentijdse winstneming toegepast.

Jaar	Netto boekwaarde	Saldo reserve grondbedrijf (in het basisscenario)	Norm reserve grondbedrijf
31-12-2023	53.643	4.234	

Jaar	Netto boekwaarde	Saldo reserve grondbedrijf (in het basisscenario)	Norm reserve grondbedrijf
31-12-2024	47.734	461	11.041
31-12-2025 (verwacht)	41.259	1.241	9.727
31-12-2026 (verwacht)	49.791	10.688	9.239
31-12-2027 (verwacht)	48.077	12.148	8.398

In 2024 is de Reserve grondbedrijf substantieel afgenomen van ruim € 4.2 miljoen per 01-01-2024 naar minder dan € 0.5 miljoen per 31-12-2024. De veruit belangrijkste oorzaak hiervoor is het verlies op het complex Cleene Hooge. Ook veel hogere saneringskosten op twee complexen op Ramsburg spelen een rol.

Risico's grondbedrijf

Basisscenario

Een scenario gebaseerd op de stand van zaken in de verschillende grondexploitaties waarbij rekening is gehouden met de laatste provinciale bevolkings- en huishoudensprognose (2022) en de begin 2023 ondertekende Zeeuwse woondeal. Ten opzichte van 2024, bevat het basisscenario aanzienlijk meer woningen als gevolg van verschillende nieuwe plannen. In dit scenario worden 3.586 woningen gerealiseerd in de periode tot en 2045 en wordt in dezelfde periode 16,3 hectare bedrijventerrein verkocht. Het zwaartepunt van de gereedkomende woningen ligt in de periode 2026-2030, met de hoogste opbrengsten in 2029. Van de huidige plannen is op diverse locaties al rekening gehouden met uitgangspunten van de woondeal. Op locaties waar de procedures al waren afgerond, is dat niet het geval. Voor locaties waar de planvorming nog moet beginnen of nog niet ver is gevorderd, is gemiddeld uitgegaan van de woondeal. Met het programma volgens de Woondeal was vorig jaar ook al gerekend. Ten opzichte van twee jaar geleden is er wel sprake van een minder goed financieel resultaat, doordat voor goedkopere woningbouw de kosten hoger en de opbrengsten lager zijn.

Risicoscenario

In dit scenario wordt er vanuit gegaan dat het langer duurt voordat de nieuwbouwwoningen gerealiseerd kunnen worden, waardoor een deel van de woningen pas na 2045 gebouwd wordt. Voor de redenen hiervoor, kan gedacht worden aan het moeilijker rondkrijgen van plannen, bijvoorbeeld als gevolg van stikstofproblematiek, vertraging van plannen of verlaging van woningaantallen als gevolg van spuitzones en capaciteitsgebrek.

Tevens is in het risicoscenario gerekend met een hogere kostenstijging. In het risicoscenario is de aanname gedaan dat de raad besluit om volledig af te zien van de ontwikkeling van Trekdijs als bedrijventerrein en dat de bestemming van deze gronden agrarisch blijft. Daarnaast zijn enkele specifieke risico's meegenomen in de plannen Mortiere SOK (juridische procedures en het niet tot ontwikkeling komen van de kantorenlocatie), minder woningen in Sint Laurens Noord (a.g.v. een spuitzone), Oost (bij een keuze voor een kleinere ontwikkeling) en Zuid (geen plaanpassingen voor (deels) compenseren hoge voorbelastingkosten) en Cleene Hooge (o.a. minder m² uitgeefbaar voor vrije kavels).

Verder zijn er nog specifieke risico's benoemd die niet in het risicoscenario zijn verwerkt maar wel worden gekwantificeerd. Voor Hazenburg Noord fase 2 en Oranjepolder is dat de bestaande verkeersproblematiek in Arnemuiden. Voor Oranjepolder is er ook sprake van een spuitzone.

Met de gekozen uitgangspunten in het basisscenario zal de reserve per eind 2026 € 10.7 miljoen bedragen. Daarmee zou voldaan zijn aan de normen vanuit de Nota grondbeleid. De norm dat de reserve minimaal 10% van de netto boekwaarde plus 10% van de nog te maken kosten voor bouwgrond in exploitatie dient te zijn, wordt in het basisscenario in 2026 behaald. De komende jaren zal het saldo van de reserve naar verwachting jaarlijks stijgen in het basisscenario.

In het risicoscenario wordt de Reserve grondbedrijf vanaf eind 2025 negatief. Ook eindigt de reserve niet meer positief, waardoor de reserve gedurende de gehele looptijd van de berekening niet voldoet aan de in destijds in de Nota grondbeleid gestelde normen. De conclusie is dan ook dat het saldo van de Reserve grondbedrijf per eind 2025 onvoldoende is om de risico's in het grondbedrijf op te kunnen vangen. De risico's zullen zich wellicht niet in volle omvang gaan voordoen, maar met

een verwacht beperkt positief saldo zal niet veel nodig om de reserve negatief te laten worden. Of aanvulling van de Reserve grondbedrijf vanuit de algemene middelen daadwerkelijk nodig blijkt, en zo ja in welke mate, zal medio 2025 volgen.

Van de boekwaarde en resultaatsverwachting op de bouwgrond in exploitatie (BIE) per 1 januari 2025 kan conform artikel 52d van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de volgende opstelling worden gemaakt:

De doorberekende scenario's vormen input voor de paragraaf Weerstandsvermogen van jaarrekening en begroting:

- Het basisscenario in de eerdergenoemde doorrekening van het grondbedrijf wordt gebruikt om de verwachte ontwikkeling van de Reserve grondbedrijf, als onderdeel van de weerstandscapaciteit van de gemeente, in te schatten.
- Het verschil tussen basisscenario en risicoscenario is als risico vertaald in de paragraaf Weerstandsvermogen.
- Daarnaast is het specifieke risico, waarbij de mogelijkheid bestaat dat (een deel van) de genoemde locaties niet tot ontwikkeling kan komen als apart risico opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Actuele prognose grondbedrijf

Op alle in exploitatie genomen plannen werd op basis van het basisscenario eind 2024 per saldo een resterende nog te nemen winst verwacht van circa € 12.7 miljoen op contante waarde per 1 januari 2025. Nog te nemen winst wordt verwacht op de complexen Walcherseweg, Oranjepolder, Veersepoort fase 5, Sint Laurens Noord, Mortiere SOK, Mortiere Ensemble, Essenvelt, Hazenburg Noord en Trekdijk en zeer bescheiden winsten op Ramsburg Kantorenstrook, Ramsburg Watergang en Churchill-Haan. Verliezen worden verwacht op de complexen Cleene Hooge, Sint Laurens Zuid, Koudekerkseweg 14, Ramsburg Dampoorthof, Rittenburg III, Punt Arnestein, Herstructurering Arnestein en Mortiere Bedrijventerrein-Zuid. Voor deze verliezen zijn, op basis van de vastgestelde exploitatieopzetten en de herrekening per 1 januari 2025, toereikende bedragen in de Voorziening grondbedrijf opgenomen (deze verliezen zijn dus al genomen).

Bij deze berekeningen is uitgegaan van de aanname dat de gemeenteraad een nieuw bestemmingsplan voor Trekdijk in procedure brengt en als gevolg daarvan de waardecorrectie op Trekdijk kan worden teruggedraaid. In dat geval is er een positief resultaat op netto contante waarde per 1-1-2025 van € 0.4 miljoen. Als besloten wordt om de Trekdijk niet meer te ontwikkelen, is het verlies op netto contante waarde per 1-1-2025 € 8 miljoen.

OVERZICHT CF ART. 52d BBV	bedragen x € 1.000
a. Boekwaarde in exploitatie genomen gronden per 1-1-2024	€ 61.378
b. Vermeerderingen in het begrotingsjaar	€ 5.751
c. Verminderingen in het begrotingsjaar	€ 8.556
d. Boekwaarde aan het eind van het begrotingsjaar	€ 58.573
e. Geraamde nog te maken kosten	€ 43.920
f. Geraamde nog te realiseren opbrengsten	€ 94.954
g. Het geraamde nog te realiseren eindresultaat	€ -7.539
h. Gevormde voorziening voor verliesgevende complexen (op contante waarde)	€ 16.989
Per saldo nog te realiseren winst (op nominale waarde)	€ 9.450

In deze tabel zijn de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten van het plan Trekdijs niet opgenomen. Wel opgenomen is het bedrag in de Voorziening grondbedrijf wat nodig is om de boekwaarde, in het geval besloten gaat worden dat er geen ontwikkeling plaats vindt, definitief af te waarderen naar agrarische waarde en aan de opbrengsten is deze resterende agrarische waarde toegevoegd.

De per saldo nog te realiseren winst op bouwgrond in exploitatie, op nominale waarde is 9.45 miljoen. De onderbouwing van de nog te maken kosten (e) en te realiseren opbrengsten (f) is te vinden in de vastgestelde exploitatieopzetten en de nota 'Grondbedrijf Middelburg 2024-2044, doorrekening en risicoanalyse februari 2025'.

De bruto boekwaarde van alle gronden in het grondbedrijf bedraagt per 1 januari 2025 € 65 miljoen. Ten opzichte van de boekwaarde begin 2024 is dit per saldo een afname met circa € 1,8 miljoen.

De verwachting is dat de boekwaarde van zowel de plannen die exploitatie genomen zijn als van het hele grondbedrijf vanaf 2025 gestaag zal dalen ondanks dat in de berekening rekening is gehouden met nieuwe grondaankopen tot een bepaald bedrag aan de Brigdamseweg en Poppenroede.

In de volgende tabel is globaal aangegeven hoe de Reserve grondbedrijf zich naar verwachting de eerstkomende jaren (basisscenario) zal ontwikkelen en hoe deze ontwikkeling tot stand komt. Door afronding kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

Tabel verwachte resultaten grondbedrijf (in miljoenen €)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo reserve grondbedrijf per 01/01	€ 0,5	€ 1,2	€ 10,7	€ 12,1	€ 13,1	€ 14,6
Plannen per 01/2025 in exploitatie*	€ 0,6	€ 0,3	€ 1,7	€ -0,9	€ 1,8	€ 0,9
Strategische gronden**	€ 0,1	€ 0,1	€ -	€ -	€ -	€ 0,5
Overige gronden en panden	€ -0,1	€ -	€ -	€ -0,1	€ -0,1	€ -
Algemene kosten grondbedrijf	€ -0,2	€ -0,2	€ -0,3	€ -0,3	€ -0,3	€ -0,3
Mutatie voorziening	€ 0,1	€ 9,0	€ -0,1	€ 2,1	€ -0,1	€ -0,1
Rente voorziening/reserves	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1	€ 0,1
Saldo reserve grondbedrijf per 31/12	€ 1,2	€ 10,7	€ 12,1	€ 13,1	€ 14,6	€ 15,7

* Hazenburg Noord, Essenveld, Mortiere Bedrijventerrein-Zuid, Mortiere Ensemble, Mortiere SOK, Ramsburg Kantorenstrook, Veersepoort fase 5, Oranjepolder, Sint Laurens Zuid, Sint Laurens Noord, Rittenburg III, Trekdijs, Walcherseweg, Ramsburg Dampoorthof, Ramsburg Watergang, Cleene Hooge, Punt

Arnestein, Herstructurering Arnestein, Koudekerkseweg 14 en Churchillaan

** Sint Laurens Oost, Cleene Hooge ruilgronden, Ramsburg Oost, Hazenburg Noord fase 2, Schenge 6-8 en Buitenruststraat 237

Toelichting per complex

Binnen het grondbedrijf valt vanaf 2016 de volgende indeling de maken:

1. Bouwgrond in exploitatie (BIE). Dit zijn gronden waarvoor een exploitatieopzet is vastgesteld.
2. Materiële vaste activa (MVA) c.q. strategische gronden.
Volgens het BBV zijn dit 'overige gronden zonder vaste bestemming, die [op dit moment] geen onderdeel zijn van een transformatieproces'. Uitgangspunt hierbij is dus dat op termijn een bouwgrondexploitatie wordt vastgesteld. Tot en met 2015 was dit de categorie niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG). Voor alle locaties binnen deze categorie geldt dat ze strategisch worden aangehouden voor toekomstige ontwikkelingen (of ruilingen).

Alle complexen worden hierna per categorie toegelicht.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Afgesloten complexen

Dit betreft de complexen Sportlaan 25, Waterpark Veerse Meer (afwikkeling faillissement), Kanaalweg West, Stromenpoort en Nieuwland Zuid. Alle gronden in deze plannen zijn verkocht. Er zijn in de Voorziening grondbedrijf bedragen opgenomen voor resterende kosten woonrijp maken. Voor Waterpark Veerse Meer geldt dat een bedrag is opgenomen voor de nog te maken kosten in verband met de afwikkeling van het faillissement van de vorige eigenaar.

Essenvelt

Na een lang traject via de Raad van State is het bestemmingsplan in 2019 onherroepelijk geworden. Het bouwrijp maken is uitgevoerd, op het middengebied na. In 2022 zijn vrijwel alle vrije kavels verkocht, eind 2024 waren 2 kavels nog niet verkocht. De eerste fase van de Ontwikkelcombinatie Essenvelt is in tweeën geknipt. De bouw van deelfase 1a (21 woningen) is zo goed als afgerond. De gebouwen 'De Heeren van Essen' met 32 luxe koopappartementen worden in de zomer van 2025 opgeleverd. In 2024 is grond verkocht aan Woongoed voor het realiseren van 24 appartementen. Tevens is in 2024 de nieuwe verkaveling voor het middengebied uitgewerkt. Het is de bedoeling om het woningaantal in dit gebied te verhogen van 115 naar 189 woningen. Naast een verhoging van het woningaantal, is het programma in lijn gebracht met de Woondeal: 1/3 sociale huur,

1/3 middenhuur en 1/3 duur. Door de meest recente uitspraak van de Raad van State over stikstof, is een minder snel realisatietempo van het middengebied mogelijk dan wenselijk is.

Koudekerkseweg 14

Het plan bestaat uit de realisatie van 5 grondgebonden woningen op de plek waar vroeger een tankstation gevestigd was. Begin 2024 is de planologische procedure gestart. Er is beroep ingesteld tegen het besluit om medewerking te verlenen aan een buitenplanse afwijking van het bestemmingsplan. De gemeente wacht op een zittingsdatum bij de rechtbank.

Hazenburg Noord fase 1

Het veruit grootste deel van Hazenburg Noord fase 1 is voltooid. Alleen het meest noordelijke deel resteert nog. Dit deel bestaat uit 10 vrije bouw kavels en 36 projectmatig te ontwikkelen woningen. De verkoop van de vrije bouw kavels verloopt voorspoedig: van de vrije bouw kavels zijn er inmiddels 7 verkocht. In 2022 is voor het projectmatige deel een aangepast plan gemaakt, wat beter aansluit bij de huidige markt. In april 2023 is voor dit noordelijke deel een nieuw bestemmingsplan vastgesteld. Een deel van de woningen is in verkoop gegaan, maar het beoogde percentage om te starten met de bouw werd niet gehaald. Hierna is gekeken of een deel van de woningen voor de sociale huur gebouwd kon worden, dit bleek financieel niet haalbaar. Nu is het plan wederom aangepast, met minder projectmatige woningen en het uitgeven van de vrijkomende grond als vrije bouw kavels.

Mortiere SOK-gebied

De grond in dit plan wordt in delen doorverkocht aan een consortium dat ook voor het aanleggen en afbouwen van het gehele openbare gebied zorg draagt. Tijdens de crisis van 2008 en later liep de verkoop terug, maar kwam de afgelopen jaren weer goed op gang. In 2024 is voor 1,2 hectare verkocht dan wel verrekend. De afgelopen jaren had meer grond verkocht kunnen worden als er geen vertraging was geweest, en nog steeds is, als gevolg van juridische procedures. Dit complex bevat ook nog grond voor kantoren, de vraag is echter of zo'n ontwikkeling van de grond kan komen.

Mortiere Bedrijventerrein-Zuid

In 2024 is geen grond verkocht. Dat heeft echter niet te maken met een gebrek aan vraag. Binnen dit complex is momenteel nog 2 hectare vrij beschikbaar. Dit zijn de laatste vrij beschikbare bedrijfskavels in de gemeente Middelburg. Daarom is besloten om

deze grond alleen uit te geven aan bedrijven uit de gemeente voor wie de urgentie voor nieuwe huisvesting zeer hoog is. Hierbij kan gedacht worden aan een bedrijf dat door veranderde regelgeving de bedrijfsvoering aan moet passen en daardoor meer ruimte nodig heeft, of een bedrijf dat op de huidige locatie hinder veroorzaakt voor de omgeving. Het verkooptempo van de gronden binnen dit complex is derhalve lager dan commercieel mogelijk zou zijn.

Mortiere Ensemble

In 2024 is circa 5.704 m² grond verkocht, voor het realiseren van een tankstation en schoonheidssalon. Aanvankelijk was het de bedoeling om binnen dit complex ruimte bieden aan kantoren en maatschappelijke voorzieningen. Met de twee gerealiseerde verkopen in 2024 zal de helft van de kavels ook voor die functies worden gebruikt. Echter is in 2024 besloten om de resterende kavels te benutten voor het realiseren van flexwoningen, gelet op het gebrek aan beschikbare grond. Naar verwachting worden op twee kavels flexwoningen geplaatst, waarbij twee andere kavels nodig zijn voor parkeerplaatsen. Indien dit plan doorgaat, zijn er geen kavels meer beschikbaar binnen dit complex.

Ramsburg Kantorenstrook

Dit is het gebied dat tussen de Oostperkweg en de Heerlijkheidsweg ligt, aangevuld met een perceel grond uit het vroegere bedrijventerrein Ramsburg dat nooit is uitgegeven. Het gebied is grotendeels ingevuld. Er zijn nog twee kleinere kavels (of één grotere) te koop. In 2024 is deze grond in optie gegeven.

Veersepoort fase V

Alle grond (met uitzondering van één kavel waarop een bouwweg ligt) is in 2022 geleverd aan de ontwikkelaar en de woningen zijn bewoond. Het gebied is grotendeels woonrijp gemaakt. Er resteert nog één kavel waarop de bouwweg lag. Bezien wordt of hier een zorgwoning kan komen, anders wordt de grond verkocht als vrije bouwgrond.

Walcherseweg

Vooruitlopend op de exploitatieopzet, die in oktober 2018 is vastgesteld, is hier in 2016 al grond uitgegeven ten behoeve van een tandartsenpraktijk. Eind 2019 is grond verkocht aan De Ontmoetingskerk, voor het realiseren van een nieuwe kerk ter vervanging van de locatie in de Stroomwijk. Omdat dit plan tijdens de corona-tijd financieel niet meer haalbaar bleek, is een oplossing gezocht door een deel van de grond te verkopen aan

een huisartsenpraktijk. Voor die partij bleek dat plan echter niet haalbaar. Het kerngenootschap heeft onderzoek gedaan naar het realiseren van een kleinere kerk. Inmiddels is de kerk vrijwel gereed. Vervolgens resteert nog de uitgifte van twee vrije kavels dan wel zorgwoningen. Door capaciteitsgebrek kan hier voorlopig geen uitvoering aan worden gegeven.

Ramsburg Dampoorthof

Dit is een deelgebied van Ramsburg waar in 2019 de eerste kavel is verkocht. Inmiddels is een koopovereenkomst ondertekend met een partij die hier een gezondheidscentrum zal realiseren. Daarnaast zal een andere kavel verkocht worden voor de bouw van een schoonheidssalon. De laatste kavel zal voor een periode van maximaal 6 jaar verhuurd worden aan Woongood voor het huisvesten van jongeren met problemen. Op twee van de drie kavels vindt bodemsanering plaats. De bodemsanering van de laatste kavel volgt naar verwachting later dit jaar. De kosten van de bodemsanering vallen aanzienlijk hoger uit dan geraamd.

Rittenburg III

Dit plan kent een gevarieerd woningaanbod in zowel woningeigendom als woningtype. Deelfase 1 bestaat uit rijwoningen van Woongood, deze zijn in 2022 gebouwd. In deelfase 2 zijn levensloopbestendige woningen en tweekappers voor de koopsector gerealiseerd. In 2024 zijn alle woningen van deelfase 3 verkocht: rijwoningen, levensloopwoningen en tweekappers. Eind 2024 is de laatste grond verkocht voor deelfase 4. Deelfase 4 is het appartementengebouw. Alle 29 appartementen zijn verkocht. De verkoop van dit plan verliep zeer voortvarend. De relatief lage woningprijzen - in vergelijking met Essenveld en Mortiere SOK - zal hieraan bijgedragen hebben. Het zuidelijke deel van het gebied moet nog woonrijp gemaakt worden.

Trekdijs

Op 22 januari 2018 heeft de gemeenteraad een exploitatieopzet vastgesteld om deze locatie als bedrijventerrein te ontwikkelen. Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 is besloten om tijd uit te trekken voor een participatieproject waarbij ook alternatieve mogelijkheden werden onderzocht. Eind 2019 heeft dit geleid tot een keuze voor een ontwikkelvariant. Op basis hiervan is een nieuwe exploitatieopzet opgesteld, die in mei 2020 is vastgesteld. Het bestemmingsplan voor fase 1 is door de gemeenteraad vastgesteld, maar is in april 2023 door de Raad van State vernietigd.

Op 1 februari 2024 heeft de raad besloten om Trekdijsk te onderzoeken als mogelijke locatie voor woningbouw. In het onderzoek is voor verschillende aspecten onderzoek uitgevoerd, zoals milieubelemmeringen, afstand tot voorzieningen en de toets met de Omgevingsverordening Zeeland. In het onderzoek is geconcludeerd dat Trekdijsk niet geschikt is als woningbouwlocatie.

Sint Laurens Zuid

Het plan Sint Laurens Zuid wordt gefaseerd ontwikkeld. In 2023 is de grond voor de sociale huurwoningen en voor de eerste projectmatig te bouwen koopwoningen verkocht. In 2024 is opnieuw grond verkocht voor de projectmatige koopwoningen. Een derde van de grond resteert nog, naar verwachting wordt deze grond dit jaar geleverd. Voor de tweede fase moet nog een definitief plan worden gemaakt en planologische procedure worden gevoerd. De locatie is gelegen in een laaggelegen gebied met veel veen. Hierdoor zijn er veel kosten voor voorbelasting noodzakelijk. Mede door die hoge kosten is het verlies op dit plan toegenomen. Er lijken wel mogelijkheden te zijn om dit extra verlies op te vangen. In het basisscenario is de aanname dat dit lukt en in het risicoscenario dat dit niet lukt.

Sint Laurens Noord

Ook dit plan wordt gefaseerd ontwikkeld. Het oorspronkelijke plan kende een beperkt aantal woningen en bood ruimte voor vrije kavels, waaronder landhuiskavels, projectmatige en sociale woningbouw, speciale woonvormen zoals bijvoorbeeld een 'Knarrenhof' en het tijdelijk gebruik van een kavel voor zeven tiny houses. De tiny houses zijn geplaatst. Gelet op de afspraken in de woondeals en de wens om meer sociale woningbouw en betaalbare woningen te bouwen is in samenwerking met Woongoed en een ontwikkelaar nagedacht over een planopzet waar dit inpaste en over samenwerking om dit te realiseren. In juli 2024 is hiervoor een aangepaste exploitatieopzet vastgesteld en in december 2024 weer een nieuwe opzet met daarin uitbreiding van het plangebied met een kleine 1,5 hectare grond voor het verkrijgen van een geschiktere plek voor de tweede ontsluiting. In het risicoscenario is aangenomen dat in de westelijke zone geen woningen gebouwd kunnen worden als gevolg van een spuitzone.

Cleene Hooge

In 2008 is circa 55 hectare grond aangekocht met als doel hier na 2020 maximaal 900 woningen te bouwen. In de Herziene Kwaliteitsatlas is het gehele gebied benoemd als (reserve)locatie voor woningbouw. In 2019 is door de gemeenteraad een

ontwikkelingsvisie voor dit gebied opgesteld. Die visie gaat uit van een bescheiden ontwikkeling, passend bij het landschap, die qua resultaat, na eerst afboeking van een kleine € 7 miljoen in 2019, uit moet komen op '0'. Het grootste deel van het gebied houdt in die visie de agrarische functie. In 2023 heeft de raad besloten dat op circa de helft van het te ontwikkelen deel een nieuw asielzoekerscentrum komt. Conform de ontwikkelvisie komen op de andere helft van het te ontwikkelen deel reguliere woningen, zodat op het plan geen verder verlies zou worden geleden. Op 14 november 2024 heeft de raad besloten dat er een nieuwe toegangsweg en rotonde moeten komen. In het huidige ontwerp slingert de weg door het gebied heen, dit werkt kostenverhogend. Op 11 februari 2025 heeft het college besloten om maximaal 100 woningen te bouwen, waarbij het COA meetelt voor 48 woningen en de overige woningen voor 50% in de "betaalbare" klasse vallen. Mede om deze redenen bedraagt het verlies op het plan nu circa € 4 miljoen per 01-01-2025.

Ramsburg Watergang

Aanvankelijk bestond dit plan uit drie kavels voor kantoren en/of representatieve bedrijven. De kavel ten westen van de watergang zou agrarisch blijven. In 2023 is dit plan gewijzigd, op de westelijke kavel komen zorgwoningen van 's Heeren Loo. Op een van de drie kavels realiseert 's Heeren Loo een gebouw voor dagbesteding. Inmiddels zijn twee van de drie kavels en de westelijke kavel geleverd. De bodemsanering pakt twee keer zo duur uit als begroot, waardoor de winst op dit plan bijna is verdampt.

Oranjepolder

Eerder is m.b.t. deze ontwikkeling afgesproken dat hier landhuiskavels kunnen worden aangeboden zodra de laatste van zes landhuiskavels in Hazenburg verkocht is. Dat is inmiddels al lange tijd het geval. In 2023 kwam het verzoek van de Woningbouwvereniging Arnhem om op een deel van de gronden (tijdelijke) woningen te realiseren i.v.m. sloop-nieuwbouw in het dorp. Hiertoe is een grondaanbieding gedaan waarbij ook in overweging is gegeven om op deze locatie te kiezen voor permanente woningen. Net zoals in Sint Laurens Zuid is hier sprake van een spuitzone.

Churchill-laan

Aanvankelijk zou Zorgstroom hier zorgwoningen en Woongoed appartementen realiseren. Door een landelijke wijziging uit 2022 in het beleid van ouderenhuisvesting en ouderenzorg, kon

Zorgstroom de zorgwoningen niet meer ontwikkelen. Woongoed bouwt daarom drie in plaats van twee appartementengebouwen met in totaal circa 80 appartementen, waarvan 65 in de sociale huur en 15 in de nieuwe categorie middenhuur. Naar verwachting wordt het bestemmingsplan in mei 2025 ter besluitvorming voorgelegd.

Punt Arnestein

In december 2020 is hiervoor een exploitatieopzet vastgesteld. Hier heeft sloop plaatsgevonden met de bedoeling een plan te ontwikkelen waarmee de kwaliteit van het gebied kon worden verhoogd. De inschrijving heeft echter niet geleid tot selectie omdat de plannen niet passend waren qua beoogde functies dan wel ruimtelijke kwaliteit. In 2022 zijn op deze locatie tijdelijke wooneenheden voor Oekraïense vluchtelingen geplaatst. In 2023 is nog een extra laag op de wooneenheden geplaatst. De looptijd van het plan is met een jaar verlengd, omdat er nog geen duidelijkheid is wanneer de opvang voor Oekraïners beëindigd kan worden.

Herstructurering Arnestein

Het uitgangspunt van deze ontwikkeling is om zoveel mogelijk van de bestaande bebouwing te handhaven en op te waarderen waardoor kosten bespaard kunnen worden. Aanvankelijk zou het beste resultaat, zowel kwalitatief als financieel, kunnen worden bereikt als de gemeente zelf zou investeren in het opknappen van de loodsen. Later bleken de door een extern bureau geraamde kosten voor verbouwing veel te laag ingeschat. Hierna is onderzocht welke uitvoering het minste risico geeft. De conclusie was dat het verkopen van de loodsen in de huidige staat het minste risico oplevert. Conform het raadsbesluit van 29-09-2022 zijn de loodsen en percelen fasegewijs te koop aangeboden. In 2023 zijn de eerste twee loodsen en het eerste perceel verkocht. In 2024 zijn twee loodsen verkocht. Er resteert nog één loods, waarvoor een koper is gevonden en een conceptkoopovereenkomst gereed is en één perceel dat wordt geruild.

Materiële vaste activa (MVA)

Sint Laurens Oost

Het uitgangspunt is dat ontwikkeling van het gebied ten oosten van het dorp voor het grootste deel na de ontwikkeling van Sint Laurens Zuid en Noord zal komen. In het verleden is daarbij gedacht aan een zeer extensieve ontwikkeling. Gelet op de uitgangspunten van de woondeal en de benodigde woningaantallen om in het woningtekort te kunnen voorzien, is

in de doorrekening van het grondbedrijf nu uitgegaan van een programma met meer sociale woningbouw (30%) en 'betaalbare' woningen (40%) en ook een hoger woningaantal (300).

Ramsburg Oost

Vanwege de ligging wordt deze locatie strategisch aangehouden. Een deel van de locatie (in alle voorgaande plannen zou dit agrarisch blijven) is een voormalige vuilstort die de komende jaren afgedekt moet worden. Omdat tevens behoefte was aan een depot voor baggerslib (om afvoerkosten te voorkomen) wordt werk met werk gemaakt en is het uitgedroogde slib hiervoor gebruikt. Vervolgens is het de bedoeling dat daarbovenop zonnepanelen worden geplaatst, waardoor ook een bijdrage kan worden geleverd aan de milieudoelstellingen van de gemeente. Een bestemmingsplanwijziging daarvoor is in 2022 procedure gebracht, maar moet nog vastgesteld worden. Er zijn twee obstakels voor het realiseren van het zonnepark: ten eerste is de omvang vrij klein, waardoor de vraag is of een haalbaar plan mogelijk is. Ten tweede speelt netcongestie, waardoor voorlopig geen aansluiting op het net mogelijk is.

Hazenburg Noord fase 2

Deze gronden worden aangehouden, zodat hier eventueel een uitbreiding van de wijk Hazenburg Noord op gerealiseerd kan worden. In de doorrekening grondbedrijf is nu gerekend met 70 woningen met 30% sociaal en 40% 'betaalbare' woningen, waar in het verleden meer aan duurdere woningen werd gedacht.

Schenge 6-8

Op deze plek stond voorheen de groenloods van Orionis. In het kader van de zoektocht naar woningbouwlocaties en het realiseren van een toevoeging van 500 sociale huurwoningen tot 2030, is deze locatie toebedeeld aan Woongoed. Inmiddels wordt met Woongoed gewerkt aan de planvorming. Er wordt gekeken hoe het appartementengebouw kan worden gepositioneerd en of de buurttuin verplaatst kan worden.

Cleene Hooge agrarische gronden

In 2008 is circa 55 hectare grond aangekocht met als doel hier na 2020 maximaal 900 woningen te bouwen. In de Herziene Kwaliteitsatlas is het gehele gebied benoemd als (reserve)locatie voor woningbouw. Dit zijn de gronden waarvoor in 2019 is besloten om die buiten het ontwikkelgebied te houden en die volgens de visie de agrarische functie behouden. Bij de zoektocht naar nieuwe woningbouwlocaties tot en met 2040

heeft de raad op 1 februari 2024 besloten om deze locatie (thans circa 37 hectare) niet als woningbouwlocatie in te zetten.

Op 18 april 2024 heeft de raad besloten om deze gronden te vervreemden aan een of meerdere natuurorganisaties die het gebied op ecologische wijze beheren of de gronden te vervreemden aan een boer die biologische landbouw bedrijft en indien vervreemden tot een verlies lijdt, dit te dekken uit de Reserve grondbedrijf. Inmiddels heeft het eerste gesprek met een natuurorganisatie plaatsgevonden.

Voormalig politiebureau Buitenruststraat

In december 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met aankoop van deze locatie ten behoeve van sociale woningbouw. Meer dan de helft van de aankoopprijs kan niet terugverdiend worden en is ten laste van de algemene middelen gebracht. Voor het restant zal naar verwachting een ontwikkeling mogelijk zijn die net kostendekkend zou kunnen zijn. De aankoop heeft in 2024 plaatsgevonden. Woongoed is gestart met planontwikkeling.

Private ontwikkelingen

Voor diverse private ontwikkelingen (facilitair grondbeleid) zijn anterieure overeenkomsten gesloten, waarmee wordt voorzien in dekking van gemeentelijke plankosten:

- Doorontwikkeling Waterpark Veerse Meer
- Kousteensedijk (ontwikkeling appartementen)
- Arondeusstraat/Noordweg (zes rijwoningen)
- Koudekerkseweg 135 (ontwikkeling koopappartementen)
- Eendrachtsweg in Mortiere (ontwikkeling appartementen)
- Stadscamping Middelburg (chalets en kampeer- en camperplaatsen)
- Torenweg 2 (één woning)

Voor verschillende locaties lopen trajecten waarvoor anterieure overeenkomsten worden voorbereid, onder andere de Buitenruststraat 235 (ontwikkeling sociale huurappartementen), de Van Vollenhovenstraat in Arнемuiden (herstructurering Woningbouwvereniging Arнемuiden) en Sint Laurens Van Het Hoffweg.

JAARREKENING

Overzicht van lasten en baten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten	6.392	6.469	7.190	-722
Baten	-8.017	-7.696	-8.187	491
Totaal Bestuur en Ondersteuning	-1.626	-1.227	-997	-230
Lasten	7.279	7.499	7.688	-189
Baten	-60	-290	-469	179
Totaal Veiligheid	7.219	7.209	7.220	-10
Lasten	17.716	15.282	14.784	498
Baten	-1.346	-1.546	-2.106	560
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	16.370	13.736	12.679	1.057
Lasten	5.263	3.810	5.203	-1.393
Baten	-5.847	-4.557	-6.124	1.567
Totaal Economie	-584	-747	-921	174
Lasten	8.676	8.476	8.153	323
Baten	-2.803	-3.428	-3.163	-265
Totaal Onderwijs	5.873	5.048	4.990	58
Lasten	19.434	18.727	20.978	-2.251
Baten	-2.198	-2.669	-2.780	111
Totaal Sport, cultuur en recreatie	17.236	16.058	18.198	-2.140
Lasten	90.671	105.247	100.421	4.826
Baten	-22.637	-29.962	-31.556	1.594
Totaal Sociaal domein	68.034	75.285	68.865	6.420
Lasten	17.513	18.887	19.341	-454
Baten	-17.180	-17.941	-18.591	649
Totaal Volksgezondheid en milieu	334	946	750	196
Lasten	10.725	12.627	17.703	-5.076
Baten	-7.357	-9.929	-10.779	850
Totaal Volkshuisvesting, RO en sted vern	3.368	2.697	6.923	-4.226
Lasten	183.669	197.024	201.462	-4.438
Baten	-67.445	-78.019	-83.755	5.736
Saldo uitvoering programma's	116.224	119.005	117.707	1.298
Lasten	4.457	6.875	7.300	-425
Baten	-140.581	-175.475	-176.306	831
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-136.124	-168.600	-169.006	406
Lasten	502	25.278	775	24.502
Baten	-225	-75	-758	683
Totaal Overige baten en lasten	277	25.203	17	25.185
Lasten	18.011	17.531	17.298	233

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Baten	-1.012	-1.012	-1.059	47
Totaal Overhead	17.000	16.520	16.239	280
Lasten	368	41	-342	383
Totaal Vennootschapsbelasting	368	41	-342	383

Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten				
Lasten	207.007	246.748	226.493	20.256
Baten	-209.262	-254.580	-261.877	7.298
Saldo uitvoering programma's	-2.255	-7.831	-35.385	27.553

Toevoeging reserves	11.692	32.794	34.042	-1.248
Onttrekking reserves	-10.729	-25.805	-30.794	4.989
Totaal Mutaties reserves	963	6.989	3.248	3.741

Gerealiseerd resultaat	1.292	842	32.136	-31.294
-------------------------------	--------------	------------	---------------	----------------

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Realisatie 2024
Saldo baten en lasten	2.255	35.385
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-963	-3.248
Saldo na bestemming (a)	1.292	32.136
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) zie overzicht in jaarrekening (b)	6.863	-20.781
Saldo (a +b)	8.155	11.355

Structureel begrotingssaldo

Op basis van bovenstaand overzicht wordt aangetoond of de begroting 2024 en de jaarrekening 2024 structureel in evenwicht is. Dit houdt in dat structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele baten en lasten. In de jaarrekening is te zien dat er een positief saldo is.

Toelichting op lasten en baten

van een totaal voordelig saldo van € 32.136.466 voor resultaatbestemming, zie onderstaand:

Toelichting afwijkingen lasten en baten

Tussentijds is de raad geïnformeerd via de bestuurlijke rapportage en de najaarsbrief. Voor het hele jaar 2024 is er sprake

Resultaat jaarrekening 2024

Bestuursrapportage 2024	16.378	voordeel
Najaarsbrief 2024	7.597	voordeel
Totaal voordeel verwerkt in begroting 2024	23.975	voordeel
Afwijking bij jaarstukken 2024 t.o.v. najaarsbrief	8.161	voordeel
Totaal saldo 2024 voor resultaatbestemming	32.136	voordeel

Analyse resultaat op hoofdlijnen

Hieronder zijn de belangrijkste afwijkingen t.o.v. de najaarsbrief hoger dan € 100.000 opgenomen.

Programma /Taakveld	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	Voordeel/ Nadeel (V/N)
Bestuur en ondersteuning			
0.01.0 Bestuur	Voorziening wethouderspensioenen De voorziening wethouderspensioenen wordt op peil gehouden voor toekomstige verplichtingen door middel van een jaarlijkse dotatie. Op basis van actuariële berekeningen blijkt dat de stand van de voorziening naar boven moet worden bijgesteld. De begrote lasten 2024 voor dotatie zijn niet toereikend en daardoor is er sprake van een negatieve afwijking.	-668	N
0.04.0 Overhead	Overhead Het voordeel op het taakveld overhead wordt met name veroorzaakt door afwijkingen op de subactiviteiten leidinggeven, PO&HRM, informatievoorziening en automatisering, huisvesting en facilitaire zaken. Voor een toelichting op deze subactiviteiten zie programma bestuur en ondersteuning, onderdeel overhead.	233	V
0.05.0 Treasury	Rentelasten Eind 2023 heeft de commissie BBV een nieuwe rentenotitie gepubliceerd. De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Per 1 januari 2024 wordt niet langer de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen, maar wordt de renteomslag gebruikt voor	-543	N

Programma /Taakveld	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	Voordeel/ Nadeel (V/N)
	de rentetoerekening aan de grondexploitaties. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een rentetoerekening van het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen aan het grondbedrijf, 1.6%. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 medio 2023 was de nieuwe rentenotitie van de commissie BBV nog niet gepubliceerd. Bij de Najaarsbrief 2024 is de omslagrente berekend a.d.h.v. de nieuwe rentenotitie. De omslagrente is naar beneden bijgesteld naar 0,35%. De begrote doorberekende rente aan de grondexploitaties dient hierop aangepast te worden, wat resulteert in een nadeel op het taakveld Treasury.		
	Deelneming ZEH De ZEH (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V., voorheen PZEM) heeft in 2024 aan de aandeelhouders een superdividend uitkeerd over 2023 van € 479 miljoen, waarvan € 27,4 miljoen aan de gemeente Middelburg. Bij de bestuursrapportage 2024 was de inschatting dat dit € 27,8 miljoen zou zijn. Bij oprichting van GBE-Aqua is afgesproken dat toekomstige dividenduitkeringen van de ZEH direct worden doorgestort naar GBE-Aqua, dit met als doel de lening ad € 370 mln die is aangetrokken door GBE-Aqua voor de aankoop van het Evides-aandelenpakket, versneld af te kunnen lossen. Het hiervoor benodigde dividend wordt gereserveerd in de reserve GBE-Aqua. Er is minder dividend ontvangen dan begroot, maar er is tevens minder toegevoegd aan de reserve (€ 217.000, zie hiervoor taakveld 0.10.0 mutaties reserves.). Per saldo resulteert dit in een negatief resultaat van € 208.000.	-208	N
0.06.2 OZB niet woningen	Baten WOZ niet woningen De totale opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) is hoger dan geraamd. Dit komt door meerdere factoren. Bij het vaststellen van de tarieven waren nog niet alle WOZ-waarden van niet-woningen bekend. Hierdoor werd voor 30% van deze waarden een schatting gemaakt, die later te laag bleek te zijn. Dit resulteerde in een onderschatting van de gemiddelde waardestijging. Daarnaast werd de uitbreiding van het areaal eveneens te laag ingeschat, wat ook heeft bijgedragen aan de hogere opbrengst.	202	V
0.06.3 Parkeerbelasting	Baten parkeerbelasting Ten opzichte van de primitieve begroting 2024 is er sprake van een nadelige afwijking. De budgetten zijn bij de bestuursrapportage 2024 en de najaarsbrief 2024 neerwaarts bijgesteld, maar er is sprake van een hoge realisatie dan de inschatting bij de najaarsbrief. De voordelige budgetafwijking nu bestaat uit een gedeelte opbrengst buitenparkeren (171k) en een gedeelte parkeergarages (194k). Het parkeren laat zich moeilijk begroten, immers de mate van het gebruik hangt af van de consument.	365	V
0.07.0 Algemene uitkering	Baten algemene uitkering In de memo actieve informatie over decembercirculaire die uw raad in januari 2025 toegezonden heeft gekregen zijn een aantal taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen toegevoegd. Dit zorgt voor een hogere Algemene Uitkering 2024. Door het tijdstip van verschijnen van de circulaire was het niet meer mogelijk dit in een begrotingswijziging 2024 te verwerken. Naast de gevolgen van de decembercirculaire 2024 hebben er voor de jaren 2022 en 2023 nog enkele verrekeningen plaatsgevonden als gevolg van verandering in de maatstaven (eenheden en gewicht). Deze zijn in 2024 aan de gemeente uitkeerd en leiden per saldo tot een positief resultaat.	915	V

Programma /Taakveld	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	Voordeel/ Nadeel (V/N)
0.08.0 Overige baten en lasten	Stelpost personeel De overschotten op de personeelsbudgetten van 2023 zijn via saldobestemming toegevoegd aan het budget van 2024 om personele knelpunten te bekostigen. Deze middelen zijn grotendeels gebruikt om deze knelpunten aan te pakken. Echter, niet alle uitstaande inhuur- en vervangingsverzoeken konden op korte termijn worden ingevuld, zoals de coördinator Leerplicht. Daarnaast merken we steeds vaker dat een aantal reguliere vacatures niet zo snel ingevuld kunnen worden als gehoopt. Dit betreft onder andere meerdere vacatures voor beleidsmedewerkers Sociaal Domein en WMO. Ook de vervanging van een verkeersdeskundige bleek lastig, waardoor de mogelijkheid van toepassing van de dakpanconstructie niet kon worden benut. Daarnaast bleken een beleidsmedewerker leefomgeving en een handhaver monumenten ook moeilijk in te vullen vacatures.	487	V
	Overige opbrengsten startersleningen De gemeente Middelburg biedt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) startersleningen aan voor inwoners van de gemeente. In de afgelopen jaren zijn de beschikbaar gestelde bedragen opgenomen op de balans onder financiële vaste activa. Echter de overige opbrengsten, waaronder rente, worden onder aftrek van de gemaakte kosten toegevoegd aan het fonds. Hierdoor is er jaarlijks sprake van een stijging van de waarde van het fonds. Afgelopen jaren zijn deze overige opbrengsten niet verwerkt en worden nu in één bedrag als incidenteel voordeel voorgaande jaren verwerkt in 2024.	684	V
0.09.0 Vennootschapsbelasting	Vennootschapsbelasting De voorlopige aangifte vennootschapsbelasting 2023 is eind 2024 opgesteld en op basis van deze aangifte is sprake van belastbare winst. Over dit bedrag is belasting verschuldigd. Echter, door de verlieslatende resultaten van de afgelopen jaren binnen de verschillende vpb-activiteiten van de gemeente, is er een verliesverrekening ontstaan. Dit betekent dat de winsten die in 2023 zijn behaald, kunnen worden verrekend met eerdere verliezen. Dankzij deze verliescompensatie is de verwachte aanslag nu vrijwel nihil en kan een bedrag van € 383.000 als voordeel worden ingeboekt.	383	V
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	Saldo begroting De gemeenteraad heeft besloten de kosten voor de SROI groenbeheer en Nota Ruimtelijke Kwaliteit ten laste van het positieve begrotingsresultaat te brengen. Het restant van dit resultaat maakt onderdeel uit van het voordeel in de jaarstukken 2024.	842	V
Verkeer, vervoer en Waterstaat			
2.01.0 Verkeer en Vervoer	Verkeersadviezen Dit budget is niet besteed door vertraging in het proces is in de voorbereiding van plannen. Tevens zijn er uren ten laste van de subsidie CDOKE gebracht die zijn ontvangen voor personeel wat zich bezig houdt met verduurzaming, dit leidt op dit budget tot een voordeel.	135	V
Onderwijs			
4.03.0 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Uitvoering leerplichtwet	148	V

Programma /Taakveld	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	Voordeel/ Nadeel (V/N)
	De leerplichtwet wordt uitgevoerd door de samenwerking RBL Walcheren. In 2022 was binnen deze samenwerking sprake van een positief resultaat dat is gereserveerd voor lasten in de komende jaren. In 2024 is dit overschot ingezet. Daarnaast is er vanuit de gemeente Vlissingen en Veere een vergoeding ontvangen voor de thuiszitterscoach en de begroting was hier niet op bijgesteld.		
Sport, cultuur en recreatie			
5.01.0 Sportbeleid en activering	Combinatiefuncties De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord. Deze middelen zijn voor het eerst ingezet in 2023. Omdat we voor deze uitgaven nu deze specifieke uitkering ontvangen, is het gereserveerde eigen budget niet meer noodzakelijk.	276	V
5.02.0 Sportaccommodaties	Stadsgewestelijk Zwembad De jaarlijkse subsidie van de exploitatie van het zwembad is lager op basis van de meest recente aanbesteding. Daarnaast is er besloten het pand langer af te schrijven, waardoor de jaarlijkse lasten lager zijn. Dit betreft een incidenteel voordeel, omdat de verwachting is dat de lasten in de toekomst toenemen als gevolg van verduurzaamheidsinvesteringen.	550	V
5.05.0 Cultureel erfgoed	Restauratie stadhuis De begrote kosten voor restauratie van de gevel van het stadhuis zijn (door een derde partij) opnieuw berekend. Als gevolg van prijsindicatie is het nodig om de voorziening voor de restauratie van de stadhuisgevel op te hogen om de te verwachte kosten te kunnen dragen.	-3.216	N
Sociaal Domein			
6.01.0 Samenkracht en burgerparticipatie	Vluchtelingenopvang Oekraïne Voor de vluchtelingenopvang van Oekraïners zijn middelen van het Rijk ontvangen. Voorgesteld wordt om het overschot 2023 (zie najaarsbrief 2023) en het overschot 2024 beschikbaar te stellen voor de verwachte uitgaven rondom de huisvesting. Dit betreffen zowel investeringskosten voor (vervangende) huisvesting als hogere kosten voor bestaande uitgaven/diensten als verwachte batendering door de lagere normbedragen vanuit het Rijk.	6.118	V
	Wijkcentra Als gevolg van het plaatsen van zonnepanelen bij wijkcentrum "het Palet" is het elektriciteitsverbruik aanzienlijk minder. En het centrum is nu ook gasloos. Daardoor kan het budget voor energieverbruik structureel worden bijgesteld. Daarnaast is het beheer van verschillende wijkcentra tijdelijk uitgevoerd door een goedkopere partij en is sprake van een eenmalig voordeel.	154	V
6.03.0 Inkomensregelingen	Minimabeleid In de septembercirculaire 2023 is er € 150.000 beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand en vroegsignalering, deze middelen zijn in 2024 nog niet benut. Gezien dit	675	V

Programma /Taakveld	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	Voordeel/ Nadeel (V/N)
	structurele middelen betreft vervallen deze middelen eenmalig ten gunste van de algemene reserves. Tevens is het resultaat 2024 van Orionis op het programma minima bekend, dit betrof € 73.000 welke nog niet verwerkt zijn in de begroting. Als gevolg van alleenverdienersproblematiek is er bij de najaarsbrief nog € 35.000 bijgehaald. Via deze decentralisatie-uitkering ontvangen gemeenten budget om aan de betreffende huishoudens bijzondere bijstand te verstrekken. De uitvoering hiervan is bij Orionis belegd, deze activiteiten hebben nog geen invulling gekregen in 2024. Bij de najaarsbrief is een overheveling gemeld van € 1,5 mio ten behoeve van bestaanszekerheid. Deze inschatting was voor € 350.000 te laag. Wegens het incidentele karakter van deze middelen is een voorstel voor saldobestemming gedaan.		
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	Huishoudelijke zorg T.o.v. van 2023 zijn er veel minder gebruikers van huishoudelijke zorg. Dit zorgt voor een fors voordeel.	124	V
	Huishoudelijke hulp Huishoudelijke hulp wordt doorgaans voor een korte periode verleend, waarbij de toegang leerdoelen stelt en de zorg vervolgens wordt op- of afgeschaald. Bij huishoudelijke hulp is meestal sprake van een stabiele situatie. Toch ontstaan er afwijkingen omdat de doelgroep die hier gebruik van maakt vergrijst. Deze trend zal zich de komende jaren voortzetten. Voor deze oplopende kosten zijn in de Septembercirculaire 2024 nadere afspraken gemaakt. Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat in de toekomst de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds zal gaan, maar via een aparte financiering. Dit om te komen tot een bekostigingsvorm die passend is voor een geobjectiveerde indexering, waarbij ook rekening wordt gehouden met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Landelijk is hiervoor € 75 miljoen (in 2026) oplopend tot € 300 miljoen (in 2029) gereserveerd. Dergelijke demografische ontwikkelingen zijn ook terug te zien in de overige Wmo-kosten (dagbesteding, begeleiding en Wmo-vervoer). Dit effect zal ook onvermijdelijk in de meerjarenbegroting worden verwerkt.	-555	N
6.71.b Begeleiding (WMO)	Begeleiding Zie toelichting Huishoudelijke hulp taakveld 6.71.b	-223	N
6.71.c Dagbesteding (WMO)	Dagbesteding Dit betreft subsidies voorliggende voorziening om kosten voor dagbesteding te voorkomen. Vanaf 2025 wordt dit gedekt vanuit het budget algemene voorzieningen.	-107	N
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	Foyer de jeunesse In 2024 hebben is afgesproken dat deze kosten voortaan vanuit de Zeeuwse middelen voor beschermd wonen en opvang worden betaald.	120	V
	Opvang dak en thuisloosheid Eind november 2024 is er € 214.200 ontvangen aan preventiebudget beschermd wonen, dit heeft gezien de late bekendmaking geen bestemming gevonden in 2024. Dit bedrag zal meegenomen worden als een saldobestemming om in 2025 uitvoering te geven.	231	V
Diversen taakvelden	Gemeenschappelijke regeling Orionis	471	V

Programma /Taakveld	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	Voordeel/ Nadeel (V/N)
	Conform het raadsvoorstel van december 2024 is de 4e begrotingswijziging 2024 van Orionis niet verwerkt in de begroting, maar direct in het jaarrekeningresultaat. Daarnaast is binnen Orionis besloten om een deel van het resultaat 2023 te bestemmen. Bij de jaarrekening 2023 was het volledige resultaat in de jaarrekening verwerkt.		
	PGB	202	V
	In de afgelopen jaren is een afname te zien in het aantal aanvragen PGB. Deze trend heeft zich voortgezet in 2024 en leidt tot lagere uitgaven.		
	Jeugdlasten	-1.398	N
	Bij de bestuursrapportages over het jaar 2024 is de begroting bijgesteld op basis van de ontvangen prognoses vanuit IJZ. Op basis van de opgaaf vanuit IJZ zijn de werkelijke jeugdlasten verwerkt in de jaarrekening.		
Volksgesondheid en Milieu			
7.03.0 Afval	Inzameling huisvuil	-253	N
	Door de uitval van voertuigen was geen optimale inzet van beladers mogelijk, waardoor relatief veel inhuur van personeel nodig was. Door schade aan een huisvuilwagen en de benodigde reparatieduur is er een vervangend voertuig gehuurd gedurende 10 maanden. Ook zijn er kosten gemaakt voor de begeleiding van 4 aanbestedingstrajecten.		
7.04.0 Milieubeheer	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing	560	V
	In de afgelopen jaren zijn subsidiebatens van de Provincie Zeeland ontvangen inzake stedelijke vernieuwing. Deze subsidiebatens zijn reeds vastgesteld middels een vaststellingsbeschikking en ten oprechte gereserveerd op de balans als vooruit ontvangen subsidie. Voorgesteld wordt om deze eenmalige vrijval te reserveren voor toekomstige saneringsprojecten.		
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwingen			
8.03.0 Wonen en bouwen	Leges bouwvergunningen	277	V
	De doorlooptijd van een aantal grote bouwprojecten (waaronder de 4 woonclusters en dagbestedingsgebouw met kantoor aan de Oostperkweg en 24 appartementen aan de Porseleinvlinder) was korter, waardoor de leges nog in het 4e kwartaal 2024 zijn ontvangen.		

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.05.0 Treasury	-230	1.794	2.344	-550
0.06.1 OZB woningen	1.599	1.994	1.900	94
0.06.2 OZB niet woningen	1.775	1.775	1.801	-26
0.06.4 Belastingen overig	1.305	1.305	1.247	58
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	7	7	8	-0
Totale Lasten	4.457	6.875	7.300	-425
Baten				
0.05.0 Treasury	-895	-31.059	-30.702	-357
0.06.1 OZB woningen	-8.980	-8.980	-8.954	-26
0.06.2 OZB niet woningen	-8.720	-8.720	-8.947	227
0.06.4 Belastingen overig	-1.700	-1.700	-1.772	72
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	-120.285	-125.015	-125.930	915
Totale Baten	-140.581	-175.475	-176.306	831
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-136.124	-168.600	-169.006	406

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
0.05.0 Treasury			
Eind 2023 heeft de commissie BBV een nieuwe rentenotitie gepubliceerd. De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Per 1 januari 2024 wordt niet langer de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen, maar wordt de renteomslag gebruikt voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties.	-543	-425	N
In de begroting 2024 is rekening gehouden met een rentetoerekening van het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen aan het grondbedrijf, 1.6%. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 medio 2023 was de nieuwe rentenotitie van de commissie BBV nog niet gepubliceerd. Bij de Najaarsbrief 2024 is de omslagrente berekend a.d.h.v. de nieuwe rentenotitie. De omslagrente is naar beneden bijgesteld naar 0,35%. De begrote doorberekende rente aan de grondexploitaties dient hierop aangepast te worden, wat resulteert in een nadeel op het taakveld Treasury.			
De ZEH (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V., voorheen PZEM) heeft in 2024 aan de aandeelhouders een superdividend uitkeerd over 2023 van € 479 miljoen, waarvan € 27,4 miljoen aan de gemeente Middelburg. Bij de bestuursrapportage 2024 was de inschatting dat dit € 27,8 miljoen zou zijn. Bij oprichting van GBE-Aqua is afgesproken dat toekomstige dividenduitkeringen van de ZEH direct worden doorgestort naar GBE-Aqua, dit met als doel de lening ad € 370 mln die is aangetrokken door GBE-Aqua voor de aankoop van het Evides-aandelenpakket, versneld af te kunnen lossen. Het hiervoor benodigde dividend wordt gereserveerd in de reserve GBE-Aqua. Er is minder dividend ontvangen dan begroot, maar er is tevens minder toegevoegd aan de reserve (€ 217.000, zie hiervoor taakveld 0.10.0 mutaties reserves.). Per saldo resulteert dit in een negatief resultaat van € 208.000.			

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Structureel J/N
0.06.1 OZB woningen			
Uitvoeringskosten	103		N
Op dit budget worden de uitvoeringskosten van het samenwerkingsverband Belastingen Walcheren en Schouwen-Duiveland begroot en geboekt. De positieve afwijking is ontstaan doordat er geen rekening is gehouden met budget wat was overgeheveld van 2023 naar 2024.			
0.06.2 OZB niet woningen			
OZB niet-woningen		202	N
De totale opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) is hoger dan geraamd. Dit komt door meerdere factoren. Bij het vaststellen van de tarieven waren nog niet alle WOZ-waarden van niet-woningen bekend. Hierdoor werd voor 30% van deze waarden een schatting gemaakt, die later te laag bleek te zijn. Dit resulteerde in een onderschatting van de gemiddelde waardestijging. Daarnaast werd de uitbreiding van het areaal eveneens te laag ingeschat, wat ook heeft bijgedragen aan de hogere opbrengst.			
0.06.4 Belastigen overig			
Baten precariobelasting		87	J
In 2024 zijn de precariobelasting en reclame-uitingen op straat opnieuw in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een hogere opbrengst.			
Algemene uitkering gemeentefonds			
Baten algemene uitkering 2024 en voorafgaande jaren		915	N
In de memo actieve informatie over decembercirculaire die uw raad in januari 2025 toegezonden heeft gekregen zijn een aantal taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen toegevoegd. Dit zorgt voor een hogere Algemene Uitkering 2024. Door het tijdstip van verschijnen van de circulaire was het niet meer mogelijk dit in een begrotingswijziging 2024 te verwerken.			
Naast de gevolgen van de decembercirculaire 2024 hebben er voor de jaren 2022 en 2023 nog enkele verrekeningen plaatsgevonden als gevolg van verandering in de maatstaven (eenheden en gewicht). Deze zijn in 2024 aan de gemeente uitgekeerd en leiden per saldo tot een positief resultaat.			
Overige	15	52	
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-425	831	406

Overzicht onvoorziene uitgaven

De post onvoorzien ramen we in totaal en niet per programma. In de begroting 2024 namen we hiervoor een bedrag van € 209.496 op. Hoe we dit geld gebruikten leest u hieronder.

Datum raadsvergadering	Onderwerp	bedrag
	Primaire Begroting 2024	209.496
18-04-2024	Antisemitisme een hal toeroepen	-41.355,00
18-04-2024	medewerker Erfgoed-uitbreiding formatie	-50.000,00
23-05-2024	Tijdelijke uitbreiding Aventurijn	-47.500,00
26-09-2024	Bijdrage 2024 Expat Centrum Zeeland	-37.500,00
		-176.355
	Restant	33.141

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg.	Rekening 2024	Reserve
Programma Bestuur en Ondersteuning				
Overgang naar office 365 (incidenteel)	176	176	176	nee
Verbeteren arbeidsmarktpositie	75	31	38	ja
Agenda Samenwerking voor 4 jaar	52	0	0	nee
Visie op dienstverlening	250	0	0	nee
Medewerker TIP publiekszaken	32	32	32	nee
Vorbereiding / planvorming centrale hal		50	50	ja
Raadsonderzoek trekdijs middelburg		34	67	nee
Project digitalisering		101	145	ja
Digitale versnelling		79	1	nee
Portfoliomanager 66024		55	58	ja
Ondersteuning vacaturevoorziening		67	67	ja
Afhandelen bezwaarschriften		220	235	ja
Implementatie wet open overheid		44	44	ja
Diverse posten < € 25.000		44	15	ja
Programma Veiligheid				
Project preventie van (steek) wapen geweld en jeugdcriminaliteit	100	0	0	nee
Actieplan wapens en jongeren		27	25	nee
Cyber crime, lokale weerbaarheid		74	159	ja
RIEC medewerker		85	100	nee
Programma Verkeer en Vervoer				
Verbeteren verkeerssituatie fietsers en voetgangers	40	40	40	nee
Uitbreiding buurtbus	50	9	15	ja
Projectleider- en projectcoördinatoren onderhoud wegen	275	275	45	nee
Voorziening onderhoud wegen op basis van niveau C+ (is toegevoegd aan reserve ipv voorziening)	1.700	0	0	nee
Klimaatadaptie (Subsidie Operationeel Programma Zuid)		513	321	nee
Diverse posten < € 25.000		24	0	ja
Programma Economie				
Opstellen ontwikkelvisie binnenstad	100	0	0	nee
Europees project Detocs		49	59	nee
Project Smart Grid Arnstein		69	75	ja
Bijdrage Expat Center Zeeland		38	38	nee
Programma Onderwijs				
Sloopkosten en afboeken oude investering CBS de Wilgenhof	253	0	0	nee
Specifieke uitkering NPO vertragingen covid		326	326	nee

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg.	Rekening 2024	Reserve
KC de Aventurijn		48	49	nee
Lokale educatieve agenda	20	40	49	ja
Diverse posten < € 25.000		20	24	ja
Programma Sport, Cultuur en Recreatie				
Toekomst poppodium de Spot, overheadvergoeding	75	75	75	nee
Compensatie van de energiekosten voor maatschappelijke organisaties	500	260	260	nee
Restauratie stadhuis	1.343	0	0	
Corona cultuurmiddelen		60	60	ja
gotisch deel stadhuis		85	73	ja
Evenementen herdenkingen		17	45	ja
Financiering uitbreiding kleed- en doucheruimtes korfbalvereniging TOP		85	85	ja
Specifieke uitkering informatiepunten digitale overheid		47	47	nee
Organisatie en uitvoering SROI Groenbeheer, pilotjaar 2024		150	184	nee
Diverse posten < € 25.000		10	4	ja
Programma Sociaal Domein				
Actieplan uitvoeringsbudg soc domein	280	105	105	ja
Wegwerken achterstanden bij TIM	160	160	160	nee
Toezicht en handhaving Jeugdwet en Wmo	105	105	105	nee
Onderzoek mogelijkheid basisbanen		60	60	ja
Vluchtelingenopvang Oekraïne		8.224	2.674	ja
Energietoeslag minima		689	374	ja
Specifieke uitkering toeslagenproblematiek		0	421	nee
Opvang dak- en thuisloosheid		64	60	nee
TOZO		0	269	nee
Tijdelijke opvang asielzoekers		28	33	ja
Mensenrechten toegangskaarten Etty hillesum huis		25	25	nee
Minimabeleid cadeaubon		60	57	ja
Diverse posten < € 25.000		47	42	ja
Programma Volksgezondheid en Milieu				
Uitvoerend medewerker aula crematorium	48	48	48	nee
Europees project Cool Neighbourhoods		351	239	ja
Warmtenet Dauwendale		41	41	ja
Vorbereidingskosten stallingsruimte begraafplaatsen		50	0	ja
Programma Volkshuisvesting RO en sted vern				
Casusregisseurs Omgevingstafels (dekking 2024 uit de algemene reserve)	194	194	135	ja
Applicatiebeheer V&H	88	88	77	nee
onrendabele top aankoop buitenruststraat			1.301	ja
Toevoeging voorziening grondbedrijf			3.887	ja
Omgevingswet		200	208	ja

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg.	Rekening 2024	Reserve
Diverse posten < € 25.000		40	27	nee
Totaal	5.916	13.937	13.434	

Baten per programma

Incidentele baten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl wzg	Rekening 2024	Reserve
Programma Bestuur en Ondersteuning				
Boekwinst op verkoop panden	225	75	0	ja
Boekwinst verkoop gronden / materieel		0	74	nee
Superdividend ZEH (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V)		27.800	27.375	nee
Overige opbrengst startersleningen (correctie voorgaande jaren)			684	nee
Programma Veiligheid				
Cyber crime, lokale weerbaarheid 2024-2025		0	84	nee
Actieplan wapens en jongeren		27	27	nee
RIEC medewerker detachering		202	200	nee
Programma Verkeer en Vervoer				
Klimaatadaptie (Subsidie Operationeel Programma Zuid)		235	109	nee
Programma Economie				
Europees project Detocs		42	62	nee
Project Smart Grid Arnstein		55	55	nee
Programma Onderwijs				
Specifieke uitkering NPO vertragingen covid		326	326	nee
Actieplan esf a tranche (thuiszittercoach RBL)		41	41	nee
Programma Sport, Cultuur en Recreatie				
Specifieke uitkering informatiepunten digitale overheid		47	47	nee
Programma Sociaal Domein				
Vluchtelingenopvang Oekraïne		4.500	4.745	nee
Tijdelijke opvang asielzoekers		79	101	nee
Specifieke uitkering toeslagenproblematiek		0	477	nee
Opvang dak- en thuisloosheid		64	296	nee
TOZO		0	269	nee
Programma Volksgezondheid en Milieu				
CDOKE klimaat- en energiebeleid		1.062	1.148	nee
Europees project Cool Neighbourhoods		267	192	nee
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing			560	nee

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg.	Rekening 2024	Reserve
Totaal	225	34.822	36.872	
Saldo incidentele lasten en baten	-5.691	20.885	23.438	
Taakveld 0.10 Incidentele toevoegingen aan reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg	Rekening 2024	
Alg. reserve dividend aandelen GBE Aqua (Evides)		9.300	9.083	
Toev. reserve investeringsfonds	10.700	10.700	11.105	
Toev. Afstoten vastgoed	225	75	75	
Toev. dividend aandelen GBE Aqua (Evides)	611	611	611	
Winstneming grondbedrijf	156	156	445	
Toev. Klimaatadaptie (Subsidie Operationeel Programma Zuid)		165	287	
Europees project Detocs		26	26	
Europees project Cool Neighbourhoods		58	56	
Toev. Uitvoeringskosten omgevingswet		177	177	
Toev. Afschr.reserve Winkelcentrum Dauwendale		767	767	
Toev. Afschr.reserve restauratie stadhuis		1.343	1.343	
Toev. Afschr.reserve skatebaan veerse poort		0	33	
Toev. reserve onderhoud wegen op basis van niveau C+		1.700	1.700	
Budgetoverhevelingen naar 2025 (via reserve transitoria)		7.715	7.494	
Totaal	11.692	32.793	33.202	
Taakveld 0.10 Incidentele onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg	Rekening 2024	
Onttrekking Extra rijksmiddelen temporisering taakstelling Soc.Domein	1.887	1.908	1.908	
Onttrekking algemene reserve Kaders kostenbeheersing sociaal domein	142	142	142	
Onttrekking algemene reserve tbv investeringsfonds	8.000	8.000	8.000	
Onttrekking algemene reserve onrendabele top aankoop buitenruststraat			1.301	
Onttrekking algemene reserve Casusregisseurs	194	194	135	
Onttrekking algemene reserve Omgevingswet		200	208	
Onttrekking algemene reserve sinterklaasbon minima		60	60	
Onttrekking algemene reserve Smart Grid			14	
Reserve grondbedrijf	285	285	4.217	
Reserve klimaatgelden		41	41	
Ontr.reserve transitoria winkelcentrum Dauwendale		767	767	
Dekking uitgaven vanuit gereserveerde middelen voorgaande jaren (via reserve transitoria)		13.789	13.752	
Totaal	10.508	25.386	30.545	
Saldo incidentele lasten en baten	-5.691	20.885	23.438	
Saldo incidentele mutaties reserves	-1.184	-7.407	-2.657	

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting 2024 incl. wzg.	Rekening 2024	Reserve
Saldo incidentele baten en lasten inclusief mutaties reserves	-6.875	13.478	20.781	

Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Toevoeging aan de reserves * €1.000	Begroting incl.wzg.	Waarvan structureel	Rekening	Waarvan structureel	Vershil begr. Incl. wyz tov rekening
afschrijvingsreserve	2.110		2.143		-33
reserve transitoria	8.142		8.041		101
algemene reserve	686		686		0
reserve klimaatgelden					
reserve decentralisaties					0
reserve grondbedrijf	156		445		-289
reserve GBE Aqua bv	9.300		9.083		217
reserve reconstructie wegen	1.700	838	2.539	838	-839
reserve investeringsfonds	10.700		11.105		-405
Totaal	32.794	838	34.042	838	-1.248

Onttrekking aan de reserves * €1.000	Begroting incl.wzg.	Waarvan structureel	Rekening	Waarvan structureel	Vershil begr. Incl. wyz tov rekening
afschrijvingsreserve	406	247	247	247	-159
reserve transitoria	14.556		14.519		-37
algemene reserve	8.598		9.860		1.262
reserve klimaatgelden	41		41		0
reserve participatiefonds (ter dekking begrote uitgaven participatiefonds)	11	1	1		-10
reserve decentralisaties	1.908		1.908		0
reserve grondbedrijf	285		4.218		3.933
reserve reconstructie wegen					0
Totaal	25.805	248	30.794	247	4.989
Saldo	6.989	590	3.248	591	3.741

Toelichting financiële afwijking op de reserves (+ = voordeel / - = nadeel)

Mutaties reserves

Toelichting afwijking toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	Afwijking Lasten	Afwijking Baten	Totaal Afwijking
Mutatie afschrijvingsreserve		-196	N

In de toekomst zal het nieuwe natuurgebied bij het Waterpark Veerse Meer eigendom worden van Staatsbosbeheer. De gronden worden in erfpacht gegeven aan de gemeente en verder ontwikkeld en beheerd door Driestar. Aangezien dit nog niet is gerealiseerd, hoeft de geraamde jaarlijkse onttrekking ter dekking van de erfpacht nog niet te worden geboekt.

Mutatie reserve transitoria

102

Met de Najaarsbrief 2024 zijn diverse budgetten aangemeld (door de Raad goedgekeurd in december 2024) voor overheveling van 2024 naar 2025. Deze overhevelingen worden toegevoegd aan de reserve transitoria. Er zijn na deze aanmeldingen toch nog uitgaven gedaan op diverse budgetten. Vandaar dat er minder (€ 223k) is toegevoegd aan de reserve transitoria. Ook is er een budgetafwijking voor het Europees project Klimaatadaptatie. Dit project heeft vertraging opgelopen en daardoor zijn er aanzienlijk minder uitgaven gedaan waardoor we de vrijgemaakte dekking vanuit wegen, riolen, openbaar groen en speelplaatsen niet kunnen benutten. Daarom zijn deze middelen veilig gesteld in de reserve transitoria. Dit heeft een negatieve budgetafwijking tot gevolg van 121k.

Mutatie algemene reserve 1.301

Conform het raadsbesluit is de aankoop van een pand aan het einde van het jaar afgerond. De verwachte onrendabele top op de nog vast te stellen grondexploitatie wordt direct afgewaardeerd, en het hierdoor ontstane boekwaardeverlies van € 1.310.000 wordt gedekt via de algemene reserve.

Mutatie reserve grondbedrijf -289 3.933

Dit betreft de winstneming 2024 voor de grondcomplexen van bedrijven en woningen.

Dit betreft de verliezen van het grondbedrijf over 2024 van bedrijven en woningen.

Mutatie reserve GBE Aqua 217

De ZEH (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V., voorheen PZEM) heeft in 2024 aan de aandeelhouders een superdividend uitkeerd over 2023. Bij oprichting van GBE-Aqua is afgesproken dat toekomstige dividenduitkeringen van de ZEH direct worden doorgestort naar GBE-Aqua, dit met als doel de lening ad € 370 mln die is aangetrokken door GBE-Aqua voor de aankoop van het Evides-aandelenpakket, versneld af te kunnen lossen. Het hiervoor benodigde dividend wordt gereserveerd in de reserve GBE-Aqua. Er is minder dividend ontvangen dan begroot, maar er is tevens minder toegevoegd aan de reserve dan begroot.

Mutatie reserve constructie wegen -839

Conform het raadsbesluit 07-116 wordt het verschil van het begrote bedrag en de werkelijke uitgaven op de kostenplaatsen onderhoud wegen onttrokken dan wel toegevoegd aan de reserve reconstructie wegen.

Mutatie reserve investeringsfonds -405

Met het vaststellen van de kaderstelling van het Middelburgs Investeringsfonds heeft uw raad besloten om het onbenutte budget voor de jaarlijks gereserveerde kapitaallasten vanaf 2023 toe te voegen aan het investeringsfonds. Op concernniveau is dit budgetneutraal.

Overig posten < €100.000 -34 -49

Totaal Mutaties Reserves -1.248 4.989 3.741

Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen (semi)publieke sector van kracht geworden, kortweg WNT. Deze wet verbiedt dat bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in de (semi)publieke sector meer verdienen dan 100 procent van het ministersalaris. Deze grens is de zogenoemde WNT-norm. Voor 2024 bedraagt deze € 233.000,00 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. De WNT-norm is tot stand gekomen nadat er in de voorafgaande jaren een toenemende maatschappelijke verontwaardiging was ontstaan over de hoge salarissen (en ontslagvergoedingen) voor openbare bestuurders, vooral indien ook nog sprake was van slecht functionerende bestuurders.

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

1. de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;
2. de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en;
3. degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

Als gevolg van deze wet publiceren wij de volgende salarissen:

Topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen en toezichthouders

De regels worden ontleent aan het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 29 oktober 2019, nr. 2019-00000473424, houdende vaststelling van beleidsregels inzake de toepassing van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector met ingang van 1 januari 2020 (Beleidsregels WNT 2020).

bedragen x € 1	A. van den Brink	A.A.A. Rijpert
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 146.036	€ 103.611
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.310	€ 16.501
Subtotaal	€ 169.346	€ 120.112
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 169.346	€ 120.112
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023		
bedragen x € 1	A. van den Brink	A.A.A. Rijpert
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	[1,0]	[1,0]
Dienstbetrekking ⁸	[ja]	[ja]
Bezoldiging ⁹		

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.277	97.163
Beloningen betaalbaar op termijn	22.499	16.323
<i>Subtotaal</i>	<i>161.776</i>	<i>113.486</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	223.000	223.000
Bezoldiging	161.776	113.486

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 13 maart 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2 % (maximaal 3%) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 5,2 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 10.818.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 5,2 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.545.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

(Bedragen x € 1.000)		
1a. Overschrijding lasten programma's		10.510
1b. Overschrijding investeringsbudgetten		43
2. Ongeautoriseerde reservemutaties		
3. Overschrijding baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig zijn gemeld		265
Totale begrotingsonrechtmatigheden		10.818
Begrotingsonrechtmatigheden die acceptabel zijn vlgs financiële verordening	1.545	
Niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	9.273	
Voorwaardecriterium: Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (spendanalyse)		27
Misbruik en Oneigenlijk gebruik		0
Totaal onrechtmatig		10.845
Waarvan acceptabel		1.545
Waarvan niet acceptabel		9.300

Toelichting

De toelichting op de acceptabele begrotingsonrechtmatigheden is terug te vinden in de toelichting baten en lasten op hoofdlijnen.

Hieronder volgt de toelichting op de niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden:

Wethouderpensioenen (€ 668.000)

De voorziening wethouderpensioenen wordt op peil gehouden voor toekomstige verplichtingen door middel van een jaarlijkse dotatie. Op basis van actuariële berekeningen blijkt dat de stand van de voorziening naar boven moet worden bijgesteld. De begrote lasten 2024 voor dotatie zijn niet toereikend en daardoor is er sprake van een negatieve afwijking.

Afvalinzameling (€ 253.000)

Door de uitval van voertuigen was geen optimale inzet van beladers mogelijk, waardoor relatief veel inhuur van personeel nodig was. Door schade aan een huisvuilwagen en de benodigde reparatieduur is er een vervangend voertuig gehuurd gedurende 10 maanden. Ook zijn er kosten gemaakt voor de begeleiding van vier aanbestedingstrajecten.

Dotatie voorziening gevel stadhuis (€ 3.216.000)

De begrote kosten voor restauratie van de gevel van het stadhuis zijn (door een derde partij) opnieuw berekend. Als gevolg van prijsindicatie is het nodig om de voorziening voor de restauratie van de stadhuisgevel op te hogen om de te verwachte kosten te kunnen dragen.

Grondexploitatie wonen (€ 4.158.000)

Door versnelling/vertraging in de fasering van de grondexploitaties ontstaan hogere of lagere lasten, in dit geval hogere. Tegenover deze hogere lasten staan geen hogere baten die de overschrijding compenseren. Volgens de huidige financiële verordening, waarin bestaand beleid niet als acceptabel is aangemerkt, is het niet acceptabel. Zodra financiële verordening hierop is aangepast verschuif deze vanaf dat moment naar acceptabel.

Treasury (€ 543.000)

Door een wijziging van de rentenotitie van de Commissie BBV betreffende rentetoerekening aan grondexploitaties ontstaat een overschrijding op treasury. Tegenover deze hogere lasten staan geen hogere baten die de overschrijding compenseren. Volgens

de huidige financiële verordening, waarin bestaand beleid niet als acceptabel is aangemerkt, is het niet acceptabel. Zodra financiële verordening hierop is aangepast verschuif deze vanaf dat moment naar acceptabel.

Onderwijs achterstanden beleid (€ 392.000)

Volgens de huidige financiële verordening, waarin lagere baten niet als acceptabel is aangemerkt, is het niet acceptabel. Zodra financiële verordening hierop is aangepast verschuift deze vanaf dat moment naar acceptabel.

Diverse investeringen (€ 43.000)

Dit betreft negen investeringen/kredieten die gering zijn overschreden. Gezien het geringe overschrijdingen betreffen verwijzen wij voor verdere toelichting naar de Overzicht kredieten bij de jaarrekening.

Voorwaardencriterium: spendanalyse (€ 27.000)

Dit betreft één crediteur voor leveringen en diensten in de groenvoorziening. De uitgaven aan deze crediteur waren in 2023 onrechtmatig. Om die reden is er in 2024 een Europese aanbesteding gestart voor deze leveringen en diensten. Tot aan het moment van de gunning van de Europese aanbesteding zijn nog voor een bedrag van € 27.000 kosten gemaakt. Deze zijn als onrechtmatig aan te merken.

De posten vanaf € 100.000 lichten wij nog verder toe bij de paragraaf bedrijfsvoering.

Balans

Activa

Activa (bedragen × € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023
Vaste Activa			
Immateriele vaste activa	358		336
Bijdrage in activa aan derden	358	336	
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0	
Materiele vaste activa	134.791		136.405
Investerings met een economisch nut	107.979	111.416	
Materiele vaste activa econ nut heffingen	3.581	2.465	
Investerings met een maatschappelijk nut	19.089	18.383	
Materiele vaste activa maatschappelijk nut	0	0	
In erfpacht uitgegeven gronden	4.142	4.142	
Financiele vaste activa	34.477		21.353
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	20.697	11.114	
Leningen aan woningbouwcoöperaties	4.290	4.290	
Overige langlopende leningen	9.491	5.950	
Totaal Vaste Activa	169.626		158.095
Flottende activa			
Voorraden	41.352		48.301
Onderhanden werk grondexploitatie	41.287	48.236	
Grond en hulpstoffen	65	65	
Uitzetting kleiner dan 1jaar	59.028		43.681
Overige vorderingen	1.983	2.259	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	56.281	41.422	
Vorderingen openbare lichamen	764	0	
Liquide middelen	1.218		12
Banksaldi	1.199	0	
Kassaldi	20	12	
Overlopende activa	15.941		15.526
- Europese overheidslichamen	298	416	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	29	0	
- het Rijk	840	520	
Overige nog te ontvangen bedragen	14.774	14.590	
Totaal Flottende activa	117.539		107.520
Totaal activa	287.165		265.615

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op vennootschapsbelating 1969

0

0

Passiva

Passiva (bedragen × € 1.000)		31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva			
Eigen vermogen		118.152	82.768
Algemene reserve	32.020		31.727
Bestemmingsreserves	53.996		39.389
Gerealiseerd resultaat	32.136		11.652
Voorzieningen		42.820	36.740
Voorzieningen verplicht., verliezen, risico's	26.189		22.115
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	7.061		5.959
Voorzieningen v bijdr aan toekomstige verv.inv	9.571		8.665
Voorzieningen voor middelen van derden	0		0
Vaste schulden		97.922	122.544
Binnenlandse banken en ov fin instellingen	97.770		122.393
Waarborgsommen	152		151
Totaal Vaste passiva		258.894	242.051
Vlottende passiva			
Netto vlottende passiva		8.787	5.983
Kortlopende schulden	8.787		3.517
Banksaldi	0		2.466
Kasgeldlening	0		0
Overlopende passiva		19.484	17.581
- overige Nederlandse overheidslichamen	1.451		1.273
- Europese overheidslichamen	111		142
Verplichtingen die het jaar zijn opgebouwd			
De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren ontvangen van:	7.826		9.543
- het Rijk	9.054		5.716
Overige vooruitontvangen bedr vlg begr.jaar	1.041		907
Totaal Vlottende passiva		28.271	23.563
Totaal passiva		287.165	265.615
Gewaarborgde geldleningen		149.182	161.498

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Algemene grondslagen voor opstellen jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De algemene uitkering is opgenomen conform de laatste accresmededelingen, die in december 2024 is gepubliceerd.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het dienstjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan

de periode waarin uitbetaling plaatsvindt, te denken valt aan overlopende verlofaanspraken.

De wetgever heeft bepaald dat het Centraal Administratie Kantoor (CAK) de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdragen in het kader van de WMO uitvoert. Als gevolg van privacy redenen hebben de gemeenten niet direct inzicht in de individueel door het CAK berekende eigen bijdrage van de client en kunnen daarom de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage niet vaststellen. Door de systematiek te kiezen van de eigen bijdrage door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijk is. Dat betekent dat door de gemeente geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen krijgen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024. Dit betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium het volgende omvat:
 - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 13 maart 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten, onderschrijding van baten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor overschrijdingen van baten, onderschrijding van lasten en onderschrijding van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld;
 - Ten aanzien van het M&O criterium is de Frauderisicoanalyse 2023, vastgesteld in 2024, leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat

alleen bij misbruik sprake is van onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten en onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. In deze jaarrekening is het bedrag nihil.

- De verantwoordingsgrens en de rapporteringstolerantie als volgt zijn gehanteerd:
 - Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 5,2 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering zijn opgenomen en toegelicht.

Balans

De waarderingsgrondslagen worden per balansonderdeel nader toegelicht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Deze zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage, verminderd met de afschrijvingen.

Materiële vaste activa

Algemeen

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct te relateren salariskosten. In de vervaardigingsprijs zijn een deel van de indirecte kosten toegerekend. De afschrijving van de materiële vaste activa vindt plaats op basis van een vast percentage of op basis van annuïteiten gebaseerd op de levensduur. Onderstaande de gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Categorieën	Afschrijvingstermijn in jaren
-------------	----------------------------------

Materiële vaste activa met economisch nut

Riolering

Riolering - PVC	50
-----------------	----

Categorieën	Afschrijvingstermijn in jaren
-------------	----------------------------------

Riolering - beton	60
Riolering - GVK	70
Elektrische installaties en pompen	15

Gebouwen nieuwbouw

Woonruimten	40
Scholen	40
Renovatie scholen	25
Overige bedrijfsgebouwen	40
Gebouwen niet van steen	15
Liften	20
Renovatie gebouwen verduurzaming	25
Overige renovaties gebouwen	10

Begraafplaatsen

Aanleg begraafplaatsen	40
Algemene akker	40
Ovenbemetseling crematorium	15
Filterinstallatie crematorium	25
Asmolen crematorium	10

Volkstuinen

Aanleg, paden, parkeerplaatsen	25
Watervoorziening	10

Inrichtingen/installaties

Openbare verlichting	25
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	15
Parkeerwrijssysteem	10
Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen	10
Kantoor-, school en kantine-meubilair	10
Eerste inrichting onderwijs	10
Metalen hekwerken	20
Afrasteringen/ballenvangers	10
Verkeersaanduidingen	10
Stemcomputers	10
Software	4
Software - Samenwerking Belastingen	8
Hardware	4
Computerapparatuur en –programmatuur tbv raads- en collegeleden	4
Parkeermeters en –automaten	10
Roodlicht camera	5

Categorieën	Afschrijvingstermijn in jaren
Kantine- en keukeninventaris	5
iPad's raadsleden	4
Ondergrondse afvalcontainer - toegangscontrole	5
Ondergrondse afvalcontainer - stalen container	10
Ondergrondse afvalcontainer - betonput	25
Geluidswallen	15
Smartphones	4
Zonnepanelen	10
Stroomkasten	10
Camerasysteem	6
Speedgates parkeervoorziening	10
Verkeerslichten: regelauto	15
Verkeerslichten: masten, verkeerslantaarns en bekabelingen	30
Verkeerslichten: detectielussen	10
Verkeerstelapparatuur en snelheidsdisplays	8
Sportinrichting gymzalen en sporthallen (grote onderdelen die vast moeten staan)	15
Audioapparatuur	5
Materieel	
Woonwagens	15
Hoogwerkers	10
Trilmachines	10
Tractoren en transportmachines	10
Auto's	10
Aanhangwagens	10
Containers	10
Grafdelfmachines	10
Schaftwagens	10
Riooljets	8
Maaimachines	5
Versnipperaars	5
Huisvuilauto's	8
Veegmachines	7
Materieel gladheidsbestrijding	10
Laadschop	10
Minikraan	10
Autokraan civiele techniek	10
Rolsteigers, ladders en loopbruggen	10
Hogedrukreiniger	10
Noodstroomaggregaat	10
Machines timmerwerkplaats	20

Categorieën	Afschrijvingstermijn in jaren
Meetauto	10
Vorkheftruck	8
Bezandingswagen	10
Oprijtrailer	10
Schrobzuigmachine	7
Electrocar Schmitz begraafplaats	20
Heggenschaar	10
Meetapparatuur landmeter	5
Meetapparatuur geluidsmeting	10
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	
Infrastructuur: bruggen, viaducten, haven- en sluiswerken, kademuren duikers, tunnel enz.	
Nieuwbouw	40
Reconstructie en verbeteringen	25
Overige voorzieningen	15
Terreinen: parken, plantsoenen, vijvers, tuinen en speelterreinen	
Aanleg	25
Beplanting	15
Beschoeiing	10
Speelvoorzieningen	10
Straatwerk: wegen, straten, pleinen, parkeeropslag en sportterreinen	
Aanleg (wegen, straten, pleinen, parkeeropslag en sportterreinen)	35
Reconstructie	25
Straatmeubilair	5
Fietspaden	35
Trottoir	35
Sportvelden natuurgras toplaag	15
Sportvelden natuurgras gehele opbouw inclusief drainage	30
Sportvelden kunstgras toplaag	10
Sportvelden kunstgras funderingslaag	20

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende

investering in mindering gebracht. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Conform de notitie grondbeleid worden gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiele vaste activa. De gronden met voornemen tot bebouwing/strategische gronden zijn tegen de marktwaarde opgenomen.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Dit betreffen investeringen die gedaan zijn voor riolering en het inzamelen van huishoudelijk afval. Op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden deze kosten bestreden door belasting te heffen.

Investerings in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2018 worden gedaan.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan woningbouwcorporaties en overige leningen, zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor de verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

Grond -en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onderhanden werk, grond in exploitatie

De onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken). De toegerekende rente is gebaseerd op de de omslagrente van 0,35%. Indien een verlies op een exploitatie wordt verwacht, vindt correctie plaats door middel van vorming van een voorziening die wordt gevormd op contante waarde waarbij de disconteringsvoet gelijk is aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Dit is 2%.

Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. (Percentage of Completion-methode). Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Om de risico's die samenhangen met de zeer lang lopende projecten te beperken is het uitgangspunt dat de looptijd van de grondexploitatie in beginsel maximaal 10 jaar bedraagt.

Uiteenzetting met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden. De vaststelling van de noodzakelijke omvang en reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders en de voorziening wachtgelden zijn echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Voor monumentale panden wordt de componentenbenadering toegepast en geen voorziening gevormd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en de overige vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Toelichting op de balans

Immateriele vaste activa

Omschrijving	1-1-2024	Investerings	Desinvesteringen	Bijdrage van derden	Afschrijving	31-12-2024
Immateriele vaste activa						
Kosten onderzoek en ontwikkeling						
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0	0
Bijdrage in activa aan derden						
Bijdrage aan act.in eigendom v.derden	336	97	0	0	76	358
Totaal	336	97	0	0	76	358
Boekwaarde per 31 december	336	97	0	0	76	358

Materiele vaste activa

Omschrijving	1-1-2024	Investerings	Desinvesteringen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Afschrijving	31-12-2024
Materiele vaste activa							
Investerings met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen economisch nut	79.356	101	0	0	0	3.719	75.738
Grond en terreinen economisch nut	11.538	2.400	0	0	-1.355	0	12.583
Grond, weg, waterbouwkundige werken economisch nut	8.804	125	0	0	0	579	8.349
Machines, apparaten en installaties economisch nut	5.695	888	0	61	0	1.009	5.513
Overige materiele vaste activa economisch nut	4.121	349	0	0	0	503	3.967
Vervoermiddelen economisch nut	1.260	176	0	0	0	215	1.220
Woonruimte economisch nut	642	0	0	0	0	34	608
Totaal	111.416	4.038	0	61	-1.355	6.059	107.979
Materiele vaste activa econ nut heffingen							
Grond weg waterbouwkundige werken economisch heffingen	936	2.514	0	2.514	0	213	723
Machines apparaten en installaties economisch heffingen	112	0	0	0	0	28	84
Overige materiele vaste activa economisch heffingen	1.182	542	0	0	0	179	1.545
Vervoermiddelen economisch heffingen	236	1.059	0	0	0	65	1.230
Totaal	2.465	4.115	0	2.514	0	485	3.581

Omschrijving	1-1-2024	Investerings	Desinvesteringen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Afschrijving	31-12-2024
Investerings met een maatschappelijk nut							
Grond, weg, waterbouwkundige werken maatschappelijk nut	16.128	1.459	0	154	0	816	16.617
Machines apparaten en installaties maatschappelijk nut	2.250	422	0	0	0	199	2.473
Overige materiele vaste activa maatschappelijk nut	5	0	0	0	0	5	0
Totaal	18.383	1.881	0	154	0	1.021	19.089
In erfpacht uitgegeven gronden							
In erfpacht uitgegeven gronden	4.142	0	0	0	0	0	4.142
Totaal	4.142	0	0	0	0	0	4.142
Boekwaarde per 31 december	136.405	10.034	0	2.729	-1.355	7.565	134.791

Specificatie investeringsuitgaven**Economisch nut**

Uitbreiding Regenboogschool	19
Aankoop Buitenruststraat 237	1.100
Impregnatie gevel Schouwburg	73
Ledverlichting sportparken	94
Dienstfietsen	16
John Deere	74
Auto met open laadbak	73
Riooljet	49
Inrichting en inventaris de Sprong	32
Maaiaarm	62
Zelfreinigende toiletten	370
Verduurzaming wijkcentra en gymzalen	85
Vervanging meubilair crematorium	71
Modernisering koffiekamer crematorium	79
Vervanging inventaris familiekamer crematorium	70
Diversen	480
Totaal	2.747

Economisch nut heffingen

Renovatie- en milieulasten riolen	2.514
Ondergrondse afvalinzameling	466
Huisvuilauto's	1.059
Zelfpersende prullenbakken	49
Diversen	27
Totaal	4.115

Maatschappelijk nut

Masterplan groene woud	108
Renovatie kademuur turfkaai	275
Renovatie kademuur Kinderdijk	981
Vervanging verkeerslichten	37
Renovatie parken/groengebieden	37
Vervanging openbare verlichting	375
Diversen	67
Totaal	1.881
Totaal investeringen	8.743

Specificatie desinvesteringen**Economisch nut**

Totaal desinvesteringen	0
--------------------------------	----------

Specificatie bijdragen van derden**Economisch nut**

Verduurzaming sporthal de Blikken	41
Verduurzaming wijkcentrum Sint Laurens	20
Totaal	61
Economisch nut heffingen	
Riolen	2.514
Totaal	2.514
Maatschappelijk Nut	
Kademuur Koren-Kinderdijk	154
Totaal	154

Totaal bijdragen van derden	2.729
------------------------------------	-------

Gronden met voornemen tot bebouwing/strategische gronden (mva)

Omschrijving	Boekwaarde 31/12/2023	Gronden naar BIE	Invest- eringen	Bijdrage van derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31/12/2024	Eigendom 31/12/2024	m²	per/m²
1. Sint Laurens Oost	1.441	0	0	0	0	1.441	240.164	m²	€ 6,00
2. Cleene Hooge	2.843	0	0	0	55	2.788	369.819	m²	€ 7,54
3. Ramsburg Oost	793	0	0	0	0	793	132.241	m²	€ 6,00
4. Hazenburg Noord 2e fase	291	0	0	0	0	291	48.450	m²	€ 6,01
5. Schenge 6-8	39	0	0	0	0	39	5.610	m²	€ 6,95
Buitenruststraat 137, voormalig politiekantoor	0	0	1.100	0	0	1.100	3.160	m²	€ 348,10
Totaal	5.407	0	1.100	0	55	6.453	799.444	m²	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	1-1- 2024	Investering	Aflossing	Correctie	31-12- 2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen					
Deelnemingen					
aandelen bank nederlandse gemeenten	123	0	0	0	123
deeln. PZEM	401	0	0	0	401
deelneming Stedin	0	500	0	0	500
deelneming bv monumentenbeheer	681	0	0	0	681
deelneming gbe aqua bv	9.900	9.083	0	0	18.983
deelneming vastgoed stadgew zwembad	9	0	0	0	9
Totaal Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	11.114	9.583	0	0	20.697
Leningen aan woningbouwcoöperaties					
Verstrekte leningen woningcoöperaties					
lening 2 woongoed middelburg	4.290	0	0	0	4.290
Totaal Leningen aan woningbouwcoöperaties	4.290	0	0	0	4.290
Overige langlopende leningen					
Overige verstrekte langlopende leningen					
starterslening	3.290	2.400	0	673	6.363
Muidenweg 1	282	0	31	0	251
Stadsgew Zwembad Vastgoed BV	0	0	0	500	500
blijversleningen volkshuisvesting	159	0	0	11	170
lening mburgse zaterd voetbalclub	126	0	6	0	120
lening st roosevelt academy fonds	2.000	0	0	0	2.000
lening voetbalv.zeelandia-middelb	92	0	5	0	87
waterpark veerse meer	2.017	0	0	0	2.017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico					

Financiële vaste activa	1-1- 2024	Investering	Aflossing	Correctie	31-12- 2024
voorziening waterpark veerse meer	-2.017	0	0	0	-2.017
Totaal Overige langlopende leningen	5.950	2.400	43	1.184	9.491
Totaal FVA minus voorziening	21.353	11.983	43	1.184	34.477

De correcties starterslening en blijversleningen volkshuisvesting betreft een incidentele toename in verband met overige opbrengsten die in het verleden niet zijn verwerkt in de waardering van de financiële vaste activa.

De correctie Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed BV betreft een herrubricering van de overlopende activa naar de financiële vaste activa.

Voorraden

Voorraden	31-12-2024	31-12-2023
Onderhanden werk grondexploitatie	41.287	48.236
Onderhanden werk grondexploitatie	58.577	61.378
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico	-17.291	-13.142
Grond en hulpstoffen	65	65
Onderhanden werk grondexploitatie	0	0
Overige grond- en hulpstoffen	0	0
Voorraad gereed product	65	65
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico	0	0
Stand per 31 december minus voorziening	41.352	48.301

Voorraad onderhanden werk grondexploitatie

In onderstaand overzicht een specificatie van de onderhanden werk (gronden in exploitatie) per complex. Een nadere toelichting van de complexen is opgenomen in de Paragraaf Grondbeleid.

Complex	Boekwaarde 31-12-2023	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening verlieslatend complex
koudekerkseweg 14	245	10	-44	0	0	211	21
stromenpoort 2e fase grondbedr	-230	224	-199	205	0	0	215
rittenburg III grondbedr	1.994	369	-2.565	0	0	-202	294
essenvelt - grondbedr	14.119	288	-921	-207	0	13.279	0
hazenburg noord grondbedr	1.999	53	-726	156	0	1.482	0
oranjepolder landhuiskavels	1.271	14	-2	0	0	1.283	0
sint laurens - zuid grondbedr	6.773	813	-1.129	0	0	6.457	1.371
sint laurens - noord grondbedr	3.942	198	-526	0	0	3.614	0
cleene hoge grondbedr	6.256	204	-15	0	0	6.445	3.922
veerse poort 5e fase grondbedr	-1.704	1.045	-18	297	0	-380	0
nieuwland - zuid grondbedr	0	6	0	0	-6	0	67
Churchillaan schoollocatie	1.094	155	-5	0	0	1.244	0
mortiere samenwerkingsovk grondbedr	6.010	347	-1.007	0	0	5.350	0

Complex	Boekwaarde 31-12-2023	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening verlieslatend complex
mortiere ensemble grondbedr	1.524	24	-674	54	0	928	0
mortiere bedrijventerrein zuid gb	3.588	46	0	0	0	3.634	1.874
herstructurering arnestein	1.205	380	-728	0	0	857	889
trekdijk nieuwanland grondbedr	10.755	43	-25	0	0	10.773	8.046
ramsburg kantorenstrook grondbedr	219	3	0	0	0	222	0
punt arnestein grondbedr	362	2	-2	0	0	362	229
Ramsburg Watergang	1.015	1.121	1	-149	0	1.988	0
Ramsburg Dampoorthof	900	37	-2	0	0	935	343
Diversen	41	2.426	-2.368	0	-4	95	20
Totaal	61.378	7.808	-10.955	356	-10	58.577	17.291

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige vorderingen	31-12-2024	31-12-2023
Overige vorderingen		
Debiteuren	2.843	3.133
Voorziening dubieuze debiteuren	-860	-874
Totaal	1.983	2.259

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van geschatte inningskansen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	56.281	41.422

In het jaar 2024 heeft de gemeente Middelburg haar overtollige middelen bij het rijk uit heeft gezet. Over het bedrag gestald bij de schatkist ontvangt de gemeente een rentevergoeding.

Vorderingen openbare lichamen	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen openbare lichamen	764	0

Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
Kasgeld	20	12
Bank	1.199	0
Stand per 31 december	1.218	12

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schatkistbankieren

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) is verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten hun overtollige middelen bij het rijk moeten uitzetten. Hiemee wordt beoogd dat de staat minder geld leent op de financiële markten en de staatsschuld daalt.

Voor de gemeente Middelburg betekent dit dat er in 2024 per kwartaal €4,4 miljoen per dag (2% van het begrotingstotaal) buiten de schatkist gehouden mag worden. Doordat in het jaar 2024 de gemeente Middelburg haar overtollige middelen bij het rijk uit heeft gezet zijn de bedragen buiten de schatkist binnen het drempeldrag gebleven.

Schatkistbankieren (* €1.000)	1e kw	2ekw	3e kw	4e kw
Drempelbedrag schatkistbankieren van het begrotingstotaal	4.374	4.374	4.374	4.374
Gemiddeld buiten de schatkist	276	494	918	4.022
Ruimte onder drempelbedrag	4.098	3.880	3.456	352

Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023
- Europese overheidslichamen	298	416
- Overige Nederlandse overheidslichamen	29	0
- het Rijk	840	520
Overige nog te ontvangen bedragen	14.774	14.590
Stand per 31 december	15.941	15.526

(bedragen × € 1.000)	1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12- 2024
- het Rijk				
Spuk ontheemden oekraïne	264	0	264	0
Spuk toeslagenaffaire	0	475	0	475
spuk integraal zorgakkoord	0	216	0	216
stim spec uitkering sport	106	0	106	0
subsidie afval	150	0	0	150
Totaal - het Rijk	520	690	370	840
- Overige Nederlandse overheidslichamen				
Flex inzet zwse woningbouw	0	11	0	11
smart grid arnestein	0	18	0	18
Totaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	0	29	0	29
- Europese overheidslichamen				
Cool Cities	0	21	0	21
Cool Neighbourhoods	0	71	0	71
Detocs	31	50	31	50
Green Team	0	52	0	52
Klimaatadaptatie Zeeland	0	71	0	71
shiftt	385	-351	0	33
Totaal - Europese overheidslichamen	416	-86	31	298
Totaal	935	633	401	1.167

De nog te ontvangen bedragen betreffen voornamelijk Europese subsidieregelingen. De ontvangsten komen pas na goedkeuring door het betreffende Europese secretariaat.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningsaldo.

Reserves

Reserves	1-1- 2024	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming positief resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	31-12- 2024
Algemene reserve						
algemene reserve	31.727	686	9.860	9.467	0	32.020
Totaal Algemene reserve	31.727	686	9.860	9.467	0	32.020
Bestemmingsreserves						
afschrijvingsreserve	3.772	2.143	0	0	247	5.669
reserve GBE Aqua BV	9.842	9.083	0	0	0	18.925
reserve decentralisaties	3.425	0	1.908	0	0	1.517
reserve grondbedrijf	4.234	445	4.217	0	0	461
reserve investeringsfonds	500	11.105	0	0	0	11.605
reserve klimaatgelden	3.392	0	41	0	0	3.351
reserve nieuwbouw bibliotheek	0	0	0	0	0	0
reserve participatiefonds	11	0	1	0	0	9
reserve reconstructie wegen	1.278	2.539	0	0	0	3.816
reserve transitoria	12.936	8.040	14.519	2.185	0	8.642
Totaal Bestemmingsreserves	39.389	33.356	20.687	2.185	247	53.996
Totaal reserves	71.116	34.042	30.547	11.652	247	86.016

Algemene Reserve

Dient als algemene buffer voor calamiteiten en het opvangen van tegenvallers.

Algemene reserve

Toevoegingen zijn:	Bedrag x € 1.000	Onttrekkingen zijn:	Bedrag x €1.000
Saldo jaarstukken 2023	9467	Toevoeging aan investeringsfonds	8.000
Dividend Evides volgens herstelplan	611	Invoeringskosten omgevingswet	343
Financieel herstelplan verkoop vastgoed	75	Onrendabele top aangekocht pand	1.301
		Smart Grid Arnestein	14
		Actieplan Sociaal Domein	142
		Sinterklaasbon minima	60

Toevoegingen zijn:	Bedrag x € 1.000	Onttrekkingen zijn:	Bedrag x €1.000
Totaal	10.153	Totaal	9.860

Bestemmingsreserve

Afschrijvingsreserve

Deze reserve is bedoeld voor dekking van de kapitaallasten van een aantal investeringen waarvoor eenmalige dekkingsmiddelen beschikbaar zijn. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat investeringen met een meerjarig economisch nut over de economische looptijd moeten worden afgeschreven. De jaarlijkse lasten blijven hierdoor binnen de exploitatie zichtbaar. De kapitaallasten van deze investeringen worden jaarlijks aan deze reserve onttrokken. In 2024 is er € 247.000 onttrokken ten behoeve van afschrijvingen. Er is 2.143.000 toegevoegd aan de reserve als dekking voor het parkeerterrein en passage winkelcentrum Dauwendaele en Stadhuisgevel.

Reserve GBE Aqua BV

De aangehouden reserve dient als tegenhanger voor de deelneming in GBE Aqua BV (financiële vaste activa). In 2024 is een laatste kapitaalstorting richting GBE-Aqua betaald, waarmee de lening van € 370 miljoen, die Evides had gebruikt om aandelen van PZEM (nu ZEH) te kopen, versneld is afgelost.

Reserve Decentralisaties

De reserve Decentralisatie is gebruikt om de kosten van het actieplan sociaal domein te dekken. Vanaf 2023 wordt deze reserve met name ingezet om de kosten van Jeugdzorg op te vangen. Voor 2024 is het begrote bedrag van € 1.887.000 onttrokken. Vanaf 2026 zijn de verwachte zorgkosten voor Jeugd binnen de reguliere budgetten opgenomen. Daarnaast is € 21.000 onttrokken voor de uitbreiding van het inkoopteam Jeugd Zeeland.

Reserve grondbedrijf

Beschikken over vrij besteedbare middelen die voortkomen uit de winst van de grondexploitaties. Hierbij is rekening gehouden met de gewenste omvang van de risicovoorziening lopende grondexploitaties. Bij voorkeur vindt aanwending van de middelen plaats gerelateerd aan nieuwe en lopende grondexploitaties. De toevoegingen betreft € 445.000 winstneming. Er is € 330.000 onttrokken voor de verliezen van het grondbedrijf en € 3.888.000 om de voorziening grondbedrijf op peil te houden.

Reserve Klimaatgelden

Deze reserve is bedoeld voor ontvangen gelden die bestemd zijn voor klimaatprojecten. In 2023 is er € 41.000 gebruikt om de kosten te dekken voor de plannen om een warmtenet aan te leggen in de Middelburgse wijk Dauwendaele. Uiteindelijk is besloten dit warmtenet niet aan te leggen omdat de kosten te hoog bleken.

Reserve Nieuwbouw bibliotheek

Dekking van het in de subsidie aan de Zeeuwse Bibliotheek opgenomen component voor kapitaallasten van het gebouw. Dit is inmiddels afgehandeld, waardoor het kleine resterende saldo is komen te vervallen.

Reserve Participatiefonds

Het resterende saldo van deze reserve dient als dekking voor de jaarlijkse verstrekking van bijdragen aan bewoners van woon-zorgcomplexen. In 2025 is deze reserve niet meer nodig.

Reserve Reconstructies wegen

Dekking van de investering bij reconstructie van wegen. Er is € 1.700.000 toegevoegd om toekomstige kosten van het achtertstallig onderhoud af te dekken. Omdat de investeringen achterlopen op dit planning is € 839.000 (overschot wegenbudget 2024) toegevoegd.

Reserve Transitoria

Deze reserve wordt gebruikt voor budgetoverheveling. Deze budgetten zijn bedoeld voor kosten die toegerekend moeten worden aan een andere periode dan de verantwoordingsperiode van deze jaarrekening. Dit betekent dat ze voor het volgend jaar beschikbaar blijven.

Reserve Investeringsfonds

Bij het vaststellen van de kaders voor het investeringsfonds is besloten om het onbenutte budget voor de kapitaallasten ten behoeve van het investeringsfonds vanaf 2023 toe te voegen aan een nieuw te vormen reserve. In 2024 is €11.105.000,- toegevoegd.

Voorzieningen

Voorzieningen (bedragen × € 1.000)	1-1- 2024	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12- 2024
Voorzieningen verplicht., verliezen, risico's					
VZ Wegenonderhoud	2.607	0	0	486	2.121
voorziening familiegraf polak	5	0	0	0	5
voorziening precario enduris	5.095	0	0	0	5.095
voorziening spaarverlof	1.317	632	0	190	1.759
voorziening wachtgeld	47	1	0	29	18
voorziening wethouderspensioenen	4.732	916	0	270	5.378
vz Regeling Vervroegd Uittreden RVU	16	316	0	49	283
vz stadhuis	8.296	3.234	0	0	11.530
Totaal Voorzieningen verplicht., verliezen, risico's	22.115	5.099	0	1.025	26.189
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
VZ Civiel Technische Kunstwerken	1.861	465	0	226	2.100
voorziening gebouwenbeheersplan	4.098	2.536	0	1.674	4.960
Totaal Voorzieningen ter egalisatie van kosten	5.959	3.001	0	1.900	7.061
Voorzieningen v bijdr aan toekomstige verv.inv					
voorziening rioolbeheer	8.665	3.513	0	2.608	9.571
Totaal Voorzieningen v bijdr aan toekomstige verv.inv	8.665	3.513	0	2.608	9.571
Totaal voorzieningen	36.740	11.613	0	5.533	42.820

Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's:

Voorziening Wegenonderhoud

De voorziening is gevormd om het achterstallig onderhoud van wegen in te lopen.

Voorziening Familiegraf Polak

Dit betreft een ontvangen afkoopsom ter dekking van het onderhoud van het familiegraf.

Voorziening precario Enduris

Deze voorziening is gevormd ter dekking voor mogelijke oninbaarheid van precariobelasting van Enduris.

Voorziening Spaarverlof

Deze voorziening is gevormd ter dekking voor nog openstaande verlofrechten.

Voorziening Wachtgelden

Deze voorzieningen dienen ter dekking van de wachtgeldverplichtingen van degenen die vervroegd zijn

uitgetreden in verband met reorganisatie, voortijdig vertrek en herindeling.

Voorziening Wethouderspensioenen

Deze voorziening dient ter dekking van de te betalen pensioenlasten van gewezen wethouders of hun partners.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

Deze voorziening is gevormd ter dekking voor de ontslagvergoeding die de ex-medewerkers ontvangen in het kader van de Regeling Vervroegd Uittreden RVU.

Voorziening Stadhuis

Er is een voorziening getroffen voor de restauratie van het Stadhuis. Op basis van het geactualiseerde kostenoverzicht zijn er extra middelen nodig voor deze herstelwerkzaamheden.

Voorziening ter egalisatie van kosten:

Voorziening Civielbeheersplan

Doel is het beschikbaar hebben van middelen voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op basis van het beheerplan. De

voorziening dient om over een reeks van jaren een gelijkmatige verdeling van lasten te houden.

Voorziening Gebouwenbeheersplan

Doel is het beschikbaar hebben van middelen voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op basis van het beheerplan. De voorziening dient om over een reeks van jaren een gelijkmatige verdeling van lasten te houden.

Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven:

Voorziening rioolbeheer

De voorziening is bestemd voor rioleringsaanpassing als gevolg van nieuwe investering of voor het groot onderhoud. De

dotatie is het verschil tussen de ontvangen rioolheffing en de exploitatie uitgaven.

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:

Voorziening Tariefstelling afvalstoffenheffing

Van derden verkregen middelen welke specifiek besteed moeten worden.

Vaste schulden

Vaste schulden (bedragen x € 1.000)	01-01-2024	Opgenomen	Afgelost	31-12-2024
Opgenomen geldleningen	122.393	0	24.623	97.770
Totaal Binnenlandse banken en ov fin instellingen	122.393	0	24.623	97.770
Waarborgsommen	151	1	0	152
Totaal Waarborgsommen	151	1	0	152
Totaal passiva	122.544	1	24.623	97.922

De langlopende schuldpositie van de gemeente Middelburg is in 2024 gedaald van € 122 miljoen naar € 98 miljoen. In 2024 is er voor een bedrag van € 24,6 miljoen aan leningen afgelost, waarvan het resterende openstaande gedeelte van de rolloverlening € 17,6 miljoen in 2024 volledig is afgelost. Vanwege de ruime liquiditeitspositie was het niet noodzakelijk om nieuwe langlopende financiering aan te trekken in 2024.

Het saldo van de rentelasten op de vaste schulden over 2024 bedragen € 2,7 miljoen. Alle langlopende schulden betreffen onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen, de rentepercentages variëren van -0,36% tot en met 4,655%.

Vlottende schulden

Netto vlottende schulden (bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Banksaldi	0	2.466
Kasgeldlening	0	0
Kortlopende schulden	8.787	3.517
Totaal	8.787	5.983

Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen × € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen die het jaar zijn opgebouwd	7.826	9.543
De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren ontvangen van:		
- overige Nederlandse overheidslichamen	1.451	1.273
- Europese overheidslichamen	111	142
- het Rijk	9.054	5.716
Overige vooruitontvangen bedr vlg begr.jaar	1.041	907
Totaal	19.484	17.581

(bedragen × € 1.000)	1-1- 2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12- 2024
- Europese overheidslichamen				
Klimaatadaptatie Zeeland	142	-31	0	111
Totaal - Europese overheidslichamen	142	-31	0	111
- overige Nederlandse overheidslichamen				
Energiebesparing monumenten	73	0	4	69
Regioarrangement	81	0	81	0
SPUK bodem 2023 dampoorthof	0	420	0	420
cybercrime-lokale weerbaarheid	0	13	0	13
esf actieplan	174	10	17	168
investeringsbudget sted.vern	603	0	603	0
klimaatadaptatie	212	479	0	691
provinciale impuls wonen	91	0	0	91
smart grid arnestein	38	0	38	0
Totaal - overige Nederlandse overheidslichamen	1.273	922	743	1.451
- het Rijk				
Nationaal Isolatieprogramma	1.502	3.058	288	4.272
Spuk bbz	0	23	0	23
Spuk inburgering	0	80	0	80
Spuk onderwijshuisv.ontheemden	160	0	0	160
Spuk ontheemden oekraïne	0	437	0	437
Spuk sport bewegen en cultuur	62	107	67	103
Startbouwimpuls	918	0	0	918
actieplan wapens en jongeren	27	0	27	0
coronatoegangsbeleid	36	0	36	0
energiearmoede	781	0	0	781
geluid	176	57	0	233
lokale preventieakkoorden	10	0	10	0
oab/oke	1.187	191	349	1.029
onderwijsvertragingen COVID	326	0	326	0

(bedragen × € 1.000)	1-1- 2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12- 2024
spuk integraal zorgakkoord	0	118	0	118
spuk preventie jeugdcriminaliteit	0	121	0	121
stim spec uitkering sport	395	249	0	644
verduurzaming gymzaal Molenwater	12	0	0	12
verkeersveiligheidsmaatregelen	123	0	0	123
Totaal - het Rijk	5.716	4.441	1.103	9.054
Totaal	7.130	5.332	1.846	10.616

Gewaarborgde geldleningen

Geldnemer	Borg	Hoofdsom	31-12-2023	Opname	Aflossing	31-12-2024
Woongoed Middelburg	50%	125.967.380	123.898.659	0	11.179.839	112.718.819
Woningbouw Arnhemuiden	50%	6.000.000	2.849.919	0	246.364	2.603.555
Stichting woonzorg Nederland	50%	25.340.000	23.156.800	0	272.900	22.883.900
Totaal woongoed		157.307.380	149.905.378	0	11.699.103	138.206.275
Zeeuwse Bibliotheek	33%	1.320.000	660.000	0	94.286	565.714
St Beheer Schoolgebouwen voor reformatisch onderwijs	100%	6.300.000	5.355.000	0	210.000	5.145.000
St."M.A.S."	100%	115.714	115.714	0	0	115.714
Vereniging Kinderzorg	100%	2.000.000	1.100.000	0	100.000	1.000.000
Zwembad vastgoed B.V	50%	16.000.000	4.275.615	0	288.491	3.987.124
KV Top	50%	95.000	12.124	0	3.168	8.956
St. Jong Ambon	100%	60.000	60.000	0	0	60.000
Verbouw lange Noordstraat tot societeit	100%	50.000	14.000	0	14.000	0
Stichting de Veste / MLTC	50%	200.000	0	100.000	6.667	93.334
Totaal overige rechtspersonen		26.140.714	11.592.453	100.000	716.612	10.975.841
Totaal		183.448.094	161.497.831	100.000	12.415.715	149.182.116

EMU-saldo

EMU-saldo			Rekening 2024
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	35.385
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.592
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	6.080
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-6.949
5.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0
Berekend EMU-saldo			50.006

Het positieve EMU-saldo over 2024 geeft aan dat we als gemeente via reële transacties afgelopen jaar meer ontvangen hebben dan dat we hebben uitgegeven.

Niet uit de balans blijken de verplichtingen

In de jaarstukken wordt als toelichting bij de balans een overzicht opgenomen van de niet in de balans

opgenomen belangrijke financiële verplichtingen, voor zover die verplichtingen consequenties hebben voor toekomstige jaren. Alleen verplichtingen waarvan de financiële omvang per jaar € 100.000 of meer bedraagt worden vermeld.

Contracten

Dienstverlening	Einddatum contract	geschatte kosten 2025
Schoonmaak	sep 2027	340.000
Beheer sportcomplexen	okt 2027	320.000
Postbezorging	jun 2025	245.000
Beveiliging Stadkantoor	april 2025	105.000
Catering	mrt 2025	235.000
Energievoorziening	dec 2025	2.195.000
Digitale post verwerking	okt 2025	120.000
Zaaksysteem	apr 2027	120.000
inhuur taxateur	dec 2025	105.000
Software belastingen	onbeperkt	370.000
Brandverzekering	dec 2025	545.000
Aansprakelijkheidsverzekering	dec 2025	135.000
contributie VNG	jaarlijks opzegbaar	335.000
Accountantsdiensten	dec 2027	125.000
Verstrekken van toeristische info	mrt 2026	100.000
Onderhoud openbare verlichting	mrt 2026	700.000
Wet herverdeling wegenbeheer	onbeperkt	560.000
Gemalenonderhoud	dec 2031	100.000
Inhuur personeel	mrt 2026	3.000.000
Software financiën	sep 2025	110.000
Lease elektrische voertuigen	jul 2025	120.000
Brandstoffen voertuigen	jan 2025	275.000
Onkruidbestrijding verharding	mrt 2025	240.000
Rioolreinigen	sep 2025	250.000
Huurhulpmiddelen	mei 2025	800.000
Sociale verstrekkingen in natura	dec 2025	11.267.000
Levering plantmateriaal	okt 2026	100.000
Doelgroepenvervoer	aug 2025	1.735.000
Onderhoud en aanleg trapliften	sep 2026	100.000
Oekraïne beveiliging	jul 2026	405.000
Perscontainers	jul 2026	285.000
		25.157.000

Financiële derivaten

Geen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

Overzicht kredieten

In onderstaande tabellen is per programma, geclusterd per taakveld, de kredieten weergegeven. Hierbij wordt inzicht gegeven

in het beschikbare krediet, de werkelijke uitgaven, de vrijval en het restant van het krediet. Het restant krediet is voldoende om de resterende werkzaamheden uit te voeren. Kredieten van meer dan € 100.000 zijn afzonderlijk toegelicht.

Programma Bestuur en Ondersteuning

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
0.01.0 Bestuur				
Audiovisuele vz raadszaal	290	217		73
0.02.0 Burgerzaken				
GPS-set	25			25
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden				
Verduurzaming vastgoed geen spijt	50	42	8	
0.04.0 Overhead				
Paternosterkasten	88	5		83
Meubilair (excl stoelen)	371	134		236
Inrichting restaurant/keuken	102			102
Kantoorapparatuur	65	77		-13
Stadskantoor toegangscontrole	200	28		172
Diversen	84	20	1	62
Totaal	1.274	524	9	741

Toelichting

Audiovisuele voorzieningen Raadszaal

Er is gestart met het vervangen van de audiovisuele voorzieningen in de raadzaal van het stadskantoor. Dit wordt waarschijnlijk in 2025 afgerond.

Meubilair (excl stoelen)

Dit krediet zal deels worden gebruikt voor (werk)meubilair in het restuarant en het krediet wordt mogelijk ingezet voor het project nieuwe visie op werken.

Inrichting restaurant/keuken

De inzet van dit krediet is afhankelijk van de ontwikkelingen van het project visie op werken.

Stadskantoor toegangscontrole

Het project is gestart. Waarschijnlijk worden de werkzaamheden hiervoor in 2025 afgerond.

Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
2.01.0 Verkeer en vervoer				
Materieel gladheidsbestrijding	87		35	52
Vervanging verkeerslichten	375	133	6	236

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
Vervanging openbare verlichting	375	375		
Netwerk managem.syst VRI softw	32	25		7
Stalen en houten bruggen	50			50
Auto wisselbare opbouw	100			100
Auto open laadbak	75	73	2	
Dauwendaele parkeerterr en passage	767	30		737
Diversen	17	10	1	6
2.02.0 Parkeren				
Parkeerverwijssyst sof hardw	75			75
Camera en software scanauto	1.380	49		1.330
C2000 politieportofoons	26		26	
Roldeur Koust.dk incl elect bedien	35		35	
Bewegwijz signing parkeergarages	100			100
Diversen	35	39		-4
2.04.0 Econ havens en waterwegen				
Kademuur nieuwe haven-turfkaai	4.500	354		4.146
Kademuur koren-kinderdijk	2.365	1.051		1.313
Totaal	10.393	2.140	104	8.149

Toelichting**Vervanging verkeerslichten**

De voorbereiding voor de vervanging verkeersregelinstallatie Stromenweg/Grevelingenstraat loopt inmiddels. De vervanging van de de verkeersregelinginstallatie Breeweg/Laan der Verenigde Naties wordt in de 1e helft van 2025 verder opgepakt.

Vervanging openbare verlichting

Om zoveel mogelijk energie te besparen wordt ingezet op het vervangen van armaturen met conventionele verlichting door armaturen met Ledverlichting. In 2024 zijn ongeveer 500 armaturen vervangen en ongeveer 50 lichtmasten.

Auto wisselbare opbouw

De auto is in bestelling en wordt in 2025 geleverd.

Dauwendaele parkeerterrein en passage

Het opknappen van het parkeerterrein en de passage is in uitvoering. De aanbesteding start in het 1e kwartaal 2025.

Camera en software scanauto

De aanbesteding is gestart en zal in 2025 plaatsvinden.

Bewegwijzering signing parkeergarages

De vervanging zal in 2025 worden uitgevoerd.

Kademuur Nieuwe Haven-Turfkaai

De restauratie van de kademuren is in de voorbereidende fase, momenteel loopt de aanbesteding.

Kademuur Korendijk-Kinderdijk

De restauratie van de kademuren wordt in 2025 afgerond.

Programma Economie

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
3.04.0 Economische promotie				
Verduurzaming Kloveniersdoelen	50			50

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
Diversen	18		18	
Totaal	68		18	50

Programma Onderwijs

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
4.02.0 Onderwijshuisvesting				
gh smithlaan uitbreiding/inrichting	2.294	2.293	1	
Griffioenstraat 34 1ste inr.	20			20
Voorbereiding Brede school Dauwendaele	200	7		193
Totaal	2.514	2.300	1	213

Toelichting

Generaal Hakewill Smithlaan

De verbouwing van de Generaal Hakewill Smithlaan is in 2023 afgerond, echter is er in 2024 meerwerk in rekening gebracht.

Voorbereiding Brede school Dauwendaele

De initiatieffase voor 'Hart van Dauwendaele' is in uitvoering en zal naar verwachting eind 2025 worden afgerond.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
5.02.0 Sportaccommodaties				
Cirkelmaaier	85			85
Voorz opstallen accommodaties	95		48	48
Veersepoort renovatie kunstgras	493	493		
Sportveld st.laurens	95	95		
Sportveld Arnhemuiden	109	109		
Inrichting en installaties de Sprong	247	32	44	171
Inrichting en installaties Kruitmolen	71	1	12	57
Inrichting en installaties de Blikken	68			68
Verduurzaming gymzaal molenwater	186	10		176
Verduurzaming de blikken	478	-5		483
Kunstgras de Sprong	90	2		88
Ledverlichting diversen sportparken	805	94	10	700
Verduurz gymzaal RentmeesterIn 241	244			244
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part				
Impregnatie gevels Schouwburg	71	73		-2
5.05.0 Cultureel erfgoed				
Verduurzaming Stadhuis	103	4		99
Restauratie Stadhuisgevel	578	2		576
Abdijtoren, branddetectie	260	43		217
Burgerinitiatief molenramp St Laurens	70			70
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recreatie				
Trekker + toebehoren	100			100
Trekker + kiepkar	78	12		66
Masterplan groene woud	230	233		-3
Trekker John Deere 2022	55			55
Inrichting en aanslag speelterreinen	50	27		23
Renovatie parken/paden/groengebieden	350	37		313
Maaier	62	62		
Zelfreinigend toilet Hof van Tange	175	120	55	
Zelfreinigend toilet Molenwater	175	131	44	
Zelfreinigend toilet Damplein	175	120	55	
Totaal	5.596	1.694	269	3.633

Toelichting

Veersepoort renovatie kunstgras

De renovatie van het kunstgras is afgerond.

Sportveld Arnhemuiden

De realisatie van de velden voor de korfbalvereniging is afgerond.

Inrichting en installaties de Sprong

Dit wordt in 2025 opgepakt.

Verduurzaming gymzaal Molenwater

De voorbereidingen voor de verduurzaming zijn in gang gezet, uitvoering volgt in 2025.

Verduurzaming De Blikken

De voorbereidingen voor de verduurzaming zijn in gang gezet, uitvoering volgt in 2025.

Ledverlichting diversen sportparken

Het aanbrengen van ledverlichting is eind januari 2025 gereed.

Verduurzaming gymzaal Rentmeesterlaan 241

In 2025 wordt gestart met de voorbereiding, uitvoering is waarschijnlijk in 2026.

Verduurzaming Stadhuis

Uit onderzoek is gebleken dat het isoleren van het plafond van de burgerzaal niet mogelijk is. Er volgen nog kosten voor het onderzoek in 2025.

Restauratie Stadhuis

De voorbereiding voor de restauratie is gestart en zal grotendeels in 2025 plaatsvinden.

Branddetectie Abdijtoren

Het project is gestart en de werkzaamheden zullen waarschijnlijk in 2025 uitgevoerd worden.

Trekker + toebehoren

Jaarlijks wordt bekeken of vervanging noodzakelijk is.

Masterplan Groene Woud

Het masterplan Groene Woud is in 2024 afgerond.

Renovatie parken/paden/groengebieden

Uitvoering van de renovatie van alle paden in het Bolwerkpark is gepland in het 1e kwartaal 2025.

Zelfreinigend toilet Hof van Tange

Het zelfreinigend toilet is geplaatst en in gebruik genomen.

Zelfreinigend toilet Molenwater

Het zelfreinigend toilet is geplaatst en in gebruik genomen.

Zelfreinigend toilet Damplein

Het zelfreinigend toilet is geplaatst en in gebruik genomen.

Programma Sociaal Domein

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
6.01.0 Samenkracht en burgerpart				
Verduurzaming wijkcentrum st laurens	287	-4		291
Verduurzaming Gymzaal/wijkcentr Nieuwland	247	1		246
Verduurzaming Poppodium de Spot	482	11		471
Verduurzaming Scouting Lutemgrp Baarnsels	89			89
Totaal	1.105	9		1.096

Verduurzaming wijkcentrum st laurens

De voorbereiding van de verduurzaming van het wijkcentrum Sint Laurens is gestart.

Verduurzaming Poppodium de Spot

De verduurzaming is in afwachting van de organisatieontwikkeling tussen De Spot en Vizita.

Verduurzaming Gymzaal/wijkcentrum Nieuwland

De voorbereiding van de verduurzaming zal plaats vinden in 2025 en de uitvoering vermoedelijk in 2026.

Programma Volksgezondheid en Milieu

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
7.02.0 Riolering				
Renovatielasten riolen	2.082	1.139		944
Verbeteringsmaatregelen riolen	884	1.375		-491
Riool reinigingsmachine	50	49	1	
7.03.0 Afval				
Huisvuilauto 31-BXH-5	230	223	7	
Huisvuilauto 90-BXX-9	365	330	35	
Huisvuilauto 94-BXX-6	265	253	12	
Huisvuilauto 87-BXX-6	265	253	12	
Diftar gf zuilen en tuinkorven	125	35		90
Containers	135	104	8	23
Veegmachine	230			230
Perscontainers Essenvelt Stroomwijk	360	225		135
Ondergrondse afvalcontainers incl. toegangssysteem	298	212	86	
Kraantrechervoertuig 2x	75	75		
Zelfpersende prullenbakken	45	49		-4
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria				
Uitbreiding begraafpl st laurens	425	30		395
Opstarten eigen website bcr	10	8		2
Modernisering/uitbr koffiekamer	80	83		-3
Askamer naar asbestemmingswinkel	10	4		6
Vervanging inventaris koffiekamers e	143	146		-3
Voorber.verduurz.crematorium	100	21		79
Verv inventaris familiekamer en wachtruimte	169	70		99
Garage voor gereedschappen begraafpl	451	36		415
Herstel paden begraafplaats	105			105
Diversen	7			7
Totaal	6.909	4.719	161	2.029

Toelichting

Renovatielasten riolen

In 2024 zijn een aantal rioolwerkzaamheden uitgesteld. Dit krediet wordt gedekt door de voorziening Rioolbeheer.

Milieumaatregelen riolen

In 2024 zijn een aantal rioolwerkzaamheden uitgevoerd. Dit krediet wordt gedekt door de voorziening Rioolbeheer.

Huisvuilauto 31-BXH-5

De huisvuilauto is in 2024 in gebruik genomen.

Huisvuilauto 90-BXX-9

De huisvuilauto is in 2024 in gebruik genomen.

Huisvuilauto 94-BXX-6

De huisvuilauto in in 2024 in gebruik genomen.

Huisvuilauto 87-BXX-6

De huisvuilauto in 2024 in gebruik genomen.

Diftar GF zuilen en tuinkorven

De zuilen en tuinkorven moeten nog geplaatst worden.

Containers

Dit is een jaarlijks krediet ten behoeve van de vervanging van kliko's.

Veegmachine

De veegmachine is besteld en wordt in 2025 geleverd.

Perscontainers Essenveld/Stromenwijk

De perscontainers zijn nog niet overal geplaatst.

Ondergrondse afvalcontainers incl. toegangssysteem

Dit is een jaarlijks krediet om de ondergrondse containers te kunnen vervangen. Het toegangssysteem is met ingang van 2024 gehuurd.

Uitbreiding begraafplaats Sint Laurens

Het gebied is opgehoogd en er is drainage aangelegd. Aanplanting vindt plaats in het najaar van 2025. De aanleg van de paden moet nog voorbereid worden.

Vervanging inventaris koffiekamer

Het inventaris van de koffiekamer is in 2024 vervangen.

Voorbereiding verduurzaming crematorium

In 2025 start de voorbereiding en aanbesteding. Uitvoering wordt waarschijnlijk 2026/2027.

Vervanging inventaris familiekamer en wachttruimte

De vervanging is gestart en wordt in 2025 afgerond.

Garage voor gereedschappen begraafplaats

De voorbereiding voor de bouw van de garage is gestart en de bouw wordt in 2025 afgerond.

Herstel paden begraafplaats

Dit project is uitgesteld omdat eerst een garage voor gereedschappen moest worden gebouwd.

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Uitgaven t/m 2024	Vrijval krediet	Restant krediet
8.01.0 Ruimtelijke ordening				
Software DSO omgevingswet	536	110	426	
Trekker (Massey ferguson MF 3640)	74	74		
8.03.0 Wonen en bouwen				
Aankoop Buitenruststraat	1.100		1.100	
Totaal	1.710	184	1.526	

Software DSO omgevingswet

Deze software is noodzakelijk om de omgevingswet uit te kunnen voeren. Deze is in 2023 uitgerold en in gebruik genomen. In 2024 zijn geen kosten meer gemaakt en wordt het krediet afgesloten.

Aankoop buitenruststraat

Buitenruststraat 237 wordt binnen het grondbedrijf geactiveerd en het krediet wordt afgesloten.

Overzicht lasten en baten per taakveld

Om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten mogelijk te maken is een vaste indeling voorgeschreven: de taakvelden. De geraamde

en gerealiseerde baten en lasten per taakveld leest u in deze overzichten.

Als verdelingsprincipe is ieder subproduct gekoppeld aan enerzijds een product en anderzijds een taakveld. Een product kan uit meerdere producten en daarmee ook taakvelden bestaan. De producten zijn toebedeeld aan de programma's.

Bestuur en Ondersteuning	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.01.0 Bestuur	2.871	2.910	3.537	-628
0.02.0 Burgerzaken	2.474	2.765	2.871	-106
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	1.023	769	758	12
0.06.3 Parkeerbelasting	24	24	24	0
Totale Lasten	6.392	6.469	7.190	-722
Baten				
0.01.0 Bestuur	0	0	-0	0
0.02.0 Burgerzaken	-739	-1.171	-1.322	151
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	-410	-410	-385	-25
0.06.3 Parkeerbelasting	-6.869	-6.115	-6.480	365
Totale Baten	-8.017	-7.696	-8.187	491
Totaal Bestuur en Ondersteuning	-1.626	-1.227	-997	-230

Veiligheid	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	4.266	4.266	4.315	-49
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	3.013	3.233	3.373	-140
Totale Lasten	7.279	7.499	7.688	-189
Baten				
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	-60	-290	-469	179
Totale Baten	-60	-290	-469	179
Totaal Veiligheid	7.219	7.209	7.220	-10

Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
2.01.0 Verkeer en vervoer	14.108	12.469	11.958	511

Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
2.02.0 Parkeren	2.806	2.556	2.564	-8
2.04.0 Econ havens en waterwegen	801	257	262	-5
Totale Lasten	17.716	15.282	14.784	498
Baten				
2.01.0 Verkeer en vervoer	-1.148	-1.349	-1.844	496
2.02.0 Parkeren	-5	-5	-10	4
2.03.0 Recreatieve havens	-68	-68	-73	5
2.04.0 Econ havens en waterwegen	-124	-124	-178	54
Totale Baten	-1.346	-1.546	-2.106	560
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	16.370	13.736	12.679	1.057

Economie	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
3.01.0 Economische ontwikkeling	217	117	114	4
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	3.946	2.611	3.973	-1.362
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	206	210	242	-32
3.04.0 Economische promotie	893	872	874	-3
Totale Lasten	5.263	3.810	5.203	-1.393
Baten				
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	-3.928	-2.595	-4.088	1.493
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	-75	-75	-64	-11
3.04.0 Economische promotie	-1.844	-1.886	-1.972	85
Totale Baten	-5.847	-4.557	-6.124	1.567
Totaal Economie	-584	-747	-921	174

Onderwijs	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	905	828	779	49
4.02.0 Onderwijshuisvesting	3.952	3.218	3.239	-21
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	3.820	4.430	4.135	295
Totale Lasten	8.676	8.476	8.153	323
Baten				
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	-127	-127	-130	3
4.02.0 Onderwijshuisvesting	-45	-45	-15	-29
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	-2.632	-3.256	-3.018	-239

Onderwijs	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Totale Baten	-2.803	-3.428	-3.163	-265
Totaal Onderwijs	5.873	5.048	4.990	58

Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
5.01.0 Sportbeleid en activering	417	818	526	292
5.02.0 Sportaccommodaties	4.409	4.181	3.573	608
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	4.055	4.176	4.218	-42
5.04.0 Musea	1.303	1.296	1.257	40
5.05.0 Cultureel erfgoed	2.419	1.222	4.408	-3.186
5.06.0 Media	1.858	1.906	1.909	-3
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	4.973	5.129	5.087	41
Totale Lasten	19.434	18.727	20.978	-2.251
Baten				
5.01.0 Sportbeleid en activering	0	-307	-323	16
5.02.0 Sportaccommodaties	-915	-996	-1.053	58
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	-665	-665	-661	-4
5.04.0 Musea	-301	-301	-309	7
5.05.0 Cultureel erfgoed	-246	-246	-257	12
5.06.0 Media	0	-47	-47	0
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	-71	-107	-130	22
Totale Baten	-2.198	-2.669	-2.780	111
Totaal Sport, cultuur en recreatie	17.236	16.058	18.198	-2.140

Sociaal domein	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	6.683	15.697	9.299	6.397
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	280	30	36	-6
6.02.0 Wijkteams	7.241	8.931	9.714	-783
6.03.0 Inkomensregelingen	33.300	35.987	35.773	214
6.04.0 WSW en beschut werken	5.679	6.265	6.031	234
6.05.0 Arbeidsparticipatie	3.161	2.703	2.978	-275
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.692	2.692	2.716	-23
6.71.a Hulp bij het huishouden (WMO)	4.975	4.535	4.899	-364
6.71.b Begeleiding (WMO)	4.506	3.846	3.905	-59

Sociaal domein	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
6.71.c Dagbesteding (WMO)	2.191	2.191	2.306	-114
6.72.a Jeugdhulp begeleiding	2.705	2.557	2.896	-339
6.72.b Jeugdhulp behandeling	2.695	2.697	2.224	473
6.72.c Jeugdhulp dagbesteding	2.125	2.886	3.610	-723
6.72.d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	759	781	740	41
6.73.a Pleegzorg	1.409	1.147	762	385
6.73.b Gezinsgericht	345	562	1.004	-441
6.73.c Jeugdhulp met verblijf overig	2.089	3.976	2.931	1.046
6.74.a Jeugd beh. GGZ zo verblijf	4.163	3.752	3.992	-240
6.74.b Jeugdh crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.391	1.468	1.885	-417
6.74.c Gesloten plaatsing	672	1.425	1.689	-265
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	157	222	100	122
6.82.a Jeugdbescherming	1.235	776	858	-82
6.82.b Jeugdreclassering	217	119	73	46
Totale Lasten	90.671	105.247	100.421	4.826
Baten				
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	-553	-6.818	-7.068	250
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	0	0	-10	10
6.02.0 Wijkteams	0	-82	-190	108
6.03.0 Inkomensregelingen	-21.718	-22.633	-23.581	949
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	-0	0
6.71.a Hulp bij het huishouden (WMO)	-365	-365	-394	28
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	0	-65	-313	249
Totale Baten	-22.637	-29.962	-31.556	1.594
Totaal Sociaal domein	68.034	75.285	68.865	6.420

Volksgezondheid en milieu	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
7.01.0 Volksgezondheid	2.906	2.973	2.970	3
7.02.0 Riolering	4.713	4.774	4.979	-205
7.03.0 Afval	5.884	6.325	6.503	-178
7.04.0 Milieubeheer	2.127	2.784	2.880	-96
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	1.883	2.031	2.009	22
Totale Lasten	17.513	18.887	19.341	-454
Baten				
7.01.0 Volksgezondheid	0	-268	-341	73
7.02.0 Riolering	-6.347	-6.491	-6.559	68
7.03.0 Afval	-8.097	-7.642	-7.628	-15

Volksgezondheid en milieu	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
7.04.0 Milieubeheer	-468	-1.329	-1.978	650
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	-2.268	-2.211	-2.084	-126
Totale Baten	-17.180	-17.941	-18.591	649
Totaal Volksgezondheid en milieu	334	946	750	196

Volkshuisv, leefomgev en sted vern	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	1.340	1.366	1.403	-37
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	5.927	7.895	12.054	-4.158
8.03.0 Wonen en bouwen	3.457	3.366	4.246	-881
Totale Lasten	10.725	12.627	17.703	-5.076
Baten				
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	-7	-7	-10	3
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	-5.699	-7.667	-8.149	481
8.03.0 Wonen en bouwen	-1.650	-2.255	-2.621	366
Totale Baten	-7.357	-9.929	-10.779	850
Totaal Volkshuisv, leefomgev en sted vern	3.368	2.697	6.923	-4.226
A. Saldo uitvoering programmas	116.224	119.005	117.707	1.298

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.05.0 Treasury	-230	1.794	2.344	-550
0.06.1 OZB woningen	1.599	1.994	1.900	94
0.06.2 OZB niet woningen	1.775	1.775	1.801	-26
0.06.4 Belastingen overig	1.305	1.305	1.247	58
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	7	7	8	-0
Totale Lasten	4.457	6.875	7.300	-425
Baten				
0.05.0 Treasury	-895	-31.059	-30.702	-357
0.06.1 OZB woningen	-8.980	-8.980	-8.954	-26
0.06.2 OZB niet woningen	-8.720	-8.720	-8.947	227
0.06.4 Belastingen overig	-1.700	-1.700	-1.772	72
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	-120.285	-125.015	-125.930	915
Totale Baten	-140.581	-175.475	-176.306	831
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-136.124	-168.600	-169.006	406

Overige baten en lasten	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.08.0 Overige baten en lasten	502	25.278	775	24.502
Totale Lasten	502	25.278	775	24.502
Baten				
0.08.0 Overige baten en lasten	-225	-75	-758	683
Totale Baten	-225	-75	-758	683
Totaal Overige baten en lasten	277	25.203	17	25.185

Overhead	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.04.0 Overhead	18.011	17.531	17.298	233
Totale Lasten	18.011	17.531	17.298	233
Baten				
0.04.0 Overhead	-1.012	-1.012	-1.059	47
Totale Baten	-1.012	-1.012	-1.059	47
Totaal Overhead	17.000	16.520	16.239	280

Vennootschapsbelasting	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.09.0 Vennootschapsbelasting	368	41	-342	383
Totale Lasten	368	41	-342	383
Totaal Vennootschapsbelasting	368	41	-342	383
B. Gerealiseerde totaal van saldo baten en lasten	-118.479	-126.836	-153.092	26.255

Mutaties reserves	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Toevoeging reserves				
0.10.0 Mutaties reserves	11.692	32.794	34.042	-1.248
Totale Toevoeging reserves	11.692	32.794	34.042	-1.248
Onttrekking reserves				
0.10.0 Mutaties reserves	-10.729	-25.805	-30.794	4.989
Totale Onttrekking reserves	-10.729	-25.805	-30.794	4.989
Totaal Mutaties reserves	963	6.989	3.248	3.741

Mutaties reserves	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
C. Mutaties reserves	963	6.989	3.248	3.741

Resultaat rek baten-lasten	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil 2024 (+ voordeel, - nadeel)
Lasten				
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	1.292	842	32.136	-31.294
Totale Lasten	1.292	842	32.136	-31.294
Totaal Resultaat rek baten-lasten	1.292	842	32.136	-31.294
D. Gerealiseerd resultaat	1.292	842	32.136	-31.294
Totaal rapport	0	0	0	0

SiSa tabel

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025							
Verstrekter	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A31	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024 Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A31/01 € 101.152	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A31/02 € 101.152	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A31/03 Nee	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: A31/04	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) Aard controle D2 Indicator: B2/01 7	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02 29	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03 Ja	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04 Ja	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05 Nee
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06 €306.664	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07 €544.172			
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09 €306.664	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09 €544.172	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10 €24.983	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11 €101.279	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12 €0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14 €2.737	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15 €37.697	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16 €24.983	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17 €101.279	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18 €12.929
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden, indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 €123.480	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 €171.480	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 €0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 €0	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24 €470.793
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01 €3.951	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02 Nee			
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01 €47.415	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02 €0	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03 1	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04 716	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05 66
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01 €524.852	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02 €805.135	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met beoogde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03 €164.318	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/04 €0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05 €838.027
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07 1	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08 2	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09 100	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10 1	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D8/06 €1.029.277

OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D12/01 € 687.874	Aard controle R Indicator: D12/02 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D12/03 Nee			
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: D12A/01 € 196.607	Aard controle R Indicator: D12A/02 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03 € 196.607	Aard controle R Indicator: D12A/04 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05 Nee	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R Indicator: D14/01 € 325.787	Aard controle R Indicator: D14/02 € 0	Aard controle R Indicator: D14/03 € 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D14/04 € 0	Aard controle R Indicator: D14/05 € 325.787	Aard controle R Indicator: D14/06 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07 Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11		
			1					
			2					
			10					
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaal Subsidieregeling sanering verkeerslawaal Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01 57721903	Aard controle R Indicator: E3/02 € 0	Aard controle R Indicator: E3/03 € 0	Aard controle R Indicator: E3/04 € 0	Aard controle R Indicator: E3/05 € 128.651	Aard controle R Indicator: E3/06 € 0
			1					
			2					
			100					
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07 57721903	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08 € 433.577	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10 € 0	Aard controle R Indicator: E3/11 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12 Ja
			1					
			2					
100								
IenW	E4B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	€ 0	€ 38.552	€ 0	€ 16.734
			2 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			15					
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			1 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Nee			
			2 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Nee			
			3 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Nee			
			4 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Nee			
			5 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Nee			
			6 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Nee			
			7 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Nee			
			8 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Nee			
			15					
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Vergroening schoolplein	Nee		
			2 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Koninginnelaan	Nee		
			3 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Adrie van Driellaan	Nee		
			4 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2022/2023	Kanaalweg/Stationsplein	Nee		
5 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Meanderlaan	Nee					
6 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Buitenhovelaan	Nee					
7 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Dauwendaele	Nee					
8 030009 Provincie Zeeland	212093 - 2024	Binnenstad	Nee					
15								

IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 225.032	€ 187.597	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 336 Inrichten van schoolzone met snelheidsverlagende maatregelen/aantal in Stuks	Nee		Uitvoering in 2025		
			2 342 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom/aantal in Stuks	Nee		Uitvoering in 2025		
			3 346 Voetgangersoversteekplaats (VOP) in gebiedsontsluitingsweg 50 km/h/aantal in Stuks	Nee		Uitvoering in 2025		
			4 321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)/aantal in Meters	Ja	70			
			5 349 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt/aantal in Stuks	Ja	1			
			6 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks	Ja	1			
			7 332 Wegversmalling/aantal in Stuks	Ja	1			
			8 333 As-verspringing/aantal in Stuks	Ja	1			
50	Ja							
IenW	E97B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023 SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) en/of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Project afgerond (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/02	Aard controle R Indicator: E97B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/05	
			1 030009 Provincie Zeeland	387688 Dampoorthof	€ 0	€ 0	Nee	
			2					
			25					
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/08			
			1 387688 Dampoorthof	Nee	Dit project wordt in 2025 uitgevoerd.			
			2					
			25					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/09					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Nee				

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01	Aard controle R Indicator: G2A/02	Aard controle R Indicator: G2A/03	Aard controle R Indicator: G2A/04	Aard controle R Indicator: G2A/05	Aard controle R Indicator: G2A/06
				1060687 Gemeente Middelburg	€ 19.710.455	€ 323.297	€ 557.359	€ 2.883	€ 40.564
				2					
				100					
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet
				In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
				I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	
Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	Aard controle R Indicator: G2A/08	Aard controle R Indicator: G2A/09	Aard controle R Indicator: G2A/10	Aard controle R Indicator: G2A/11	Aard controle R Indicator: G2A/12				
1060687 Gemeente Middelburg	€ 65	€ 147.570	€ 74.588	€ 5.020	€ 719.750				
2									
100									
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
				In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13	Aard controle R Indicator: G2A/14	Aard controle R Indicator: G2A/15	Aard controle D2 Indicator: G2A/16		
				1060687 Gemeente Middelburg	€ 0	€ 0	€ 0		
				2					
				100					
				Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
				1060687 Gemeente Middelburg	€ 94.500	€ 9.684	€ 29.757	€ 0	€ 0
				2					
				100					
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking
				In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/08	Aard controle R Indicator: G3A/09	Aard controle R Indicator: G3A/10	Aard controle R Indicator: G3A/11	Aard controle R Indicator: G3A/12
1060687 Gemeente Middelburg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
2									
100									

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	0			
			6 Totaal	0	0	N.v.t.			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Aard controle R Indicator: G4/19		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01	Aard controle R Indicator: G4A/02	Aard controle R Indicator: G4A/03	Aard controle R Indicator: G4A/04	Aard controle R Indicator: G4A/05
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 6.234	€ 130.626	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 4.404	€ 20.178	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 4.109	€ 42.515	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.007	€ 3.051	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.286	
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1)		
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Aard controle R Indicator: G4A/09	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Aard controle R Indicator: G4A/07	Aard controle R Indicator: G4A/08		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0		
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10	Aard controle R Indicator: G4A/11	Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Aard controle R Indicator: G4A/13	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		

VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			1 060664 Gemeente Goes	€ 97 941				
			2					
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			0	€ 0	€ 95 958	0	€ 0	€ 75 089
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			0	€ 0	€ 484 508			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			0	0	0	0	0	0
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan de zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
			1 LA/23-03538924	€ 288 472	119	1	€ 0	€ 0
			2 LA/24-03760421	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan de energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1	€ 55 529	€ 232 943	Nee		
			2	€ 0	€ 0	Nee		
			100					
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06
			1 Project 1 Sprinkhof Amemuiden	0	Nee	0	Nee	€ 0
			2 Project 2 Mortiere Connect	0	Nee	0	Nee	€ 0
			20					
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11	Aard controle D1 Indicator: J105/12
			1 Project 1 Sprinkhof Amemuiden	€ 0	N.v.t.	Er is een nieuw plan ontworpen	0	N.v.t.
			2 Project 2 Mortiere Connect	€ 0	N.v.t.	In procedure bij de Raad van State	0	N.v.t.
			20					
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			1 Project 1 Sprinkhof Amemuiden	Nee				
			2 Project 2 Mortiere Connect	Nee				
			20					
VRO	J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen 2023	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatief aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	Cumulatief aantal gerealiseerde woonruimten voor statushouders en/of Oekraïense ontheemden (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J107/01	Aard controle R Indicator: J107/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J107/06
			1 SFT2024-1-03693688	€ 0	€ 0	0	0	Nee

VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Sisa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Aard controle R Indicator: J210B/02	Aard controle R Indicator: J210B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06
			030009 Provincie Zeeland	€ 97.279	€ 52.278	3	874	Ja
KGK	K2B	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee	Hieronder één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T-1)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: K2B/01	Aard controle R Indicator: K2B/02	Aard controle R Indicator: K2B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K2B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: K2B/05	
			030009 Provincie Zeeland	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
KGK	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T) : kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T) : overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 1.109.256	€ 0	€ 38.409	€ 1.147.665	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Ja					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t.b.v. de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 4.490.332	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 252.534
			Totaal bedrag vorderingen (i onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11	
			€ 0	€ 9.292	€ 7.487	€ 4.744.671	€ 12.792.109	

OVERIG

Bijlage Europese Projecten

Bijlage Europese subsidies tbv jaarverslag 2024

Project	Begindatum	Einddatum	Projectbudget	Totaal toegekende subsidie	Werkelijk ontvangen via de bank t/m 2024	Restant toegekend subsidiebedrag
Klimaatadaptatie Zeeland Het Stimulus OP-Zuid project is toegekend voor de realisatie van klimaatbestendig Meanderpark, incl. speelobjecten en elementen voor ontmoeting samen met inwoners, City Seeds, Woongoed, ZMF etc.	16-1-2023	29-12-2025	€ 1.192.900	€ 546.937	€ 147.930	€ 399.007
DETOCS Het Interreg Europe project DETOCS speelt in op het verduurzamen van toeristisch bedrijfsleven en de hieraan gerelateerde sectoren door stimuleren virtueel toerisme en tips voor energiebesparing.	1-3-2023	28-2-2027	€ 218.120	€ 174.496	€ 43.050	€ 131.446
Natuur-Inbouw Interreg Vlaanderen - Nederland project voor het versterken van de kademuur Korendijk en Kinderdijk met behoud van de vegetatie.	1-9-2023	30-12-2025	€ 456.717	€ 228.359	€ 154.199	€ 74.160
Cool Neighbourhoods Interreg NWE project om hittestress te verminderen door onder andere ontharden en vergroening van risicowijken en de binnenstad.	1-1-2024	30-6-2027	€ 1.845.626	€ 1.107.376	€ 86.933	€ 1.020.443
Green Teams Het Interreg NSR project Green Team is toegekend om geïntegreerde en proactieve klimaatadaptieplanning in de openbare ruimte te verbeteren door een multidisciplinaire werkwijze te stimuleren.	1-1-2024	1-7-2027	€ 223.632	€ 134.179	€ -	€ 134.179
Cool Cities network Interreg NSR project is toegekend om een netwerk van koele routes voor wandelaars en fietsers en realiseren van koele plekken in de stad en herinrichting Arie van Driellaan.	1-1-2024	31-12-2027	€ 731.328	€ 438.797	€ -	€ 438.797